LENİN

PROLETER DEVRİM VE DÖNEK KAUTSKY

V. İ. LENİN

PROLETER DEVRİM VE DÖNEK KAUTSKY

inter yayınları

V. İ. LENİN

PROLETER DEVRİM VE DÖNEK KAUTSKY

Bu kitap; Dietz Verlag-Berlin tarafından 1951 yılında ***V. İ. Lenin "Die Proletarische Revolution*** und Der Renegat Kautsky" özgün adıyla yapılan Almanca baskısından dilimize çevrilmiştir.

Yayınevi

Birinci Basım : Mart 1996

Dizgi : Dönüşüm (0212) 244 29 97
Baskı : Yaylacık Matbaası
Kapak : İnter Grafik-Tasarım
Kapak Baskı : Yaylacık Matbaası

ISBN 975 - 7349 - 44 - 5

İNTER YAYINLARI
Ankara Cd. 31
Fahrettin Kerim Gökay Vakfı İşhanı
Kat 4 Daire 51
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel: (0212) 519 16 16

V. İ. LENİN

PROLETER DEVRİM VE DÖNEK KAUTSKY

Çeviren: **Süheyla KAYA**
İsmail YARKIN

İÇİNDEKİLER

Önsöz 9-12
Kautsky Marx'ı Nasıl Sıradan bir Liberale Dönüştürüyor 13-25
Burjuva Demokrasisi ve Proleter Demokrasi 26-35
Söümürülenle Sömüren Arasında Eşitlik Olabilir mi? 36-44
Sovyetler Devlet Örgütleri Haline Gelmemelidir 45-53
Kurucu Meclis ve Sovyet Cumhuriyeti 53-62
Sovyet Anayasası 63-73
Enternasyonalizm Nedir? 74-90
"Ekonomik Tahlil" Görüntüsü Altında
Burjuvaziye Dalkavukluk 91-120

EKLER

Ek: I Kurucu Meclis Üzerine Tezler 123-128
Ek: II Vandervelde'nin Devlet Üzerine Yeni Bir Kitabı 129-136
Ek: III Proleter Devrim ve Dönek Kautsky 137-148
Ek: IV II. Enternasyonal'in Çöküşü 149-213
Ek: V Oportünizm ve II. Enternasyonal'in Çöküşü 214-229
Notlar 231-276

PROLETER DEVRİM VE DÖNEK KAUTSKY[1]

ÖNSÖZ

Kautsky'nin kısa süre önce Viyana'da yayınlanan "Proletarya Diktatörlüğü" broşürü (Viyana 1918, Ignaz Brand, 63 sayfa), bütün ülkelerin tüm dürüst sosyalistlerinin uzun zamandan beri sözünü ettikleri II. Enternasyonal'in tam ve utanç verici iflasının en çarpıcı örneğidir. Proleter devrim sorunu bugün tam bir dizi devletin gündeminde pratikte duruyor. Bu nedenle Kautsky'nin dönek safsatalarını ve Marksizmi tamamen yadsıyışını tahlil etmek bir zorunluluktur.

Fakat şunu önceden belirtelim ki, bu satırların yazarı, ta savaşın başından beri, Kautsky'nin Marksizmden koptuğunu tekrar tekrar anımsatmak zorunda kalmıştır. Yurtdışında çıkan "Sosyal-Demokrat"[2] ve "Komünist"[3] adlı organlarda 1914-1916 yılları arasında yayınlanan bir dizi makale bu konuyu ele aldı. Bu makaleler Petrograd Sovyeti Yayınevi tarafından G. Zinovyev ve N. Lenin: "Akıma Karşı"* adlı derlemede yayınlandı

---

* *G. Zinovyev ve N. Lenin, "Akıma Karşı" — "Sosyal-Demokrat"tan Makaleler ve Savaş Zamanından Diğer Önemli Makaleler Derlemesi. Verlag Carl Hoym, Hamburg-Berlin 1921.* —***Red.***

(Petrograd 1918, 550 sayfa). 1915 yılında Cenevre'de yayınlanan ve hemen Almanca ve Fransızcaya çevrilen bir broşürde* "Kautskycilik" üzerine şunları yazıyordum:

"II. Enternasyonal'in en büyük otoritesi olan Kautsky, olağanüstü tipik ve parlak bir örnek olarak, Marksizmin sözde kabulünün nasıl gerçekte onun 'Struvecilik' ya da 'Brentanoculuk'a dönüşümüne götürdüğünü temsil ediyor" (yani proletaryanın devrimci olmayan "sınıf mücadelesi"ni tanıyan ve Rus yazarı Struve ile Alman iktisatçısı Brentano'nun son derece kaba biçimde temsil ettiği burjuva-liberal bir öğretiye dönüşümü). "Bunu Plehanov örneğinde de görüyoruz.[4] Apaçık safsatalarla Marksizmin devrimci yaşayan ruhu gaspediliyor, devrimci mücadele araçları, bu mücadele yöntemlerinin propagandası ve hazırlanması, kitlelerin tam da bu yönde eğitimi ***dışında*** Marksizmde ***ne varsa*** kabul ediliyor. Kautsky, tamamen düşüncesizce, sosyal-şovenizmin temel düşüncesini, bu savaşta anavatan savunmasının kabulünü, kredilerin oylanmasında çekimser kalmak suretiyle, kendi muhalif karakterini tumturaklı biçimde vurgulamak suretiyle vs. sola verilen diplomatik bir törensel tavizle 'uzlaştırmaya' çalışıyor. 1909 yılında, yaklaşan devrimler çağı ve savaşla devrimin bağıntısı üzerine koca bir kitap yazan[5], 1912 yılında yaklaşan savaştan devrimci tarzda yararlanma konusundaki Basel Manifestosu'nu[6] imzalayan Kautsky, bugün sosyal-şovenizmi aklayıp şirin göstermek için elinden gelen herşeyi yapıyor ve aynen Plehanov gibi, devrime dair her düşünceyi, dolaysız devrimci mücadeleye yönelik tüm adımları alaya almakta burjuvaziyle birleşiyor.

İşçi sınıfı bu döneklikle, bu karaktersizlikle, oportünizm karşısındaki bu uşakça tutumla ve Marksizmin bu eşi görülmedik teorik bayağılaştırılmasıyla en amansız şekilde mücadele etmedikçe, dünyadaki devrimci misyonunu yerine getiremez. Kautskyzm tesadüfi birşey değil, II. Enternasyonal'de egemen

* *"Sosyalizm ve Savaş", bkz. Bütün Eserler, Cilt XVIII, s. 243–296. —**Red.***

olan çelişkilerin, Marksizme lafta bağlılık gösterme, aynı zamanda ise gerçekte oportünizme boyun eğme olgusunun toplumsal ürünüdür." (G. Zinovyev ve N. Lenin, "Sosyalizm ve Savaş", Cenevre 1915, s. 13-14).*

Devam. 1916'da yazılan "Emperyalizm, Kapitalizmin En Son Aşaması" adlı kitapta (1917'de Petrograd'da yayınlanmıştır)** Kautsky'nin emperyalizm konusundaki bütün açıklamalarının teorik yanlışlığını ayrıntılı olarak inceledim. Emperyalizmin Kautskyci tanımını verdim:

"Emperyalizm, büyük ölçüde gelişmiş sanayi kapitalizminin ürünüdür. Sanayileşmiş her kapitalist ulusun, gittikçe daha geniş tarım (altını çizen Kautsky) bölgelerini, bu bölgelerde hangi uluslar oturursa otursun, egemenliği altına almak ya da ilhak etmek dürtüsünden ibarettir."

Bu tanımın tamamen yanlış olduğunu ve emperyalizmin en derin çelişkilerini örtbas etmeye, sonra da oportünizmle uzlaşmaya "uygun" olduğunu gösterdim. Ve kendi emperyalizm tanımımı aktardım:

"Emperyalizm, tekellerin ve mali sermayenin egemenliğinin ortaya çıktığı, sermaye ihracının birinci planda önem kazandığı, dünyanın uluslararası tröstler arasında paylaşılmasının başlamış olduğu ve dünyadaki bütün toprakların en büyük kapitalist ülkeler arasında paylaşılmasının tamamlanmış bulunduğu bir gelişme aşamasına ulaşmış kapitalizmdir."

Kautsky'nin emperyalizm eleştirisinin, burjuva darkafalı eleştiri kadar bile olamadığını gösterdim.

Son olarak, Ağustos ve Eylül 1917'de, yani Rusya'da proleter devrimden önce (25 Ekim [7 Kasım] 1917), 1918 başlarında yayınlanan "Devlet ve Devrim. Marksizmin Devlet Öğretisi-

* *Bkz. Bütün Eserler, cilt XVIII, s. 262 vd. —**Red.***

** *Bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt V, s. 15, "Kapitalizmin En Yüksek Aşaması – Emperyalizm". (İnter Yayınları) —**Red.***

ve Devrimde Proletaryanın Görevleri" adlı broşürü yazdım. Orada "Marksizmin Oportünistler Tarafından Bayağılaştırılması" adlı VI. bölümde özellikle Kautsky ile ilgilendim ve onun Marx'ın öğretisini tamamen çarpıttığını, oportünistçe tahrif ettiğini ve "devrimi lafta kabul ederken gerçekte yadsıdığı"nı kanıtladım.

Aslında Kautsky'nin proletarya diktatörlüğü üzerine broşüründeki temel teorik yanılgısı, tam da Marx'ın devlet öğretisinin, "Devlet ve Devrim" broşüründe uzun uzun sergilediğim bu oportünist çarpıtmalarında yatar.

Bu ön açıklamalar zorunluydu, çünkü bunlar, Bolşeviklerin devlet iktidarını ele geçirmesinden ve bu nedenle Kautsky tarafından mahkûm edilmelerinden ***uzun zaman önce*** benim Kautsky'yi açıkça döneklikle suçladığımı kanıtlar.

KAUTSKY MARX'I NASIL SIRADAN BİR LİBERALE DÖNÜŞTÜRÜYOR

Kautsky'nin broşüründe incelediği ana sorun, proleter devrimin özsel içeriğidir, proletarya diktatörlüğüdür. Bu sorun bütün ülkeler için, özellikle ileri ülkeler için, özellikle savaşan ülkeler için, özellikle şu anda en büyük öneme sahiptir. Abartmasız denebilir ki o, tüm proleter sınıf mücadelesinin baş sorunudur. Bu nedenle onu dikkatle incelemek zorundayız.

Kautsky sorunu "iki sosyalist akım" (yani Bolşeviklerle Bolşevik olmayanlar) "arasındaki karşıtlığın, temelden ayrı iki yöntem: demokratik yöntem ve diktatöryel yöntem arasındaki karşıtlık" olduğu biçiminde koyar *(s. 3)*.

Geçerken belirtelim ki Kautsky, Rusya'daki gayri-Bolşevikleri, yani Menşeviklerle Sosyal-Devrimcileri, bunlar kendilerine böyle dediği için, yani proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesinde bunların aldığı ***gerçek konuma*** değil, bir sözcüğe dayanarak sosyalist olarak adlandırıyor. Şahane bir Marksizm

anlayışı ve uygulaması! Fakat bu konuya daha sonra daha ayrıntılı döneceğiz.

İlkönce en önemlisi: Kautsky'nin "demokratik ve diktatöryel yöntem" arasındaki "temel karşıtlık"a dair büyük buluşuna bakalım. Sorunun özü budur. Kautsky'nin broşürünün tüm özü burada yatıyor. Ve bu teorik planda öylesine şaşılası bir karışıklık, Marksizmin öylesine toptan bir inkârıdır ki, Kautsky, kabul etmek zorundayız, Bernstein'ı fersah fersah geride bırakmıştır.

Proletarya diktatörlüğü sorunu, proleter devletin burjuva devlet, proleter demokrasinin burjuva demokrasisi karşısındaki durumu sorunudur. Bunun gün gibi açık olduğu sanılabilir. Oysa Kautsky, tarih ders kitaplarını sürekli yinelemekten fosilleşmiş bir lise hocası gibi inatla sırtını 20. yüzyıla, yüzünü ise 18. yüzyıla dönerek, burjuva demokrasisinin mutlakiyet ve ortaçağ karşısındaki durumu üzerine köhne düşünceleri bir dizi bölüm boyunca usanç verici biçimde geveleyip duruyor.

Gerçekten de sanki uykuda sayıklıyormuş gibi.

Bu, neyin ne olduğunu hiç anlamamak demektir. ***Kautsky***'nin meseleyi sanki "demokrasiyi küçümseme"yi *(s. 11)* vs. vaaz eden kimseler varmış gibi gösterme çabalarına ancak gülünür. Kautsky bu tür gülünçlüklerle sorunu örtbas edip karmakarışık hale getirmek zorundadır, çünkü sorunu liberal tarzda, genel olarak demokrasi sorunu olarak koyuyor, ***burjuva*** demokrasisi sorunu olarak değil; hatta bu belirgin sınıfsal kavramdan kaçınıyor ve bir "sosyalizm öncesi" demokrasiden söz etmeye çalışıyor. Kahvehane politikacımız 63 sayfanın 20'sini, yani broşürün yaklaşık üçte birini, burjuvazinin çok hoşlanacağı bir gevezelikle doldurmuştur, çünkü bu burjuva demokrasisini şirin göstermekten ve proleter devrim sorununu örtbas etmekten başka birşey değildir.

Fakat Kautsky'nin broşürünün adı yine de "Proletarya Diktatörlüğü"dür. Marksist öğretinin özünün tam da bu olduğu her kesçe bilinir. Kautsky de konuyla ilgili olmayan bir sürü gevezelikten sonra, Marx'ın proletarya diktatörlüğü konusundaki sözlerini aktarmak zorunda kalmıştır.

"Marksist" Kautsky'nin bunu ***nasıl*** yaptığı tam bir komedidir! Dinleyin:

"Bu görüş (Kautsky'nin demokrasinin küçümsenmesi olarak gördüğü görüş) Karl Marx'ın bir sözcüğüne dayanır" — 20. sayfada harfiyen böyle deniyor. Hatta 60. sayfada Kautsky bunu şu biçimde yineliyor:

> "Ve Marx'ın 1875'te bir mektubunda[7] bir kez kullandığı proletarya diktatörlüğü kelimeciğini" (harfi harfine: kelimecik!!) (Bolşevikler) "tam zamanmda anımsadılar".

Marx'ın "kelimeciği" şöyledir:

> "Kapitalist toplumla komünist toplum arasında birinin diğerine devrimci dönüşüm dönemi yatar. Buna bir de politik geçiş dönemi tekabül eder ki, onun devleti proletaryanın devrimci diktatörlüğünden başka birşey olamaz."

Birinci olarak Marx'ın tüm devrimci öğretisini özetleyen bu ünlü açıklamasını "bir kelime", hatta "kelimecik" olarak adlandırmak, Marksizmle alay etmek, onu tamamen yadsımak demektir. Unutmamak gerekir ki, Kautsky Marx'ı neredeyse ezbere bilir, yayınladıklarına bakarak yargıya varmak gerekirse, masasında ya da kafasının içinde Marx'ın yazdığı herşeyi, tam ve en kolay şekilde alıntılayabilmek için özenle yerleştirdiği bir dizi çekmeceye sahiptir. Kautsky, gerek Marx'ın gerekse de Engels'in mektup ve yazılarında, özellikle Komün öncesi ve sonrasında, proletarya diktatörlüğünden ***tekrar tekrar*** söz ettiklerini bilmek zorundadır. Kautsky, "proletarya diktatörlüğü" formülünün, proletaryanın burjuva devlet aygıtını "parçalama" görevi-

nin, Marx ve Engels'in 1848 devrimleri ve daha çok 1871 devriminin deneyimini göz önünde tutarak 1852'den 1891'e kadar ***kırk yıl boyunca*** sözünü etmiş oldukları[8] görevin tarihsel bakımdan daha somut ve bilimsel bakımdan daha doğru bir anlatımından başka birşey olmadığını bilmek zorundadır.

Marksizmi bu kadar iyi bilen Kautsky'nin Marksizmi böylesine korkunç çarpıtması nasıl açıklanabilir? Bu olgunun felsefi temellerinden söz edecek olursak, bu işin başı diyalektiği eklektizme ve safsatacılığa dönüştürmeye çıkar. Kautsky bu dönüştürme işinde büyük bir ustadır. Politik-pratik bakımdan ise bu, oportünizme, yani sonuçta burjuvaziye uşaklıktır. Savaşın başından beri gittikçe daha hızlı ilerleyen Kautsky, sözde Marksist, gerçekte ise burjuvazinin uşağı olma sanatında bir virtüöz haline gelmiştir.

Marx'ın proletarya diktatörlüğü "kelimeciği"ni Kaustky'nin ne kadar mükemmel "yorumladığı"na bakınca, insan bundan daha da emin olur. Dinleyin:

> "Ne yazık ki Marx bu diktatörlüğü nasıl düşündüğünü daha ayrıntılı biçimde belirtmemiştir..." (Bir döneğin baştan sona yalan bir lakırdısıdır bu, çünkü Marx ve Engels, Marksizmi çok iyi bilen Kautsky'nin kasten görmezden geldiği bir dizi çok ayrıntılı açıklamalar vermişlerdir.) ... "Harfiyen alındığında bu sözcük, demokrasinin ortadan kaldırılması anlamına gelir. Fakat elbette yine harfiyen alındığında, bu sözcük, hiçbir yasa ile bağlı olmayan bir tek bireyin kişisel iktidarı anlamına da gelir. Zorbalıktan sürekli bir devlet kurumu olarak değil, geçici bir zorunluluk önlemi olarak düşünülmüş olmasıyla ayrılan bir kişisel iktidar.
>
> 'Proletarya diktatörlüğü' ifadesi, yani bir bireyin değil, bir sınıfın diktatörlüğü, Marx'ın burada sözcüğün gerçek anlamıyla bir diktatörlüğü düşünmediğini kanıtlar.

> O burada bir hükümet biçiminden değil, proletaryanın politik iktidarı eline geçireceği her yerde zorunlu olarak ortaya çıkacak bir ***durumdan*** söz eder. İngiltere ve Amerika'da geçişin barışçıl, yani demokratik yoldan gerçekleşebileceğini düşünmesi de onun burada bir hükümet biçimini düşünmediğini kanıtlar." *(s. 20)*

Okurun, "teorisyen" Kautsky'nin hangi yöntemleri kullandığını açıkça görebilmesi için bütün bu değerlendirmeyi kasten kısaltmadan verdik.

Kautsky soruna diktatörlük ***"sözcüğü"***nün tanımlanmasıyla başlamak istemişti.

Güzel. Soruna istediği gibi yaklaşmak herkesin hakkıdır. Ancak bir soruna ciddi ve dürüst yaklaşımı dürüst olmayandan ayırmak gerekir. Sorunu bu yöntemle ele almakta ciddi olan biri, "sözcüğe" ilişkin ***kendi tanımını*** vermek zorundaydı. O zaman sorun net ve açık biçimde konmuş olurdu. Kautsky bunu yapmıyor.

> "Harfiyen alındığında —diye yazıyor— bu sözcük, demokrasinin ortadan kaldırılması anlamına gelir."

Birinci olarak bu bir tanımlama değil. Eğer Kautsky diktatörlük kavramının tanımından kaçınmak istiyorsa, neden soruna bu biçimde yaklaşma gereği duyuyor?

İkinci olarak bu açıkça yanlıştır. Bir liberalin genel olarak "demokrasi"den söz etmesi ancak doğaldır. Bir Marksist ise şu soruyu sormayı hiçbir zaman unutmayacaktır: Hangi sınıf için? Herkes —ve elbette "tarihçi" Kautsky de— örneğin ilkçağda köle sahiplerinin, hatta köleler arasındaki güçlü kaynaşmaların hemen ilkçağ devletinin özünü bir ***köleciler diktatörlüğü*** olarak açığa çıkardığını bilir. Bu diktatörlük, ***köleciler arasındaki*** demokrasiyi, onlar için demokrasiyi ortadan kaldırıyor muydu? Bunun böyle olmadığını herkes bilir.

"Marksist" Kautsky korkunç bir saçmalığı ve gerçeğe aykırılığı ifade etmiştir, çünkü sınıf mücadelesini ***"unutmuş"***tur ...

Kautsky'nin ileri sürdüğü liberal ve düzmece iddiayı Marksist ve gerçeğe uygun bir duruma getirmek için şunu söylemek gerekir: Diktatörlük mutlaka, bu diktatörlüğü başka sınıflar üzerinde uygulayan sınıf için demokrasinin ortadan kalkması anlamına gelmez; fakat diktatörlüğün kendisi üzerinde, ya da kendisine karşı uygulandığı sınıf için demokrasinin zorunlu olarak ortadan kaldırılması (ya da yine bir ortadan kaldırma biçimi olarak iyice sınırlandırılması) anlamına gelir.

Ancak bu iddia ne kadar isabetli olursa olsun, yine de diktatörlük kavramını tanımlamaz.

Kautsky'nin bir sonraki cümlesini inceleyelim:

> "Fakat elbette yine harfiyen alındığında, bu sözcük, hiçbir yasa ile bağlı olmayan bir tek bireyin kişisel iktidarı anlamına da gelir."

Burnunu kâh oraya kâh buraya sokan kör bir köpek yavrusu gibi, Kautsky burada tesadüfen doğru ***bir*** düşünceye (yani diktatörlüğün hiçbir yasa ile bağlı olmayan bir iktidar olduğu düşüncesine) varmıştır; fakat ***yine de*** diktatörlüğün bir tanımını vermemiş ve ayrıca diktatörlüğü bir tek bireyin iktidarı olarak adlandırırken kesin tarihsel gerçeğe aykırı birşey söylemiştir. Bu gramatik olarak da doğru değildir, çünkü gerek bir avuç insan, gerekse bir oligarşi, bir sınıf vs. de diktatörce hüküm sürebilir.

Kautsky daha sonra diktatörlükle zorbalık arasındaki ayrıma işaret ediyor, fakat biz, onun bu iddiası açıkça yanlış olmasına rağmen üzerinde durmayacağız, çünkü bunun bizi ilgilendiren sorunla hiçbir alakası yoktur. Kautsky'nin yüzünü 20. yüz-

yıldan 18. yüzyıla ve 18. yüzyıldan da ortaçağa çevirmeyi tercih ettiği biliniyor; ve biz, Alman proletaryasının, diktatörlüğü kazandıktan sonra, bunu göz önüne alarak, Kautsky'yi bir liseye ilkçağ tarihi hocası olarak atayacağını umarız. Zorbalık konusunda ince düşüncelere dalarak proletarya diktatörlüğü tanımına yan çizmek, ya büyük bir aptallık, ya da son derece beceriksizce bir hiledir.

Sonuç, diktatörlükten söz etmek isteyen Kautsky'nin bilerek gerçeğe aykırı şeyler ifade etmesi, fakat tanım vermemesi olmuştur! O zihinsel yeteneklerine güvenmeyip belleğine başvurabilir ve Marx'ın diktatörlükten söz ettiği bütün örnekleri kendi "çekmece"lerinden çıkartabilirdi. Bu durumda hiç kuşkusuz, ya aşağıdaki tanıma, ya da öz olarak bu tanıma uygun bir tanıma ulaşmış olurdu:

Diktatörlük doğrudan doğruya şiddete dayanan ve hiçbir yasayla bağlı olmayan bir iktidardır.

Proletaryanın devrimci diktatörlüğü, proletaryanın burjuvaziye karşı uyguladığı şiddetle ele geçirilen ve sürdürülen ve hiçbir yasayla bağlı olmayan bir iktidardır.

Ve işte her sınıf bilinçli işçi için (bütün ülkelerin sosyal-emperyalistlerinin oluşturduğu kapitalistler tarafından satın alınmış küçük-burjuva güruhun üst katmanı için değil, kitlenin temsilcileri için) gün gibi açık olan bu basit gerçek, sömürülenlerin bütün temsilcileri için, onların kurtuluşları uğruna savaşan herkes için son derece doğal, her Marksist için tartışılmaz olan bu basit gerçek, bilge Bay Kautsky'den "zorla alınmak" gerekiyor. Bu nasıl açıklanır? Bu ancak burjuvazinin hizmetinde aşağılık dalkavuklar haline gelmiş olan II. Enternasyonal önderlerinin iliklerine işlemiş uşaklık ruhuyla açıklanır.

Kautsky önce, diktatörlük sözcüğünün, harfiyen alındığında, bir kişinin mutlak egemenliği anlamına geldiği yolundaki

apaçık saçmalığı ileri sürerek bir el çabukluğu yapmış ve sonra —bu el çabukluğuna dayanarak— Marx'ta bir sınıfın diktatörlüğüyle ilgili sözlerin, buna göre, sözcüğün gerçek anlamında anlaşılmaması (bilakis diktatörlükten devrimci şiddetin değil, "burjuva" —elbette— demokrasisi "altında çoğunluğun barışçıl biçimde kazanılması"nın anlaşılması) gerektiğini açıklamıştır.

"Durum" ile "hükümet biçimi"ni ayırmak gerekirmiş. Çok derin bir ayrım, tıpkı, akılsızca laflar eden bir insanın aptallık "durumu" ile aptallıklarının "biçimi" arasında bir ayrım yapmak istemek gibi!

Kautsky diktatörlüğü bir "egemenlik durumu" *(s. 21'*de harfiyen böyle diyor) olarak yorumlamak zorundadır, çünkü ***o zaman devrimci şiddet, şiddete dayalı devrim ortadan kalkar.*** "Egemenlik durumu" herhangi bir çoğunluğun ... "demokrasi" altında bulunduğu durumdur. Bu gözbağcılıkla ***devrim*** güzelce ***yok oluverir.***

Fakat bu hile çok kabadır ve Kautsky'yi kurtarmaz. Diktatörlüğün, bir sınıfın bir başka sınıfa karşı, dönekler için hiç hoş olmayan ***devrimci şiddet*** "durumu"nu şart koştuğu ve bu anlama geldiği gizlenemez. "Durum" ile "hükümet biçimi" arasındaki ayrımın saçmalığı apaçık ortaya çıkmaktadır. Burada bir hükümet biçiminden söz etmek aptallığın daniskasıdır, çünkü monarşi ile cumhuriyetin farklı hükümet biçimleri olduğunu çocuklar bile bilir. Bay Kautsky'ye bu iki hükümet biçiminin, kapitalizmde çeşitli "hükümet biçimleri" gibi, ***burjuva devletin,*** yani ***burjuva diktatörlüğünün*** sadece varyasyonları olduğunu kanıtlamak gerekiyor.

Hükümet biçimlerinden söz etmek, son olarak, burada hükümet biçiminden değil, açıkça ***devlet*** biçimi ya da tipinden söz eden Marx'ı sadece aptalca değil, aynı zamanda kabaca çarpıtmak demektir.

Burjuva devlet aygıtını şiddetle yıkmadan ve yerine "artık kelimenin gerçek anlamında bir devlet olmayan" bir yenisini geçirmeden proleter devrim imkânsızdır.

Kautsky bütün bunları belirsizleştirmek ve yalanla tersini söylemek zorundadır — döneklik bakış açısı bunu gerektirir.

Ne zavallı kaçamaklara başvurduğuna bir bakın.

Birinci kaçamak:

> "İngiltere ve Amerika'da geçişin barışçıl, yani demokratik yoldan gerçekleşebileceğini düşünmesi de onun (Marx'ın) burada bir hükümet biçimini düşünmediğini kanıtlar..."

Hükümet biçiminin bu hususla hiçbir ilgisi yoktur, çünkü burjuva devlet için tipik olmayan —örneğin bir daimi ordu yokluğuyla öne çıkan— monarşiler olduğu gibi, bu bakımdan son derece tipik olan —örneğin daimi orduya ve bürokrasiye sahip— cumhuriyetler de vardır. Bu herkesçe bilinen tarihsel ve siyasal bir olgudur ve Kautsky bunu çarpıtmayı başaramayacaktır.

Eğer Kautsky ciddi ve dürüst bir yargıda bulunmak isteseydi, kendisine şu soruyu sorması gerekirdi: Devrimler için istisna nedir bilmeyen tarihsel yasalar var mıdır? Ve yanıtı hayır, yoktur olurdu. Bu yasalar ancak tipik olanı, Marx'ın bir defasında ortalama, normal, tipik kapitalizm anlamında "ideal" olarak nitelediği şeyi göz önünde tutarlar.

Devam. 70'li yıllarda İngiltere ve Amerika'yı bu bakımdan bir istisna kılan birşey var mıydı? Tarihsel sorunlar alanında bilimin gerekliliklerini biraz olsun bilen biri için bu sorunun sorulmak zorunda oluşu kendiliğinden anlaşılırdır. Bu soruyu sormamak, bilimi çarpıtmak, safsatalarla uğraşmak demektir. Fakat bu soru sorulduğunda, yanıttan kuşkuya düşülmez: Proletaryanın devrimci diktatörlüğü burjuvaziye karşı şiddet anlamına ge-

lir; bu şiddetin gerekliliğine, Marx ve Engels'in birçok kez ve ayrıntılı biçimde (özellikle "Fransa'da İçsavaş"ta ve bu yapıtın önsözünde) belirttikleri gibi, özellikle ***daimi ordunun ve bürokrasinin*** varlığı neden olur. Tam da Marx'ın bu düşünceleri ifade ettiği dönemde, yani 19. yüzyılın 70'li yıllarında, tam da bu kurumlar tam da İngiltere ve Amerika'da ***y o k t u .*** (Buna karşılık bugün gerek İngiltere'de gerekse de Amerika'da..)

Kautsky, dönekliğini örtbas etmek için hakikaten adım başında gözbağcılık yapmak zorunda!

Ve burada asıl niyetini hata eseri olarak nasıl açığa vurduğuna dikkat edin. Şöyle yazmış: "barışçıl", ***yani demokratik yoldan!!***

Diktatörlüğü tanımlarken Kautsky bu kavramın başlıca özelliğini, yani devrimci şiddeti, okurun gözünden tüm gücüyle gizlemeye çalışıyor. Fakat şimdi gerçek ortaya çıkmaktadır: Söz konusu olan şey ***barışçıl*** ve ***şiddete dayalı devrim*** arasındaki karşıtlıktır.

İşin esası budur. Kautsky bütün bu kaçamaklara, safsatalara ve hilebazlıklara, tam da ***şiddete dayalı*** devrime ***yan çizmek,*** ondan vazgeçtiğini gizlemek, ***liberal*** işçi politikası safına, yani burjuvazinin safına geçişini örtbas etmek için gereksinim duymaktadır. İşin esası budur.

"Tarihçi" Kautsky tarihi öylesine bir utanmazlıkla çarpıtıyor ki, temel olanı unutuyor: Doruk noktası tam da 19. yüzyılın 70'li yılları olan tekel-öncesi kapitalizm, İngiltere ve Amerika'da özellikle tipik biçimde ifadesini bulan temel ***ekonomik*** özelliklerinden dolayı nispeten büyük bir barışçıllık ve özgürlük aşkı ile öne çıkıyordu. Buna karşılık emperyalizm, yani ancak 20. yüzyılda kesin olarak olgunlaşan tekelci kapitalizm, temel ***ekonomik*** özelliklerinden dolayı, son derece az bir barışçıllık

ve özgürlük aşkıyla ve militarizmin son derece büyük ve genel bir gelişimiyle öne çıkıyor. Barışçıl ya da şiddete dayalı devrimin ne ölçüde tipik ya da olası olduğu sorununu incelerken bunu "farketmemek", burjuvazinin tamamen sıradan bir uşağı düzeyine düşmek demektir.

İkinci kaçamak. Paris Komünü proletarya diktatörlüğüydü, fakat burjuvaziyi seçme ve seçilme hakkından yoksun bırakmadan, ***genel*** oyla, ***"demokratik"*** yoldan seçilmişti. Ve Kautsky zaferini kutlar:

> "Ona (Marx'a) göre proletarya diktatörlüğü, proletaryanın çoğunluğu oluşturduğu saf demokrasiden zorunlu olarak ortaya çıkan bir durumdu." (s. 21)

Kautsky'nin bu argümanı öylesine gülünç ki, gerçekten insan düpedüz bir ***embarras des richesse*** [yapılabilecek itirazların bolluğundan utanç —ÇN] duyuyor. Birincisi, burjuvazinin en seçkin kesiminin, kurmayının, zirvesinin, Paris'ten Versay'a kaçtığı biliniyor. Versay'da "sosyalist" Louis Blanc bulunuyordu, ki başka şeylerin yanı sıra bu, Kautsky'nin Komün'e sosyalizmin "bütün eğilimleri"nin katıldığı yolundaki iddiasının yalan olduğunu kanıtlar. Paris halkının, biri savaş yeteneğine sahip, politik bakımdan aktif bütün burjuvaziyi birleştiren birbiriyle savaşan iki kampa ayrılmasını "genel oy"a dayanan "saf demokrasi" olarak göstermek gülünç değil mi?

İkincisi, Komün Versay'a karşı, burjuva hükümete karşı ***Fransa'***nın işçi hükümeti olarak savaşıyordu. Paris Fransa'nın yazgısını belirlediğine göre, "saf demokrasi" ve "genel oy"un burada ne işi var? Marx, Komün'ün tüm Fransa'ya ait olan bankaya[9] el koymamakla hata ettiğini saptarken "saf demokrasi"nin ilkelerinden ve pratiğinden hareket etmedi mi?

Gerçekten de Kautsky'nin insanların topluca gülmelerinin polisçe yasaklandığı bir ülkede yazdığı görülüyor, yoksa bu gülünçlük onu öldürürdü.

Üçüncüsü. Marx ve Engels'in yazılarını ezbere bilen Bay Kautsky'ye, Engels'in Komün üzerine ... "saf demokrasi" bakış açısından şu değerlendirmesini en derin saygıyla anımsatmakta kendimi özgür hissediyorum:

> "Bu baylar" (anti-otoriterler[10]) "hiç devrim gördüler mi? Devrim, hiç kuşkusuz olabilecek en otoriter şeydir, nüfusun bir bölümünün kendi iradesini tüfek, süngü ve top gibi hepsi de pek otoriter olan araçlarla öteki bölümüne zorla kabul ettirdiği bir eylemdir; ve yenen taraf egemenliğini silahlarının gericilerde yarattığı korkuyla korumak zorundadır. Ve eğer Paris Komünü, burjuvaziye karşı silahlı bir halkın otoritesini kullanmasaydı, bir günden çok tutunabilir miydi? Tersine, onu bu otoriteyi çok az kullanmış olmakla kınayamaz mıyız?"[11]

Alın size "saf demokrasi"! Sınıflara bölünmüş bir toplumda genel olarak "saf demokrasi"den söz etmeye kalkışacak olan bayağı darkafalıları ve (40'lı yılların Fransız[12] ve 1914-1918 yıllarının genel Avrupai anlamda) "sosyal-demokratlar"ı Engels kim bilir nasıl alaya alırdı!

Fakat bu kadarı yeter. Kautsky'nin yaptığı saçmalıkları tek tek saymak olanaksız, çünkü cümlelerinin her biri dipsiz bir döneklik uçurumunu gizliyor.

Marx ve Engels, Paris Komünü'nün tam bir tahlilini yapmışlar, "hazır devlet aygıtı"nı ***parçalama, paramparça etme*** girişiminin onun kazanımı olduğunu göstermişlerdir. Marx ve Engels bu çıkarsamayı öyle önemli saymışlardır ki, 1872'de "Komünist Manifesto"nun[13] (kısmen) "eskimiş" programında ***yalnızca*** bu değişikliği yapmışlardır.[14] Marx ve Engels, Komün'ün ordu ve bürokrasiyi kaldırdığını, ***parlamentarizmi*** yok ettiğini, "devlet denen o asalak ur"u yıktığını vs. göstermişler-

dir, fakat çokbilmiş Kautsky, gece takkesini kulaklarına kadar geçirip, liberal profesörlerin bin kez anlattıkları şeyi, yani "saf demokrasi" masalını yineleyip duruyor.

Rosa Luxemburg 4 Ağustos 1914'te, Alman sosyal-demokrasisinin ***kokuşmuş bir ceset***[15] olduğunu boşuna söylemedi.

Üçüncü kaçamak:

> "Hükümet biçimi olarak diktatörlükten söz ettiğimizde bir sınıfın diktatörlüğünden söz edemeyiz. Zira bir sınıf, daha önce belirttiğimiz gibi, sadece egemen olabilir, hükümet edemez..."

Sadece "örgütler" ya da "partiler" hükümet edebilirler. Karışıklık, iflah olmaz karışıklık, Bay "Sersem Müşavir"! Diktatörlük "hükümet biçimi" değildir, bu gülünç bir saçmalık. Ve Marx bir hükümet biçiminden değil, ***devlet*** biçimi ya da tipinden söz eder. Bu farklı, çok farklı birşey. Ayrıca, bir ***sınıfın*** hükümet edemeyeceği de kesinlikle yanlış; böyle bir saçmalığı ancak burjuva parlamentosundan başka birşey görmeyen ve "hükümet eden partiler"den başka birşeyin farkında olmayan bir "parlamento budalası" yapabilirdi. Herhangi bir Avrupa ülkesi Kautsky'ye, egemen ***sınıf*** tarafından hükümet edilme örnekleri sunacaktır, örneğin, yetersiz örgütlemelerine rağmen ortaçağda toprakbeylerinin hükümeti gibi.

Özetlersek. Kautsky Marx'ı bayağı bir liberale dönüştürerek proletarya diktatörlüğü kavramını görülmemiş biçimde çarpıtmış, yani kendisi, "saf demokrasi" üzerine bayağı safsatalar döktüren, ***burjuva*** demokrasisinin sınıf içeriğini şirin gösterip, örtbas eden ve en ezilen sınıfın ***devrimci şiddetinden*** korkan bir liberal düzeyine düşmüştür. "Proletaryanın devrimci diktatörlüğü" kavramını sömürülen sınıfın sömürücüler karşısında devrimci şiddetini ortadan kaldıracak biçimde "yorumlayarak" Kautsky, Marx'ın liberal çarpıtılması konusunda dünya rekoru kırmıştır. Dönek Kautsky'ye kıyasla dönek Bernstein salt bir öksüz çocuktur.

BURJUVA DEMOKRASİSİ VE PROLETER DEMOKRASİ

Kautsky'nin korkunç biçimde karıştırdığı sorun gerçekte şöyledir:

Sağduyuyla ve tarihle alay edilmek istenmiyorsa, çeşitli ***sınıflar*** var oldukça "saf demokrasi"den değil, ancak ***sınıf*** demokrasisinden söz edilebileceği açıktır. (Geçerken belirtelim: "Saf demokrasi" sadece gerek sınıf mücadelesi, gerekse de devletin niteliğinden bihaber olmayı açığa vuran ***bilgisizliği gösteren*** bir safsata değil, aynı zamanda bomboş bir safsatadır; çünkü komünist toplumda dönüşen ve alışkanlık haline gelen demokrasi ***sönüp gidecek,*** ama hiçbir zaman "saf" bir demokrasi olmayacaktır.)

"Saf demokrasi", işçileri alaya alan bir liberalin uyduruk safsatasıdır. Tarih, feodalizmin yerini alan burjuva demokrasisini ve burjuva demokrasisinin yerini alacak proleter demokrasiyi bilir.

Kautsky'nin, ortaçağa kıyasla burjuva demokrasisinin ileri olduğu ve proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesinde de-

mokrasiden yararlanmasının zorunlu olduğu gerçeği için düzinelerce sayfa "kanıt" getirmesi, işçileri yanıltmaya yönelik liberal bir gevezeliktir. Bu, sadece kültürlü Almanya'da değil, kültürsüz Rusya'da da herkesçe bilinen birşeydir. Kautsky, modern, yani ***kapitalist demokrasinin b u r j u v a*** niteliğine ***yan çizebilmek*** için, ciddi bir yüz ifadesiye Weitling'den, Paraguay Cizvitlerinden[16] ve daha birçok şeyden söz ederken, işçilerin gözünü "bilgelik"le boyuyor.

Kautsky Marksizmden, liberaller için, burjuvazi için kabul edilebilir olanı alıyor (ortaçağın eleştirisi, genelde kapitalizmin ve özelde kapitalist demokrasinin tarihteki ilerici rolü) ve Marksizmde burjuvazi için ***kabul edilemez*** olanı (proletaryanın burjuvaziye karşı onu yoketmek için devrimci şiddeti) bir yana atıyor, suskunlukla geçiştiriyor ve örtbas ediyor. Bu nedenle Kautsky, öznel inancı ne olursa olsun, nesnel konumu bakımından kaçınılmaz olarak burjuvazinin uşağı haline gelmektedir.

Ortaçağa kıyasla muazzam bir tarihsel ilerleme anlamına gelen burjuva demokrasisi; her zaman dar, sınırlı, sahte, ikiyüzlü, zenginler için bir cennet, sömürülenler, yoksullar için bir tuzak, bir aldatmacadır ve kapitalizm altında böyle olmak zorundadır. Marksist öğretinin son derece önemli bir unsuru olan bu gerçeği "Marksist" Kautsky kavramamıştır. Bu sorunda, bu temel sorunda Kautsky, her burjuva demokrasisini zenginler için bir demokrasi haline getiren koşulların bilimsel bir eleştirisini yapacak yerde, burjuvaziye "rahatlıklar" sunuyor.

Önce, büyük bilgin Bay Kautsky'ye, bu Marx uzmanımızın (burjuvazinin hatırı için) utanç verici biçimde "unuttuğu" Marx ve Engels'in teorik açıklamalarını anımsatmak, daha sonra da meseleyi en anlaşılır biçimde açıklamak istiyoruz.

Sadece ilkçağ devleti ve feodal devlet değil, "modern tem-

sili devlet de sermayenin ücretli emeği sömürmesinin aracıdır" (devlet üzerine yapıtında Engels*).

> "'Devlet', mücadelede, deyrimde düşmanları zorla bastırmak için kullanılan geçici bir kuruluş olduğundan, 'özgür halk devleti'nden söz etmek katıksız bir saçmalıktır: Proletarya devlete gereksinim duyduğu sürece, ona özgürlük için değil, düşmanlarını bastırmak için ***gereksinim*** duyacaktır, ve özgürlükten söz edilebildiğinde de devlet devlet olarak var olmaktan çıkar" (Engels'in Bebel'e 28 Mart 1875 tarihli mektubu**). "Gerçekte ise devlet bir sınıfın bir başka sınıfı ezme aygıtından başka birşey değildir ve bu demokratik cumhuriyette monarşide olduğundan daha az böyle değildir" (Marx'ın "Fransa'da İçsavaş"ına Önsözde Engels***). "Genel oy işçi sınıfının olgunluk derecesinin göstergesidir. ***Bugünkü devlette asla bundan daha fazlası olamaz ve olmayacaktır."*** (Devlet üzerine yapıtında Engels****.)

Kautsky, bu tezin burjuvazi için kabul edilebilir olan birinci bölümünü en bıktırıcı biçimde yineleyip duruyor. Burjuvazi için kabul edilemez olan altını çizdiğimiz ikinci bölümü ise dönek Kautsky suskunlukla geçiştirmektedir!

> "Komün parlamenter değil, aksine aynı zamanda yürütme ve yasama gücüne sahip bir çalışma organı olacaktı ... Üç ya da altı yılda bir, hakim sınıfın hangi üyesinin halkı parlamentoda temsil edeceğine ve ezeceğine karar vermek yerine, genel oy hakkı, Komünlerde kurumlaşan halka hizmet edecekti, tıpkı bi-

---

* *Friedrich Engels, "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni", Zürih 1934, s. 168.* ***—Red.***

** *Marx-Engels, A. Bebel, W. Liebknecht, K. Kautsky ve Diğerlerine Mektuplar, Moskova-Leningrad 1933, s. 111.* ***—Red.***

*** *Karl Marx, Seçme Yazılar, Cilt II, Zürih 1934, s. 471.* ***—Red.***

**** *Friedrich Engels, "Ailenin ... Kökeni", s. 169. Son cümlenin altını çizen Lenin'dir* ***—Red.***

reysel oy hakkının, tüm diğer işverenlere, kendi işyerinde işçi, ustabaşı ve muhasebeci seçmesine hizmet etmesi gibi." (Paris Komünü üzerine yapıtı "Fransa'da İçsavaş"ta Marx.)*

Büyük bilgin Bay Kautsky'nin çok iyi bildiği bu cümlelerin her biri, onun suratına inen bir şamardır, onun tüm dönekliğini açığa çıkarır. Kautsky'nin tüm broşüründe, bu gerçekleri anladığının izine dahi rastlanmaz. Yazısının tüm içeriği Marksizmle baştan sona bir alaydır!

Modern devletlerin anayasalarını alın, yönetim yöntemlerini alın, toplantı ve basın özgürlüğünü alın, "yurttaşların yasa karşısında eşitliği"ni alın; adım başında, burjuva demokrasisinin, her dürüst ve sınıf bilinçli işçi tarafından iyi bilinen ikiyüzlülüğünü görürsünüz. En demokratı da dahil her devletin anayasasında, "düzen bozulduğunda", yani gerçekte sömürülen sınıf içinde bulunduğu kölelik durumunu "bozup", kölece davranmamaya çalıştığında, burjuvaziye, işçilere karşı askeri harekete geçirme, sıkıyönetim ilan etme vs. olanakları veren açık kapılar ve hükümler bulunur. Kautsky burjuva demokrasisini utanmadan allayıp pulluyor ve Amerika'da ya da İsviçre'de en demokrat ve cumhuriyetçi burjuvaların grevci işçilere karşı neler yaptıklarını suskunlukla geçiştiriyor.

Ah, akıllı ve bilge Kautsky bu konuda susuyor! Bu bilgin ve politikacı, bu suskunluğun bir alçaklık olduğunu kavramıyor. İşçilere, demokrasinin "azınlığın korunması" anlamına geldiği yolunda sütnine masalları anlatmayı yeğliyor. İnanılmaz ama gerçek! İsa'nın doğumundan sonra 1918 yılında, emperyalist dünya katliamının ve "dünyanın" bütün "demokrasileri"nde enternasyonalist azınlıkların[17] (yani Renaudel ve Longuet, Scheidemann ve Kautsky, Henderson ve Webb'ler vb. gibi sosyaliz-

* *Karl Marx, Seçme Yazılar, Cilt II, s. 513 ve 515. —**Red.***

me alçakça ihanet etmiş olmayanların) ezilmesinin beşinci yılında bilgiç Bay Kautsky, bal gibi tatlı bir sesle "azınlıkların korunması"nı övüyor. İsteyen bunu Kautsky'nin broşürünün 15. sayfasında okuyabilir. Ve 16. sayfada bu bilge kişi, İngiltere'de 18. yüzyıldaki Whig'leri ve Tory'leri anlatıyor![13]

Ne büyük bilgelik! Burjuvaziye ne ince uşaklık! Kapitalistlerin önünde yerlere kadar eğilmek ve ayaklarını öpmek konusunda ne uygar bir davranış! Eğer ben Krupp, Scheidemann, Clémenceau ya da Renaudel olsaydım, Kautsky'ye milyonlar öder, onu sahte sevgilerle ödüllendirir, işçilerin önünde göklere çıkarır, Kautsky gibi "saygıdeğer" kişilerle "sosyalizmin birliği"ni öğütlerdim. Proletarya diktatörlüğüne karşı broşürler yazmak, İngiltere'de 18. yüzyıldaki Whig'lerden ve Tory'lerden söz etmek, demokrasinin "azınlığın korunması" anlamına geldiği yolunda güvence vermek ve "demokratik" Amerika cumhuriyetinde enternasyonalistlere karşı ***pogromları*** suskunlukla geçiştirmek — bunlar burjuvaziye uşaklık değil midir?

Bilgin Bay Kautsky —muhtemelen tesadüfen— "önemsiz" birşeyi, yani burjuva demokrasisinin egemen partisinin, azınlığın korunmasını sadece diğer ***burjuva*** partisine bahşettiğini, proletaryanın payına ise, her ***ciddi, önemli, temel*** sorunda, "azınlığın korunması" yerine sıkıyönetim ya da katliamlar düştüğünü "unutmuş"tur. ***Demokrasi ne kadar gelişmişse, burjuvazi için tehlikeli olan her derin politik anlaşmazlıkta pogromlar ya da içsavaş o kadar yakındır.*** Bilgin Bay Kautsky, burjuva demokrasisinin bu "yasası"nı cumhuriyetçi Fransa'da Dreyfus Olayında[19], demokratik Amerika cumhuriyetinde zencilerle enternasyonalistlerin linç edilmesinde[20], demokratik İngiltere'de İrlanda ve Ulster örneğinde[21], demokratik Rus cumhuriyetinde Bolşeviklere karşı cadı avında ve 1917 Nisanında onlara karşı düzenlenen pogromlarda[22] gözlemleyebilirdi. Bu

örnekleri özellikle sadece savaş zamanından değil, savaş öncesinden, barış zamanından da seçtim. Yapmacık Bay Kautsky, 20. yüzyılın bu olgularına gözlerini kapamayı, ve buna karşılık işçilere 18. yüzyıldaki Whig'ler ile Tory'ler üzerine şaşılacak derecede yeni, son derece ilginç, olağanüstü öğretici, inanılmaz ölçüde önemli şeyler anlatmayı yeğliyor.

Burjuva parlamentosunu alalım. Bilge Kautsky'nin, demokrasi ne kadar ***güçlü*** gelişmişse, borsa ve bankacıların da burjuva parlamentosunu ***o kadar*** egemenlikleri altına aldıklarını asla duymamış olması düşünülebilir mi? Buradan burjuva parlamentarizminden yararlanmamak gerektiği sonucu çıkmaz (Bolşevikler ondan herhalde dünyadaki herhangi bir partiden daha iyi yararlanmışlardır, çünkü 1912 – 1914 yılları arasında IV. Duma'daki tüm işçi kuryesini ele geçirdik[23]). Ancak buradan, burjuva parlamentarizminin ***tarihsel kısıtlılığını ve göreceliliğini,*** ancak bir liberalin Kautsky'nin unuttuğu gibi unutabileceği sonucu çıkar. En demokratik burjuva devletinde bile ezilen kitleler, adım başında, kapitalistlerin "demokrasi"si tarafından ilan edilen ***biçimsel*** eşitlik ile proleterleri ***ücretli köleler*** haline getiren binlerce ***gerçek*** sınırlama ve kısıtlama arasındaki bas bas bağıran çelişkiyle karşılaşıyorlar. Tam da bu çelişki, kapitalizmin kokuşmuşluğu, yalancılığı, ikiyüzlülüğü hakkında işçilerin gözünü açıyor. Sosyalizmin ajitatör ve propagandacıları, kitleler önünde, ***onları*** devrime ***hazırlamak için,*** tam da bu çelişkiyi sürekli teşhir ediyorlar! Fakat devrim çağı ***başladığında*** Kautsky buna sırtını dönmüş ve ***can çekişen*** burjuva demokrasisinin güzelliklerini övmeye başlamıştır.

Proleter demokrasinin biçimlerinden biri olarak Sovyet iktidarı, tam da nüfusun ezici çoğunluğu için, sömürülenler ve emekçiler için, demokrasinin şimdiye kadar görülmemiş biçimde gelişmesini ve genişlemesini beraberinde getirmiştir. Kauts-

ky'nin yaptığı gibi, demokrasi üzerine, iki sayfasında diktatörlükten, onlarca sayfasında ise "saf demokrasi"den söz ettiği kocaman bir kitap yazmak ve bunu ***görmemek***, olguları liberal tarzda tamamen çarpıtmak demektir.

Dış politikayı alalım. En demokratik olanı da dahil hiçbir burjuva devlette dış politika açık yürütülmez. Kitleler her yerde aldatılır; demokratik Fransa, İsviçre, Amerika ve İngiltere'de bu aldatmaca diğer ülkelerde olduğundan yüz kez daha çok ve daha incedir. Sovyet iktidarı, dış politikanın üzerinden gizlilik örtüsünü devrimci tarzda kaldırdı.[24] Kautsky bunu farketmemiştir, soygun savaşları ve "etki alanlarının paylaşılması" (yani dünyanın kapitalist haydutlar arasında paylaşılması) üzerine gizli anlaşmalar çağında bu temel öneme sahip olmasına rağmen, —çünkü barış sorunu, on milyonlarca insanın ölüm-kalım sorunu buna bağlıdır— bu konuda susuyor.

Devlet düzenini alalım. Kautsky "ayrıntılar"a, hatta seçimlerin (Sovyet anayasasına göre) "dolaylı" olmasına sarılıyor, fakat meselenin özünü görmüyor. Devlet aygıtının, devlet mekanizmasının ***sınıfsal*** karakterini görmüyor. Burjuva demokrasisinde kapitalistler, "saf demokrasi" ne kadar gelişmişse o kadar ince ve etkili olan bin türlü oyunla kitleleri yönetime katılmaktan, toplantı ve basın özgürlüğünden vs. ***dışlar***. Sovyet iktidarı, kitleleri, özellikle ***sömürülen*** kitleleri yönetime katılıma ***çeken*** dünyadaki ***ilk*** iktidardır (aslına bakılırsa ikinci, çünkü Paris Komünü de aynı şeyi yapmaya başlamıştı). Burjuva parlamentosuna katılım (ki burjuva parlamentosu bir burjuva demokrasisinde önemli sorunlar üzerine hiçbir zaman ***karar vermez***; bunlar borsa tarafından, bankalar tarafından karara bağlanır) emekçi kitlelere binlerce engelle ***kapatılmıştır*** ve işçiler, burjuva parlamentosunun onlara ***yabancı*** bir kurum, burjuvazinin proleterleri ***ezmesinin*** bir ***silahı***, düşman sınıfın, sö-

mürücü azınlığın bir kurumu olduğunu çok iyi biliyor, görüyor ve hissediyorlar.

Sovyetler, bizzat emekçi ve sömürülen kitlelerin, devleti kendi başlarına kurma ve mümkün olan her tarzda yönetme olanağını ***kolaylaştıran*** doğrudan örgütleridir. Burada tam da emekçi ve sömürülenlerin öncüsü, kent proletaryası, büyük işletmelerde en iyi biçimde birleşmiş olma üstünlüğünden yararlanır; seçme ve seçimleri denetleme kolaylığına sahiptir. Sovyet örgütlenmesi bütün emekçi ve sömürülenlerin, kendi öncüleri, yani proletarya etrafında kendiliğinden birleşmesini ***kolaylaştırır***. Eski burjuva aygıtı —bürokrasi, zenginliğin, burjuva eğitimin, ilişkilerin vs. ayrıcalıkları (burjuva demokrasisi ne kadar gelişmişse, bu gerçek ayrıcalıklar da o kadar çeşitlidir)— bütün bunlar Sovyet örgütlenmesinde ortadan kalkar. Basın özgürlüğü bir ikiyüzlülük olmaktan çıkar, çünkü basımevleri ve kâğıt burjuvazinin elinden alınır. En iyi yapılar, saraylar, köşkler, konaklar vs. için de durum böyledir. Sovyet iktidarı bu en iyi yapıların binlercesini ve on binlercesini bir anda sömürücülerin elinden aldı ve böylece onsuz demokrasinin bir aldatmaca olduğu kitleler için toplantı hakkını ***milyonlarca kez*** daha "demokratik" kıldı. Yerel olmayan Sovyetlere dolaylı seçimler, Sovyet kongrelerini kolaylaştırır, yaşamın dolup taştığı ve yerel vekili çabucak geri çağırma, ya da onu çabucak genel Sovyetler kongresine gönderme olanağına sahip olmanın zorunlu olduğu bir dönemde ***tüm*** aygıtı daha ucuz, daha hareketli, işçi ve köylülere daha açık hale getirir.

Proleter demokrasi herhangi bir burjuva demokrasisinden ***milyonlarca kez*** daha demokratiktir; Sovyet iktidarı en demoktik burjuva cumhuriyetinden milyonlarca kez daha demokratiktir.

Bunu ancak burjuvazinin bilinçli bir uşağı, ya da politik bakımdan tamamen ölü, tozlu burjuva kitaplar arasında hayatın canlılığını göremeyen, burjuva demokratik önyargıların iliklerine kadar işlediği ve bu nedenle nesnel olarak burjuvazinin bir uşağı haline gelmiş biri görmeyebilirdi.

Bunu ancak, ***sorunu ezilen*** sınıfların bakış açısından ***koymakta*** yeteneksiz biri görmeyebilirdi.

En demokratik burjuva ülkeler arasında, ***kitlenin*** içinden ***ortalama*** işçinin, kitlenin içinden ortalama ***kır işçisinin***, ya da bir bütün olarak köydeki yarı-proleterin (yani köleleştirilmiş kitlenin, nüfusun ezici çoğunluğunun temsilcilerinin), Sovyet Rusya'da olduğu gibi en iyi binalarda toplanma ***özgürlüğünden***, düşüncelerini temsil etmek, çıkarlarını savunmak için en büyük basımevlerine ve en iyi kâğıt stoklarına sahip olma ***özgürlüğünden***, sınıfının temsilcilerine devleti yönetme ve "düzenleme" görevi verme ***özgürlüğünden*** yararlandığı bir tek ülke var mıdır dünyada?

Bay Kautsky'nin, herhangi bir ülkede bilgi sahibi bin işçi ve kır işçisi arasında bu soruya yanıt verirken duraksayacak bir tek işçi bulabileceğine inanmak bile gülünç olurdu. Burjuva gazetelerinden gerçeğin ancak kırıntılarını öğrenen dünyadaki bütün işçilerin içgüdüsel olarak Sovyet cumhuriyetine sempati duymalarının nedeni, tam da Sovyet cumhuriyetinde ***proleter*** demokrasiyi, ***yoksullar için demokrasiyi*** görmeleridir, en iyi burjuva demokrasisinde bile gerçekte olduğu gibi, zenginler için demokrasiyi değil.

Biz, burjuva memurlar, burjuva parlamenterler, burjuva yargıçlar tarafından yönetilmekteyiz (ve devletimiz onlar tarafından "yönetilmekte"). İşte, en demokratik olanları da dahil bütün burjuva ülkelerdeki ezilen sınıflardan onlarca, yüzlerce mil-

yon insanın, her gün duyduğu ve algıladığı, kendi yaşam deneyiminden öğrendiği basit, açık ve tartışmasız gerçek budur.

Buna karşılık Rusya'da bürokrasi aygıtı tamamen yıkılmış, taş üzerinde taş bırakılmanmış, tüm eski yargıçlar kovulmuş, burjuva parlamentosu dağıtılmış ve tam da işçilere ve köylülere ***çok daha ulaşılabilir*** bir temsil hakkı verilmiştir. Memurların yerine ***onların*** Sovyetleri konmuş, ya da ***onların Sovyetleri*** memurların üstüne geçirilmiş, yargıçları ***onların*** Sovyetleri seçer olmuştur. Sovyet iktidarının, yani proletarya diktatörlüğünün verili biçiminin, en demokratik burjuva cumhuriyetinden milyonlarca kez daha demokratik olduğuna tüm ezilen sınıfları inandırmak için tek başına bu olgu yeter.

Kautsky her işçi için anlaşılır ve açık olan bu gerçeği kavramıyor, çünkü şu soruyu sormayı "unutmuş"tur, o "aklından çıkmıştır": ***hangi sınıf için*** demokrasi? O "saf" (yani sınıfsız mı? yoksa sınıflar dışı mı?) demokrasi açısından düşünüyor. Bir Shylock gibi tartışıyor: "Yarım kilo et", başka birşey değil.[25] Bütün yurttaşların eşitliği — yoksa demokrasi yoktur.

Bilgin Kautsky'ye, "Marksist" ve "sosyalist" Kautsky'ye şu soru sorulmalıdır:

Sömürülenle sömüren arasında eşitlik olabilir mi?

II. Enternasyonal'in ideolojik önderinin bir kitabının tartışılması sırasında böyle bir soruyu sormak zorunda kalmak korkunç birşey, inanılmaz birşeydir. Fakat bir kez bir işi üstlendikten sonra onu sonuna kadar götürmek gerekir. Bir kez Kautsky üzerine yazma görevini üstlendiğimize göre, sömürenle sömürülen arasında neden eşitlik olamayacağını bu bilge adama açıklamak zorundayız.

SÖMÜRÜLENLE SÖMÜREN ARASINDA EŞİTLİK OLABİLİR Mİ?

Kautsky şu şekilde argüman yürütüyor:

> 1) "Sömürücüler daima nüfusun son derece küçük bir azınlığını oluştururlar." (Kautsky'nin broşürü, s. 14)

Bu tartışma götürmez bir gerçektir. Bu gerçekten hareketle nasıl argüman yürütmek gerekir? Marksist olarak, sosyalist olarak argüman yürütülebilir; o zaman sömürülenlerle sömürenler arasındaki ilişkiyi temel almak gerekir. Liberal olarak, burjuva demokratı olarak argüman yürütülebilir; o zaman çoğunlukla azınlık arasındaki ilişkiyi temel almak gerekir.

Marksist olarak argüman yürütülürse, şunu söylemek gerekir: Sömürücüler, devleti (ve söz konusu olan demokrasidir, yani devlet biçimlerinden biridir) kaçınılmaz olarak kendi sınıflarının, sömürenlerin, sömürülenler üzerinde bir egemenlik silahına dönüştürürler. O nedenle, sömürülen çoğunluğa hükmeden sömürücüler var olduğu sürece, demokratik devlet de kaçınılmaz olarak sömürücüler için bir demokrasi olacaktır. Sömürülenlerin devleti böyle bir devletten temelden farklı olmalıdır, sö-

mürülenler için demokrasi ve ***sömürücüleri baskı altında tutmak*** için bir araç olmalıdır, bir sınıfın baskı altında tutulması ise bu sınıfın eşitliği değil, "demokrasi"den dışlanması anlamına gelir.

Liberal olarak argüman yürütülürse, şunu söylemek gerekir: Çoğunluk karar verir, azınlık uyar. Uymayan cezalandırılır. Hepsi bu. Genelde devletin ve özelde de "saf demokrasi"nin sınıfsal karakteri üzerinde durmak gereksizdir; bunun meseleyle ilgisi yoktur, çünkü çoğunluk çoğunluktur, azınlık ise azınlık. Yarım kilo et, yarım kilo ettir, vesselam.

Kautsky de aynen böyle argüman yürütüyor:

> 2) "Proletaryanın egemenliği neden demokrasiyle bağdaşmayan bir biçime bürünsün ve bürünmek zorunda?" *(s. 21)*

Sonra çoğunluğun proletaryadan yana olduğu üzerine bir açıklama; Marx'tan bir alıntı ve Paris Komünü seçimlerine ilişkin rakamlarla son derece ayrıntılı ve uzun bir açıklama geliyor. Ve şu sonuç çıkarılıyor:

> "Kitleler içinde böylesine kök salmış bir rejimin demokrasiye dokunması için hiçbir neden yoktur. Bu rejim, demokrasiyi ezmek için şiddet eylemi uygulandığı durumlarda kendisini her zaman şiddet uygulamaktan alıkoyamayacaktır. Şiddete ancak şiddetle yanıt verilebilir. Fakat kitlelerin kendinden yana olduğunu bilen bir rejim, şiddete ancak demokrasiyi ***korumak*** için başvuracaktır, onu ***ortadan kaldırmak*** için değil. Eğer bu rejim, en güvenilir temelini, muazzam bir manevi otoritenin güçlü kaynağı olan genel oy hakkını ortadan kaldırmak isterse, düpedüz intihar etmiş olur." *(s. 22)*

Sömürülenlerle sömürenler ilişkisinin Kautsky'nin argümantasyonunda yitip gittiği görülüyor. Geriye, genel bir çoğunluk, genel bir azınlık, genel bir demokrasi, daha önceden bildiğimiz "saf demokrasi"den başka birşey kalmıyor.

Bunun ***Paris Komünü ile bağıntı içinde*** söylendiğine dikkat edin! Konuyu daha anlaşılır kılmak için Marx ve Engels'in ***Komün'le bağıntı içinde*** diktatörlük üzerine neler söylediklerine bakalım:

> Marx: ... "İşçiler burjuvazinin direncini kırmak için burjuvazinin diktatörlüğü yerine ... kendi diktatörlüklerini geçirdiklerinde, devlete devrimci ve geçici bir biçim verirler..."
>
> Engels: ... "(Devrimde) yenen taraf egemenliğini silahlarının gericilerde yarattığı korkuyla korumak zorundadır. Ve eğer Paris Komünü, burjuvaziye karşı silahlı bir halkın otoritesini kullanmasaydı, bir günden çok tutunabilir miydi? Tersine, onu bu otoriteyi çok az kullanmış olmakla kınayamaz mıyız?"
>
> Engels: ... "'Devlet', mücadelede, devrimde düşmanları zorla bastırmak için kullanılan geçici bir kuruluş olduğundan, 'özgür halk devleti'nden söz etmek katıksız bir saçmalıktır: Proletarya devlete ***gereksinim*** duyduğu sürece, ona özgürlük için değil, düşmanlarını bastırmak için gereksinim duyacaktır, ve özgürlükten söz edilebildiğinde de devlet devlet olarak var olmaktan çıkar."*

Kautsky, Marx ve Engels'ten, yerle gök kadar, bir liberalle bir proleter devrimci kadar uzaktır. Kautsky'nin sözünü ettiği saf demokrasi, ya da sadece "demokrasi", "özgür halk devleti"nin yeni baskısından, yani ***katıksız saçmalıktan*** başka birşey değildir. Odasına kapanmış aptal bir bilginler bilgininin derin bilgeliği, ya da on yaşında bir kız çocuğunun saflığı ile soruyor Kautsky: Çoğunluğa sahip olduğunda diktatörlüğe ne gerek var? Marx ve Engels bunu açıklıyorlar:

... burjuvazinin direncini kırmak için,
... gericilerde korku uyandırmak için,

---

* *"Die Neue Zeit", 32. yıl, cilt I, 1913/14, s. 39 ve 40; Marx-Engels, Bebel, Liebknecht, Kautsky ve Diğerlerine Mektuplar, Moskova-Leningrad 1933, s. 111. —**Red.***

... silahlı halkın burjuvazi karşısında otoritesini desteklemek için,

... proletarya düşmanlarını şiddetle bastırabilsin diye.

Kautsky bu açıklamaları anlamıyor. Demokrasinin "saflığı"na vurgun olduğundan ve onun burjuva karakterini görmediğinden, çoğunluğun çoğunluk olduğu için azınlığın "direnişi"ni "kırma"ya, onu "şiddet yoluyla bastırma"ya gereksinimi olmadığında "tutarlılıkla" ısrar edip, demokrasiye karşı girişilen ***münferit*** saldırıları bastırmanın yeteceğini savunuyor. Demokrasinin "saflığı"na vurgun olan Kautsky, ***ansızın*** bütün burjuva demokratlarının daima yaptığı küçük hatayı işliyor: Biçimsel eşitliği (ki kapitalizmde baştan sona bir yalan ve ikiyüzlülüktür) gerçekmiş gibi alıyor! Önemsiz birşey!

Sömüren sömürülenle eşit olamaz.

Kautsky için ne kadar tatsız olursa olsun bu gerçek, sosyalizmin özünün önemli bir bölümünü oluşturur.

Bir başka gerçek: Bir sınıfın bir başka sınıf tarafından sömürülmesinin her türlü imkânı ortadan kaldırılmadıkça, asıl eşitlik, gerçek eşitlik olamaz.

Sömürücüler, merkezde başarılı bir ayaklanma, ya da ordunun başkaldırısıyla bir çırpıda alaşağı edilebilir. Fakat sömürücüleri, belki de çok ender, istisnai durumlar hariç, bir çırpıda yok etmek imkânsızdır. Az çok büyük bir ülkenin toprak beylerinin ve kapitalistlerinin hepsi bir anda mülksüzleştirilemez. Ayrıca, tek başına mülksüzleştirme, hukuki ya da politik bir edim olarak, sorunu çözmekten uzaktır, çünkü toprak beyleriyle kapitalistleri gerçekten ***görevden almak*** ve onların yerine fabrika ve çiftliklerin işçiler tarafından uygulanan başka bir yönetimini gerçekten ***geçirmek*** gerekir. Uzun kuşaklar boyunca eğitimleri,

zengin yaşam koşulları ve alışkanlıklarıyla öne çıkan sömürücülerle, en ileri ve en demokratik burjuva cumhuriyetlerinde bile büyük çoğunluğu bunalmış, cahil, eğitimsiz, ürkek ve bölünmüş sömürülenler arasında eşitlik olamaz. Sömürücüler devrimden uzun zaman sonra da kaçınılmaz olarak bir dizi büyük gerçek üstünlüğü korurlar: paraları vardır (paranın bir anda ortadan kaldırılması imkânsızdır), bazı çoğunlukla önemli taşınabilir malları, ilişkileri, örgüt ve yönetim deneyimleri, bütün yönetim "sırlar"ı (gelenekler, yöntemler, araçlar, olanaklar); yüksek eğitimleri, (burjuvaca yaşayan ve düşünen) yüksek teknik personelle yakınlıkları, askerlik işlerinde son derece büyük bir deneyim (ki çok önemlidir) vs. vs. kalır.

Sömürücüler bir tek ülkede yenilgiye uğratılmış olsa da —ve tipik durum elbette budur, çünkü bir dizi ülkede eşzamanlı devrim ender bir istisnadır— sömürülenlerden ***daha güçlüdürler***, çünkü sömürücülerin uluslararası ilişkileri çok geniştir. Orta köylülüğün, zanaatkârların vs. sömürülen ya da en az aydınlanmış kitlelerinin bir kesiminin sömürücülerin peşinden gittiğini ve gitmeye yatkın olduğunu, şimdiye kadar Komün de dahil ***tüm*** devrimler kanıtlamıştır (çünkü Versay birlikleri arasında proleterler de vardı, bilginler bilgini Bay Kautsky bunu "unutmuş"tur).

Bu durumda, bir ölçüde köklü ve ciddi bir devrimde sorunları çoğunluk/azınlık ilişkisinin karara bağlayacağını sanmak olağanüstü bir alıklıktır, bayağı bir liberalin son derece aptalca bir önyargısıdır, ***kitleleri aldatmak***, apaçık tarihsel gerçeği onlardan gizlemektir. Bu tarihsel gerçek, her köklü devrimde, sömürülenler karşısında bir dizi yıl boyunca büyük gerçek üstünlüklerini koruyan sömürenlerin, ***uzun***, ***inatçı***, ***umutsuz*** bir direniş göstermelerinin ***kural*** olduğundan ibarettir. Sömürenler —yapmacıklı alık Kautsky'nin yapmacık hayallerinin tersine—

hiçbir zaman, son umutsuz savaşta, bir dizi savaşta üstünlüklerinden yararlanmayı denemeden sömürülen çoğunluğun kararlarına uymayacaklardır.

Kapitalizmden komünizme geçiş tüm bir tarihsel dönemi kapsar. Bu dönem tamamlanmadıkça, sömürücüler kaçınılmaz olarak restorasyon umudunu korurlar ve bu ***umut***, restorasyon ***girişimlerine*** dönüşür. Ve ilk ciddi yenilginin ardından, devrilmeyi hiç beklemeyen, buna hiç inanmayan, bunu akıllarından bile geçirmemiş olan devrik sömürücüler, yitirdikleri "cennet"i yeniden ele geçirmek için, öylesine güzel bir yaşam süren ve şimdi bu "aşağılık yığın" tarafından yıkım ve sefalete (ya da "basit" çalışmaya...) mahkûm edilmiş aileleri için, on kat enerjiyle, büyük bir hırsla, yüz kat nefretle savaşa atılırlar. Bütün ülkelerin onlarca yıllık tarihsel deneyimlerinin kanıtladığı gibi, küçük-burjuvazinin geniş kitlesi de kapitalist sömürücülere eğilim gösterir, sağa-sola yalpalar, bugün proletaryayı izler, yarın devrimin zorluklarından gözü yılar, işçilerin ilk yenilgisinde, ya da yarı yenilgisinde paniğe kapılır, sinirleri bozulur, bir oraya bir buraya koşar, sızlanır, bir kamptan ötekine geçer ... tıpkı bizim Menşeviklerimiz ve Sosyal-Devrimcilerimiz gibi.

Ve böyle bir durumda, tarihin, yüzlerce ve binlerce yıllık ayrıcalıkların varlığı ya da yokluğu sorununu gündeme koyduğu umutsuz, şiddetli bir savaş döneminde kalkıp, çoğunluk ve azınlıktan, saf demokrasiden, diktatörlüğün gereksizliğinden, sömürenle sömürülenin eşitliğinden söz etmek! Bunun için ne uçsuz bucaksız bir ahmaklık, nasıl bir darkafalılık çukuru gereklidir!

Fakat kapitalizmin 1871'den 1914'e kadar süren nispeten "barışçıl" onyıllarında, oportünizme uyum sağlayan sosyalist partiler içinde darkafalılığın, eblehliğin, dönekliğin Augias ahırları birikmiştir...

*

Okur, Kautsky'nin kitabından yaptığımız alıntıda genel oy hakkına darbeden söz ettiğini herhalde farketmiştir (Kautsky —parantez içinde belirtelim —genel oyu muazzam manevi otoritenin güçlü kaynağı olarak nitelerken, Engels aynı Paris Komünü, aynı diktatörlük sorunu vesilesiyle, silahlı halkın burjuvazi karşısında otoritesinden söz etmektedir; bir darkafalı ile bir devrimcinin "otorite" konusundaki düşüncelerini karşılaştırmak son derece öğreticidir...).

Sömürücüleri oy hakkından yoksun bırakmanın, genelde proletarya diktatörlüğünün bir sorunu değil, ***tamamen bir Rus*** sorunu olduğunu belirtmek zorundayız. Eğer Kautsky, ikiyüzlülük etmeden broşürüne "Bolşeviklere Karşı" başlığını koysaydı, bu başlık broşürün içeriğine uygun düşerdi ve o zaman Kautsky'nin doğrudan oy hakkından söz etmeye hakkı olurdu. Fakat Kautsky herşeyden önce "teorisyen" olarak ortaya çıkmak istemiştir. Broşürüne ***genel olarak*** "Proletarya Diktatörlüğü" başlığını koymuştur. Özel olarak Sovyetler ve Rusya hakkında ancak broşürün ikinci kısmında, beşinci bölümden itibaren söz etmeye başlar. Buna karşılık birinci kısımda (alıntıyı bu kısımdan yaptım) ***g e n e l d e demokrasi*** ve ***diktatörlükten*** söz eder. Kautsky oy hakkı sorununu ortaya atarak, kendini ***teoriye metelik vermeyen*** bir Bolşevik karşıtı polemikçi olarak ***ele vermiştir.*** Çünkü teori, yani demokrasi ve diktatörlüğün (özel ulusal değil) genel sınıfsal temellerinin incelenmesi, oy hakkı sorunu gibi özel bir sorunu değil, şu genel sorunu ele almak zorundaydı: Sömürenlerin devrilmesi ve onların devletinin yerine sömürülenlerin devletinin geçirilmesiyle belirlenen bir tarihsel dönemde, demokrasi ***zenginler için*** de, ***sömürenler için*** de ***korunabilir mi?***

Bir teorisyen sorunu böyle ve ancak böyle koyabilir.

Komün örneğini biliyoruz, Marksizmin kurucularının Komün vesilesiyle ve onunla bağıntılı olarak söyledikleri herşeyi biliyoruz. Bu materyale dayanarak ben, Ekim Devriminden önce kaleme aldığım "Devlet ve Devrim"* broşürümde örneğin demokrasi ve diktatörlük sorununu inceledim. Oy hakkının sınırlanması konusunda ***tek söz söylemedim***. Ve bugün oy hakkının sınırlanması sorununun, diktatörlüğün genel bir sorunu değil, şu ya da bu ulusa özgü bir sorun olduğu söylenmelidir. Oy hakkının sınırlanması sorununa Rus devriminin ***özel koşullarını***, Rus devriminin gelişmesinin ***özel yolunu*** inceleyerek yaklaşmak gerekir. Açımlamalarımın devamında bunu yapacağız. Ne var ki Avrupa'da yarınki proleter devrimlerin —hepsinin ya da çoğunun— burjuvazi için ille de oy hakkı sınırlaması getireceğine peşinen garanti vermek yanlış olacaktır. Böyle olabilir. Savaşın ve Rus devriminin deneyimlerinden sonra, büyük ihtimalle böyle olacaktır, fakat diktatörlüğün uygulanması için bu ***zorunlu değildir,*** bu, tutarlı diktatörlük kavramının zorunlu bir özelliği değildir, tarihsel ve sınıfsal diktatörlük kavramının ***zorunlu*** koşulunu oluşturmaz.

Diktatörlüğün zorunlu belirtisi, zorunlu önkoşulu, sınıf olarak sömürücülerin ***şiddet yoluyla*** bastırılması ve dolayısıyla ***bu sınıfa karşı*** "saf demokrasi"nin, yani eşitlik ve özgürlüğün ***çiğnenmesidir***.

Sorun teorik olarak böyle ve yalnızca böyle konabilir. Oysa Kautsky sorunu böyle koymayarak Bolşeviklere karşı teorisyen olarak değil, oportünistlerin ve burjuvazinin bir dalkavuğu olarak ortaya çıktığını kanıtlamıştır.

---

* *Bkz. "Devlet ve Devrim", Bölüm IV, madde 4-6 ve Bölüm V, madde 2, (s. 48-100 ve 104-110). —**Red.***

Hangi ülkelerde, şu ya da bu kapitalizmin hangi ulusal özellikleri nedeniyle, sömürücülere karşı demokrasinin şu ya da bu kısıtlanması ve çiğnenmesinin (tamamen ya da ağırlıkla) uygulamaya konacağı, şu ya da bu kapitalizmin, şu ya da bu devrimin ulusal özellikleriyle ilgili bir sorundur. Teorik sorun farklıdır. Şöyledir: ***Sömürücüler*** sınıfına karşı ***demokrasiyi çiğnemeden*** proletarya diktatörlüğü mümkün müdür?

Kautsky tam da bu soruna, teorik olarak önemli ve özsel bu ***biricik*** soruna yan çizmiştir. Kautsky Marx ve Engels'ten bu sorunla ilgili olan ve yukarıda aktardıklarım ***hariç***, olası her türlü alıntıyı yapmıştır.

Kautsky olası her şeyden, liberaller ve burjuva demokratları için kabul edilebilir olan ve onların düşünce çerçevesi dışına çıkmayan herşeyden söz etmiştir, salt asıl meseleden, proletaryanın burjuvazinin ***direncini kırmış, düşmanlarını şiddetle alaşağı etmiş olmadan*** zafer kazanamayacağından, ve "şiddetle bastırma"nın hüküm sürdüğü, "özgürlük"ün olmadığı yerde ***elbette demokrasinin de olmayacağından*** söz etmemiştir.

Kautsky bunu kavramamıştır.

*

Şimdi de Rus devriminin deneyimlerine, ve Sovyetler ile Kurucu Meclis arasındaki, Kurucu Meclis'in dağıtılması ve burjuvazinin oy hakkından yoksun bırakılması sonucunu veren çatışmaya geçelim.

SOVYETLER DEVLET ÖRGÜTLERİ HALİNE GELMEMELİDİR

Sovyetler, proletarya diktatörlüğünün Rus biçimidir. Proletarya diktatörlüğü üzerine bir çalışma yazan Marksist bir teorisyen, bu olguyu gerçekten inceleseydi (Kautsky gibi diktatörlüğe karşı küçük-burjuva yakınmaları Menşevik makamda tekrarlamasaydı), böyle bir teorisyen ilkönce diktatörlüğün genel bir tanımını verir ve sonra bunun özel ulusal bir biçimi olan Sovyetleri tahlil eder, proletarya diktatörlüğünün bir biçimi olarak bunların kritiğini yapardı.

Marksist diktatörlük öğretisini liberalce "işledikten" sonra Kautsky'den elbette ciddi birşey beklenemez. Fakat onun Sovyetlerin ne olduğu sorununa nasıl yaklaştığını ve bu sorunun üstesinden nasıl geldiğini izlemek son derece öğreticidir.

> "Sovyetler —diye yazıyor Kautsky, 1905 yılında ortaya çıkışlarına geri dönerek[26]— proleter örgüt biçimleri içinde en kapsamlısını yaratmışlardır; çünkü tüm ücretli işçileri içinde birleştirmişlerdir." *(s. 31)*

1905 yılında Sovyetler sadece yerel organlardı, 1917'de tüm Rusya'yı kapsayan bir örgüt haline geldiler.

> "Daha şimdiden —diye devam ediyor Kautsky— Sovyet örgütlenmesi ardında büyük ve şanlı bir tarih bırakmıştır. Ve

önünde daha büyük bir gelecek var, hem de sadece Rusya'da değil. Mali sermayenin ekonomik ve politik alanda sahip olduğu dev güçler karşısında, proletaryanın bugüne kadarki ekonomik ve politik mücadele yöntemlerinin her yerde yetersiz kaldığı görülüyor. Bunlardan vazgeçilmemelidir, bunlar normal zamanlar için zorunludur, fakat zaman zaman önlerine çözmekte yetersiz kaldıkları sorunlar çıkıyor, burada ancak işçi sınıfının tüm politik ve ekonomik güç kaynaklarının birliği başarı vaat ediyor." *(s. 22)*

Sonra, kitle grevi üzerine ve tıpkı sendikalar kadar zorunlu olan "sendika bürokrasisi"nin

"giderek çağın özelliği haline gelen muazzam sınıf mücadelelerini yönetmek için işe yaramadığı..." üzerine değerlendirmeler geliyor.

... "Demek ki —diye sonuç çıkarıyor Kautsky— Sovyet örgütlenmesi zamanımızın en önemli olaylarından biridir. Sermaye ile emek arasında yaklaşmakta olduğumuz büyük tayin edici savaşlarda tayin edici öneme sahip olmayı vaat ediyor.

Fakat Sovyetlerden bundan daha fazlasını isteyebilir miyiz? 1917 Kasım devriminden sonra Sol Sosyal-Devrimcilerle birlikte Rus işçi Sovyetlerinde çoğunluğu ele geçiren Bolşevikler, Kurucu Meclis'in dağıtılmasının ardından, o zamana kadar bir ***sınıfın savaş örgütü*** olan Sovyeti ***devlet örgütü*** haline getirmeye koyuldular. Rus halkının Mart Devriminde kazandığı demokrasiyi ortadan kaldırdılar. Buna uygun olarak Bolşevikler kendilerine sosyal-***demokrat*** demekten vazgeçtiler. Kendilerine ***komünist*** dediler." *(s. 33,* altı Kautsky tarafından çizilmiştir.)

Rus Menşevik yazınını bilen herkes, Kautsky'nin Martov, Akselrod, Stein ve hempalarını nasıl kölece kopya ettiğini hemen görecektir. "Kölece", çünkü Kautsky Menşevik önyargılar hatırına olguları tuhaflık boyutunda çarpıtıyor. Örneğin, Ber-

lin'deki Stein, ya da Stockholm'deki Akselrod gibi habercilerinden, Bolşeviklerin komünist adını almaları ve devlet örgütleri olarak Sovyetlerin önemi sorununun ***ne zaman*** ortaya atıldığı konusunda bilgi alma zahmetine katlanmamıştır. Eğer bu basit bilgiyi almış olsaydı, bu gülünç satırları yazmazdı; çünkü bu iki sorun Bolşevikler tarafından ***Nisan 1917'de*** ortaya atılmıştır, örneğin 17 (4) Nisan tarihli "Tezler"imde*, yani 1917 Ekim Devriminden ***çok önce*** (Kurucu Meclis'in ise 18 (5) Ocak 1918' de dağıtılmış olmasından söz bile etmiyorum).

Kautsky'nin tamamını aktardığım açıklamaları, tüm Sovyetler sorununun ***özünü*** oluşturur. Sorunun özü tam da, Sovyetler devlet örgütleri haline gelmeye çalışmalı mıdır (Bolşevikler Nisan 1917'de şu şiarı ortaya attılar: "Tüm İktidar Sovyetlere"** ve Nisan 1917'de yapılan Bolşevik Parti Konferansında***, burjuva parlamenter cumhuriyetin kendilerine yetmediğini, Komün ya da Sovyet tipinde bir işçi-köylü cumhuriyeti istediklerini açıkladılar), ***yoksa*** Sovyetler bu yönde çaba sarfetmemeli, iktidarı almamalı, devlet örgütleri olmamalı, bilakis ***bir*** "sınıfın savaş örgütleri" olarak mı kalmalıdır sorunudur (bu sofuca dilekle Sovyetlerin Menşevik önderlik altında ***işçileri burjuvaziye tabi kılmanın silahı*** olduğunu şirin gösteren Martov'un ifade ettiği gibi).

Kautsky Martov'un sözlerini kölece tekrarlamış, Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki teorik tartışmadan ***kırıntılar*** almış ve bunları anlamsızca ve hiçbir eleştiriye tabi tutmadan genel

---

* *Bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 34, "Bugünkü Devrimde Proletaryanın Görevleri Üzerine". —**Red.***

** *Bkz. agy, "Bugünkü Devrimde Proletaryanın Görevleri Üzerine" (s. 34), "İkili İktidar Üzerine" (s. 40) ve "Devrimimizde Proletaryanın Görevleri Üzerine" (s. 57) adlı çalışmalar. —**Red.***

*** *Bkz. agy, s. 86, "RSDİP Tüm-Rusya Konferansında ("Nisan Konferansı") Politik Durum Üzerine Rapor", 7 Mayıs (24 Nisan) 1917. —**Red.***

teorik zemine, genel Avrupa zeminine aktarmıştır. Sonuç öyle bir karmaşadır ki, Kautsky'nin aktarılan bu düşüncelerini öğrenen her bilinçli Rus işçisi Homerik kahkahalara boğulacaktır.

Onlara neyin söz konusu olduğunu açıkladığımız zaman, (bir avuç örümcek kafalı sosyal-emperyalist dışında) tüm Avrupalı işçiler de Kautsky'ye aynı şekilde güleceklerdir.

Kautsky Martov'un yanılgısını olağanüstü belirgin biçimde saçmalığa kadar vardırarak ona kötü bir hizmette bulunmuştur. Gerçekten de Kautsky'nin vardığı yere bir bakın.

Sovyetler bütün ücretli işçileri kapsıyorlar. Mali sermayeye karşı proletaryanın ekonomik ve politik mücadelesinin şimdiye kadarki yöntemleri yetersiz kalıyor. Sovyetler büyük bir rol oynamaya sadece Rusya'da aday değiller. Avrupa'da sermaye ile emek arasındaki büyük nihai mücadelelerde tayin edici bir rol oynayacaklar. Kautsky bunları söylüyor.

Güzel. Peki ama "sermayeyle emek arasındaki bu nihai mücadeleler" bu iki sınıftan hangisinin devlet iktidarını ele geçireceği sorununu çözmüyor mu?

Hiçbir şekilde. Tanrı korusun!

Tüm ücretli işçileri kapsayan kurumlar "nihai" mücadelelerde ***devlet örgütü haline gelmemelidir!***

Peki, devlet nedir?

Devlet, bir sınıfın bir başka sınıfı ezme aracından başka birşey değildir.

Demek ki ezilen sınıf, bugünün toplumundaki tüm emekçi ve sömürülenlerin öncüsü, "sermayeyle emek arasındaki nihai mücadeleler"i hedeflemeli, fakat sermayenin emeği köleleştirmekte kullandığı mekanizmaya ***dokunmamalıdır***! Bu mekaniz-

mayı ***parçalamamalıdır!*** Onun kapsamlı örgütünü ***sömürücüleri ezmek için kullanmamalıdır!***

Mükemmel, Bay Kautsky, fevkalade! "Biz" sınıf mücadelesini tanıyoruz, tıpkı tüm liberallerin tanıdığı gibi, yani burjuvazinin alaşağı edilmesi olmaksızın ...

Burada Kautsky'nin hem Marksizmden, hem de sosyalizmden koptuğu apaçık ortaya çıkıyor. Bu fiilen, ezdiği sınıfın örgütlerinin devlet örgütlerine dönüşmesi dışında herşeyi kabul etmeye hazır olan burjuvazinin yanına geçmektir. Kautsky burada artık, herşeyi uzlaştırmak isteyen, bütün derin çelişkileri boş laflarla geçiştiren kendi bakış açısını kurtaracak durumda değildir.

Kautsky, ya politik iktidarın işçi sınıfının eline geçmesinden tamamen vazgeçiyor, ya da işçi sınıfının eski burjuva devlet aygıtını ele geçirmesini kabul ediyor, fakat onu parçalayıp un ufak etmesine ve yerine yeni, proleter bir aygıt geçirmesine kesinlikle izin vermiyor. Kautsky'nin açıklamaları nasıl "yorumlanıp" "açıklanırsa açıklansın", her iki durumda da Marksizmden kopuşu ve burjuvazinin tarafına geçişi gün gibi ortadadır.

Daha "Komünist Manifesto"da Marx, muzaffer işçi sınıfına gerekli olan devletten söz ederken şöyle yazıyordu: ... "devlet, yani egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletarya".

Ve şimdi, hâlâ Marksist olduğunu iddia eden biri ortaya çıkıyor ve bütünlüğü içinde örgütlenmiş ve sermayeye karşı "nihai mücadele" yürüten proletaryanın kendi sınıf örgütünü bir devlet örgütü haline ***getirmemesi gerektiğini*** açıklıyor. 1891'de Engels'in "Almanya'da bütün burjuvazinin ve hatta birçok işçinin bilincine aktarılmış" olan, diye yazdığı, "devlete duyulan boş inan"dır,[27] Kautsky'nin burada ele verdiği. İşçiler, savaşın, — darkafalımız bunu "kabul" ediyor (bunu burjuvazi de kabul ediyor, çünkü işçiler nasıl olsa savaşıyorlar, burada asıl düşü-

nülmesi gereken onların silahlarının nasıl köreltileceğidir) — savaşın, ama ***sakın muzaffer olmaya kalkmayın***! Burjuvazinin devlet mekanizmasını parçalamayın, burjuva "devlet örgütü"nün yerine proleter "devlet örgütü"nü koymayın.

Devletin, bir sınıfın bir başka sınıfı ezme aygıtından başka birşey olmadığı Marksist görüşünü cidden paylaşmış, bu gerçeği biraz düşünmüş olan biri, mali sermayeyi yenilgiye uğratabilecek yetenekte olan proleter örgütlerin devlet örgütlerine dönüştürülmemeleri gerektiği saçma sonucuna asla varamazdı. Devletin kendisi için "herşeye rağmen" sınıflar dışı ve sınıflar üstü birşey olduğu küçük-burjuva, kendini tam da bu noktada ele verdi. Gerçekten de, neden proletaryaya, "***bir sınıfa***", sadece proletarya üzerinde değil, tüm halk, tüm küçük-burjuvazi, tüm köylülük üzerinde egemen olan ***sermayeye*** karşı tayin edici mücadele yürütme izni verilsin de, kendi örgütünü devlet örgütüne dönüştürme izni verilmesin? Çünkü küçük-burjuva sınıf mücadelesinden ***korkar*** ve onu sonuna kadar götürmez, yani ***asıl meseleyi yerine getirmez***.

Kautsky iyice şaşırmış ve kendini tamamen ele vermiştir. Dikkat edin: Avrupa'nın sermayeyle emek arasında nihai mücadelelere doğru gittiğini ve proletaryanın bugüne kadarki ekonomik ve politik mücadele yöntemlerinin yetersiz kaldığını kendisi kabul etmiştir. Oysa bu yöntemler tam da ***burjuva*** demokrasisinden yararlanmaktan ibaretti. Dolayısıyla? ...

Kautsky buradan çıkacak sonucu düşünmekten korkuyor.

... Dolayısıyla şimdi ancak bir gerici, bir işçi sınıfı düşmanı, bir burjuva uşağı burjuva demokrasisini göklere çıkarıp, yüzünü geçmişe dönerek saf demokrasi üzerine gevezelik edebilir. Ortaçağa kıyasla burjuva demokrasisi ***ilericiydi***, ve ondan yararlanmak gerekliydi. Fakat bugün işçi sınıfına bu ***yetmez***. Bu-

gün geriye değil ileriye bakmalı, burjuva demokrasisinin yerine ***proleter*** demokrasiyi koymak amaçlanmalıdır. Ve proleter devrime hazırlık çalışması, proleter ordunun eğitimi ve formasyonu burjuva-demokratik devlet ***çerçevesinde*** mümkün (ve zorunlu) idiyse de, iş "nihai mücadeleler"e vardığı için, proletaryayı bu çerçeveyle sınırlamak proletaryanın davasına ihanettir, dönekliktir.

Kautsky, Martov'un bir argümanını —Martov'da bunun Kautsky'de olmayan ***bir başka argümana*** dayandığını ***farketmeden***— yineleyerek, özellikle gülünç bir şekilde tongaya gelmiştir! Martov Rusya'nın sosyalizm için henüz olgun olmadığını söylüyor (ve Kautsky bunu tekrarlıyor), bundan çıkan doğal sonuç şu: Sovyetleri mücadele organlarından devlet örgütlerine dönüştürmek için vakit çok erkendir (Sovyetleri Menşevik önderlerin yardımıyla, işçileri emperyalist burjuvaziye ***tabi kılmanın*** organlarına dönüştürmenin zamanıdır, diye okuyun). Ne var ki Kautsky Avrupa'nın sosyalizm için henüz olgun olmadığını açıkça ***söyleyemez***. Henüz dönek olmadığı 1909 yılında Kautsky, artık ***vakitsiz*** bir devrimden korkmamak gerektiğini ve yenilgi korkusuyla devrimden vazgeçmek isteyen birinin bir hain olacağını yazıyordu. Söylediklerini ***açıktan*** geri almayı Kautsky'nin gözü yemiyor. Ve böylece ortaya küçük-burjuvanın tüm budalalığını ve korkaklığını bütünüyle açığa vuran bir saçmalık çıkıyor: Bir yandan Avrupa sosyalizm için olgunlaşmıştır ve sermayeyle emek arasındaki nihai mücadelelere doğru gidiyor, öte yandan ezilenlerin öncüsü, örgütleyicisi ve yol göstericisi proletaryanın ***mücadele örgütü*** (yani mücadele içinde doğan, büyüyen ve güçlenen örgütü) bir devlet örgütüne ***dönüştürülmemelidir***.

*

Sovyetlerin mücadele örgütü olarak zorunlu oldukları, fakat

devlet örgütüne dönüştürülmemeleri gerektiği düşüncesi, politik ve pratik bakımdan, teorik bakımdan olduğundan sonsuz derecede daha saçmadır. Devrimci bir durumun mevcut olmadığı barış zamanlarında bile, işçilerin kapitalistlere karşı kitle mücadelesi, örneğin kitle grevleri, her iki tarafta da büyük bir öfkeye, olağanüstü hırslı bir mücadeleye ve burjuvazinin "evin efendisi" olarak kaldığı, kalmak istediği vb. yolunda sürekli açıklamalarına yol açar. Fakat politik yaşamın doruk noktasına ulaştığı devrim sırasında, ***tüm*** sanayi dallarının ***tüm*** işçilerini, ayrıca ***tüm*** askerleri ve tüm emekçi ve yoksul kır nüfusunu kapsayan Sovyetler gibi bir örgüt, kendiliğinden, savaşın seyriyle, saldırı ve savunmanın basit "mantığı" ile, kaçınılmaz olarak, sorunu ***tüm keskinliğiyle*** koyma noktasına varır. Ortayolcu bir konum almaya, proletarya ve burjuvaziyi "uzlaştırma"ya çalışmak budalalıktır ve içler acısı bir çöküşle sonlanır: Rusya'da Martov ve diğer Menşeviklerin vaazlarının kaderi bu olmuştur. Sovyetlerin bir ölçüde geniş bir gelişme gösterdiği, birleşmeyi ve kendilerini sağlamlaştırmayı başardıkları durumda Almanya ve diğer ülkelerde de kaçınılmaz olarak aynı şey olacaktır. Sovyetlere, savaşın, ama tüm devlet iktidarını bizzat ele geçirmeyin, devlet örgütleri haline gelmeyin demek, sınıf işbirliği ve proletarya ile burjuvazi arasında "toplumsal barış" vaaz etmek demektir. Böyle bir konumun amansız mücadele içinde utanç verici bir çöküşten başka birşeye yol açabileceğini düşünmek gülünçtür. İki sandalye arasında oturmak Kautsky'nin ebedi yazgısıdır. Teoride oportünistlerle hiçbir konuda hemfikir değilmiş gibi yapıyor, fakat gerçekte önemli olan her şeyde (yani devrimle ilgili her şeyde) onlarla ***pratikte*** hemfikirdir.

KURUCU MECLİS VE SOVYET CUMHURİYETİ

Kurucu Meclis ve onun Bolşevikler tarafından dağıtılması sorunu Kautsky'nin tüm broşürünün can alıcı noktasıdır. Durmadan bu konuya döner. II. Enternasyonal'in ideolojik önderinin tüm çalışması, Bolşeviklerin "demokrasi"yi nasıl "yokettikleri"ne yapılan atıflarla doludur (yukarıda Kautsky'den aktardığımız alıntılardan birine bakınız). Sorun gerçekten ilginç ve önemlidir, çünkü burjuva demokrasisi ile proleter demokrasi arasındaki ilişki sorunu, burada devrimin önünde ***pratik*** bir sorun olarak duruyordu. "Marksist teorisyen"imizin bu sorunu nasıl ele aldığına bakalım.

Kautsky, tarafımdan yazılmış ve 8 Ocak 1918 (26 Aralık 1917) tarihli "Pravda"da yayınlanmış olan "Kurucu Meclis Üzerine Tezler"i* aktarıyor. Meselenin Kautsky tarafından ciddi, belgelere dayalı bir ele alınışı için bundan daha iyi bir kanıt olamazmış gibi görünüyor. Fakat Kautsky'nin ***nasıl*** alıntı yaptığına dikkat edilsin. O, bu tezlerin sayısının 19 olduğunu söylemiyor, tezlerde gerek Kurucu Meclisli olağan burjuva cumhuriyeti ile Sovyet Cumhuriyeti arasındaki karşılıklı ilişkinin, gerekse

* *Bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 463.* —**Red.**

de devrimimizde Kurucu Meclis'le proletarya diktatörlüğü arasındaki karşıtlığın ***tarihinin*** konulduğunu söylemiyor. Kautsky tüm bunlara yan çiziyor ve okura sadece "bunlardan" (bu tezlerden) "ikisinin" "özellikle önemli" olduğunu açıklıyor: Birinde, Sosyal-Devrimcilerin Kurucu Meclis seçimlerinden sonra, fakat Meclisin toplantıya çağrılmasından önce bölünmüş oldukları yazıyor (Kautsky bunun beşinci tez olduğunu söylemiyor), diğeri ise, Sovyet Cumhuriyeti'nin bir bütün olarak Kurucu Meclis'ten daha yüksek bir demokratik biçim olduğudur (Kautsky bunun üçüncü tez olduğunu söylemiyor).

Ve Kautsky sadece bu üçüncü tezden sadece bir bölümü tam olarak aktarıyor, yani şu pasajı:

> "Sovyet Cumhuriyeti sadece demokratik kurumların (***olağan*** burjuva cumhuriyet ve onun taçlandırılması olarak Kurucu Meclise kıyasla) daha yüksek bir biçimi değil, aynı zamanda sosyalizme düşünülebilecek en acısız geçişi* garanti edecek durumda olan biricik biçimdir."

(Kautsky "olağan" sözcüğüyle, tezin başındaki "burjuva sisteminden sosyalist sisteme geçmek için, proletarya diktatörlüğü için" sözlerini atlıyor.

Kautsky bu sözleri aktarıyor ve enfes bir alayla şöyle haykırıyor:

> "Ne yazık ki bu sonuca ancak Kurucu Meclis'te azınlıkta kaldıktan sonra varılmıştır. Daha önce onu hiç kimse Lenin'den daha şiddetli istememişti."

* *Yeri gelmişken, Kautsky "'en acısız' geçiş" ifadesini defalarca aktarıyor ve bununla herhalde ironi yapmak istiyor. Fakat bu işe yaramaz araçlarla yapılan bir girişim olduğu için, Kautsky birkaç sayfa ilerde sahtekârlığa başvuruyor ve yanlış aktarma yapıyor: "acısız" geçiş! Bu tür yöntemlerle hasmına bir saçmalık mal etmek zor değildir elbette. Sahtekârlık aynı zamanda konuyla ilgili argümana yan çizmeyi de kolaylaştırıyor: Sosyalizme en acısız geçiş ancak tüm yoksul halkı kapsayan bir örgüt (Sovyetler) ve bu örgütün devlet iktidarının merkezi (proletarya) tarafından desteklenmesiyle mümkündür.*

Kautsky'nin yazısının 31. sayfasında aynen böyle deniyor!

Gerçek bir inci! Meseleyi ancak bir burjuva dalkavuğu böylesine sahtekârca ortaya koyabilirdi ki okur, Bolşeviklerin devletin daha yüksek biçimine dair tüm lafları, Bolşeviklerin ancak Kurucu Meclis'te azınlığa düştükten ***sonra*** keşfettiği birşeymiş izlenimini edinsin!! Böyle iğrenç bir yalanı ancak burjuvaziye satılmış, ya da kesinlikle aynı anlama gelen, kendisini P. Akselrod'a emanet eden ve bilgi kaynaklarını gizleyen bir alçak söyleyebilirdi.

Çünkü herkes biliyor ki, ben daha Rusya'ya varışımın ertesi günü, 17 (4) Nisan 1917'de, Komün tipi bir devlet biçiminin burjuva parlamenter cumhuriyete göre üstünlüklerini tartıştığım tezleri herkesin önünde okudum.* Daha sonra bunu basında ***tekrar tekrar*** açıkladım, örneğin İngilizceye çevrilen ve Amerika'da Ocak 1918'de New York "Evening Post" gazetesinde yayınlanan siyasi partiler konusundaki broşürümde**. Dahası: Mayıs başı (Nisan sonu) 1917'de yapılan Bolşevik Parti Konferansı, aldığı bir kararla, işçi-köylü cumhuriyetinin burjuva-parlamenter cumhuriyetten üstün olduğunu, Partimizin burjuva-parlamenter cumhuriyetle yetinmeyeceğini ve Parti programının buna uygun olarak değiştirilmesi gerektiğini belirtiyordu.[28]

Tüm bunlardan sonra, Kautsky'nin Alman okurlara, benim Kurucu Meclis'in toplantıya çağrılmasını şiddetle istediğim ve ancak Bolşevikler Kurucu Meclis'te azınlığa düştükten sonra Kurucu Meclis'in şeref ve saygınlığını "küçültme"ye başladığım konusunda güvence veren saldırısını nasıl değerlendirmeli? Bu saldırı nasıl mazur gösterilebilir?* Kautsky'nin olguları bil-

---

* *Bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 34, "Bugünkü Devrimde Proletaryanın Görevleri Üzerine", (İnter Yayınları.)* —**Red.**

** *Bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 75, "Rusya'da Siyasal Partiler ve Proletaryanın Görevleri", (İnter Yayınları.)* —**Red.**

memesiyle mi? Peki ama o zaman neden bunlardan söz etmeye girişti? Ya da neden açıkça şu açıklamayı yapmadı: Ben, Kautsky, bana Menşevik Stein, P. Akselrod ve hempaları tarafından verilen bilgilere dayanarak yazıyorum; Kautsky, nesnel olma iddiasıyla, aldıkları yenilgi yüzünden incinmiş Menşeviklerin suç ortağı olma rolünü gizlemeye çalışıyor.

Ancak bu daha birşey değil, asıl çapanoğlu geliyor.

Diyelim ki Kautsky, kendisini bilgilendirenlerden, Bolşeviklerin burjuva-demokratik cumhuriyetle yetinip yetinmedikleri sorununa ilişkin Bolşevik karar ve açıklamaların çevirilerini istememiş, ya da elde edememiştir (??). İhtimal dışı da olsa, diyelim ki böyledir. Fakat benim 8 Ocak 1918 (26 Aralık 1917) tarihli tezlerimden Kautsky kitabının 30. sayfasında ***doğrudan sözediyor.*****

Kautsky bu tezlerin tam metnini biliyor mu, yoksa Stein, Akselrod ve hempalarının kendisi için çevirdikleri kadarını mı biliyor? Kautsky, Bolşeviklerin Sovyet Cumhuriyetinin burjuva cumhuriyetinden daha üstün bir devlet biçimi olduğunu Kurucu Meclis seçimlerinden ***önce*** bilip bilmedikleri ve bunu ***halka*** söyleyip söylemedikleri ***temel sorununa*** ilişkin olarak ***üçüncü tezi*** aktarıyor. ***Fakat ikinci tezi sessizlikle geçiştiriyor.***

Oysa ikinci tez şöyledir:

> "Bir Kurucu Meclis'in toplantıya çağrılması talebini ileri sürerken devrimci sosyal-demokrasi, 1917 devriminin başından beri, ***Sovyet Cumhuriyetinin, demokrasinin Kurucu Meclis'li olağan burjuva cumhuriyetinden daha yüksek bir biçimi olduğunu tekrar tekrar vurgulamıştır.***" (Altını ben çizdim.)

---

* *Yeri gelmişken: Kautsky'nin broşüründe bu tür pekçok Menşevik yalan vardır. O hırçın bir Menşevikin küfürnamesidir.*

** *Bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 463, "Kurucu Meclis Üzerine Tezler" s. 463-467 (İnter Yayınları)* ***—Red.***

Bolşevikleri ilkesiz kişiler, "devrimci oportünistler" (Kautsky kitabının bir yerinde bu ifadeyi kullanıyor, fakat hangi bağıntıda olduğunu artık unuttum) olarak göstermek için Bay Kautsky, "***tekrar tekrar***" yapılmış olan açıklamalara tezlerde doğrudan bir atfın yer aldığını ***Alman okurlardan gizlemiştir!***

Bay Kautsky'nin kullandığı küçük, acınası ve aşağılık yöntemler bunlardır. O ***teorik*** sorundan böyle sıyrılmıştır.

Burjuva-demokratik parlamenter cumhuriyetin Komün ya da Sovyet tipi bir cumhuriyetten daha ***aşağı*** olduğu doğru mu, değil mi? Esas sorun budur ve Kautsky bu soruna yan çizmiştir. O, Marx'ın Paris Komünü'nü tahlil ederken verdiği herşeyi "unutmuştur". Kautsky, Marx'ın aynı düşüncesinin özellikle açık ve berrak biçimde: "Komün artık sözcüğün gerçek anlamında bir devlet değildi" diye ifade edildiği Engels'in Bebel'e 28 Mart 1875 tarihli mektubunu da "unutmuş"tur.

Ve işte "Proletarya Diktatörlüğü" üzerine özel bir broşürde, özel olarak, burjuva-demokratik cumhuriyetten daha üstün bir devlet biçimi sorununun doğrudan ve tekrar tekrar ortaya konduğu Rusya'yı inceleyen ve bu sorunu sessizlikle geçiştiren II. Enternasyonal'in en seçkin teorisyeni budur. ***Gerçekte*** bunun burjuvazinin kampına geçmekten ne farkı var?

(Geçerken belirtelim ki, Kautsky bu konuda da Rus Menşeviklerinin kuyruğuna takılıyor. Bunların Marx ve Engels'ten "bütün alıntıları" bilen bir sürü adamı var, fakat 1917 Nisanı'ndan Ekimi'ne ve 1917 Ekimi'nden 1918 Ekimi'ne kadar herhangi bir Menşevik, Komün tipi bir devlet sorununu ***sadece bir defacık da olsa*** incelemeye çalışmamıştır. Plehanov da bu soruna yan çizmiştir. ***Hiç kuşkusuz susmak için nedenleri vardı.***)

Kendilerine sosyalist ve Marksist diyen, fakat gerçekte ***en önemli*** sorunda, Komün tipi devlet sorununda, burjuvazinin ta-

rafına geçen kişilerle dağıtılan Kurucu Meclis üzerine konuşmak elbette eşeğin önüne hoşaf koymaktır. Kurucu Meclis üzerine tezlerimi bu broşürün ekinde tam olarak vermek yeterli olacaktır. Böylece okur, bu tezlerden, sorunun 8 Ocak 1918'de (26 Aralık 1917) gerek teorik, gerekse de tarihsel ve politik-pratik bakımdan ortaya konmuş olduğunu görecektir.

Kautsky teorisyen olarak Marksizmden tamamen kopmuş olsa da, Sovyetlerin Kurucu Meclis'e karşı mücadelesi sorununu tarihçi olarak inceleyebilirdi. Kautsky'nin birçok çalışmasından, onun Marksist bir tarihçi olmayı ***bildiğini***, onun ***bu*** çalışmalarının, daha sonraki dönekliğine rağmen, proletaryanın ebedi malı olarak kalacağını biliyoruz. Fakat bu sorunda Kautsky, tarihçi olarak da gerçeğe ***sırt çeviriyor***, ***herkesin bildiği*** olguları görmezden geliyor ve bir dalkavuk gibi davranıyor. Bolşevikleri ilkesiz kişiler olarak göstermek istiyor ve Kurucu Meclis'i dağıtmadan önce onunla olan çatışmalarını nasıl ***yumuşatmaya*** çalıştıklarını anlatıyor. Bunda kötü olan hiçbir şey yok, inkâr etmemiz gereken hiçbir şey yok; tezlerimin tam metnini veriyorum, burada açıkça ve anlaşılır biçimde şöyle denmektedir: Kurucu Meclis'e yerleşmiş yalpalayan küçük-burjuva baylar, ya proletarya diktatörlüğüyle uzlaşacaksınız, ya da sizleri "devrimci yoldan" yenilgiye uğratacağız (18. ve 19. tezler).

Gerçekten devrimci proletarya yalpalayan küçük-burjuvaziye karşı daima böyle davranmıştır ve gelecekte de daima böyle davranacaktır.

Kurucu Meclis sorununda Kautsky biçimsel bir bakış açısı benimsiyor. Tezlerimde, devrimin çıkarlarının Kurucu Meclis'in biçimsel haklarından daha üstün olduğu açıkça ve tekrar tekrar söylenmiştir (bkz. 16. ve 17. tezler). Biçimsel demokratik bakış açısı, proletaryanın ve proleter sınıf mücadelesinin çıkarlarının üstün olduğunu kabul etmeyen ***burjuva*** demokratlarının

bakış açısıdır. Tarihçi olarak Kautsky'nin, burjuva parlamentolarının şu ya da bu sınıfın organları olduğunu kabul etmesi gerekirdi. Fakat (devrimi inkâr etme kirli işinin hatırına) Marksizmi unutması gerekiyordu ve Kautsky, Kurucu Meclis'in Rusya'da hangi ***sınıfın*** organı olarak hizmet ettiği ***sorusunu sormuyor***. O, somut durumları tahlil etmiyor, olguları görmek istemiyor, ve tezlerde sadece burjuva demokrasisinin sınırlılığı sorununun teorik olarak aydınlatılmakla (birinci tezden üçüncü teze kadar), sadece 1917 Ekim ortasında düzenlenen parti listelerinin 1917 Aralık'ının gerçekliğine uymamaları sonucunu doğuran somut koşulların incelenmekle kalmadığı (4. tezden 6. teze kadar), bu tezlerde aynı zamanda Ekim–Aralık 1917 arasındaki ***sınıf mücadelesi*** ve ***içsavaşın tarihinin*** de aydınlatıldığı (7. tezden 15. teze kadar) hakkında Alman okurlara tek sözcük söylemiyor. Tarihin bu somut gidişinden biz, "Tüm İktidar Kurucu Meclis'e"[29] şiarının, ***pratikte*** Kadetlerin ve Kaledincilerle suç ortaklarının şiarı haline geldiği sonucunu çıkardık (14. tez).

Tarihçi Kautsky bunu farketmiyor. Tarihçi Kautsky, genel oy hakkının bazen küçük-burjuva, bazen gerici ve karşı-devrimci parlamentolar ortaya çıkardığını hiç duymamış. Marksist tarihçi Kautsky, seçimlerin biçiminin, demokrasinin biçiminin; ilgili kurumun sınıf içeriğinden farklı birşey olduğunu hiç duymamış. Kurucu Meclis'in sınıfsal içeriği sorunu tezlerimde doğrudan konmuş ve çözülmüştür. Benim çözümüm doğru olmayabilir. Bizim için, tahlilimizin bir başkası tarafından Marksist eleştirisinden daha iyi birşey olamazdı. Sanki Bolşevizmi eleştirmek birileri tarafından engelleniyormuş gibi bunun üzerine aptalca boş laflar döktürmek yerine (Kautsky'de bunlardan pekçok var), Kautsky böyle bir eleştiri yapmalıydı. Fakat zaten asıl mesele de Kautsky'nin herhangi bir eleştiri yapmamasıdır. Bir yanda Sovyetlerin, öte yanda Kurucu Meclis'in sınıfsal tahlili

sorununu bile koymuyor. O nedenle Kautsky ile polemiğe girmek, tartışmak ***mümkün değildir***; ve geriye sadece Kautsky'nin neden ancak dönek olarak nitelenebileceğini okura ***göstermek kalıyor***.

Sovyetlerle Kurucu Meclis arasındaki karşıtlığın, sınıf mücadelesi zemininde durmayan bir tarihçinin bile yan çizemeyeceği bir tarihi vardır. Kautsky bu tarihsel olgulara da ***değinmek*** istememiştir. Kautsky Alman okurlardan, Menşeviklerin egemenliği sırasında, yani 1917 Şubat sonundan Ekimi'ne kadar da Sovyetlerin, "genel devlet" (yani burjuva) kurumlarıyla karşıtlık içinde olduğu yolundaki herkesçe bilinen (bugün ancak kinci Menşeviklerin gizledikleri) olguyu saklamıştır. Kautsky aslında proletarya ile burjuvazi arasında uzlaşma, anlaşma ve işbirliği bakış açısında durmaktadır; bunu istediği kadar inkâr etsin, bu görüşte olduğu bir gerçektir; broşürünün tamamı da bunu kanıtlıyor. Kurucu Meclis'i dağıtmamak gerekiyordu demek, burjuvaziye karşı mücadeleyi sonuna kadar götürmemek, burjuvaziyi devirmemek gerekiyordu, proletarya burjuvaziyle uzlaşmalıydı demekle aynıdır.

Fakat o halde Kautsky, Menşeviklerin Şubat – Ekim 1917 arasında hiç de saygın olmayan bu işle uğraştıklarını ve hiçbir sonuç elde edemediklerini neden gizliyor? Eğer burjuvaziyle proletarya arasında uzlaşma olanaklı idiyse, neden bu Menşeviklerin egemenliği altında sağlanamadı, neden burjuvazi kendisini Sovyetlerden uzak tuttu, neden Sovyetler (***Menşevikler tarafından***) "devrimci demokrasi"[30], burjuvazi ise "ayrıcalıklı unsurlar" olarak adlandırıldı?

Kautsky, tam da Menşeviklerin egemenlikleri "çağ"ında (Şubat – Ekim 1917) Sovyetleri devrimci demokrasi olarak adlandırdıklarını ve böylece Sovyetlerin diğer kurumlara üstünlüğünü tanıdıklarını Alman okurlardan saklamıştır. Sovyetlerin

burjuvaziyle karşıtlığının bir tarihi yokmuş, bu karşıtlık aniden, beklenmedik biçimde, nedensiz, Bolşeviklerin kötü davranışı yüzünden ortaya çıkmış gibi göstermeyi, tarihçi Kautsky, ancak bu olguyu gizleyerek başarmıştır. Oysa gerçekte tam da Menşevik anlaşma taktiğinin, proletarya ile burjuvaziyi uzlaştırma girişiminin ***altı aydan fazla süren deneyimi*** (bir devrim için çok uzun bir süre), halkı bu girişimlerin yararsızlığına inandırmış ve proletaryayı Menşeviklerden uzaklaştırmıştır.

Sovyetler, Kautsky'nin kabul ettiği gibi, önünde büyük bir gelecek olan proletaryanın mükemmel mücadele örgütüdür. Fakat eğer bu böyleyse, o zaman Kautsky'nin tüm konumu bir iskambil kulesi gibi, ya da bir küçük-burjuvanın proletarya ile burjuvazi arasında sert mücadeleden kaçınabilme olanağı rüyası gibi çöker. Çünkü tüm devrim sürekli ve hem de amansız bir mücadeledir, proletarya ise ***bütün*** ezilenlerin öncü sınıfıdır, bütün ezilenlerin kurtuluşları yönündeki bütün çabalarının odağı ve merkezidir. Ezilen kitlelerin mücadele organları olarak Sovyetler, bu kitlelerin ruh hallerini, anlayışlarındaki değişiklikleri başka herhangi bir kurumdan elbette çok daha hızlı, tam ve doğru dile getirdiler (Sovyet demokrasisinin demokrasinin en yüksek biçimi olmasının nedenlerinden biri de budur).

Sovyetler 13 Mart (28 Şubat) – 7 Kasım (25 Ekim) 1917 arasında, bir yığın yerel kaza, kent, il ve bölge kongreleri dışında, Rusya nüfusunun ezici çoğunluğunun, tüm işçi ve askerlerin, köylülüğün onda yedisi ya da sekizinin temsil edildiği ***iki*** Tüm-Rusya kongresi topladılar. Bu dönem boyunca burjuvazi (proletaryayı öfkelendiren apaçık düzmece ve alaycı "Demokratik Konferans"[31] dışında) çoğunluğu temsil eden bir tek kurum toplayamadı. Kurucu Meclis, kitlelerin I. Tüm-Rusya Sovyet Kongresindekiyle (Haziran)[32] ***aynı*** ruh halini, aynı politik gruplaşmaları yansıtıyordu. Kurucu Meclis'in toplantıya çağrıl-

masına kadar (Ocak 1918) II. (Kasım [Ekim] 1917)[33] ve III. (Ocak 1918)[34] Sovyet Kongresi toplanmış ve her ikisi de kitlelerin radikalleştiğini, devrimcileştiğini, Menşeviklere ve Sosyal-Devrimcilere sırt çevirip Bolşeviklerin tarafına geçtiklerini, ***yani*** küçük-burjuva önderlikten, burjuvaziyle anlaşma hayallerinden kurtulduklarını ve burjuvaziyi devirmek için proleter devrimci mücadele safına geçtiklerini ***gün gibi kanıtlamıştı.***

Demek ki, Sovyetlerin ***yüzeysel tarihi*** bile, Kurucu Meclis'i dağıtmanın ne kadar kaçınılmaz olduğunu ve onun ne kadar ***gerici*** olduğunu göstermektedir. Fakat Kautsky kendi "şiar"ında ısrar ediyor: devrim yerle bir olsa da, burjuvazi proletaryayı yenilgiye uğratsa da, yeter ki "saf demokrasi" gelişsin. *Fiat justitia, pereat mundus!**

İşte Rus devrimi tarihinde Tüm-Rusya Sovyet Kongreleri üzerine birkaç kısa veri:

	Bütün Rusya Sovyet Kongreleri	Delege sayısı	Bolşeviklerin sayısı	Bolşeviklerin oranı
I	(16 [3] Haziran 1917)	790	103	%13
II	(7 Kasım [25 Ekim] 1917	675	343	%51
III	(23 [10] Ocak 1918	710	434	%61
IV	(14 Mart 1918)	1232	795	%64
V	(4 Temmuz 1918)	1164	773	%66

Bu rakamlara şöyle bir bakmak, Kurucu Meclis'i savunmanın ya da (Kautsky gibi) Bolşeviklerin halkın çoğunluğunun desteğine sahip olmadığını iddia etmenin, ülkemizde neden kahkahayla karşılandığını kavramaya yeter.

* *Dünya batsa da, adalet yerini bulsun! —**Red.***

SOVYET ANAYASASI

Daha önce de belirttiğim gibi, burjuvaziyi oy hakkından yoksun bırakmak proletarya diktatörlüğünün zorunlu ve vazgeçilmez bir özelliği değildir. Bu diktatörlük şiarını Kasım'dan (Ekim'den) çok önce ortaya atmış olan Bolşevikler, Rusya'da da sömürücüleri peşinen oy hakkından yoksun bırakmaktan söz etmemişlerdi. Diktatörlüğün ***bu*** bileşeni, herhangi bir partinin "planından" değil, mücadelenin seyri içinde kendiliğinden ***ortaya çıktı.*** Tarihçi Kautsky bunu elbette farketmemiştir. Burjuvazinin, Sovyetlerde yönetim daha Menşeviklerin (burjuvazi ile uzlaşma politikasının temsilcilerinin) elindeyken kendi kendini Sovyetlerden ayırdığını, Sovyetleri boykot ettiğini, onlara karşı çıktığını, onlara karşı entrikalar çevirdiğini kavramamıştır. Sovyetler herhangi bir anayasa olmaksızın doğdular ve ***bir yılı aşkın*** bir süre (1917 ilkbaharından 1918 yazına kadar) herhangi bir anayasa olmaksızın varlıklarını sürdürdüler. Burjuvazinin ezilenlerin bağımsız ve (herkesi kapsadığı için) son derece güçlü örgütlenmesine karşı duyduğu öfke, Sovyetlere karşı burjuvazinin en acımasız, en bencil ve en kirli mücadelesi ve son olarak burjuvazinin (Kadetlerden Sağ Sosyal-Devrimcilere, Milyu-

kov'dan Kerenski'ye kadar) Kornilov darbesine açıkça katılması — bütün bunlar burjuvazinin Sovyetlerden resmen ihracını ***hazırlamıştır***.

Kautsky, Kornilov darbesini duymuştur, fakat diktatörlüğün ***biçimlerini*** belirleyen tarihsel olguları, mücadelenin seyrini ve biçimlerini cömertçe hiçe sayıyor. Gerçekten de: "Saf" demokrasiden söz edildiğine göre, olgulara ne gerek var? O nedenle, Kautsky'nin burjuvazinin oy hakkından yoksun bırakılmasına karşı "eleştirisi" ... bir çocukta görüldüğünde duygulandırıcı olabilecek, ancak henüz resmen geri zekâlılığı kabul edilmemiş biri için tiksinti uyandıracak yapmacık bir saflıkla öne çıkıyor.

> "... onlar (kapitalistler) genel oy rejimi altında önemsiz bir azınlık olarak kalsalar, kaderlerine daha çok boyun eğerler..." *(s. 33)*

Mükemmel, değil mi? Bilge Kautsky, ezilen çoğunluğun iradesine saygı gösteren böyle toprakbeylerini ve kapitalistleri tarihte birçok kez görmüştür ve genelde gerçek yaşamın bir gözlemcisi olarak bunları son derece yakından tanımaktadır. Bilge Kautsky kesin olarak "muhalefet" görüşüne, yani parlamento içi mücadele görüşüne sahiptir. Zaten bunu da kelimesi kelimesine yazıyor: "Muhalefet" *(s. 34* ve daha başka birçok yerde).

Ey bilge tarihçi ve politikacı! "Muhalefet"in barışçıl ve salt parlamenter mücadelenin bir kavramı olduğunu, yani devrimci olmayan bir duruma tekabül eden, ***devrimin yokluğuna*** tekabül eden bir kavram olduğunu bilmeniz zararlı olmaz. Devrimde içsavaşta karşı karşıya olduğumuz, amansız bir düşmandır; bunu, bu savaştan Kautsky'nin korktuğu gibi korkan bir küçük-burjuvanın hiçbir gerici sızlanması değiştiremez. Burjuvazinin hiçbir cürümden geri durmadığı —Versaylılar ve onların Bismarck'la anlaşmaları[35] örneği, tarihsel olayları Gogol'ün Petruşkası'-

nın[36] bakış açısından değerlendirmeyen herkese birşeyler söylemektedir—, burjuvazinin yabancı devletleri yardıma çağırdığı ve onlarla birlikte devrime karşı entrikalar çevirdiği bir dönemde, amansız içsavaşın sorunlarını tartışmak düpedüz gülünçtür. Devrimci proletarya, "Sersem Müşavir" Kautsky gibi, kafasına bir gece takkesi geçirmeli ve Dutov, Krasnov ve Çek karşı-devrimci ayaklanmalarını[37] örgütleyen, sabotörlere milyonlar veren burjuvaziyi legal "muhalefet" olarak görmeliymiş. Aman ne zekâ!

Kautsky'yi sorunun sadece biçimsel-hukuki yanı ilgilendiriyor, öyle ki, Sovyet anayasası üzerine değerlendirmelerini okurken insan ister istemez Bebel'in sözlerini anımsıyor: "Hukukçular baştan sona gerici kimselerdir."

> "Gerçekte ise —diye yazıyor Kautsky— sadece kapitalistleri haktan yoksun bırakmak mümkün değildir. Hukuki anlamda kim kapitalisttir? Bir mülk sahibi mi? Almanya gibi proletaryanın sayıca böylesine fazla olduğu iktisaden gelişmiş bir ülkede bile bir Sovyet Cumhuriyetinin kurulması, büyük kitleleri politik haklardan yoksun bırakırdı. 1907'de Alman imparatorluğunda tarım, sanayi ve ticaret gibi üç büyük grup içinde hizmetli ve ücretli işçi olarak çalışanların sayısı (çalışanlar ve aileleri) 35 milyondan biraz fazla, bağımsızların ise 17 milyondu. Demek ki bir parti pekâlâ ücretli işçilerin çoğunluğunu etrafında toplayabilir, fakat yine de nüfusun azınlığını oluşturabilir." *(s. 33)*

İşte Kautsky'nin bakış tarzına bir örnek. Peki bu bir burjuvanın karşı-devrimci sızlanması değil mi? Rus köylülerinin çok büyük çoğunluğunun ücretli işçi çalıştırmadığını, dolayısıyla haklardan yoksun kalmadığını çok iyi bilmenize rağmen, neden bütün "bağımsızlar"ı haklardan yoksun bırakılanlar arasında sayıyorsunuz Bay Kautsky? Bu bir sahtekârlık değil mi?

Ey siz bilge iktisatçı, çok iyi bildiğiniz ve 1907 tarihli aynı Alman istatistiklerinde yer alan, tarımda ücretli emek üzerine

iktisat gruplarına göre verileri neden aktarmadınız? Alman istatistiklerine göre ***ne kadar s ö m ü r ü c ü*** bulunduğunu, bunların "çiftçiler"in toplam sayısına kıyasla ne kadar az olduklarını gösterecek olan bu verileri Alman işçilerden, broşürünüzün okuyucularından neden sakladınız?

Çünkü dönekliğiniz sizi sıradan bir burjuva dalkavuğuna dönüştürmüştür.

Kapitalist, belirsiz bir hukuksal kavrammış; ve Kautsky sayfalar boyu Sovyet anayasasının "keyfi"liğine verip veriştiriyor. Bu "ciddi bilgin", İngiliz burjuvazisine (ortaçağa kıyasla) yeni bir burjuva anayasası hazırlamak için yüzyıllar boyu izin veriyor, fakat bize, Rusya'nın işçi ve köylülerine, uşaklık biliminin bu temsilcisi hiç süre tanımıyor. Bizden birkaç ay içinde en önemsiz ayrıntısına kadar hazırlanmış bir anayasa talep ediyor...

... "Keyfilik!" ***Böyle*** bir suçlamada, burjuvaziye nasıl pis bir uşaklığın, nasıl bir darkafalı bilgiçlik uçurumunun içerili olduğunu düşünün bir. Kapitalist ülkelerin iliklerine kadar burjuva ve çok büyük kısmı gerici olan hukukçularının, işçileri ***ezen***, ***yoksulların*** ellerini, ayaklarını bağlayan, halk içinden sıradan bir emekçinin yoluna binbir zorluk ve engel çıkaran en ayrıntılı kuralları yüzyıllar ya da onyıllar boyunca hazırlamasını, onlarca, yüzlerce yasa kitabı ve yorumu yazmasını liberal burjuvalar ve Bay Kautsky hiç de "keyfi!" bulmuyor. "Düzen" ve "yasallık"tır bu! Orda yoksulu iyice ezmek için herşey düşünülüp taşınılmış ve kâğıda dökülmüştür. Orda binlerce burjuva avukat ve memur (Kautsky bunlardan hiç söz etmiyor, herhalde Marx bürokratik aygıtın ***parçalanmasına*** büyük önem verdiği için...), yasaları, işçi ve orta köylünün bu yasaların dikenli tellerini parçalanmasını asla başaramayacak biçimde yorumlamayı bilen avukat ve memurlar vardır. Bu burjuvazinin "keyfi"liği değildir,

halkın kanını emen açgözlü ve pis sömürücülerin diktatörlüğü değildir — ne münasebet. Bu, günden güne daha da arılaşan "saf demokrasi"dir.

Fakat emperyalist savaşın sınırın ötesindeki kardeşlerinden kopardığı emekçi ve sömürülen sınıflar, tarihte ilk kez ***kendi öz*** Sovyetlerini yaratıp, şimdiye kadar burjuvazinin ezdiği, yıldırdığı, alıklaştırdığı ***kitleleri*** politik inşaya çekerek, ***bizzat yeni***, proleter bir devlet kurmaya başladıklarında; korkunç bir içsavaş içinde, içsavaşın ateşi içinde ***sömürücülerin olmadığı bir devletin*** temellerini ***kurmaya*** başladıklarında; burjuvazinin tüm ipini koparmışları, tüm kan emiciler çetesi, uyduları Kautsky ile birlikte "keyfilik!" diye ulumaya başladılar. Zaten bu karacahil işçi ve köylüler, bu "ayaktakımı", kendi yasalarını yorumlamayı nasıl bilsin? Kültürlü avukatların, burjuva yazarların, Kautsky ve bilgili eski memurların öğütlerinden yararlanmayan bu sıradan emekçiler adalet duygusunu nereden edinsinler?

29 Nisan 1918'deki* konuşmamdan Bay Kautsky şu sözleri aktarıyor: ... "Seçimlerin düzenini ve zamanını kitlelerin kendisi belirler" ... Ve "saf demokrat" Kautsky bundan şu sonucu çıkarıyor:

> "Öyle anlaşılıyor ki, her seçmen topluluğu seçim yöntemini canının istediği gibi saptayabilir. Keyfilik ve bizzat proletarya içindeki rahatsız edici muhalif unsurlardan kurtulma olanağı böylece en yüksek noktaya çıkarılmaktadır." *(s. 37)*

Bu sözlerin, bir grev sırasında kitlenin "çalışmak isteyen" gayretkeş işçiler üzerinde uyguladığı zora karşı büyük vaveyla koparan kapitalistlere satılmış bir kalemşörün sözlerinden ne farkı var? "Saf" burjuva demokrasisinde seçim düzeninin bü-

---

* *Bütün Eserler, Cilt XXII, s. 535, "Sovyet İktidarının En Yakın Görevleri Üzerine Rapor". —**Red.***

rokratik-***burjuva*** belirlenmesi neden keyfilik ***değil?*** Yüzyıllardan bu yana süren sömürüye karşı ***mücadele için ayağa kalkmış***, bu amansız mücadelede bilinçlenmiş ve çelikleşmiş ***kitlelerin*** adalet duygusu neden ***burjuva*** önyargılarla eğitilmiş ***bir avuç*** memur, aydın ve avukatınkinden daha az olsun?

Kautsky gerçek bir sosyalist; bu pek saygıdeğer aile babasının, bu şerefli yurttaşın dürüstlüğünden kuşkulanmaya kalkmayın sakın. O işçilerin, proleter devrimin zaferinin ateşli ve inançlı bir yandaşıdır. O sadece, küçük-burjuva aydınlarla uyuşuk darkafalıların ***önceden***, kitlelerin hareketinden ***önce***, kitlelerin sömürücülere karşı amansız savaşından ***önce*** ve kesinlikle içsavaş ***olmadan***, ***devrimin gelişimi için*** ılımlı ve tam bir ***tüzük*** hazırlamalarını istiyor...

Bilge Yuduşka Golovlyov'umuz[38], derin bir ahlaki öfkeyle Alman işçilere, Sovyetler Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin, 14 Haziran 1918'de Sağ Sosyal-Devrimci ve Menşevik Parti temsilcilerini Sovyetlerden çıkarma kararı aldığını anlatıyor.[39]

> "Bu önlem —diye yazıyor Yuduşka Kautsky, soylu bir öfkeyle dolu olarak— belli suçlar işlemiş olan belli kişilere yönelik değildir... Sovyet Cumhuriyeti anayasasında Sovyet temsilcilerinin dokunulmazlığı üzerine tek söz edilmiyor. Burada Sovyetlerden belli ***kişiler*** değil, belli ***partiler*** atılmaktadır." (s. 37)

Evet, bu gerçekten korkunç; bu, devrimci Yuduşka Kautsky'mizin kurallarına göre devrim yapmak istediği saf demokrasiden katlanılmaz bir sapmadır. Biz Rus Bolşevikleri ilkönce Savinkov ve hempalarına, Liberdan[40] ve Potresovlarla ("Aktivistler")[41] hempalarına dokunulmazlık sözü vermeli; sonra Çekoslovakların karşı-devrimci savaşına[42] katılmayı, ya da —Ukrayna ve Gürcistan'da— kendi ülkesinin işçilerine ***karşı*** Alman

emperyalistleriyle ittifak yapmayı "suç" sayan bir ceza yasası[43] kaleme almalıydık; ***ancak bundan sonra*** bu ceza yasasına dayanarak, "saf demokrasi" gereğince "belirli kişileri" Sovyetlerden atma hakkımız olurdu. Elbette bu arada Savinkov, Potresov ve Liberdanlar, ya da onların ajitasyonları sayesinde İngiliz ve Fransız kapitalistlerinden para alan Çekoslovaklar, aynı şekilde Ukraynalı ve Tiflisli Menşeviklerin aracılığıyla Alman cephanesi elde eden Kranovlar uslu uslu oturacaklar ve biz kurallara uygun bir ceza yasası hazırlayıncaya kadar safkan demokratlar olarak "muhalefet" rolüyle yetineceklerdi...

Sovyet anayasasının, "kâr amacıyla ücretli işçi çalıştıran" kimseleri oy hakkından yoksun bırakmasına da Kautsky daha az öfkelenmiyor.

> "Bir ev işçisi ya da bir kalfa çalıştıran bir küçük usta —diye yazıyor Kautsky— istediği kadar proleterce yaşasın ve hissetsin, oy hakkına sahip değildir." *(s. 36)*

"Saf demokrasi"den ne büyük bir sapma! Ne adaletsizlik! Gerçi şimdiye kadar tüm Marksistler, küçük patronların ücretli işçilerin en vicdansız ve en amansız sömürücüleri olduklarını kabul ediyordu ve binlerce olgu bunu doğruluyordu; fakat Yuduşka Kautsky, küçük patronlar ***sınıfından*** değil (bu zararlı sınıf mücadelesi teorisini de kim icat etti?), tek tek kişilerden, "tamamen proleterce yaşayan ve hisseden" sömürücülerden söz ediyor. Uzun zamandan beri öldüğü sanılan "tutumlu Agnes", Kautsky'nin kalemiyle yeniden canlanıyor. Bu "tutumlu Agnes" bundan birkaç onyıl önce, "saf" demokrat burjuva Eugen Richter tarafından yaratılmış ve Alman edebiyatına sokulmuştu. Eugen Richter, proletarya diktatörlüğünün, sömürücülerin sermayesine el konmasının eşi görülmedik sefalet getireceği kehanetinde bulunuyor ve masum bir ifadeyle hukuki anlamda kimin kapitalist olduğunu soruyordu. Kötü "proletarya diktatörleri"nin

son meteliğini de elinden aldıkları yoksul ve tutumlu bir terzi olan "tutumlu Agnes" örneğini veriyordu. Tüm Alman sosyal-demokrasisi, bir zamanlar, saf demokrat Eugen Richter'in bu "tutumlu Agnes"iyle dalga geçmişti. Fakat bu eskidendi, çok eskidendi; o zamanlar henüz, parti içinde birçok ulusal-liberal olduğu gerçeğini açıkça, bin dereden su getirmeden söyleyen Bebel[44] yaşıyordu; çok eskidendi, o zamanlar Kautsky henüz bir dönek değildi.

Bugün "tutumlu Agnes", "tamamen proleterce yaşayan ve hisseden, kalfa çalıştıran bir küçük usta"nın şahsında yeniden dirilmiştir. Kötü Bolşevikler onu incitiyorlar, oy hakkını elinden alıyorlar. Fakat, yine aynı Kautsky'nin söylediği gibi, Sovyet Cumhuriyetinde "her seçim topluluğu", diyelim ki belli bir işyerine bağlı yoksul küçük ustaya, eğer istisnai olarak bir sömürücü değilse, ***gerçekten*** "tamamen proleterce yaşıyor ve hissediyor" ise, oy hakkı verebilir. Fakat sıradan işçilerin düzensiz ve (ne korkunç!) tüzüksüz çalışan bir işletme toplantısının yaşam deneyimine, adalet duygusuna güvenilebilir mi? İşçilerin "Tutumlu Agnes"i ve "proleterce yaşayan ve hisseden" bir ustacığı incitmesi tehlikesini göze almaktansa, ***tüm*** sömürücülere, ücretli işçi çalıştıran ***herkese*** oy hakkı vermenin daha iyi olduğu açık değil mi?

*

Aşağılık dönekler, burjuvazinin ve sosyal-şovenlerin alkışları arasında*, sömürücülere oy hakkı vermediği için Sovyet

* *"Frankfurter Zeitung"un[45] (22 Ekim 1918, No: 293) Kautsky'nin broşürünü coşkuyla karşılayan başyazısını yeni okudum. Borsacıların gazetesi memnun. Neden olmasın ki! Ve Berlin'den bir yoldaş, Scheidemannların gazetesi "Vorwärts"in[46], özel bir makalede, Kautsky'nin hemen her satırını paylaştığını açıkladığını yazıyor. Kutlarız! Kutlarız!*

Anayasamızı karalayabilirler. Bu çok iyi, çünkü bu, Avrupa'nın devrimci işçileri ile Scheidemann ve Kautsky, Renaudel ve Longuet, Henderson ve Ramsay Macdonald gibi önderler ve sosyalizm hainleri arasındaki kopuşu hızlandıracak ve derinleştirecektir.

Ezilen sınıfların kitleleri, devrimci proleterlerin saflarından sınıf bilinçli ve dürüst önderler bizden ***yana*** olacaklardır. Bu proleterlere, bu kitlelere Sovyet anayasamızı tanıtmak yetecektir ve onlar hemen şöyle diyeceklerdir: Bakın, bunlar gerçekten ***bizim adamlarımız***, işte gerçek işçi partisi, gerçek işçi hükümeti bu. Çünkü o, ***sözü edilen bütün önderlerin yaptığı*** gibi işçileri reformlar üzerine boş laflarla aldatmıyor, bilakis sömürücülere karşı cidden mücadele ediyor, cidden devrim yapıyor, işçilerin tam kurtuluşu için ***gerçekten*** savaşıyor.

Sovyetlerin bir yıllık "pratiği"nden sonra sömürücülerin oy hakkı Sovyetler tarafından elinden ***alınmışsa***, bu, bu Sovyetler gerçekten ezilen kitlelerin örgütleridir ***demektir***, kendilerini burjuvaziye satmış sosyal-emperyalistlerin ve sosyal-pasifistlerin değil. Bu Sovyetler sömürücülerin oy hakkını elinden ***almışsa***, bu, Sovyetler kapitalistlerle küçük-burjuva uzlaşma politikasının organları değil, (Kautsky, Longuet ve Macdonaldların) parlamenter gevezelik organları değil, sömürücülere karşı ölüm-kalım mücadelesi veren gerçek devrimci proletaryanın organlarıdır ***demektir***.

"Kautsky'nin kitapçığı burada neredeyse hiç bilinmiyor" diye yazdı geçtiğimiz günlerde (bugün 30 Ekim) iyi haber alan bir yoldaş Berlin'den. Ne zamandır "kokuşmuş bir ceset"ten başka birşey olmayan bu "Avrupa" —emperyalist ve reformist diye okuyun— sosyal-demokrasisini çamura bulamak için, Almanya ve İsviçre'deki büyükelçilerimize bu kitaptan binlerce adet satın

almalarını ve sınıf bilinçli işçilere ***parasız dağıtmalarını*** öğütlerim.

*

Kitabının sonunda, 61 ve 63. sayfada Bay Kautsky, "yeni teori"nin (Paris Komünü'nün Marx ve Engels tarafından yapılan çözümlemesine değinmekten korktuğu için Bolşevizmi böyle adlandırıyor), "örneğin İsviçre gibi eski demokrasilerde bile yandaş bulması"ndan acı acı yakınıyor. "Alman sosyal-demokratlarının da bu teoriyi kabul etmeleri" —Kautsky için— "anlaşılmaz" birşeydir.

Hayır, bu kesinlikle anlaşılır birşeydir, çünkü savaşın ciddi derslerinden sonra devrimci kitleler, gerek Scheidemannlar, gerekse de Kautskylerden tiksiniyor.

"Biz" daima demokrasiden yanaydık —diye yazıyor Kautsky—, şimdi aniden ondan vazgeçmeliymişiz!

"Biz" sosyal-demokrasinin oportünistleri, proletarya diktatörlüğüne daima karşıydık, Kolb ve hempaları bunu ***çoktan*** açıkça ifade ettiler. Kautsky bunu biliyor ve Bernstein ve Kolb'ün "kucağına dönüşü" apaçık olgusunu okurlarından saklayabilmeyi boşuna umut ediyor.

"Biz" devrimci Marksistler, "saf" (burjuva) demokrasiyi asla putlaştırmadık. Bilindiği gibi, Plehanov 1903'te (onu bir Rus Scheidemann'ı konumuna getiren üzücü dönüşünden önce) henüz devrimci bir Marksistti. Ve o zamanlar Plehanov, programın kabul edildiği Parti Kongresinde, proletaryanın devrimde gerektiğinde kapitalistlerin elinden oy hakkını alacağını, karşıdevrimci olduğu anlaşılan ***her parlamentoyu dağıtacağını*** söylüyordu. Sadece bu anlayışın Marksizme uygun biricik anlayış olduğunu herkes, Marx ve Engels'in yukarıda aktardığım açık-

lamalarından bile anlayacaktır. Bu, Marksizmin bütün esaslarından açıkça ortaya çıkar.

"Biz" devrimci Marksistler, halka hiçbir zaman, burjuvaziye dalkavukluk eden, kendilerini burjuva parlamentarizmine uyduran, bugünkü demokrasinin ***burjuva*** karakterini gizleyen ve sadece ***bu*** demokrasinin genişlemesini, sadece ***bu*** demokrasinin eksiksiz uygulanmasını isteyen bütün ülkelerin Kautskycilerinin atmaktan hoşlandıkları gibi nutuklar atmadık.

"Biz" burjuvaziye şöyle dedik: "Siz sömürücüler ve ikiyüzlüler, ***ezilen kitlelerin*** politikaya katılımını önlemek için adım başı binlerce engel dikerken, aynı zamanda demokrasiden söz ediyorsunuz. Sözünüzü senet kabul ediyor ve bu kitlelerin çıkarı doğrultusunda, ***kitleleri devrime***, siz sömürücüleri devirmeye ***hazırlamak için, s i z i n*** burjuva demokrasinizin genişletilmesini talep ediyoruz. Ve eğer siz sömürücüler, proleter devrimimize karşı çıkmaya kalkışacak olursanız, sizi acımasızca bastıracak, haklarınızı elinizden alacağız, evet dahası: size ekmek vermeyeceğiz, zira bizim proleter cumhuriyetimizde sömürücülerin hakları olmayacak, sudan ve ateşten yoksun kalacaklar, çünkü biz Scheidemann ya da Kautsky gibi değil, gerçek sosyalistleriz."

"Biz" işte bunları söyledik ve "biz" devrimci Marksistler bunları söyleyeceğiz; işte bunun için de ezilen kitleler bizden yana ve bizimle birlikte olacaklardır, Scheidemannlar ve Kautskyler ise döneklik çöplüğünde son bulacaklardır.

ENTERNASYONALİZM NEDİR?

Kautsky kendisinin enternasyonalist olduğundan kesinkes emin ve kendisini de öyle niteliyor. Scheidemannları ise "hükümet sosyalistleri" ilan ediyor. Kautsky Menşevikleri koruyarak (onlarla dayanışma içinde olduğunu dobra dobra söylemiyor, fakat tamamen onların görüşlerini savunuyor), kendi "enternasyonalizm"inin nemenem birşey olduğunu çok anlaşılır biçimde gösteriyor. Kautsky tek başına biri değil, II. Enternasyonal zemini üzerinde kaçınılmaz olarak ortaya çıkmak zorunda olan bir akımın temsilcisi olduğundan (Fransa'da Longuet, İtalya'da Turati, İsviçre'de Nobs ve Grimm, Graber ve Naine, İngiltere'de Macdonald vs.), Kautsky'nin "enternasyonalizm"i üzerinde durmak öğretici olacaktır.

Kautsky Menşeviklerin de Zimmerwald'e[47] katıldıklarını (bu elbette bir meşruiyet ... ama biraz kuşkulu bir meşruiyet) vurguluyor ve Menşeviklerin kendisinin de paylaştığı görüşlerini şöyle anlatıyor:

> "... Menşevikler genel barış istiyorlardı ve bütün savaşanların 'ne ilhak, ne tazminat' parolasını kabul etmesini istiyorlardı.

> Buna ulaşılmadığı sürece, Rus ordusu savaşa hazır beklemeliydi. Buna karşılık Bolşevikler ne pahasına olursa olsun derhal barış istiyorlardı; gerekirse ayrı bir barış yapmaya hazırlardı, ordunun zaten büyük olan dağınıklığını bütün güçleriyle teşvik ederek barışı zorlamaya çalıştılar." *(s. 27)*

Kautsky'ye göre Bolşevikler iktidarı ele geçirmeyip, Kurucu Meclis'le yetinmeliydi.

Demek ki Kautsky ve Menşeviklerin "enternasyonalizm"i şundan ibarettir: Emperyalist burjuva hükümetten reformlar talep etmek, fakat bu hükümeti desteklemeye devam etmek; bu hükümetin yürüttüğü savaşı bütün savaşan taraflar "ne ilhak, ne tazminat" parolasını kabul edinceye kadar desteklemeye devam etmek. Böyle bir anlayışı hem Turati, hem Kautskyciler (Haase ve diğerleri), hem de Longuet ve hempaları, "anavatan savunması"ndan[48] ***yana*** olduklarını açıklayarak tekrar tekrar savunmuşlardır.

Teorik olarak bu, kendini sosyal-şovenlerden ayırma konusunda tam bir yeteneksizlik ve anavatan savunması sorununda tam bir kafa karışıklığı demektir. Politik olarak bu, enternasyonalizmin yerine küçük-burjuva milliyetçiliğini koymak, reformizm kampına geçmek ve devrimi inkâr etmek demektir.

"Anavatan savunması"nı kabul etmek, proletarya açısından bugünkü savaşı haklı göstermek, meşruluğunu kabul etmektir. Ve savaş (monarşide de, cumhuriyette de) verili anda düşman birliklerin nerede —benim ülkemde mi, yabancı bir ülkede mi— olduğundan bağımsız olarak emperyalist nitelikte kaldığından; anavatan savunmasını kabul etmek, ***gerçekte*** emperyalist, haydut burjuvaziyi desteklemek, sosyalizme tamamen ihanet etmek demektir. Rusya'da Kerenski yönetimi altında burjuva-demokratik cumhuriyette de savaş emperyalist bir savaş ola-

rak kalmıştır, çünkü bu savaş egemen sınıf olarak burjuvazi tarafından yürütülüyordu (savaş ise "politikanın devamıdır") ve savaşın emperyalist karakteri ifadesini özellikle açık bir şekilde dünyanın paylaşılması ve yabancı ülkelerin yağmalanması üzerine eski Çar tarafından İngiltere ve Fransa kapitalistleriyle imzalanmış gizli anlaşmalarda buluyordu.

Menşevikler bu savaşı savunma savaşı ya da devrimci bir savaş olarak göstererek halkı alçakça aldatmışlardır; ve Menşevik politikayı onaylayan Kautsky, böylece halkın aldatılmasını, işçileri aldatıp onları emperyalistlerin arabasına koşarak sermayeye uşaklık hizmeti gören küçük-burjuvaların rolünü onaylıyor. Kautsky ***ortaya bir şiar atmanın*** asıl meseleyi değiştireceğini düşünerek (ve bu saçma düşünceyi kitlelere aşılayarak) tipik küçük-burjuva bir politika, darkafalı bir politika yürütüyor. Burjuva demokrasisinin tüm tarihi bu hayali yalanlıyor: Burjuva demokratları halkı aldatmak için daima her türlü "şiarı" atmışlardır ve atmaya devam ediyorlar. Gerekli olan, onların içtenliğini ***sınamak***, söylenenle ***yapılanı*** karşılaştırmak, idealist ya da şarlatanca ***safsatalarla*** yetinmeyip ***sınıfsal gerçekliği*** ortaya çıkarmaktır. Emperyalist savaş, şarlatanlar ve laf ebeleri ya da küçük-burjuvalar ve darkafalılar sahte bir "şiar" ortaya attıkları zaman değil, ancak emperyalist savaşı yürüten ve bu savaşa milyonlarca ekonomik bağla (bazen halatla) bağlı ***sınıf*** gerçekten ***devrilip***, yerine gerçekten devrimci bir sınıf, proletarya iktidara geldiği zaman emperyalist bir savaş olmaktan çıkar. ***Başka türlü emperyalist savaştan olduğu gibi emperyalist bir yağma barışından da kurtulmanın imkânı yoktur.***

Kautsky Menşeviklerin dış politikasını onaylayarak ve bu politikayı enternasyonalist ve Zimmerwaldci olarak niteleyerek, ilkönce oportünist Zimmerwald çoğunluğunun tüm kokuşmuşluğunu kanıtlıyor (bizim, Zimmerwald ***solunun***, bu çoğunluk-

tan derhal ayrılmamız nedensiz değildi!) ve ikinci olarak —asıl önemlisi budur— Kautsky, proletaryanın bakış açısından küçük-burjuvazinin bakış açısına, devimci bakış açısından reformist bakış açısına geçiyor.

Proletarya emperyalist burjuvaziyi devrimci yoldan devirmek için mücadele ediyor; küçük-burjuvazi ise emperyalizmi reformist yoldan "yetkinleştirmek" için, onun ***buyruğuna girerek*** ona uyum sağlamak için mücadele ediyor. Kautsky henüz Marksist olduğu dönemde, örneğin 1909'da, "İktidar Yolu"nu kaleme aldığı sırada, tam da, bir savaşla bağıntı içinde ***devrimin*** kaçınılmazlığı düşüncesini savunuyor ve bir ***devrimler çağının*** yaklaştığından söz ediyordu. 1912 Basel Manifestosu, 1914'te Alman ve İngiliz güçler grubu arasında patlak verecek bir emperyalist savaşla bağıntılı olarak açık ve kesin biçimde ***proleter devrimden*** söz etmekteydi. Ve 1918'de savaşla bağıntılı olarak devrimler patlak verdiğinde Kautsky, devrimlerin kaçınılmazlığını açıklamak yerine, ***devrimci*** taktik üzerine, devrime hazırlanmanın yöntemleri ve yolları üzerine düşünmek ve bunları tutarlılıkla baştan sona düşünmek yerine, Menşeviklerin reformist taktiğini enternasyonalizm olarak nitelemeye başladı. Bu döneklik değil midir?

Kautsky, ordunun savaş yeteneğini korumasını istedikleri için Menşevikleri övüyor. Ordunun zaten büyük olan "dağınıklığı"nı daha da güçlendirdikleri için ise Bolşevikleri yeriyor. Bu, reformizmi ve emperyalist burjuvaziye bağımlılığı övmek, devrimi yermek, onu yadsımak demektir. Çünkü ordunun savaş yeteneğini koruması, Kerenski döneminde orduyu (cumhuriyetçi de olsa) ***burjuva*** kumanda altında tutmak anlamına geliyordu —gerçekten de böyleydi. Bu cumhuriyetçi ordunun, kumanda mevkilerinde Kornilovcuların bulunması nedeniyle ***Kornilov*** ruhunu koruduğunu herkes biliyor— ve olayların gelişimi bunu

çarpıcı biçimde doğruladı. Burjuva subaylar heyeti Kornilov ruhuyla dolu olmak, emperyalizmden, proletaryanın zorla bastırılmasından yana olmak zorundaydı. Emperyalist savaşın bütün temellerini, ***burjuva*** diktatörlüğünün bütün temellerini olduğu gibi bırakmak, ufak tefek şeyleri düzeltmek, önemsiz şeylere biraz çeki düzen vermek ("reformlar") — işte Menşeviklerin taktiği ***gerçekte*** bundan ibaretti.

Ve tersine. Ordu "dağılmadan" hiçbir büyük devrim olmamıştır ve olamaz da. Çünkü ordu eski rejimi desteklemenin en kemikleşmiş aleti, burjuva disiplininin, sermayenin egemenliğini payandalamanın, sermaye karşısında emekçilerin kölece bağlılık ve itaatkârlığını koruma ve gözetmenin en sağlam kalesidir. Karşı-devrim hiçbir zaman ordunun yanında silahlı işçileri hoş görmemiştir, göremez.

> "Fransa'da —diye yazıyordu Engels— her devrimden sonra işçiler silahlıydı; o nedenle iktidarda bulunan burjuvazinin ilk işi daima işçileri silahsızlandırmak oldu."[49]

Silahlı işçiler ***yeni*** bir ordunun nüveleri, ***yeni*** bir toplum düzeninin örgütlenme hücresi idiler. Burjuvazinin ilk işi bu hücreyi ezmek, gelişmesini engellemekti. Her muzaffer devrimin ilk işi ise, Marx ve Engels'in defalarca vurguladıkları gibi, eski orduyu parçalamak, dağıtmak ve yerine yeni bir ordu geçirmekti.[50] İktidara çıkmakta olan yeni bir toplumsal sınıf, eski orduyu tamamen darmadağın etmeden (gerici ya da düpedüz korkak küçük-burjuvalar bu nedenle "dağılma" üzerine yaygara koparırlar), son derece zor, acılı bir dönemden herhangi bir ordu olmaksızın geçmeden (böyle zor bir dönemden Fransız Devrimi de geçti[51]), çetin bir içsavaşta yeni sınıfın yeni ordusunu, yeni disiplinini, yeni askeri örgütünü yavaş yavaş kurmadan, hiçbir zaman bu iktidara ulaşamamış ve iktidarını pekiştirememiştir,

bugün de bunu yapamaz. Tarihçi Kautsky bir zamanlar bunu anlıyordu. Dönek Kautsky bunu unutmuştur.

Menşeviklerin Rus devrimindeki taktiğini ***onayladığına*** göre, Kautsky hangi hakla Scheidemannları "hükümet sosyalistleri"[52] diye adlandırıyor? Kerenski'yi destekleyen, onun hükümetine katılan Menşevikler de aynı şekilde hükümet sosyalistleri idiler. Eğer Kautsky emperyalist savaşı yürüten ***egemen sınıf*** sorununu koymayı bir kerecik dahi deneseydi, bu sonucu çıkarmaktan kaçamazdı. Fakat Kautsky her Marksistin sormak zorunda olduğu bu soruyu, egemen sınıf sorusunu sormaktan kaçınıyor; çünkü bu sorunun ortaya atılması bile döneğin yüzünü açığa çıkaracaktır.

Almanya'da Kautskyciler, Fransa'da Longuetistler, İtalya'da Turati ve hempaları şöyle argüman yürütüyorlar: Sosyalizm ulusların eşitlik ve özgürlüğünü, kendi kaderini tayin hakkını şart koşar; eğer ülkemiz saldırıya uğramış ya da düşman orduları ülkemize girmişse, ***bu nedenle*** yurdu savunmak sosyalistlerin hakkı ve görevidir. Fakat böyle bir argüman teorik olarak ya sosyalizmle tam anlamıyla alay etmektir, ya da dolandırıcılıktır; pratik-politik bakımdan ise, savaşın toplumsal, sınıfsal karakteri ve gerici bir savaşta devrimci bir partinin görevleri hakkında en ufak bir bilgisi olmayan karacahil bir köylünün argümanıyla örtüşmektedir.

Sosyalizm, uluslara tecavüz etmeye ***karşıdır***. Bu tartışma götürmez. Fakat sosyalizm bir bütün olarak insanlara şiddet uygulanmasına karşıdır. Bununla birlikte hıristiyan anarşistlerle Tolstoycular[53] dışında şimdiye kadar hiç kimse bundan, sosyalizmin ***devrimci*** şiddete karşı olduğu sonucunu çıkarmadı. O halde devrimci şiddeti gerici şiddetten ayıran koşulları tahlil etmeden genelde "şiddet"ten söz etmek, devrimi inkâr eden bir

küçük-burjuva olmak ya da hem kendini hem de başkalarını safsatalarla aldatmak demektir.

Aynı şey uluslara tecavüz için de geçerlidir. Her savaş uluslara şiddet uygulamaktır, fakat bu, sosyalistleri, devrimci bir savaştan ***yana*** olmaktan alıkoymaz. Savaşın sınıfsal karakteri nedir — işte (eğer dönek değilse) her sosyalistin karşı karşıya olduğu temel sorun budur. 1914 – 1918 emperyalist savaşı, emperyalist burjuvazinin iki grubu arasında, dünyanın paylaşılması, ganimetin paylaşılması uğruna, küçük ve güçsüz ulusların yağmalanması ve boğulması için bir savaştır. 1912 Basel Manifestosu savaşın böyle bir değerlendirmesini veriyordu ve olgular bu değerlendirmenin doğruluğunu göstermiştir. Savaşa ilişkin bu düşünceden vazgeçen biri sosyalist değildir.

Wilhelm yönetimi altında bir Alman ya da Clémenceau yönetimi altında bir Fransız: Bir sosyalist olarak ben, eğer düşman yurduma girmişse yurdumu savunma hak ve görevine sahibim diyorsa, bu bir sosyalistin, bir enternasyonalistin, bir devrimci proleterin değil, ***milliyetçi bir darkafalının*** argümanıdır. Çünkü bu argümanda işçinin sermayeye karşı devrimci sınıf mücadelesi yitip gidiyor, genelde ***tüm*** savaşın dünya burjuvazisi ve dünya proletaryası açısından değerlendirilmesi yitip gidiyor, yani enternasyonalizm yitip gidiyor ve geriye sadece zavallı, kemikleşmiş bir milliyetçilik kalıyor. Ülkem haksızlığa uğradı, başka hiçbir şey umurumda değil — böyle bir argüman buraya varır, bu argümanın küçük-burjuva milliyetçi darkafalılığı burada yatar. Tıpkı bir kişinin bireysel şiddet uygulanımı karşısında şöyle demesine benziyor: "Sosyalizm şiddete karşıdır, o halde hapse girmektense ihanet etmeyi yeğ tutarım."

"Sosyalizm halklara tecavüz edilmesine karşıdır, ***bu nedenle,*** düşman ülkeme girdiğinde kendimi savunurum" diyen bir Fransız, Alman ya da İtalyan, sosyalizme ve enternasyona-

lizme ***ihanet etmektedir***. Çünkü böyle biri ***sadece*** kendi "ülke"sini ***görür***, "kendi" ... "***burjuvazisini***" herşeyin üstünde tutar ve savaşı emperyalist bir savaş yapan, ***k e n d i*** burjuvazisini emperyalist soygun zincirinin bir halkası haline getiren ***uluslararası ilişkileri*** düşünmez.

Tüm küçük-burjuvalar ve tüm kalın kafalı cahil köylücükler, tıpkı Kautskyci, Longuetist dönekler gibi, Turati ve ortakları gibi argüman yürütüyorlar: Düşman ülkeme girmiş, gerisi beni ilgilendirmez.*

Bir sosyalist, bir devrimci proleter, bir enternasyonalist başka türlü düşünür: Bir savaşın karakteri (savaşın gerici mi yoksa devrimci mi olduğu) kimin saldırdığına ve "düşman"ın kimin ülkesinde bulunduğuna değil, savaşı ***hangi sınıfın*** yönettiğine, verili savaşla hangi politikanın sürdürüldüğüne ***bağlıdır***. Verili savaş gerici, emperyalist bir savaş ise, yani emperyalist, zorba, yağmacı gerici dünya burjuvazisinin iki grubu tarafından yürütülüyorsa, o zaman her burjuvazi (hatta küçük bir ülkenin burjuvazisi bile) bu soygunun suç ortağı haline gelir; ve o zaman benim görevim, devrimci proletaryanın bir temsilcisinin görevi, dünya savaşının dehşetinden ***b i r i c i k*** kurtuluş olarak ***proleter dünya devrimini*** hazırlamaktır. "Benim" ülkem açısından değil, (zira ancak emperyalist burjuvazinin elinde oyuncak olduğunu anlamayan zavallı bir ahmak, bir milliyetçi küçük-burjuva

---

* *Sosyal-şovenler (Scheidemann, Renaudel, Henderson, Gompers ve hempaları) savaş sırasında "Enternasyonal"den hiç söz etmezler. Kendi burjuvazilerinin düşmanlarını ... sosyalizm "hainleri" olarak görürler.* ***Kendi*** *burjuvazilerinin fetih politikasından yanadırlar. Sosyal-pasifistler (yani sözde sosyalist, gerçekte küçük-burjuva pasifistleri), her türlü "enternasyonalist" duyguları dile getirir, ilhaklara vs. karşı çıkarlar, fakat gerçekte* ***k e n d i*** *emperyalist burjuvazilerini* ***desteklemeyi*** *sürdürürler. Bu iki tip arasındaki fark, zehir zemberek dilli bir kapitalistle, ağzından bal damlayan bir kapitalist arasındaki fark kadar önemsizdir.*

böyle düşünebilir) proleter dünya devriminin hazırlanmasına, propagandasına, bu devrimin hızlandırılmasına ***benim katılımım*** açısından değerlendirmem gerekir.

Enternasyonalizm budur, bir enternasyonalistin, devrimci bir işçinin, gerçek bir sosyalistin görevi budur. ***Herkesin bildiği bu gerçeği*** dönek Kautsky "unutmuş"tur. Fakat onun dönekliği küçük-burjuva milliyetçilerin (Rusya'da Menşevikler, Fransa' da Longuetistler, İtalya'da Turatiler, Almanya'da Haase ve hempaları) taktiğini onaylamaktan Bolşevik taktiğin eleştirisine geçtiğinde daha açık biçimde ortaya çıkar.

İşte bu eleştiri:

> "Bolşevik devrim, genel bir Avrupa devriminin çıkış noktası olacağı; Rusya'nın gözüpek girişiminin tüm Avrupa proleterlerine ayaklanma çağrısı yapacağı varsayımı üzerine inşa edilmişti.
>
> Bu koşullar altında, Rusların yaptığı ayrı barışın hangi biçimler aldığı, bu barışın Rus halkına ne tür zorluklar ve yükler getirdiği, halkların kendi kaderini tayin hakkına hangi yorumu getirdiği elbette önemsizdi. Aynı şekilde, Rusya'nın savunma gücünün olup olmaması da önemsizdi. Bu görüşe göre, Avrupa devrimi Rus devriminin en iyi savunmasını oluşturuyordu, o zamana kadarki Rus bölgelerindeki tüm halklara tam ve gerçek kendi kaderini tayin hakkını getirecekti.
>
> Avrupa'da sosyalizmi getiren ve pekiştiren bir devrim, Rusya'da sosyalist üretimi gerçekleştirmenin karşısına ülkenin ekonomik geriliğinin çıkardığı engelleri ortadan kaldırmanın da aracı olacaktı.
>
> Rus devriminin Avrupa devrimini kaçınılmaz olarak başlatmak zorunda olduğu varsayımı kabul edilince, bütün bunlar son derece mantıklı ve akla uygundu. Fakat ya Avrupa devrimi başlamazsa? ...

> Şimdiye kadar bu varsayım doğrulanmadı. Ve şimdi Avrupa proleterleri Rus devrimini yarı yolda bırakmış ve ona ihanet etmiş olmakla suçlanıyorlar. Bu, bilinmeyen kişilere yöneltilmiş bir suçlamadır, çünkü Avrupa proletaryasının davranışından kim sorumlu tutulabilir?" *(s. 28)*

Ve Kautsky daha sonra uzun uzadıya, Marx, Engels ve Bebel'in kendileri tarafından beklenen devrimin gelişini tahmin etme konusunda birçok kez yanıldıklarını, fakat taktiklerini asla "***belli bir zamanda***" *(s. 29)* patlak verecek devrim üzerine inşa etmediklerini, oysa Bolşeviklerin "herşeyi Avrupa devrimine bağladıkları"nı tartışıyor.

Kautsky'nin Marksizmi ne kadar "ustaca" tahrif ettiğini ve onun yerine bayağı ve gerici bir küçük-burjuva görüşü koyduğunu okura gösterebilmek için bu uzun alıntıyı kasten aktardık.

Birincisi, hasmına önce apaçık bir budalalık isnat etmek, sonra da bunu çürütmek akıllı insanların yöntemi değildir. Bolşevikler taktiklerini, öbür ülkelerde ***belli bir tarihte*** patlak verecek devrime göre ayarlamış olsalardı, bu tartışma götürmez bir aptallık olurdu. Fakat Bolşevik Parti bu aptallığı yapmamıştır; Amerikan işçilerine mektubumda (20 Ağustos 1918)*, böyle bir aptallığı kesinlikle reddediyorum ve bu devrim için belli bir tarih saptamadan, Amerikan devrimine güvendiğimizi açıklıyorum. Sol Sosyal-Devrimciler ve "Sol Komünistler"e karşı polemiğimde (Ocak-Mart 1918) yine aynı düşünceyi açımladım.** Kautsky, Bolşevizm eleştirisini üzerine inşa ettiği küçük ... çok

---

* *Bkz. Bütün Eserler, cilt XXIII.* ***—Red.***

** *Bkz. RKP(B) VII. Kongresinde Savaş ve Barış Üzerine Rapora ilişkin konuşma ve sonsöz, V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VII; aynı zamanda bkz. Bütün Eserler, cilt XXII: IV. Olağanüstü Tüm-Rusya Sovyet Kongresi – Barış Anlaşmasının Onaylanması Üzerine Konuşma ve Sonsöz (s. 428), "Devrimci Lafazanlık" (s. 277) ve "Tuhaf ve Çirkin" (s. 322).* ***—Red.***

küçük bir iftiradan medet ummuştur. Azçok yakın, fakat tarihi belli olmayan bir Avrupa devrimini hesaba katan taktikle, Avrupa devriminin belli bir tarihte patlak vermesini bekleyen taktiği aynı kefeye koyuyor. Küçük, çok küçük bir tahrif!

İkinci taktik budalalıktır. Birinci taktik ise bir Marksist için, her devrimci proleter ve enternasyonalist için ***görevdir***, çünkü sadece bu taktik bütün Avrupa ülkelerinde savaşın yarattığı nesnel durumun doğru Marksist değerlendirmesine dayanır, sadece bu taktik proletaryanın uluslararası görevlerine uygundur.

Kautsky, genel olarak devrimci taktiğin esasları önemli sorunu yerine, devrimci Bolşeviklerin yapabilecekleri ama yapmadıkları önemsiz bir yanlışı sorun olarak koyarak genelde devrimci taktikten bir güzel vazgeçmiştir!

Politikada bir dönek olarak Kautsky, devrimci bir taktiğin nesnel önkoşulları ***sorununu*** teorik olarak ***koymayı bile bilmiyor***.

Böylece ikinci noktaya geldik.

İkincisi. Bir ***devrimci durum*** mevcutsa, Avrupa devrimine güvenmek bir Marksistin görevidir. Sosyalist proletaryanın devrimci bir durumdaki taktiğiyle devrimci olmayan bir durumdaki taktiğinin aynı olamayacağı Marksizmin en basit gerçeğidir.

Kautsky, her Marksist için zorunlu olan bu soruyu sormuş olsaydı, yanıtın kesinlikle kendisine karşı olacağını görürdü. Savaştan çok önce tüm Marksistler, tüm sosyalistler, bir Avrupa savaşının devrimci bir durum yaratacağı konusunda hemfikirdi. Kautsky henüz dönek değilken, gerek 1902'de ("Sosyal Devrim"), gerekse de 1909'da ("İktidar Yolu"), bunu açık ve kesin biçimde kabul ediyordu. Basel Manifestosu bunu tüm II. Enternasyonal adına kabul etmişti: Bütün ülkelerin sosyal-şovenleri

ve Kautskycilerin ("Merkezciler", devrimcilerle oportünistler arasında yalpalayanlar) Basel Manifestosu'ndaki ilgili açıklamalardan ateşten korkar gibi korkmaları boşuna değildir!

Demek ki Avrupa'da bir devrimci durum beklentisi Bolşeviklerin fantezisi değil, tüm Marksistlerin ***genel görüşüydü***. Kautsky'nin, bu tartışma götürmez gerçeği, Bolşevikler "daima iradenin ve şiddetin mutlak gücüne inanmışlardır" gibi safsatalarla reddetmesi, Kautsky'nin devrimci durum sorunundan kaçışını, utanç verici kaçışını ***gizleyecek*** boş sözlerden başka birşey değildir.

Devamla: Devrimci durum gerçekten ortaya çıkmış mıdır, çıkmamış mıdır? Kautsky bu soruyu da soramamıştır. Bunun yanıtını ekonomik olgular veriyor: Savaşın her yerde yol açtığı açlık ve yıkım, devrimci durum demektir. Bu soruyu politik olgular da yanıtlamaktadır: ta 1915'ten beri ***bütün*** ülkelerde eski, kokuşmuş sosyalist partilerde bölünme süreci, proletarya ***kitlelerinin*** sosyal-şoven liderlerden koparak sola, devrimci düşünce ve ruh haline, devrimci liderlere ***yönelme*** süreci açıkça gözlenmektedir.

Kautsky'nin broşürünü yazdığı 5 Ağustos 1918'de ancak devrimden korkan, devrime ihanet eden biri bu olguları görmezden gelebilirdi. Bugün, 1918 Ekimi'nin sonunda ise devrim, Avrupa'nın ***bir dizi*** ülkesinde gözlerimizin önünde gelişiyor, hem de büyük bir hızla. Hâlâ Marksist sayılmak isteyen "devrimci" Kautsky —tıpkı Marx'ın alaya aldığı 1847'nin darkafalıları gibi— yaklaşan devrimi görmeyen basiretsiz bir darkafalı olduğunu göstermiştir!!

Üçüncü noktaya geldik.

Üçüncüsü. Avrupa'da devrimci bir durum mevcut olduğunda, devrimci taktiğin özellikleri nelerdir? Dönek haline gelmiş

olan Kautsky, bir Marksist için kaçınılmaz olan bu soruyu sormaktan korkmuştur. Kautsky, tipik bir darkafalı küçük-burjuva ya da geri bir köylü gibi argüman yürütüyor: "genel Avrupa devrimi" patlak verdi mi, vermedi mi? Eğer patlak verdiyse, ***o da*** devrimci olmaya hazırdır! Fakat o zaman —belirtmeliyiz— her türlü serseri gelip (bugün zaman zaman Bolşeviklere yamanmaya çalışan alçaklar gibi) devrimciliğini ilan edecektir!

Eğer patlak vermediyse, Kautsky devrime sırt çeviriyor! Kautsky'de, bir devrimci ve Marksistin, bir darkafalı ve küçük-burjuvadan farkının, bilinçsiz kitlelere olgunlaşmakta olan devrimin zorunluluğunu ***propaganda etmeyi***, devrimin kaçınılmazlığını ***kanıtlamayı***, devrimin halk için yararlarını ***açıklamayı***, proletaryayı ve tüm emekçi ve sömürülen kitleleri devrime ***hazırlamayı*** bilmesi olduğu gerçeğini anlamamn izi dahi yok.

Kautsky Bolşeviklere, Avrupa devriminin belli bir tarihte patlak vereceğini umarak herşeylerini buna bağlamış olma saçmalığını yüklüyor. Bu saçmalık Kautsky'nin kendisine karşı yönelmektedir, çünkü eğer Avrupa devrimi 5 Ağustos 1918'de patlak vermiş olsaydı, ona göre Bolşeviklerin taktiği doğru olurdu! Kautsky broşürünün yazılma tarihi olarak tam da bu günü veriyor. Ve bu 5 Ağustos'tan birkaç hafta sonra devrimin bir dizi Avrupa ülkesinde yaklaşmakta olduğu açıkça ortaya çıkınca, Kautsky'nin bütün dönekliği, Marksizmi çarpıtmış olduğu, devrimci düşünme ya da en azından soruları devrimci tarzda sorma yeteneğinden dahi yoksun olduğu tüm heybetiyle ortaya çıktı!

Avrupa proleterlerini ihanetle suçlamak, diye yazıyor Kautsky, bilinmeyen kişilere karşı bir suçlamadır.

Yanılıyorsunuz Bay Kautsky! Aynaya bakın, orada bu suçlamanın yöneldiği "bilinmeyen kişiler"i göreceksiniz. Kautsky saf numarası yapıyor ve bu suçlamayı ***kimin*** yaptığını, bu suç-

lamanın ***anlamının ne olduğunu*** kavramıyormuş gibi yapıyor. Gerçekte suçlamanın Alman "solcu"ları, Spartakistler, ***Liebknecht*** ve arkadaşları tarafından yapıldığını, halen yapılmakta olduğunu çok iyi biliyor.[54] Bu suçlama, Alman proletaryasının Finlandiya, Ukrayna, Letonya ve Estonya'yı boğazladığında[55] Rus devrimine (ve uluslararası devrime) ihanet ettiği ***berrak bilincinin*** ifadesidir. Bu suçlama ilk planda ve en çok, hep yılgın olan ***kitleyi*** değil, Scheidemannlar ve Kautskyler gibi, kitlelerin ataletine karşı bu kitleler arasında devrimci ajitasyon, devrimci propaganda, devrimci çalışma yapma görevlerini ***yerine getirmemiş***, gerçekte ezilen sınıf kitlelerinin bağrında her zaman saklı bulunan devrimci içgüdü ve çabalara ***karşı*** bir çalışma yürütmüş olan ***liderleri*** hedeflemektedir. Scheidemannlar proletaryaya doğrudan, vahşice, utanmazca ve büyük oranda kendi çıkarları nedeniyle ihanet etmiş ve burjuvazinin safına geçmişlerdir. Kautskyciler ve Longuetistler bir o yana, bir bu yana meylederek, yalpalayarak, korkakça güçlü tarafı gözleyerek aynı şeyi yaptılar. Savaş sırasında yazdığı bütün yazılarında Kautsky devrimci ruhu teşvik edecek, geliştirecek yerde, onu ***boğmaya*** çalışmıştır.

Avrupa proleterlerine karşı yöneltilen Rus devrimine ihanet etmiş olma suçlamasının ***teorik bakımdan*** ne muazzam ***önemi*** olduğunu ve bu önemin ajitasyon ve propaganda bakımından daha da büyük olduğunu Kautsky'nin hâlâ anlamamış olması, resmi Alman sosyal-demokrasisinin "vasat" önderinin o küçükburjuva kalınkafalılığının gerçekten tarihsel bir anıtı olacaktır! Kautsky; Alman "imparatorluğu"nun sansür koşulları altında bu "suçlama"nın, sosyalizme ihanet etmemiş olan Alman sosyalistlerinin, Liebknecht ve yandaşlarının, ***Alman işçilerini***, Scheidemannlar ve Kautskyleri silkip atmaya, bu tür "lider"leri başlarından defetmeye, onların aptallaştırıcı ve sığlaştırıcı öğretile-

rinden kurtulmaya, onlara rağmen, onlar ***olmadan***, onları aşarak ***devrim için*** ayağa kalkmaya ***çağırmanın*** neredeyse biricik biçimi olduğunu anlamıyor!

Kautsky bunu anlamıyor. Ya Bolşeviklerin taktiğini nasıl anlasın? Devrimi tamamen inkâr eden birinden, "en zor" durumlardan birinde devrimin gelişme koşullarını tartıp değerlendirmesi beklenebilir mi?

Bolşeviklerin taktiği doğruydu, ***biricik*** enternasyonalist taktikti, çünkü dünya devriminden duyulan ödlekçe korkuya, dünya devrimine karşı beslenen küçük-burjuva "inançsızlığa", "kendi" anavatanını (kendi burjuvazisinin anavatanını) savunma ve bundan başka herşeyin "içine tükürme" biçimindeki darkafalı-milliyetçi isteğe değil, (savaştan önce, sosyal-şovenlerle sosyal-pasifistlerin dönekliğinden önce genel olarak kabul edilen) Avrupa'da devrimci durum doğru ***değerlendirmesine*** dayanıyordu. Yalnızca bu taktik enternasyonalistti, çünkü ***tüm ülkelerde*** devrimi geliştirmek, desteklemek, yaygınlaştırmak ***için bir*** ülkede yapılabilecek olanın en fazlasını yapmıştı. Bu taktik, büyük bir başarıyla doğrulandı, çünkü Bolşevizm (kesinlikle Rus Bolşeviklerinin kazanımlarından ötürü değil, bilakis kitlelerin gerçekten ***devrimci*** bir taktiğe duydukları genel ve muazzam sempati sayesinde) ***dünya*** Bolşevizmi haline geldi; sosyal-şovenizmden ve sosyal-pasifizmden somutta, pratikte ayrılan bir fikir, bir teori, bir program ve bir taktik verdi. Bolşevizm, "birlik" düşleri görme ve bu ***cesedi*** yeniden ***diriltmede*** birbirine engel olacak olan ***Scheidemann*** ve Kautsky, Renaudel ve Longuet, Henderson ve Macdonald'ın eski, kokuşmuş Enternasyonal'inin çanına ot tıkadı. Bolşevizm, hem barış çağının kazanımlarını, hem de ***başlamış bulunan devrimler çağının*** deneyimlerini hesaba katan gerçekten proleter ve komünist bir Enternasyonal'in, III. Enternasyonal'in temellerini ***yarattı.***

Bolşevizm "proletarya diktatörlüğü" düşüncesini tüm dünyada popüler hale getirmiş, bu sözcükleri önce Latinceden Rusça'ya, sonra da ***tüm*** dünya dillerine çevirmiş ve ***Sovyet iktidarı*** örneğiyle, geri bir ülkenin işçi ve yoksul köylülerinin ***bile***, en az deneyim sahibi, en az eğitimli ve örgütlenme alışkanlığı en az olan işçi ve yoksul köylülerinin bile, bir yıl boyunca, görülmemiş güçlükler içinde, (***tüm*** dünya burjuvazisi tarafından desteklenen) sömürücülere karşı mücadelede emekçilerin iktidarını koruyacak, dünyada şimdiye kadarki tüm demokrasilerin hepsinden çok daha yüksek ve geniş bir demokrasi kuracak ve on milyonlarca işçi ve köylünün yaratıcı çalışmasıyla sosyalizmi pratikte gerçekleştirmeye ***başlayacak durumda*** olduklarını göstermiştir.

Bolşevizm Avrupa ve Amerika'da proleter devrimin gelişmesini pratikte öyle büyük ölçüde ilerletmiştir ki, bugüne kadar hiçbir parti, hiçbir ülkede böyle birşeyi başaramamıştır. Tüm dünya işçileri Scheidemannlar ve Kautskylerin taktiğinin kendilerini emperyalist savaştan ve emperyalist burjuvazinin hizmetinde ücretli kölelikten korumadığını, bu taktiğin bütün ülkeler için örnek olamayacağını her geçen gün daha açık biçimde anlarken, aynı zamanda bütün ülkelerin proleter kitleleri, savaşın ve emperyalizmin dehşetinden kurtulmanın doğru yolunu Bolşevizmin gösterdiğini, Bolşevizmin ***herkes için bir taktik model olabileceğini*** her geçen gün daha iyi anlıyorlar.

Proleter devrim sadece tüm Avrupa'da değil, tüm dünyada herkesin gözü önünde olgunlaşıyor; ve Rusya'da proletaryanın zaferi onu geliştirmiş, hızlandırmış ve desteklemiştir. Sosyalizmin tam zaferi için bütün bunlar az mıdır? Elbette azdır! Bir tek ülke daha fazlasını yapamaz. Fakat bu tek ülke Sovyet iktidarı sayesinde o kadar çok şey yapmıştır ki, yarın dünya emperyalizmi, Sovyet iktidarını, belki de Alman ve İngiliz-Fransız emper-

yalizmi arasında bir anlaşma yoluyla boğacak bile olsa, böyle kötülerin en kötüsü bir durumda bile, Bolşevik taktik sosyalizme muazzam bir yarar sağlamış ve yenilmez dünya devriminin büyümesini ilerletmiş olacaktır.

"EKONOMİK TAHLİL" GÖRÜNTÜSÜ ALTINDA BURJUVAZİYE DALKAVUKLUK

Daha önce de söylediğimiz gibi, Kautsky'nin kitabının adı, eğer başlık içeriği doğru biçimde yansıtsaydı, "Proletarya Diktatörlüğü" değil, "Bolşeviklere Burjuva Saldırıların Tekrarı" olmalıydı.

Menşeviklerin Rus devriminin burjuva karakterine dair eski "teori"lerini, yani Marksizmin Menşevikler tarafından (Kautsky'nin 1905'te ***reddettiği***!) eski çarpıtmasını[56] teorisyenimiz yeniden ısıtıp sunuyor. Rus Marksistleri için ne kadar can sıkıcı da olsa bu sorun üzerinde durmak zorundayız.

Rus devrimi bir burjuva devrimidir, diyorlardı Rusya'nın tüm Marksistleri 1905'ten önce. Marksizmin yerine liberalizmi koyan Menşevikler bundan şu sonucu çıkarıyorlardı: O halde proletarya burjuvazi için kabul edilebilir olanın ötesine geçmemeli, yani burjuvaziyle anlaşma politikası izlemelidir. Bolşevikler bunun liberal-burjuva bir teori olduğunu söylediler. Burjuvazi devleti devrimci yoldan değil, burjuva, ***reformist*** yoldan ye-

niden biçimlendirme ve hem monarşiyi hem de çiftlikbeyi toprak mülkiyetini vs. mümkün olduğunca koruma çabasında. Proletarya burjuva-demokratik devrimi sonuna kadar götürmeli ve kendisini burjuvazinin reformizmiyle "bağlamamalı"dır. Burjuva devrimde ***sınıfların*** güç dengesini Bolşevikler şöyle formüle etmişlerdi: Proletarya köylülüğü kazanır, liberal burjuvaziyi tarafsızlaştırır ve monarşiyi, ortaçağı, çiftlikbeyi toprak mülkiyetini tamamen ortadan kaldırır.

Devrimin burjuva karakteri kendini tam da proletaryanın ***genelde*** köylülükle ittifakında gösterir, çünkü genelde köylüler meta üretimi zemini üzerinde duran küçük üreticilerdir. Ayrıca, diye hemen ekliyorlardı Bolşevikler o zamanlar, proletarya ***tüm yarı-proletaryayı*** (tüm sömürülenleri ve emekçileri) kendi tarafına çeker, orta köylülüğü tarafsızlaştırır ve burjuvaziyi ***devirir***: burjuva-demokratik devrimden farklı olarak sosyalist devrim de budur. (Bkz. 1905 yılında yazdığım "İki Taktik" adlı broşür; bu broşür "12 Yıl" derlemesinde yeniden yayınlanmıştır, Petersburg 1907.)*

Kautsky, 1905'te bu tartışmaya dolaylı olarak katılmış ve o zamanki Menşevik Plehanov'un bir sorusu üzerine, aslında ona ***karşı*** çıkmış ve bu Bolşevik basında o zamanlar büyük bir alay konusu olmuştu. Şimdi Kautsky o zamanki tartışmaları ***tek sözcükle bile*** anmıyor (kendi ifadeleri yüzünden bozum olmaktan korkuyor!) ve böylece Alman okurun elinden olayların özünü kavrama olanağını alıyor. Bay Kautsky, Alman işçilerine 1918'de, kendisinin 1905'te işçilerin liberal burjuvaziyle değil, köylülerle ittifakından yana olduğunu, böyle bir ittifakı hangi koşullar altında savunduğunu ve bunun için nasıl bir program hazırladığını ***anlatamazdı***.

* *Bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt III, s. 45 ve Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği. (İnter Yayınları.)* —**Red**

Gerilemiş olan Kautsky bugün, bir "ekonomik tahlil" görüntüsü altında, "tarihsel materyalizm" üzerine kasıntılı safsatalarla işçilerin burjuvaziye tabi olmasını savunuyor ve Menşevik Maslov'un kitabından yaptığı alıntıların yardımıyla Menşeviklerin eski liberal görüşlerini yineliyor; bu alıntılarla Rusya'nın geriliğine ilişkin yeni düşünce kanıtlanıyor, fakat bu düşünceden eski bir sonuç, yani bir burjuva devrimde burjuvaziden daha ileriye gitmemek gerektiği sonucu çıkarılıyor! Ve bu, Marx ve Engels'in Fransa'da 1789–1793 burjuva devrimini, Almanya'daki 1848 burjuva devrimiyle karşılaştırırken söyledikleri bunca söze rağmen yapılıyor![57]

Kautsky'nin "ekonomik tahlil"inin en önemli "argüman"ına ve esas içeriğine geçmeden önce, daha ilk cümlelerin yazarın düşüncelerinde garip bir karışıklığı ya da eksikliği gösterdiğini belirtelim:

> "Rusya'nın ekonomik temeli —diye ilan ediyor 'teorisyen'imiz— bugün hâlâ tarımdır, özellikle de küçük köylü işletmesidir. Nüfusun beşte dördü, hatta altıda beşi tarımla geçinir." *(s. 45)*

Birincisi, saygıdeğer teorisyen, bu küçük üreticiler kitlesi içinde sömürücülerin sayısının ne kadar olduğuna hiç kafa yordunuz mu? Hiç kuşku yok ki onda birden çok değil; ve kentlerde bu oran daha azdır, çünkü oralarda büyük üretim daha gelişmiştir. Hatta inanılmayacak derecede yüksek bir rakam alalım; diyelim ki küçük üreticilerin beşte biri oy hakkını yitiren sömürücülerdir. O zaman bile, V. Sovyet Kongresinin %66'sını oluşturan Bolşeviklerin, ***nüfusun çoğunluğunu temsil ettikleri*** sonucu çıkar. Üstelik Sol Sosyal-Devrimciler arasında önemli bir kesimin hep Sovyet iktidarından yana olduğunu belirtmek gerekir; yani prensipte ***tüm*** Sol Sosyal-Devrimciler Sovyet iktidarından yana idi; ve bunlardan bir bölümü Temmuz 1918'de

ayaklanma serüvenine giriştiğinde, eski partiden "Halkçı Komünistler" ve "Devrimci Komünistler"[58] olarak iki yeni parti ayrıldı (bunların arasında eski partinin en önemli devlet görevlerine yerleştirdiği önde gelen Sol Sosyal-Devrimciler vardı; örneğin Halkçı Komünistler arasında Sachs, Devrimci Komünistler arasında Kolegayev). Görüldüğü gibi Kautsky, Bolşeviklerin nüfusun azınlığı tarafından desteklendiği yolundaki gülünç söylentiyi —istemeyerek!— yine kendisi çürütmektedir.

İkincisi, saygıdeğer bay teorisyen, köylü küçük üreticinin ***kaçınılmaz olarak*** proletarya ile burjuvazi arasında bocaladığını da düşündünüz mü? Avrupa'nın en yakın tarihinin doğruladığı bu Marksist gerçeği Kautsky tam zamanında "unutmuş"tur, çünkü bu gerçek onun yeniden ısıtıp önümüze sürdüğü tüm Menşevik "teori"yi kesin biçimde çürütmektedir! Eğer Kautsky bunu "unutmamış" olsaydı, köylü küçük üreticilerin ağır bastığı bir ülkede proletarya diktatörlüğünün zorunluluğunu inkâr edemezdi.

Şimdi, teorisyenimizin "ekonomik tahlil"inin esas içeriğini inceleyelim.

Sovyet iktidarının bir diktatörlük olduğuna kuşku yoktur, diyor Kautsky.

> "Fakat acaba ***proletarya*** diktatörlüğü mü?" *(s. 34)*
>
> "Onlar (köylüler), Sovyet anayasasına göre yasamaya ve yönetime katılma hakkına sahip nüfusun çoğunluğunu oluşturuyorlar. Bize ***proletarya*** diktatörlüğü olarak sunulan şey, eğer tutarlı biçimde uygulansaydı ve ancak bir partinin uygulayabileceği diktatörlük bir bütün olarak bir sınıf tarafından doğrudan uygulansaydı, ***köylülüğün*** bir diktatörlüğü olurdu." *(s. 35)*

Bu zekice ve akıllıca değerlendirmeden son derece hoşnut halde Kautsky, yavan nükteler yapmaya çalışıyor:

> "Öyle görünüyor ki, sosyalizmin en acısız gerçekleştirilmesi, bu iş köylülerin eline verildiği zaman güvence altına alınırmış." *(s. 35)*

Teorisyenimiz, yarı-liberal Maslov'un yapıtlarından aktardığı bir dizi bilgece alıntıyla, köylülerin tahıl fiyatlarının yüksek, kent işçilerinin ücretlerinin düşük tutulmasında vs. çıkarları olduğu yolundaki yeni düşünceleri uzun uzun kanıtlıyor. Bu yeni düşünceler, geçerken belirtelim ki, köylülerin buğday karşılığı para değil, mal istemeleri, dünyayı verseler de yeterli miktarda sağlayamadıkları alet gereksinmesi duymaları gibi savaş sonrası dönemin gerçekten yeni olaylarına dikkat gösterilmediği ölçüde can sıkıcı bir biçimde açıklanıyor. Bu konudan ayrıca bahsedeceğiz.

Demek ki Kautsky Bolşevikleri, proletarya partisini; diktatörlüğü, sosyalizmin gerçekleştirilmesini küçük-burjuva köylülüğün eline bırakmış olmakla suçluyor. Mükemmel, Bay Kautsky! Ya sizin aydınlık görüşünüze göre proletarya partisi küçükburjuva köylülüğe nasıl davranmalıydı?

Teorisyenimiz bu konuda "Söz gümüşse, sükût altındır" atasözünü düşünerek susmayı yeğlemiştir. Fakat Kautsky şu pasajla kendini ele vermiştir:

> "Sovyet Cumhuriyetinin başlangıcında köylü sovyetleri tüm köylülüğün örgütleriydi. Bugün bu cumhuriyet, Sovyetlerin proleterlerle yoksul köylülerin örgütleri olduklarını ilan ediyor. Zenginler sovyetlere seçme hakkını yitiriyorlar. Burada yoksul köylü, 'proletarya diktatörlüğü'nün sosyalist tarım reformunun sürekli ve kitlesel ürünü olarak kabul ediliyor." *(s. 48)*

Ne kahredici bir alay! Bunu Rusya'da herhangi bir burjuvanın ağzından duyabilirsiniz: Sovyet Cumhuriyeti yoksul köylülerin varlığını açıkça itiraf ettiği için oh çekip, sevinç nidaları

atıyorlar. Sosyalizme gülüyorlar. Haklarıdır bu. Fakat son derece yıkıcı dört yıllık savaştan sonra bizde yoksul köylülerin var olmasına —ve daha uzun süre de var olacaktır— gülebilen bir "sosyalist", böyle bir "sosyalist" ancak kitlesel bir döneklik ortamında ortaya çıkabilirdi.

Dinlemeye devam edelim:

> "O (Sovyet Cumhuriyeti), zengin köylülerle yoksul köylüler arasındaki ilişkiye müdahale ediyor, fakat yeni bir toprak dağıtımı yoluyla değil. Kentlilerin gıda maddesi kıtlığına çare olarak köylere, zengin köylülerin elindeki tahıl fazlasını alan silahlı işçi birlikleri gönderildi. Bu fazlanın bir bölümü kent nüfusuna tahsis edildi, bir bölümü yoksul köylülere." *(s. 48)*

Bu önlemin büyük kentlerin çevresinin ötesine de yayılabileceği düşüncesinin sosyalist ve Marksist Kautsky'yi derinden öfkelendirdiği açıktır (oysa bu önlem bizde tüm ülkeye yayılıyor). Sosyalist ve Marksist Kautsky, bir darkafalının o eşsiz, kıyas kabul etmez, hayranlık uyandırıcı soğukkanlılığı (ya da alıklığı) ile ders veriyor:

> "Ve bunlar (zengin köylülerin mülksüzleştirilmeleri) ... düzelmesi için acilen huzur ve güvene ihtiyacı olan üretim sürecine yeni bir karışıklık ve içsavaş ögesi taşıyor" ("üretim süreci"ne taşınmış içsavaş – bu artık tamamen doğaüstü birşey!) *(s. 49)*

Evet, evet, fazla ürünlerini saklayan, tahıl tekeline ilişkin yasayı baltalayan ve kent nüfusunu açlığa mahkûm eden sömürücülerin ve tahıl spekülatörlerinin huzur ve güveni üzerine elbette sızlanıp gözyaşı dökmeden edemiyor Marksist ve sosyalist Kautsky. Hepimiz sosyalist, Marksist ve enternasyonalistiz —diye haykırıyor hep bir ağızdan, Bay Kautsky, Heinrich Weber (Viyana), Longuet (Paris), Macdonald (Londra) vs.— hepi-

miz işçi sınıfının devriminden yanayız, ama ... ama tahıl spekülatörlerinin huzur ve güveninin bozulmaması şartıyla! Ve kapitalistlere yaptığımız bu çirkin dalkavukluğu "üretim süreci"ne "Marksistçe" dikkat çekerek gizliyoruz... Eğer bu Marksizmse, burjuvazinin dalkavukluğunu yapmak nedir?

Teorisyenimizin ne sonuca vardığına bir bakalım. Bolşevikleri köylülüğün diktatörlüğünü proletarya diktatörlüğü olarak göstermekle suçluyor. Ve aynı zamanda bizi içsavaşı köye taşımakla (ki bu bizim için bir ***kazanımdır***), kısa, "proletarya ve yoksul köylülüğün diktatörlüğü"nü gerçekleştirdiklerini açıkça ilan eden, yoksul köylülere yardım eden, tahıl tekeline ilişkin yasayı çiğneyerek tahıl fazlalarını saklayan spekülatörlerle zengin köylülerin elindeki tahıl fazlasına el koyan silahlı işçi birlikleri göndermekle suçluyor.

Marksist teorisyenimiz bir yandan saf demokrasiden yanadır, devrimci sınıfın, emekçi ve sömürülenlerin önderinin, nüfusun çoğunluğuna (yani sömürücüler de dahil) tabi kılınmasından yanadır. Öte yandan, bir bütün olarak köylülük burjuva toplumsal ilişkiler zemininde bulunduğu için, devrimin burjuva karakterinin kaçınılmazlığını bize ***karşı*** kanıtlama çabasına giriyor; fakat aynı zamanda proleter, Marksist sınıf bakış açısını savunduğunu iddia ediyor!

"Ekonomik tahlil" yerine bir bulamaç ve iflah olmaz bir karışıklık. Marksizm yerine liberal öğreti kırıntıları ve burjuvaziyle Kulaklara dalkavukluk vaazı.

Kautsky'nin karmakarışık hale getirdiği sorunu Bolşevikler daha 1905'te tamamen açıklığa kavuşturdular.[59] Evet, köylülüğün ***bütünü*** ile ***birlikte yürüdüğümüz sürece***, devrimimiz burjuva bir devrimdir. Bu konuda kafamız tamamen açıktı, 1905'ten beri bundan sayısız kez söz ettik ve tarihsel sürecin bu

zorunlu aşamasını hiçbir zaman atlamaya ya da karamamelerle ortadan kaldırmaya çalışmadık. Kautsky'nin bu noktada bizi "bozum etme" çabaları, sadece, düşüncelerinin karışıklığını ve 1905'te henüz bir dönek değilken yazdıklarını anımsama korkusunu açığa vuruyor.

Fakat ***Nisan 1917***'den beri, yani Ekim Devriminden, iktidarı ele geçirmemizden çok önce biz halka, devrimin artık burada duramayacağını, çünkü ülkenin, kapitalizmin geliştiğini, inanılmaz boyutlara varan yıkımın (istense de istenmese de) ileriye, ***sosyalizme*** doğru adımları ***gerektirdiğini*** açıkça söyledik ve onu bu konuda aydınlattık. Çünkü ilerlemek, savaşın bitkin düşürdüğü ülkeyi kurtarmak, emekçilerin ve sömürülenlerin acılarını ***dindirmek başka türlü imkânsızdır***.

Ve herşey dediğimiz gibi de oldu. Devrimin seyri düşüncemizin doğruluğunu gösterdi. ***Önce*** "tüm" köylülükle birlikte monarşiye karşı, çiftlik beylerine karşı, ortaçağa karşı (ve devrim o noktaya kadar bir burjuva devrimi, burjuva-demokratik devrim olarak kaldı). ***Sonra***, yoksul köylülükle birlikte, yarı-proletaryayla birlikte, tüm sömürülenlerle birlikte, zengin köylüler, Kulaklar, spekülatörler dahil ***kapitalizme karşı***, ve bu ölçüde devrim ***sosyalist*** olacaktır. Bu ikisi arasına yapay bir Çin Seddi çekmeye, ikisini birbirinden proletaryanın hazırlık derecesi ve yoksul köylülükle birleşme derecesinden ***başka*** birşeyle ayırmaya çalışmak, Marksizmin en büyük tahrifidir, onu yüzeyselleştirmektir, onun yerine liberalizmi geçirmektir. Bu, ortaçağa kıyasla burjuvazinin ilericiliğine yapılan sahte bilimsel atıflarla sosyalist proletaryaya karşı burjuvazinin gerici savunuculuğunu üstlenmek anlamına gelir.

Demokrasi biçimi ve tipi olarak Sovyetlerin kıyaslanamayacak ölçüde yüksek olmasının nedeni tam da, bunların, ***işçilerin ve köylülerin kütlesini*** birleştirip politikaya sokarak, kitlelerin

politik olgunluğunun, sınıfsal olgunluğunun gelişmesi ve büyümesi hakkında (Marx'ın 1871'de gerçek bir halk devriminden söz ettiği anlamda[60]) "halk"a gayet yakın, son derece duyarlı bir barometre oluşturmasıdır. Sovyet anayasası herhangi bir "plan"a göre hazırlanmamış, kapalı kapılar ardında kaleme alınmamış ve emekçilere burjuva hukukçuları tarafından dayatılmamıştır. Hayır, bu anayasa ***sınıf karşıtlıkları*** olgunlaştığı ölçüde, ***sınıf mücadelesinin*** gelişme seyrinden ***doğmuştur***. Tam da Kautsky'nin kabul etmek zorunda kaldığı olgular bunu kanıtlamaktadır.

Başlangıçta Sovyetler köylülüğü bir bütün olarak kapsıyordu. Yoksul köylülerin hamlığı, geriliği, bilgisizliği sonucunda yönetim Kulakların, zenginlerin, kapitalistlerin, küçük-burjuvazinin, küçük-burjuva aydınlarının eline geçti. Bu, küçük-burjuvazinin, Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin egemenlik dönemiydi (bu ikisini ancak budalalar ya da Kautsky gibi dönekler sosyalist olarak görebilirler). Küçük-burjuvazi kaçınılmaz olarak, zorunlu olarak burjuva diktatörlüğü (Kerenski, Kornilov, Savinkov) ile proletarya diktatörlüğü arasında yalpalamak zorundaydı, çünkü onun ekonomik konumunun temel nitelikleri onu herhangi bir bağımsız eyleme girişmeye yeteneksiz kılar. Geçerken belirtelim ki Kautsky, Rus devrimini tahlilinde, burjuvaziye kendi egemenliğini maskelemek ve kitleleri yanıltmak için hizmet eden hukuki, biçimsel "demokrasi" kavramıyla yetinip, gerçekte demokrasinin bazen ***burjuvazinin diktatörlüğü***, bazen bu diktatörlüğe boyun eğen güçsüz küçük-burjuva reformizmi vs. anlamına geldiğini ***unuttuğunda*** Marksizmi tamamen terketmektedir. Kautsky'ye göre bir kapitalist ülkede burjuva partiler, proletaryanın çoğunluğunu, proleter kitleleri arkasından sürükleyen bir proleter parti (Bolşevikler) vardı, ***fakat*** küçük-burjuva partiler ***yoktu!*** Menşevikler ve Sosyal-Devrimcilerin ***kökü bir sınıfta***, küçük-burjuvazide ***yatmıyordu!***

Küçük-burjuvazinin, Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerin yalpalamaları kitleleri aydınlattı ve muazzam çoğunluğu itibariyle onları —bütün "aşağı kesimleri", bütün proleterleri ve yarı-proleterleri— bu "önder"lerden uzaklaştırdı.

Sovyetlerde Bolşevikler üstünlüğü elde ettiler (Petrograd ve Moskova'da Ekim 1917'ye doğru), Sosyal-Devrimcilerle Menşeviklerin saflarında bölünme derinleşmeye başladı.

Muzaffer Bolşevik devrim, yalpalamaların sonu, monarşinin ve çiftlikbeyi toprak mülkiyetinin (ki Ekim Devrimine kadar ***yıkılmamıştı***) tamamen yıkılması anlamına geliyordu. ***Burjuva*** devrim bizim tarafımızdan ***sonuna kadar*** götürüldü. ***Bütün*** köylülük bizimle birlikteydi. Köylülüğün sosyalist proletaryaya karşıtlığı kendini hemen gösteremezdi. Sovyetler ***bir bütün olarak*** köylülüğü kucaklıyorlardı. Köylülüğün içindeki sınıfsal ayrışma henüz olgunlaşmamıştı, ortaya çıkmamıştı.

Bu süreç 1918 yaz ve güzünde gelişti. Çekoslovakya karşıdevrimci ayaklanması Kulakları uyandırdı. Rusya'yı Kulak ayaklanmaları dalgası kapladı. Yoksul köylülük kendi çıkarlarının Kulakların, zenginlerin, kır burjuvazisinin çıkarlarıyla bağdaşmadığını kitaplardan, gazetelerden değil, ***bilakis yaşamdan*** öğrendi. "Sol Sosyal-Devrimciler", her küçük-burjuva parti gibi, kitlelerin yalpalamalarını yansıtıyorlardı ve tam da 1918 yazında bölündüler; bir bölümü Çekoslovaklarla işbirliği yaptı (Proşyan'ın —bir saatliğine— telgrafhaneyi ele geçirdiği ve Rusya'ya Bolşeviklerin devrildiğini bildirdiği Moskova ayaklanması, sonra Çekoslovaklar üzerine gönderilen ordunun komutanı Muravyov'un ihaneti[61]), diğer bölümü, yukarıda sözünü ettiğimiz kesim Bolşeviklerle birlikte kaldı.

Kentlerde gıda maddesi sıkıntısı, buğday tekeli sorununu gittikçe keskinleştiriyordu (teorisyen Kautsky'nin, Maslov'un

on yıl önceki köhne düşüncelerini yineleyen ekonomik tahlilinde "unuttuğu" sorun!).

Toprak beylerinin ve burjuvazinin eski devleti, hatta cumhuriyetçi-demokratik devlet, gerçekte burjuvazinin hizmetinde olan silahlı birlikleri kıra göndermişti. Bay Kautsky bunu bilmiyor! Burada "burjuva diktatörlüğü"nü görmüyor. Tanrı korusun! Bu "saf demokrasi"dir, hele de bir burjuva parlamentosu bunu onaylamışsa! Avksentyev ve S. Maslov'un, Kerenski, Tsereteli ve diğer Sosyal-Devrimci ve Menşeviklerle birlikte 1917 yazı ve sonbaharında Toprak Komiteleri üyelerini tutuklattıklarını[62] Kautsky "hiç duymamış", bu konuda tek söz söylemiyor!

Mesele şudur ki, demokratik cumhuriyetin yardımıyla burjuva diktatörlüğünü gerçekleştiren burjuva devlet, burjuvaziye hizmet ettiğini halkın önünde itiraf edemez; gerçeği söyleyemez, ikiyüzlü davranmak zorundadır.

Oysa Komün tipinde bir devlet, bir Sovyet devleti, halka ***gerçeği*** açıkça ve dobra dobra söylüyor ve proletarya ve yoksul köylülüğün diktatörlüğü olduğunu açıklıyor. Ve tam da bu gerçekle, herhangi bir demokratik cumhuriyette sindirilmiş olarak kalan ve fakat şimdi Sovyetler sayesinde politikaya, ***demokrasiye***, devletin yönetimine çekilen milyonlarca ve on milyonlarca yurttaşı kendine kazanıyor. Sovyet Cumhuriyeti kıra silahlı işçi birlikleri, ilk planda başkentlerin ileri işçilerini gönderiyor. Bu işçiler sosyalizmi köye taşıyor, köy yoksullarını kazanıyor, onları örgütleyip aydınlatıyor ve ***burjuvazinin direnişini kırmada*** onlara yardım ediyorlar.

Meseleleri bilen ve kırda bulunmuş herkes, köyümüzün ancak 1918 yaz ve sonbaharında "Ekim Devrimi"ni (yani proleter devrimi) ***bizzat*** yaşadığını söylüyor. Bir dönüş başlıyor. Kulak ayaklanmaları dalgasının yerini kır yoksullarının gelişmesi,

"Yoksul Köylü Komiteleri"nin[63] gelişmesi alıyor. Orduda işçilerin safından gelen komiserlerin, subayların, tümen ve ordu komutanlarının sayısı artıyor. Temmuz krizinden (1918)[64] ve burjuvazinin ulumasından ürken Kautsky'nin, küçük bir köpek gibi burjuvazinin ardına takılıp, Bolşeviklerin köylülük tarafından devrilmek üzere olduğu kanısını açıkça ortaya koyan koca bir broşür yazdığı sırada, bu alığın Sol Sosyal-Devrimcilerin bölünmesinde Bolşevikleri destekleyen çevrenin bir "daralması"nı *(s. 37)* gördüğü sırada, Bolşevizm yandaşlarının ***gerçek*** çevresi ***sonsuz genişliyor***, çünkü milyonlarca ve on milyonlarca yoksul köylü ***bağımsız*** politik yaşama gözlerini açıyor ve kendilerini Kulakların ve köy burjuvazisinin vesayetinden, etkisinden kurtarıyor.

Köylülerin safından yüzlerce Sol Sosyal-Devrimci, karaktersiz aydın ve Kulak yitirdik, fakat köy yoksullarının milyonlarca temsilcisini kazandık.*

Başkentlerdeki proleter devrimden bir yıl sonra, onun etkisiyle ve yardımıyla, proleter devrim kırın en ücra köşelerine kadar taşındı; bu devrim Sovyet iktidarını ve Bolşevizmi kesin olarak pekiştirdi ve ülke içinde ona karşı hiçbir gücün olmadığını kesin olarak kanıtladı.

Rusya proletaryası, tüm köylülükle birlikte burjuva-demokratik devrimi tamamladıktan sonra, kırı ayrıştırma, proleterleri ve yarı-proleterleri kendi yanına çekme ve onları Kulaklar ve kır burjuvazisi de dahil burjuvaziye karşı mücadelede birleştirme başarısını göstermesinin ardından, kesin olarak sosyalist devrime geçti.

---

* *VI. Sovyetler Kongresinde (7–9 Kasım 1918) 950'si Bolşevik 967 oy hakkına sahip delege, 335'i Bolşevik 351 istişari oya sahip delege vardı. Yani delegelerin %97'si Bolşevikti.*

Eğer başkentlerin ve büyük sanayi merkezlerinin Bolşevik proletaryası zengin köylülere karşı yoksul köylüleri kendi etrafında birleştirmeyi bilemeseydi, o zaman Rusya'nın sosyalist devrim için henüz "olgunlaşmamış" olduğu kanıtlanmış olurdu, o zaman köylülük bir "bütün olarak" kalır, yani Kulakların, zenginlerin, burjuvazinin ekonomik, politik ve düşünsel önderliği altında kalır, o zaman devrim burjuva-demokratik devrim çerçevesini aşmamış olurdu. (Fakat bu durumda da —geçerken belirtelim ki— proletaryanın iktidarı almaması gerektiği kanıtlanmış olmazdı, çünkü sadece proletarya burjuva-demokratik devrimi gerçekten sonuna kadar götürmüş, sadece proletarya proleter dünya devriminin yakınlaşması için ciddi bir çaba göstermiş, sadece proletarya sosyalist devlet yolunda, Komün'den sonra ikinci adım olan Sovyet devletini yaratmıştır.)

Öte yandan eğer Bolşevik proletarya Ekim ve Kasım 1917'de derhal, kırda sınıfsal ayrışmayı beklemeden, bunu ***hazırlamadan*** ve gerçekleştirmeden içsavaşa ya da kıra "sosyalizmin sokulması"nı "emretmeye" girişseydi, tüm köylülükle geçici bir ittifaka girmeden, orta köylülüğe bir dizi taviz vermeden vs. meseleyi halletmeye çalışsaydı, bu Marksizmin Blanquist[65] tahrifi, azınlığın çoğunluğa kendi iradesini zorla kabul ettirme çabası, teorik bir saçmalık olurdu; bir bütün olarak köylülüğün gerçekleştirdiği devrimin ***henüz*** bir burjuva devrimi olduğunu ve geri bir ülkede bu devrimi, ***bir dizi geçişler***, ***bir dizi geçiş aşamaları*** olmadan sosyalist devrime dönüştürmenin olanaksız olduğunu anlamamak olurdu.

Kautsky, en önemli teorik ve politik sorunda ***herşeyi*** birbirine karıştırmış ve pratikte proletarya diktatörlüğüne karşı sövüp sayan bir burjuva uşağı olduğunu göstermiştir.

*

Kautsky, son derece ilginç ve önemli bir başka sorunda, yani tarım ilişkilerinin dönüştürülmesi alanında, bu en zor ve aynı za-

manda en önemli sosyalist dönüşüm alanında, Sovyet Cumhuriyetinin ***yasama*** faaliyetinin prensipte doğru ele alınıp alınmadığı ve sonra da amaca uygun biçimde uygulanıp uygulanmadığı sorununda, eğer daha büyük değilse, aynı karışıklığa yol açmıştır. Biz, en önemli belgeleri inceleyip politikamızı ***eleştirmek*** isteyen her Batı Avrupalı Marksiste sonsuz minnettarlık duyardık, çünkü böylece bize ve hakeza tüm dünyada yaklaşmakta olan devrime olağanüstü bir hizmette bulunmuş olurdu. Fakat böyle bir eleştiri yöneltmek yerine Kautsky, Marksizmi liberalizme dönüştüren iflah olmaz bir teorik karışıklık yaratıyor ve pratik olarak Bolşeviklere karşı boş, kindar ve darkafalı saldırılardan başka birşey getirmiyor. Okur kendisi karar versin:

> "Büyük toprak mülkiyeti devrim nedeniyle korunamaz hale gelmişti. Bu hemen ortaya çıktı. Büyük toprak mülkiyetini köylü nüfusa bırakmak kaçınılmaz olmuştu..."

(Bu doğru değil Bay Kautsky: Sizin için "açık" olanı, çeşitli sınıfların bu sorundaki tavrının yerine koyuyorsunuz; devrimin tarihi, burjuvaziyle küçük-burjuvazinin, Menşeviklerle Sosyal-Devrimcilerin koalisyon hükümetinin büyük toprak mülkiyetini koruma politikası güttüğünü ispatladı. Özellikle S. Maslov'un yasası ve Toprak Komiteleri üyelerinin tutuklanması bunu kanıtladı.[66] Proletarya diktatörlüğü olmadan "köylü nüfus", kapitalistle birleşmiş olan çiftlik sahibini yenilgiye uğratamazdı.)

> "... Bununla birlikte bunun hangi biçimde yapılacağı konusunda kesinlikle görüş birliği yoktu. Çeşitli çözümler düşünülüyordu..."

(Kautsky her şeyden önce, kendine bu adı kim takarsa taksın, "sosyalist"lerin "birliği"nin derdinde. Kapitalist toplumun ana sınıflarının farklı çözümlerde karar kılacaklarını unutuyor.)

"... Sosyalist açıdan akla en uygun olanı, büyük işletmeleri devlet mülkiyetine almak ve o zamana kadar bu topraklarda ücretli işçi olarak çalışan köylülere bu kez kooperatifsel biçimler altında işletirmek olurdu. Fakat bu çözüm Rusya'nın sahip olmadığı bir kırsal işgücü gerektirmektedir. Bir başka çözüm büyük toprak mülkiyetinin devlet mülkiyetine geçmesi, fakat topraksız köylüler tarafından kiralanacak küçük parçalara bölünmesi olabilirdi. Böylece sosyalizmden birşeyler gerçekleştirilmiş olurdu."

Kautsky yine işin içinden ünlü "bir yandan — öte yandan"la sıyrılıyor. Kendine biricik gerçek, biricik Marksist soruyu, belirli ***özel koşullar*** altında kapitalizmden komünizme ***geçiş aşamalarının*** hangileri olması gerektiği sorusunu sormaksızın çeşitli çözümleri ***yan yana*** koyuyor. Rusya'da tarımda ücretli işçiler var, fakat sayıları çok az. Sovyet Hükümeti tarafından ***ortaya atılan*** kırda komün ve kooperatiflere geçilmesi sorununa Kautsky değinmiyor bile. En tuhafı ise, Kautsky'nin "küçük topraklar"ın kiralanmasında "sosyalizmden birşeyler" görmesi. Gerçekte bu, "sosyalizm"den ***hiçbir şey*** içermeyen ***küçük-burjuva*** bir şiardır. Eğer toprağı kiraya veren "devlet" Komün tipinde bir devlet değil, parlamenter bir burjuva cumhuriyeti olsaydı (Kautsky de sürekli bundan hareket ediyor), küçük toprak parçalarının kiralanması tipik ***liberal*** bir ***reform*** olurdu.

Sovyet iktidarının toprak ve arazide ***her türlü*** mülkiyeti kaldırdığından hiç söz etmiyor Kautsky. Daha da kötüsü, inanılmaz bir tahrifat yapıyor ve Sovyet iktidarının karamamelerini asıl önemli olanı es geçerek aktarıyor.

"Küçük üretimin, mümkün olan her yerde üretim araçlarının mutlak özel mülkiyetinde gözü olduğu"nu, Kurucu Meclis'in toprağın paylaşılmasını önleyebilecek biricik "otorite" olduğunu (Rusya'da ancak kahkahalara yol açacak bir iddia, çün-

kü işçilerin ve köylülerin nezdinde ***sadece*** Sovyetlerin otorite sahibi olduğunu, Kurucu Meclis'in ise Çekoslovakların ve çiftlik beylerinin şiarı haline geldiğini herkes biliyor) açıkladıktan sonra şöyle devam ediyor:

> "Sovyet Hükümetinin ilk kararnamelerinden biri şunları emrediyordu:
>
> 1- Toprak ve arazi üzerinde çiftlik beyi mülkiyeti tazminatsız olarak derhal kaldırılır.
>
> 2- Toprak beylerinin topraklarıyla, hanedan üyelerinin, manastırların, kilisenin toprakları, canlı ve cansız tüm demirbaşları, binaları ve bütün eklentileriyle birlikte, toprak sorunu Kurucu Meclis tarafından düzenleninceye kadar İlçe Tarım Komitelerinin ve Köylü Temsilcileri Kaza Sovyetlerinin tasarrufuna geçer."

Kautsky ***sadece bu iki maddeyi*** aktarıyor ve sonra şu sonucu çıkarıyor:

> "Kurucu Meclis'e yapılan göndermenin hiçbir önemi yoktur. Gerçekte tek tek ilçelerdeki köylüler toprağı istediği gibi kullanabiliyorlardı." *(s. 47)*

İşte Kautskyci "eleştiri"nin müstesna örnekleri! İşte, daha çok tahrifata benzeyen bir "bilimsel" çalışma. Alman okura, Bolşeviklerin özel toprak mülkiyeti sorununda köylülere teslim olduğu, tek tek köylülere ("tek tek ilçelere") istediğini yapma izni verdiği yalanı yutturuluyor!

Oysa Kautsky'nin aktardığı kararname —8 Kasım (26 Ekim) 1917'de* çıkarılan ilk kararname— gerçekte iki değil sekiz madde içermektedir. ***Ayrıca*** "kılavuz hizmeti göreceği"[67] altı çizilerek belirtilen sekiz maddelik bir "Talimat" vardır.

---

* *Bkz. "Toprak Üzerine Kararname", V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 416. (İnter Yayınları)* —**Red.**

Kararnamenin 3. maddesinde, işletmelerin "***halkın mülkiyeti***"ne geçtiği, "zoralıma tabi tüm mülklerin tam bir dökümünün" ve bunların "sıkı devrimci korunması"nın zorunlu olduğu ifade edilir. Ve "Talimat"ta "toprak ve arazide özel mülkiyet hakkının tüm zamanlar için kaldırıldığı", "üzerinde yüksek derecede gelişmiş işletmelerin olduğu araziler"in "***dağıtıma tabi olmadığı***", "el konulan arazilerin canlı ve cansız tüm demirbaşının, arazinin büyüklük ve önemine göre", hiçbir tazminat ödenmeksizin sadece devletin ya da komünlerin kullanımına geçtiği, "bütün toprakların, bütün halkın mülkiyeti olan Toprak Fonu'na geçtiği" söylenir.

Ayrıca, Kurucu Meclis'in dağıtılması üzerine kararla aynı zamanda (18 [5] Ocak 1918) III. Sovyet Kongresi tarafından, şimdi Sovyet Cumhuriyeti anayasasına alınmış olan "Emekçi ve Sömürülen Halkın ***Hakları Bildirgesi***"* kabul edilmiştir.[68] Bu bildirgenin 2. maddesinin 1. bendinde "toprak ve arazide özel mülkiyetin kaldırıldığı" ve "örnek çiftliklerin ve tarımsal işletmelerin ulusal mülkiyet ilan edildikleri" yazar.

Demek ki Kurucu Meclis'e yapılan gönderme ***ölü*** bir gönderme olarak kalmamıştır, çünkü köylülerin gözünde çok daha büyük bir otoriteye sahip olan bir başka genel halk temsilciliği tarım sorununun çözümünü üstlenmiştir.

Ayrıca 19 [6] Şubat 1918'de, toprak ve arazi üzerinde her türlü özel mülkiyetin kaldırıldığını bir kez daha teyit eden ve gerek toprakları, gerekse de ***bütün özel*** demirbaşı, ***federal Sovyet iktidarının denetimi altında*** Sovyet makamlarına veren Toprak ve Arazinin Sosyalizasyonu Üzerine Yasa yayınlandı; toprak ve arazi üzerinde tasarrufun görevleri arasında şu vardır:

---

* *Bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 468. (İnter Yayınları)* —**Red.**

> "sosyalist ekonomiye geçmek amacıyla, bireysel işletmeler aleyhine, emek ve ürün tasarrufu anlamında daha üstün olan tarımda kolektif işletmeyi geliştirmek" *(2. madde, e bendi).*

Bu yasa, ***dengeleyici*** toprak kullanımını getirir ve "toprağı kullanma hakkına kim sahiptir" temel sorusunu şöyle yanıtlar:

> "Madde 20. Rusya Federatif Sovyet Cumhuriyeti sınırları içinde kamusal ya da kişisel gereksinimleri karşılamak için topraklardan yararlanabilecek olanlar şunlardır: A) Kültür ve eğitim amaçları için: 1- Devleti temsilen Sovyet iktidar organları (federasyon, bölge, il, ilçe, kaza ve köy makamları); 2- kamu örgütleri (yerel Sovyet makamlarının denetimi ve izniyle). B) Tarımsal işletme amaçlarıyla: 3- Tarım komünleri; 4- tarım kooperatifleri; 5- köy toplulukları; 6- aileler ve bireyler..."

Okur, Kautsky'nin meseleyi tamamen çarpıttığını ve Rusya'daki proleter devletin tarım politikasını ve tarımla ilgili yasalarını Alman okura tamamen yanlış sunduğunu görüyor.

Kautsky teorik bakımdan önemli, temel soruları sormayı bile beceremiştir!

Bu sorular şunlardır:

1) Topraktan yararlanmanın dengelenmesi ve

2) Toprağın ulusallaştırılması — bu iki önlemin genelde sosyalizmle, özelde de kapitalizmden Komünizme geçişle ilişkisi.

3) Küçük parçalanmış tarımdan büyük kolektif tarıma geçiş olarak toprağın ortaklaşa işlenmesi. Bu sorunun Sovyet yasalarında ele alınışı sosyalizmin gereklerine uygun mudur?

Birinci soruyla ilgili olarak herşeyden önce şu iki temel olguyu saptamak gerekir: a) Bolşevikler, daha 1905 deneyimini hesaba katarken (örneğin İlk Rus Devriminde Tarım Sorunu

üzerine çalışmama atıfta bulunurum*) dengeleyici toprak kullanımı şiarının ilerici-demokratik, devrimci-demokratik önemine işaret etmiş ve 1917 yılında, Ekim Devriminden ***önce*** bundan tüm kesinlikle söz etmişlerdi.** b) Toprağın Sosyalizasyonu Üzerine Yasayı uygularken —bu yasanın özünü dengeleyici toprak kullanımı şiarı oluşturur— Bolşevikler en büyük kesinlik ve kararlılıkla şunu açıklamışlardır: Bu düşünce bizim düşüncemiz değildir, böyle bir şiarla hemfikir değiliz; onu uygulamayı görev biliyoruz, çünkü o köylülerin büyük çoğunluğunun talebidir.*** Emekçilerin çoğunluğunun düşünce ve talepleri ise yine ***kendileri tarafından aşılmalıdır***: Bu tür talepler ne "kaldırılabilir" ne de "atlanabilir". Biz Bolşevikler köylülere, küçük-burjuva şiarları aşıp, bu şiarlardan mümkün olduğunca çabuk ve kolayca sosyalist şiarlara ***geçmelerinde yardım edeceğiz.***

Bilimsel tahliliyle işçi devrimine yararlı olmak isteyen bir Marksist teorisyenin şu soruları yanıtlaması gerekirdi: 1- Dengeleyici toprak kullanımı düşüncesinin devrimci-demokratik bir anlamı olduğu, ***burjuva***-demokratik devrimin eksiksiz uygulanması anlamına geldiği doğru mudur? 2- Bolşevikler oylarıyla, dengeleyici toprak kullanımına dair küçük-burjuva yasanın kabul edilmesini sağlarken (ve bu yasayı sadakatle uygularken) doğru davranmışlar mıdır?

Kautsky, teorik bakımdan sorunun özünün nerede olduğunu bile ***farkedememiştir!***

---

* *"1905–1907 İlk Rus Devriminde Sosyal-Demokrasinin Tarım Programı", V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt III, s. 149. (İnter Yayınları)* ***—Red.***

** *Bkz. "Köylüler ve İşçiler" adlı makale, V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 388. (İnter Yayınları)* ***—Red.***

*** *Bkz. "Toprak Sorunu Üzerine Konuşma", 8 Kasım (26 Ekim) 1917" ve "İşçilerin Emekçi ve Sömürülen Köylülerle İttifakı", V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 415 ve s. 438. (İnter Yayınları)* ***—Red.***

Kautsky, burjuva-demokratik devrimde dengeleyici toprak kullanımı düşüncesinin ilerici ve devrimci önemini çürütmeyi asla başaramazdı. Bu devrim daha ileri gidemez. Eksiksiz uygulandığında, kitlelere burjuva-demokratik çözümlerin ***yetersizliğini***, bu çözümlerin ötesine, ***sosyalizme*** geçme zorunluluğunu ***o kadar açık, o kadar hızlı*** ve ***kolay*** gösterir.

Çarlığı ve toprak beylerini yıkmış olan köylülük, dengeleyici toprak kullanımını düşlüyor; ve toprak beyleriyle ***burjuva***-parlamenter cumhuriyetçi devletten kurtulmuş olan köylülüğü bu konuda hiçbir güç engelleyemezdi. Proleterler köylülere şöyle diyorlar: "İdeal" kapitalizme ulaşmanız için size yardım edeceğiz, çünkü dengeleyici toprak kullanımı, küçük üreticinin bakış açısından kapitalizmin idealleştirilmesidir. Ve biz aynı zamanda size bu önlemin yetersizliğini ve toprağın ortaklaşa işlenişine geçmenin zorunluluğunu kanıtlayacağız.

Köylülerin mücadelesinin ***böyle*** bir yönetiminin doğruluğunu Kautsky'nin nasıl çürüteceğini görmek ilginç olurdu...

Kautsky sorundan kaçınmayı yeğlemiştir...

Ayrıca Kautsky, Sovyet iktidarının ***tarım yasasında*** komünlerle kooperatifleri ***doğrudan*** tercih ettiğini ve ilk sıraya koyduğunu Alman okurlardan gizleyerek onları düpedüz aldatmıştır.

Köylülükle birlikte burjuva-demokratik devrimin sonuna kadar — köylülüğün yoksul, proleter ve yarı-proleter kesimiyle birlikte sosyalist devrime doğru ileri! Bolşeviklerin politikası budur, biricik Marksist politika budur.

Buna karşılık Kautsky şaşkınlık içinde tek bir sorunu bile ortaya koyabilecek durumda değildir! Bir yandan, toprak kullanımının dengelenmesi sorununda proleterlerin köylülerden ay-

rılmak zorunda olduğunu söylemeye ***cesaret edemiyor***, çünkü böyle bir ayrılığın anlamsızlığını seziyor (1905'te henüz dönek değilken, devrimin zafere ulaşmasının önkoşulu olarak işçilerle köylülerin ittifakını açık ve berrak biçimde savunmuştu). Öte yandan Kautsky, ***sosyalizmin bakış açısından*** küçük-burjuva eşitliğin ütopik ve gerici karakterini "kanıtlayan" ve ***burjuva-demokratik devrimin bakış açısından*** küçük-burjuvazinin eşitlik mücadelesinin, toprak kullanımının dengelenmesi mücadelesinin ilerici ve devrimci anlamını sessizce geçiştiren Menşevik Maslov'un liberal yavanlıklarını onaylayarak aktarıyor.

Kautsky iflah olmaz bir karışıklık yaratıyor. Dikkat edin: Kautsky (1918'de) Rus devriminin ***burjuva*** karakterinde ***ısrar*** ediyor. Kautsky buyuruyor (1918): Bu çerçeveyi aşmayın! Ve aynı Kautsky, bir ***küçük-burjuva*** reformda, küçük toprak parçalarının ***yoksul*** köylülere kiralanmasında (yani toprak kullanımının dengelenmesine yaklaşan bir önlemde) (***burjuva*** devrimi için) "***sosyalizmden*** birşeyler" görüyor!!

Anlayan beri gelsin!

Üstelik Kautsky belli bir partinin gerçek politikasını dikkate almakta da bir darkafalının yeteneksizliğini gösteriyor. Menşevik Maslov'un ***laflarını*** aktarıyor, fakat Menşeviklerin, toprak beyleri ve Kadetlerle "koalisyon" yaparak ***fiilen liberal bir tarım reformunu ve toprak beyleriyle anlaşmayı*** savundukları (kanıt: Toprak Komitesi üyelerinin tutuklanması ve Maslov'un yasa tasarısı) 1917 yılındaki ***g e r ç e k*** politikasını ***görmek istemiyor***.

Küçük-burjuva eşitliğin ütopik ve gerici karakteri üzerine P. Maslov'un safsatalarının, gerçekte, toprak beylerinin köylüler tarafından devrimci yoldan ***yıkılması*** yerine toprak beyleriyle

köylüler arasında ***anlaşmaya*** varma Menşevik politikasını gizlediği Kautsky'nin gözünden kaçmıştır.

Doğrusu çok iyi bir "Marksist" şu Kautsky!

Burjuva-demokratik devrimle sosyalist devrim arasında tam da Bolşevikler sıkı bir ayrım yapmışlardır: Birincisini sonuna kadar götürerek ikincisine geçiş için kapıyı açmışlardır. Biricik devrimci ve biricik Marksist politika budur!

Kautsky sulu liberal nükteleri boşuna tekrarlıyor:

> "Hiçbir yerde ve hiçbir zaman küçük köylüler, teorik inançlar yüzünden kolektif üretime geçmemişlerdir." *(s. 50)*

Aman ne zekice!

Hiçbir yerde ve hiçbir zaman büyük bir ülkenin küçük köylüleri proleter bir devletin etkisi altında bulunmamışlardı.

Hiçbir yerde ve hiçbir zaman küçük köylüler, yoksul köylülerle zengin köylüler arasındaki açık sınıf mücadelesinin, yoksul köylülerin proleter devlet iktidarının propagandist, politik, ekonomik ve askeri desteğini aldığı ***koşullar altında*** bir içsavaşa kadar vardığı derecede ileri olmamışlardı.

Hiçbir yerde ve hiçbir zaman spekülatörler ve savaş zenginleri böylesine artarken, aynı zamanda köylü kitlesinin böylesine yıkımı söz konusu olmamıştı.

Kautsky, külüstür düşünceleri bıkkınlık verecek derecede ortaya seriyor, fakat proletarya diktatörlüğünün yeni görevlerini düşünmeye bile cesareti yok.

Eğer köylülerin küçük işletme için ***yeterli*** aletleri ***yoksa***, sayın Bay Kautsky, ve proleter devlet toprağın kolektif işlenmesi için makine tedarikinde onlara ***yardım ediyorsa***, bu acaba "teorik ikna" mıdır?

Toprağın ulusallaştırılması sorununa geçelim. Tüm Sol Sosyal-Devrimciler de dahil Narodniklerimiz, ülkemizde uygulanan önlemin toprağın ulusallaştırılması olduğunu inkâr ediyorlar. Teorik bakımdan haksızlar. Meta üretimi ve kapitalizm çerçevesi içinde kaldığımız sürece, toprak ve arazi üzerinde özel mülkiyetin kaldırılması, toprağın ulusallaştırılması anlamına gelir. "Sosyalizasyon" sözcüğü sadece bir eğilimi, bir isteği, sosyalizme geçişin hazırlanmasını ifade eder.

Öyleyse toprağın ulusallaştırılması konusunda Marksistlerin tavrı ne olmalıdır?

Kautsky burada da sorunu teorik olarak ortaya koymayı bile bilmiyor, ya da o —daha da kötüsü—, Rus Marksistleri arasında toprağın ulusallaştırılması, belediyeleştirilmesi (büyük mülklerin yerel özyönetimlere verilmesi) ve paylaştırılması sorununda uzun yıllar süren tartışmalar hakkında Kautsky'nin bilgi sahibi olduğu Rus yazınından bilinmesine rağmen, bu sorunu bilerek geçiştiriyor.

Kautsky'nin, büyük mülklerin devlete geçmesi ve bunların küçük parçalar halinde topraksız köylülere kiralanmasıyla "sosyalizmden birşeyler" gerçekleştirilmiş olacağını iddia etmesi Marksizmle düpedüz alay etmektir. Burada sosyalizmden söz edilemeyeceğini daha önce belirtmiştik. Fakat şunu da eklemek gerekir: Burada eksiksiz uygulanmış bir ***burjuva-demokratik*** devrimden de söz edilemez.

Kendini Menşeviklere emanet etmek Kautsky'nin büyük talihsizliği olmuştur. Bunun sonucu olarak şimdi, devrimimizin burjuva karakterini savunan ve Bolşevikleri sosyalizmi gerçekleştirmek istemekle suçlayan Kautsky'nin ***kendisinin***, sosyalizm maskesi altında liberal bir reform öğütlemesi ve ***bu reformu***, tarımda mülkiyet ilişkilerini ortaçağ kalıntılarından tama-

men temizlemeye kadar ***götürmemesi*** garabetine tanık oluyoruz! Kautsky tutarlı bir burjuva-demokratik devrimin savunucusu olacak yerde, tıpkı Menşevik öğütçüleri gibi, devrimden korkan liberal burjuvazinin savunucusu olduğunu göstermiştir.

Gerçekten de: Neden bütün topraklar değil de sadece büyük mülkler devlet mülkiyetine geçsin? Liberal burjuvazi bununla eskinin mümkün olduğunca çok korunmasını (yani devrimde en az tutarlılık) ve eskiye en kolay geri dönme olasılığını elde etmiş olur. Radikal burjuvazi, yani burjuva devrimini sonuna kadar götüren burjuvazi, ***toprağın ulusallaştırılması*** talebini ileri sürmektedir.

Çok eski zamanlarda, neredeyse yirmi yıl önce, tarım sorunu üzerine mükemmel Marksist bir çalışma* kaleme almış olan Kautsky, Marx'ın toprağın ulusallaştırılmasının tam da ***burjuvazinin tutarlı*** bir şiarı olduğunu söylediğini bilmek zorundadır. Kautsky, Marx'ın Rodbertus'a karşı polemiğini ve toprağın ulusallaştırılmasının burjuva-demokratik anlamda devrimci önemini anlaşılır bir biçimde kanıtladığı "Artı-Değer Teorileri"ndeki mükemmel açıklamalarını bilmek zorundadır.[69]

Kautsky'nin talihsiz bir biçimde kendisine öğütçü olarak seçtiği Menşevik P. Maslov, Rus köylülerinin (kendi toprakları da dahil) tüm toprağın ulusallaştırılmasını onaylayacaklarını inkâr ediyordu. Maslov'un bu görüşü, belli bir noktaya kadar, onun "orijinal" teorisine, yani mutlak rantı yadsıması ve "toprağın azalan verimliliği" "yasası"nı (ya da Maslov'un deyimiyle "olgusu"nu) kabul etmesine bağlanabilirdi.

Oysa daha 1905 Devrimi sırasında, Rus köylülerinin, gerek köy topluluğu köylülerinin, gerekse bireysel çiftlik sahiplerinin muazzam çoğunluğunun tüm toprağın ulusallaştırılmasından ya-

* *Karl Kautsky, "Tarım Sorunu", Stuttgart 1899. —**Red.***

na olduğu ortaya çıkmıştı. 1917 Devrimi bunu doğruladı ve iktidarın proletaryaya geçmesinden sonra da gerçekleştirdi. Bolşevikler Marksizme sadık kaldılar ve burjuva-demokratik devrimi "atlamaya" çalışmadılar (hiçbir kanıt sunmadan bizi bununla suçlayan Kautsky'nin iddialarının aksine). Bolşevikler, herşeyden önce, köylülüğün en radikal, en devrimci, proletaryaya en yakın ideologlarına, yani Sol Sosyal-Devrimcilere, fiilen toprağın ulusallaştırılması anlamına gelen şeyi gerçekleştirmede yardımcı oldular. Rusya'da özel toprak mülkiyeti 8 Kasım (26 Ekim) 1917'den beri, yani proleter sosyalist devrimin ilk gününden beri kaldırılmıştır.

Böylece, kapitalizmin gelişmesi açısından en yetkin temel (Kautsky Marx'tan kopmadan bunu yadsıyamaz) ve aynı zamanda sosyalizme geçiş anlamında ***en esnek*** tarım sistemi yaratılmıştır. Burjuva-demokratik bakış açısından Rusya'da devrimci köylülük ***daha ileri gidemez***: Bu bakış açısından toprağın ulusallaştırılması ve toprak kullanımında eşitlikten daha "ideal", (aynı bakış açısından) daha "radikal" birşey ***olamaz***. Burjuva-demokratik devrimi sonuna kadar götürmede köylülüğe Bolşevikler, yalnızca Bolşevikler, ve ancak ***proleter*** devrimin zaferi sayesinde yardım etmişlerdir. Ve ancak böylece sosyalist devrime geçişi kolaylaştırmak ve hızlandırmak için yapılabilecekle-rin azamisini yapmışlardır.

Buna bakarak, kendisi toprağın ulusallaştırılmasından hiç ***söz etmeyerek*** (burjuva bakış açısından) en az devrimci olan liberal bir reformu "sosyalizmden birşeyler" olarak gösterecek kadar Marksizmden uzaklaşırken, Bolşevikleri devrimin burjuva karakterini kavramamakla suçlayan Kautsky'nin okurlara sunduğu inanılmaz karışıklık konusunda bir fikir edinilebilir!

Burada, yukarıda ortaya atılan sorunlardan üçüncüsüne, Rusya'da proletarya diktatörlüğünün toprağın ortaklaşa işlen-

mesine geçme zorunluluğunu ne ölçüde hesaba kattığı sorununa geliyoruz. Kautsky burada da sahtekârlığa çok benzeyen birşey yapıyor: sadece ***bir*** Bolşevikin toprağın kolektif işlenmesine geçiş görevinden söz eden "tezleri"ni aktarıyor![70] Bu tezlerden birini aktardıktan sonra teorisyenimiz zaferinden emin bir edayla açıklıyor:

> "Bir şeyi görev olarak ilan etmekle, ne yazık ki o şey çözülmez. Rusya'da kolektif tarım şimdilik kâğıt üzerinde kalmaya mahkûmdur. Hiçbir yerde ve hiçbir zaman küçük köylüler, teorik inançlar yüzünden kolektif üretime geçmemişlerdir." *(s. 50)*

Hiçbir yerde ve hiçbir zaman, Kautsky'nin yapmaya tenezzül ettiği gibi bir yazınsal hilekârlık olmamıştır. "Tezler"i aktarıyor, fakat Sovyet iktidarının ***yasasından*** hiç söz etmiyor. "Teorik inanç"tan söz ediyor, fakat fabrikaları ve metaları elinde tutan bir proleter devlet iktidarının varlığını sessizlikle geçiştiriyor! Marksist Kautsky'nin 1899'da "Tarım Sorunu"nda küçük köylüleri adım adım sosyalizme götürmek için proleter devletin elinde bulunan araçlar üzerine yazdığı herşeyi, dönek Kautsky 1918'de unutmuştur.

Devlet tarafından desteklenen birkaç yüz tarım komünü ve Sovyet iktisadı (yani işçi kooperatifleri tarafından devlet hesabına işlenen büyük çiftlikler) elbette henüz çok azdır. Fakat Kautsky'nin olguyu es geçmesine "eleştiri" denebilir mi?

Rusya'da proletarya diktatörlüğü tarafından uygulanan toprağın ulusallaştırılması, burjuva-demokratik devrimin tam olarak uygulanması için en iyi olanağı yaratmıştır — hatta bu, karşı-devrimin zaferinin ulusallaştırmadan paylaşıma geri dönüşü gündeme getirmesi halinde bile böyledir (bu durumu ben, 1905 Devriminde Marksistlerin tarım programı üzerine broşürde ayrıca ele almıştım)[71]. Ayrıca, toprağın ulusallaştırılması, proleter devlete tarımda sosyalizme geçmek için en büyük olanağı sağlamıştır.

Sonuç: Kautsky bize, teoride inanılmaz bir bulamaç ve Marksizmin tamamen inkârını, pratikte ise burjuvaziye ve burjuva reformizmine uşaklığı sunuyor. Ne de güzel bir eleştiri!

*

Kautsky, sanayinin "ekonomik tahlili"ne şu enfes değerlendirmeyle başlıyor:

Rusya'da bir kapitalist büyük sanayi var. Bu temeller üzerinde sosyalist bir üretim tarzı kurulamaz mıydı?

> "Eğer sosyalizm, tek tek fabrika ve maden ocaklarının işçilerinin bunlardan her birini ayrı ayrı işletmek için bunları mülk edinmesinden ibaret olsaydı, böyle düşünülebilirdi." *(s. 52)* "Tam bu satırları yazdığım sırada (5 Ağustos) —diye ekliyor Kautsky— Moskova'dan Lenin'in 2 Ağustos'ta yaptığı bir konuşma* bildirildi. Bu konuşmada Lenin şöyle diyormuş: 'İşçiler fabrikaları sımsıkı ellerinde tutuyor ve köylüler toprağı çiftlik sahiplerine geri vermeyecekler.' 'Fabrika işçinin, toprak köylünün' şiarı, şimdiye kadar sosyal-demokrat değil, anarko-sendikalist bir talepti." *(s. 52–53)*

Bu değerlendirmeyi kısaltmadan aktardık ki, eskiden Kautsky'ye saygı duyan, haklı olarak saygı duyan Rus işçileri, burjuvazinin safına geçmiş bulunan Kautsky'nin yöntemlerini kendileri tanısınlar.

Bir düşünün: 5 Ağustos günü, Rusya'da fabrikaların ulusallaştırılması üzerine bir yığın karamame çıkarılmışken —ayrıca işçiler tek bir fabrikayı bile "mülk edinme"mişlerdir, tersine ***hepsi*** cumhuriyetin mülkiyetine geçmiştir—, 5 Ağustos günü Kautsky, konuşmamın bir cümlesinin açıkça çarpıtılmış bir yorumuna dayanarak, Alman okurlara, Rusya'da fabrikaların tek

---

* *Bkz. Bütün Eserler, Cilt XXIII, Butirki kazasında 2 Ağustos 1918'de yapılan mitingde konuşma.* —**Red.**

tek işçilerin eline geçtiğini anlatıyor! Sonra da onlarca ve yüzlerce satır boyunca, bıktırasıya kadar, fabrikaların tek tek işçilere verilmemesi gerektiğini tekrarlıyor!

Bu eleştiri değil, işçi devrimine kara çalmak için kapitalistler tarafından kiralanmış bir burjuva uşağının yöntemidir.

Fabrikalar devlete, komünlere ya da tüketim kooperatiflerine verilmelidir, diye yineliyor Kautsky tekrar tekrar ve sonunda ekliyor:

"Şimdi Rusya'da izlenmeye çalışılan yol da budur."

Şimdi!!! Ne demek bu? Ağustos'ta mı? Kautsky, Stein, Akselrod ve Rus burjuvazisinden diğer dostlarına fabrikalar üzerine karamamelerden hiç olmazsa birini çevirtemez miydi?

> "... Bu hususta ne kadar yol alınacağını kestirmek zor. Sovyet Cumhuriyetinin bu yanı bizim için her halükârda son derece ilginç, fakat şimdilik herşey tamamen karanlıkta. Gerçi çıkarılan kararnameler az değil" (öyle olduğu için de Kautsky bu kararnamelerin içeriğini görmezden geliyor, ya da okurlarından gizliyor), "fakat bu kararnamelerin sonucu üzerine güvenilir bilgiler yok. Kapsamlı, ayrıntılı, güvenilir ve hızla bilgilendiren bir istatistik olmadan bir sosyalist üretim imkânsızdır. Fakat Sovyet Cumhuriyeti şimdiye kadar bunu yapamamıştır. Onun ekonomik faaliyeti konusunda öğrendiklerimiz son derece çelişkili ve doğrulanması olanaksız şeylerdir. Bu da diktatörlüğün ve demokrasinin ezilmesinin sonuçlarından biridir. Basın özgürlüğü ve konuşma özgürlüğü olmadığından..." *(s. 53)*

İşte tarih böyle yazılıyor! İşçilere geçen fabrikalar üzerine haberleri kapitalistlerin ve Dutovcuların "özgür" basınından alabilirdi Kautsky... Bu sınıflarüstü "ciddi bilgin" gerçekten çok hoş! Fabrikaların ***münhasıran*** Cumhuriyete verildiği, fabrikaların, Sovyet iktidarının ağırlıkla seçilmiş sendika temsilcilerin-

den oluşan bir organının, Yüksek Ekonomi Konseyi'nin tasarrufunda olduğunu gösteren sayısız olgunun birinden bile söz etmek istemiyor. "Kavanozdaki Adam"ın* inadıyla hep aynı şeyi tekrarlıyor: Bana içsavaşın olmadığı, diktatörlüğün olmadığı, iyi bir istatistiğin olduğu bir barışçıl demokrasi verin. (Sovyet Cumhuriyeti bir İstatistik Dairesi kurup Rusya'nın en iyi istatistikçilerini bu işe çekti, fakat ideal bir istatistiğe hemen ulaşmamız mümkün değil.) Kısacası: Devrimin olmadığı bir devrim, amansız bir mücadelenin, şiddetin olmadığı bir devrim — Kautsky bunu istiyor. Bu, işçilerin ve patronların öfkelerinin zincirden boşanmadığı bir grev istemeye benziyor. Gelin de böyle bir "sosyalist"i herhangi bir liberal memurdan ayırın bakalım!

Ve bu "olgu malzemesi"ne dayanarak, yani sayısız olguyu kasten tamamen yok sayarak, Kautsky şu "sonuç"u çıkarıyor:

> "Rus proletaryasının, Sovyet Cumhuriyetinde, kararnameler konusunda değil, gerçek pratik kazanımlar konusunda, hakeza Sovyetlerde olduğu gibi, başka eğilimde de olsa yine sosyalistlerin ağır bastığı Kurucu Meclis'te elde edeceklerinden daha fazlasını elde etmiş olduğu kuşkuludur." *(s. 58)*

Bir inci, değil mi? Kautsky hayranlarına bu ulusözü, Rus işçileri arasında mümkün olduğunca geniş biçimde yaymalarını öğütleriz, zira Kautsky kendi politik çöküşü hakkında bir yargıya varabilmek için bundan daha iyi malzeme sağlayamazdı. Kerenski de "sosyalist"ti, işçi yoldaşlar, sadece "başka bir eğilim"den! Tarihçi Kautsky sahte adla, Sağ Sosyal-Devrimcilerle Menşeviklerin kendilerine "taktıkları"adla yetiniyor. Menşeviklerin ve Sağ Sosyal-Devrimcilerin, Kerenski döneminde burjuvazinin emperyalist politikasını ve talan hırsını desteklediğini gösteren olguların lafını bile duymak istemiyor tarihçi Kautsky.

* *Çehov'un bir öyküsünde bir figür, dünyadan bihaber insan.—Red.*

Kurucu Meclis'in, tam da emperyalist savaşın ve burjuva diktatörlüğünün bu kahramanlarına çoğunluğu sağladığını alçakgönüllülükle geçiştiriyor Kautsky. Ve buna da "ekonomik tahlil" deniyor!...

Son olarak, "ekonomik tahlil"den bir örnek daha:

> "Gerçekten de, Sovyet Cumhuriyetinin kuruluşundan dokuz ay sonra, onun genel refahı yaygınlaştıracak yerde, kendisini genel sefaletin nereden kaynaklandığını açıklamak zorunda hissettiğini görüyoruz." *(s. 41)*

Kadetler bizi bu tür ifadelere alıştırdılar. Rusya'da burjuvazinin tüm uşakları böyle yargıda bulunuyorlar: Dört yıllık yıkıcı savaştan sonra, Rusya'da burjuvazinin sabotaj ve ayaklanmaları yabancı sermaye tarafından çok yönlü desteklenmeye devam ederken, dokuz ay içinde genel refahı sağlayın. Kautsky ile karşı-devrimci bir burjuva arasında ***özde*** hiçbir fark, farkın izi bile yok. "Sosyalizm"e uyarlanmış tatlı sözler, Rusya'da Komilov, Dutov ve Kraznovcuların kaba biçimde, dolambaçsız, maskelemeksizin söylediklerinin aynısını yineliyor.

*

Bu satırlar 9 Kasım 1918 günü yazılmıştı. 9 Kasım'ı 10 Kasım'a bağlayan gece, Almanya'dan ilkönce, iktidarın İşçi ve Asker Sovyetlerinin eline geçtiği Kiel ve kuzeydeki diğer kentleriyle liman kentlerinden, sonra da iktidarın yine Sovyetin eline geçtiği Berlin'den muzaffer bir devrimin başladığı haberi geldi.[72]

Kautsky ve proleter devrim konusundaki broşürüme yazmam gereken sonuç böylece gereksizleşmiş oldu.

10 Kasım 1918

N. Lenin

EKLER

EK: I

KURUCU MECLİS ÜZERİNE TEZLER[73]

1) Bir Kurucu Meclis toplama talebi tamamen haklı olarak devrimci sosyal-demokrasinin programında yer alıyordu, çünkü burjuva cumhuriyette Kurucu Meclis demokrasinin en yüksek biçimidir ve çünkü Kerenski yönetimindeki emperyalist cumhuriyet, parlamento oluşurken, bir dizi demokrasi ihlaliyle seçimlerde hile hazırlığı yapıyordu.

2) Devrimci sosyal-demokrasi bir Kurucu Meclis toplanması talebini ileri sürerken, 1917 Devrimi'nin başlangıcından bu yana Sovyetler cumhuriyetinin, demokrasinin, Kurucu Meclis'li sıradan bir cumhuriyetten daha yüksek bir biçimi olduğunu sık sık vurgulamıştır.

3) Burjuva sisteminden sosyalist sisteme geçiş için, proletarya diktatörlüğü için, İşçi; Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri cumhuriyeti sadece demokratik kurumların daha yüksek bir biçimi değil (olağan burjuva cumhuriyetle ve onun zirvesi olarak Kurucu Meclis'le karşılaştırıldığında), aynı zamanda sos-

yalizme en acısız geçişi güvence altına alabilecek durumda olan biricik biçimdir de.

4) Devrimimizde Kurucu Meclis'in, 1917 Ekim sonunda (ortasında) sunulan aday listeleri temelinde toplantıya çağrılması, bu Kurucu Meclis seçimlerinde genelde halkın ve özelde de emekçi kitlelerin iradesini doğru biçimde dile getirmeyi imkânsız kılan koşullar altında gerçekleşmektedir.

5) Birincisi, nisbi seçim sistemi halkın gerçek iradesini ancak, partilerin aday listeleri, halkın gerçekten de bu listelerde yansımasını bulan parti gruplaşmalarına bölünmesine uygun olduğunda ifade eder. Oysa bizde bilindiği gibi, Mayıs'tan Kasım'a (Ekim'e) kadar halk içinde, özellikle de köylülük arasında en fazla taraftarı olan parti, Sosyal-Devrimciler Partisi, 1917 Ekim sonunda (ortasında) ortak aday listeleri hazırladı; fakat Kurucu Meclis seçimlerinden sonra, Kurucu Meclis toplanmadan bölündü.

Dolayısıyla seçmenlerin ana kütlesinin iradesiyle, Kurucu Meclis'e seçilenlerin bileşimi arasında biçimsel bir uyumluluk bile yoktur ve olamaz.

6) İkincisi, bir yandan halkın ve özellikle emekçi sınıfların iradesi ile, diğer yandan Kurucu Meclis bileşimi arasında daha da önemli, hem de biçimsel, hukuki değil, toplumsal-ekonomik, sınıflarla bağıntılı bir orantısızlık nedeni vardır; bu neden, seçimlerin, halkın ezici çoğunluğunun, 7 Kasım (25 Ekim) 1917'de, yani Kurucu Meclis aday listeleri sunulduktan sonra başlamış olan Ekim Devrimi'nin, bu Sovyet Devrimi'nin, bu proleter-köylü devriminin tüm kapsam ve önemini kavrayamadığı bir dönemde gerçekleşmiş olmasıdır.

7) Sovyetler için iktidarı ele geçiren, politik egemenliği burjuvazinin elinden koparıp alan ve yoksul köylülüğe veren

Ekim Devrimi, gözlerimizin önünde gelişiminin mantıki aşamalarından geçiyor.

8) Bu devrim, başkentte 6–7 Kasım'daki (24–25 Ekim) zaferle, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri'nin, proleterlerin bu öncüsünün ve köylülüğün en hareketli kesiminin İkinci Tüm-Rusya Kongresi üstünlüğü Bolşeviklere verip onları iktidara getirdiğinde başladı.

9) Devrim daha sonra Kasım ve Aralık süresince ordu ve köylülüğün tüm kitlesini etkisi altına aldı ve herşeyden önce, devrimin miyadını doldurmuş uzlaşmacı aşamasını, proleter değil, burjuva aşamasını temsil eden ve bu nedenle de derinden heyecana kapılmış, büyük halk kitlelerinin saldırısıyla kaçınılmaz biçimde sahneden çekilmek zorunda kalan eski çatı örgütlerinin (Ordu Komiteleri, Eyalet Köylü Komiteleri, Tüm-Rusya Köylü Sovyetleri Merkez Yürütme Komitesi vs.) görevden alınması ve yeniden seçilmesinde ifadesini buldu.

10) Sömürülen kitlelerin, kendi örgütlerinin yönetici organlarını yeniden oluşturmaya yönelik bu büyük hareketi, bugün de, 1917 Aralık sonunda (ortasında) henüz son bulmamıştır ve henüz sona ermemiş olan Demiryolcular Kongresi bu hareketin aşamalarından biridir.

11) Yani Rusya'da sınıf güçlerinin sınıf mücadelesindeki gruplaşması, gerçekte, Kasım ve Aralık 1917'de, 1917 Ekim sonunda (ortasında) partilerin Kurucu Meclis aday listelerinde ifadesini bulmuş olandan ilke olarak farklıdır.

12) Ukrayna'daki (kısmen de Finlandiya, Beyaz Rusya ve Kafkasya'daki[74]) son olaylar da aynı şekilde, bir yandan Ukrayna Radası'nın, Finlandiya Diyet Meclisi'nin vs. burjuva milliyetçiliği ile, diğer yandan bu ulusal cumhuriyetlerin her birindeki Sovyet iktidarı arasındaki, proleter-köylü devrimi arasında-

ki mücadele süreci içinde cereyan eden sınıf güçlerinin yeni gruplaşmasını göstermektedir.

13) Son olarak, Kadetlerin ve Kaledincilerin, Sovyet iktidarına karşı, İşçi-Köylü Hükümeti'ne karşı karşı-devrimci ayaklanmasıyla başlayan içsavaş, sınıf mücadelesini nihai olarak şiddetlendirmiş ve tarihin Rusya halklarının ve ilk planda da Rusya işçi sınıfı ve köylülüğünün önüne koyduğu acil sorunları biçimsel-demokratik yoldan çözüme kavuşturma yönündeki her türlü olanağı ortadan kaldırmıştır.

14) Ancak işçi ve köylülerin burjuvazi ve çiftlik sahiplerinin (Kadetlerle Kaledinciler hareketinde ifadesini bulmuş olan) ayaklanması üzerindeki tam zaferi, ancak bu köle sahipleri ayaklanmasının askeri olarak acımasızca bastırılması, proleter-köylü devrimini gerçekten güvence altına alabilir. Olayların seyri ve devrimde sınıf mücadelesinin gelişimi, işçi-köylü devriminin kazanımlarını, Sovyetler iktidarını, İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri II. Tüm-Rusya Kongresi'nin, II. Köylü Sovyetleri Kongresi'nin kararlarını vs. gözardı eden "Tüm İktidar Kurucu Meclis'e" şiarının, ***gerçekte*** Kadetlerle Kaledincilerin ve onların yardakçılarının şiarı haline gelmesine ***yol açmıştır***. Tüm halk, bu şiarın fiilen Sovyet iktidarını bertaraf etme mücadelesine delalet ettiğini ve Kurucu Meclis'in Sovyet iktidarıyla ters düşmesi halinde, kaçınılmaz olarak politik ölüme mahkûm olacağını kavramaya başlıyor.

15) Halkın yaşamındaki özellikle acil sorunlardan biri de barış sorunudur. Rusya'da barış için gerçekten devrimci bir mücadele ancak 7 Kasım (25 Ekim) Devrimi'nin zaferinden sonra başladı ve bu zaferin ilk meyveleri gizli anlaşmaların açıklanması, ateşkes yapılması, ilhakların ve savaş tazminatının olmadığı bir genel barış üzerine resmi görüşmelere başlanması oldu.

Geniş halk kitleleri gerçekten de ancak şimdi, barış için devrimci mücadele politikasını açık ve kapsamlı biçimde izleme ve sonuçlarını inceleme olanağına kavuşuyorlar.

Kurucu Meclis seçimleri sırasında halk kitleleri bu olanağa sahip değildi.

Meselenin bu yanından bakıldığında da, savaşa son verilmesi sorununda Kurucu Meclis Temsilcilerinin bileşimiyle halkın gerçek iradesi arasında bir uyumsuzluk olması gerektiği açıktır.

16) Yukarıda ortaya konan hususların toplamından, proleter-köylü devriminden önce, henüz burjuvazinin egemen olduğu bir dönemde varlığını sürdüren partilerin aday listeleri temelinde toplanacak bir Kurucu Meclis'in, 7 Kasım'da (25 Ekim'de) burjuvaziye karşı sosyalist devrimi başlatmış olan emekçilerin ve sömürülen sınıfların iradesi ve çıkarlarıyla kaçınılmaz biçimde çatışmaya gireceği sonucu çıkar. Elbette bu devrimin çıkarları, Kurucu Meclis'in biçimsel çıkarlarından daha üstündür — bu biçimsel çıkarlar, Kurucu Meclis yasasında, halkın herhangi bir zamanda kendi temsilcilerini yeniden seçme hakkına yer verilmemesiyle yokedilmemiş olsaydı bile.

17) Kurucu Meclis sorununu olağan burjuva demokrasisi çerçevesi içinde biçimsel-hukuki açıdan, sınıf mücadelesini ve içsavaşı gözardı ederek değerlendirme yönündeki her türlü doğrudan ve dolaylı girişim, proletarya davasına ihanet ve burjuvazinin bakış açısına geçmektir. Ekim ayaklanmasını ve proletarya diktatörlüğünün görevlerini doğru değerlendiremeyen Bolşevizmin bazı öndegelen üyelerinin düştükleri bu yanlışa karşı herkesi uyarmak, devrimci sosyal-demokrasinin mutlak görevidir.

18) Kurucu Meclis seçimleri ile halkın iradesi ve emekçi ve sömürülen sınıfların çıkarları arasındaki uyuşmazlık sonucunda

ortaya çıkmış olan krizin sancısız çözülmesi için biricik şans, halkın, Kurucu Meclis Temsilcilerini yeniden seçme hakkını mümkün olduğunca tam ve hızla hayata geçirmesi ve bizzat Kurucu Meclis'in, bu yeni seçimler üzerine Merkez Yürütme Komitesi'nin yasasını onaylaması, Sovyet iktidarını, Sovyetler Cumhuriyeti'ni — barış sorununda, toprak sorununda ve işçi denetimi sorununda onun politikasını tanıdığına dair kayıtsız şartsız bir açıklama yapması ve kararlılıkla, Kadetlerle Kaledincilerin karşı-devrimine karşı olanların kampına katılmasıdır.

19) Bu önkoşullar olmadan, Kurucu Meclis'le bağıntılı olarak ortaya çıkan kriz, ancak devrimci yoldan, ancak Sovyet iktidarının, Kadetler ve Kaledincilerin karşı-devrimine karşı, bu karşı-devrim hangi şiarların ve kurumların (Kurucu Meclis üyeliği de dahil) arkasına gizlenirse gizlensin, mümkün olduğunca enerjik, hızlı, sağlam ve kararlı devrimci önlemleriyle çözülebilir. Bu mücadelede Sovyet iktidarının elini kolunu bağlama yönündeki her çaba, karşı-devrimin desteklenmesi olacaktır.

11 ya da 12 (24 ya da 25) Aralık 1917'de yazıldı 26 (13) Aralık 1917'de "Pravda"nın 213. sayısında yayınlandı.

1918'de "Komünist" Yayınevi tarafından basılan N. Lenin (Vl. Ulyanov), "Proleter Devrim ve Dönek Kautsky adlı kitapta tekrar yayınlanmıştır.

Bütün Eserler C. 26. s. 377-381.

EK: II

VANDERVELDE'NİN DEVLET ÜZERİNE YENİ BİR KİTABI

Vandervelde'nin "Devlete Karşı Sosyalizm" (Paris 1918) adlı kitabını ancak Kautsky'nin kitabını okuduktan sonra tanıma fırsatım oldu. Bu iki kitabı ister istemez karşılaştırmak gerekiyor. Kautsky II. Enternasyonal'in (1889–1914) ideolojik önderi, Vandervelde ise Uluslararası Sosyalist Büro'nun Başkanı olarak onun resmi temsilcisidir. Her ikisi de II. Enternasyonal'in tam iflasını simgelemekte, deneyimli gazetecilerin tüm ustalığıyla bu iflası, kendi çöküşlerini ve burjuvazinin safına geçişlerini Marksist tabirlerle "ustaca" gizlemektedir. Biri, Marksizmi, ondan burjuvazi için kabul edilemez olan herşeyi çıkarıp atacak tarzda kabaca tahrif eden mıymıntı, doktriner Alman oportünizminin tipik örneğini özellikle açık biçimde gösterir. Diğeri, egemen oportünizmin Latin —bir ölçüde denebilir ki: Batı Avrupa (yani Almanya'nın batısında görülen)— türü için, daha elastiki, daha az mıymıntı, Marksizmi daha ince tarzda tahrif eden ve aynı temel yöntemi kullanan türü için tipiktir.

İkisi de gerek Marx'ın devlet öğretisini, gerekse de proletarya diktatörlüğü öğretisini temelden çarpıtırlar; Vandervelde daha çok birinci sorunla uğraşırken, Kautsky daha çok ikinci sorunla uğraşır. İkisi de bu iki sorun arasındaki sıkı, kopmaz bağı gizlerler. İkisi de lafta devrimci ve Marksist, gerçekte ise bütün çabalarını devrim üzerine ***sözlerle*** soruna ***yan çizmeye*** yönelten döneklerdir. İkisinde de Marx ve Engels'in eserlerinin iliğine işlemiş olan şeyden, gerçek sosyalizmi sosyalizmin burjuva karikatüründen ayıran şeyden; yani reform görevlerinden ***farklı olarak*** devrimin görevlerinin aydınlatılması, reformist taktikten farklı olarak devrimci taktiğin aydınlatılması, burjuvazinin emperyalist aşırı kâr ve aşırı vurgununun bir parçasını paylaşan "büyük güçler" proletaryasının rolünden farklı olarak, proletaryanın ücretli kölelik sistemi ya da düzeninin ***ortadan kaldırılmasındaki*** rolünün aydınlatılmasından bir iz bile yoktur.

Bu değerlendirmeyi doğrulamak için Vandervelde'nin en önemli açıklamalarından bazılarını aktarmak istiyoruz.

Vandervelde, tıpkı Kautsky gibi Marx ve Engels'ten büyük bir gayretle alıntılar yapıyor. Ve tıpkı Kautsky gibi, Marx ve Engels'ten, burjuvazi için kesinlikle kabul edilemez olan, bir devrimciyi bir reformistten ayıran şey ***dışında*** olası herşeyi aktarıyor. Proletaryanın politik iktidarı ele geçirmesi üzerine olası herşeyi aktarıyor, çünkü bu daha şimdiden pratik tarafından salt parlamenter bir çerçeve içine kapatılmış bulunmaktadır. Komün deneyiminden sonra Marx ve Engels'in, kısmen eskimiş bulunan "Komünist Manifesto"yu, işçi sınıfının devlet aygıtını basitçe ele geçirmekle kalmayıp, bu aygıtı ***parçalamak*** zorunda olduğu gerçeğini açıklayarak tamamlamayı zorunlu gördükleri hakkında ***tek sözcük yok!*** Hem Vandervelde, hem de Kautsky —sanki sözleşmiş gibi— proleter devrim ***deneyiminde*** tam da

en önemli şeyi, proletaryanın devrimini burjuvazinin reformlarından ayıran şeyi tam bir suskunlukla geçiştiriyorlar.

Kautsky gibi Vandervelde de proletarya diktatörlüğünden, onu sözlerle geçiştirmek için söz ediyor. Kautsky bunu büyük tahrifatlarla yapmıştı. Vandervelde aynı şeyi biraz daha ince tarzda yapıyor. "Politik İktidarın Proletarya Tarafından Ele Geçirilmesi" konusundaki 4. bölümün "c" maddesinde, "proletaryanın kolektif diktatörlüğü" sorununu ele alıyor, Marx ve Engels'ten "alıntı" yapıyor (ve —yineliyorum— en önemli şeyi, eski burjuva-demokratik devlet aygıtının ***parçalanması*** hususunu atlıyor) ve şu sonucu çıkarıyor:

> "... Sosyalist çevrelerde genellikle sosyal devrim şöyle düşünülür: Bu kez yeni ve muzaffer bir Komün, ve sadece bir noktada değil, kapitalist dünyanın en önemli merkezlerinde muzaffer olmuş bir Komün.
>
> Bir varsayım; fakat savaş sonrası dönemin birçok ülkede görülmemiş uzlaşmaz sınıf karşıtlıkları ve toplumsal sarsıntıları beraberinde getireceğinin görüldüğü bir dönemde, hiç de ihtimal dışı olmayan bir varsayım.
>
> Fakat, Paris Komünü'nün başarısızlığı —Rus devriminin zorluklarından hiç söz etmiyoruz— birşeyi kanıtlıyorsa, bu tam da proletaryanın, koşullar sonucu eline geçebilecek iktidardan yararlanmaya kendini yeterince hazırlamadıkça, kapitalist düzenle başa çıkmanın imkânsızlığıdır." *(s. 73)*

Ve işin özüyle ilgili başka hiçbir şey, tek sözcük bile yok!

İşte II. Enternasyonal'in önderleri ve temsilcileri! 1912'de, 1914'te patlak veren savaşın proleter devrimle bağından açıkça söz edilen Basel Manifestosunu imzalıyorlar, adeta devrimle ***tehdit ediyorlar***. Fakat savaş patlak verip devrimci bir durum ortaya çıktığında, bu Kautskyler ve Vanderveldeler devrimi sözlerle geçiştirmeye çalışıyorlar. Bir düşünün: Komün tipi devrim,

ihtimal dışı olmayan bir varsayımdan başka birşey değil! Bu, Kautsky'nin Sovyetlerin Avrupa'daki olası rolü üzerine değerlendirmesine tamamen uygun.

Fakat bugün her kültürlü ***liberal*** böyle düşünmektedir ve yeni bir Komün'ün "ihtimal dışı" olmadığını, Sovyetlerin ilerde büyük bir rol oynayacağını vs. hiç kuşkusuz kabul edecektir. Bir proleter devrimci bir liberalden, teorisyen olarak tam da Komün'ün ve Sovyetlerin yeni ***devletsel*** önemini tahlil etmesiyle ayrılır. Vandervelde, Marx ile Engels'in Komün deneyimini tahlil ederken bu konu hakkında söyledikleri herşeyi ***suskunlukla geçiştiriyor***.

Pratisyen olarak, politikacı olarak bir Marksist, bugün şu görevlerden ancak sosyalizm hainlerinin kaçabileceğini ortaya koymalıydı: (Komün tipinde, Sovyet tipinde, ya da diyelim ki üçüncü tipte bir) proleter devrimin zorunluluğunu anlatmak, devrime hazırlanmanın zorunluluğunu anlatmak, kitleler içinde devrimin propagandasını yapmak, devrime karşı küçük-burjuva önyargıları çürütmek vs.

Kautsky'de ve Vandervelde'de bunun izi dahi yok, çünkü bizzat bunlar, işçiler arasında sosyalist ve Marksist ünlerini sürdürmek isteyen sosyalizm hainleridir.

Sorunun teorik konuluşuna bakalım.

Devlet, demokratik cumhuriyette de, bir sınıfın bir başka sınıfı ezme aygıtından başka birşey değildir. Kautsky bu gerçeği biliyor, kabul ediyor, bu gerçeği savunuyor, fakat ... fakat asıl soruna, proletaryanın, proleter devleti kurduktan sonra hangi sınıfı, neden ve hangi araçlarla ezmek zorunda olduğu sorununa yan çiziyor.

Vandervelde Marksizmin bu temel tezini biliyor, kabul ediyor, paylaşıyor ve (kitabının 72. sayfasında) aktarıyor, fakat ...

(kapitalist baylar için) "hoş olmayan" ***sömürücülerin direnişinin bastırılması*** konusunda tek laf etmiyor!!

Gerek Vandervelde, gerekse de Kautsky bu "hoş olmayan" konuya tamamen yan çizmişlerdir. Döneklikleri de burada yatmaktadır.

Kautsky gibi Vandervelde de diyalektiğin yerine eklektizmi koyma alanında büyük bir ustadır. Bir yandan kabul etmemek elde değildir, öte yandan itiraf etmek zorunludur. Bir yandan devletten "ulusun bütünlüğü" anlaşılabilir (bkz. Littré Sözlüğü —kabul etmek gerekir ki, çok ilmî bir yapıt— Vandervelde'nin kitabında s. 87), öte yandan devletten "hükümet" anlaşılabilir (aynı yerde). Bu bilgin yavanlığını Vandervelde Marx'tan yaptığı alıntıların ***yanında*** onaylayarak aktarıyor.

> "'Devlet' sözcüğünün Marksist anlamı alışılmış anlamından ayrıdır", diye yazıyor Vandervelde. O nedenle "yanlış anlamalar" mümkündür. "Marx ve Engels'te devlet, kelimenin geniş anlamında devlet değildir, yönetim organı olarak, toplumun genel çıkarlarının temsilcisi (intérêts généraux de la société) olarak devlet değildir. İktidar olarak devlettir, otorite organı olarak devlettir, bir sınıfın bir başka sınıf üzerindeki egemenlik silahı olarak devlettir." *(s. 75–76*, Vandervelde'nin kitabı)
>
> Marx ve Engels devletin ortadan kaldırılmasından ancak ikinci anlamda söz ederler... "Çok kesin iddiaların doğru olmama tehlikesi vardır. Sadece bir sınıfın egemenliğine dayanan kapitalistlerin devletiyle, amacı sınıfları ortadan kaldırmak olan proleter devlet arasında birçok geçiş aşaması vardır." *(s. 156)*

Kautsky'nin üslubundan çok az farklı, fakat özünde aynı olan Vandervelde'nin "üslubu" budur işte. Diyalektik mutlak doğruları kabul etmez ve karşıtların değişimini ve tarihte krizlerin anlamını açığa çıkarır. Eklektik biri ise, darkafalı, küçükburjuva dileğini, yani devrimin yerine "***geçiş aşamaları***"nı koyabilmek için "çok kesin" iddialar istemez.

Kapitalist sınıfın egemenliğinin organı olarak devletle, proletaryanın egemenliğinin organı olarak devlet arasında geçiş aşamasının tam da burjuvazinin ***yıkılmasından, burjuva*** devlet aygıtının ***kırılması***, parçalanmasından ibaret olan ***devrim*** olduğu hakkında Kautsky ve Vandervelde tek sözcük etmiyorlar.

Burjuvazinin diktatörlüğünün yerine ***bir*** sınıfın, proletaryanın diktatörlüğünün geçmesinin zorunlu olduğunu, ***devrimin*** "ara aşamaları"nın ardından proleter devletin sönüp gitmesinin "ara aşamaları"nın geldiğini Kautsky ve Vandervelde örtbas ediyorlar.

Politik döneklikleri işte burada yatmaktadır.

Teorik olarak, felsefi olarak, diyalektiğin yerine eklektizmi ve safsatacılığı geçirmek işte burada yatmaktadır. Diyalektik somut ve devrimcidir, bir sınıfın diktatörlüğünden bir başka sınıfın diktatörlüğüne "geçiş"i, demokratik proleter devletin devlet olmayana ("devletin sönmesi") "geçiş"inden ayırır. Kautsky ile Vandervelde'nin eklektizmi ve safsatacılığıyla, burjuvazinin hatırına, içine devrimin inkârının gizlenebileceği (çağımızın resmi ***sosyal-demokratlarının onda dokuzu gerçekten de*** bunu yapıyorlar) genel bir kavram olan "geçiş aşaması"nı koyarak sınıf mücadelesinde somut ve kesin ne varsa örtbas edilir!

Vandervelde bir eklektikçi ve safsatacı olarak Kautsky'den daha kaşarlanmış, daha incedir, çünkü "dar anlamda devletten geniş anlamda devlete geçiş" ***safsatasıyla*** devrimin bütün, ama bütün sorunlarına yan çizilebilir, devrimle reform arasındaki tüm farka, hatta bir Marksistle bir liberal arasındaki farka yan çizilebilir. Çünkü bu "genel" anlamdaki "geçiş aşamalar"ını "genel olarak" inkâr etmeyi hangi Avrupai kültürlü burjuva aklından geçirebilir?

"İlkönce aşağıdaki iki koşulu yerine getirmeden üretim ve değişim araçlarını toplumsallaştırmanın imkânsız olduğu konusunda Guesde ile hemfikirim —diye yazıyor Vandervelde—:

1) Bir sınıfın bir başka sınıf üzerindeki egemenlik organı olan bugünkü devletin, proletaryanın politik iktidarı ele geçirmesiyle Menger'in emeğin halk devleti[75] dediği şeye dönüşmesi.

2) Otorite organı olarak devletle yönetim organı olarak devletin ya da —Saint-Simon'un ifadesiyle söylemek gerekirse— insanlar üzerinde hükümet etmekle şeyleri idare etmenin ayrılması." *(s. 89)*

Vandervelde bu cümlelerin önemini özellikle vurgulamak için bunları italikle yazıyor. Fakat bu eklektik bir bulamacın ta kendisi, Marksizmden tam bir kopuştur! "Emeğin halk devleti", Alman sosyal-demokratlarının 70'li yıllarda dillerinden düşürmedikleri ve Engels'in bir saçmalık olarak damgaladığı "özgür halk devleti"nin[76] yeni baskısından başka birşey değildir. "Emeğin halk devleti" deyimi, sınıfsal kavramlar yerine ***sınıf dışı*** kavramları geçiren (Sol Sosyal-Devrimcilerimiz türünden) bir küçük-burjuva demokratına yaraşan bir safsatadır. Vandervelde devlet iktidarının ***proletarya*** (bir ***sınıf***) tarafından ele geçirilmesiyle, "halk devleti"ni yan yana koyuyor, bundan şadece bir karışıklık çıktığını farketmiyor. "Saf demokrasi"siyle Kautsky'de de aynı karışıklık söz konusu, sınıf devriminin, proleter sınıf diktatörlüğünün, (proleter) ***sınıf*** devletinin görevlerinin aynı devrim karşıtı ve küçük-burjuva görmezden gelinmesi söz konusu.

Devam. İnsanlar üzerinde hükümet etmek ancak ***her türlü*** devlet ortadan kalktığında yok olacak ve yerini şeylerin idaresine bırakacaktır. Vandervelde bu nispeten uzak gelecekle, ***yarının*** görevini, burjuvazinin ***devrilmesini*** gizliyor, gölgeliyor.

Bu yöntem de yine burjuvaziye dalkavukluk etmekle eşanlanılıdır. Liberal, insanlar üzerinde hükümet etmeye artık gerek kalmadığında ne olacağından söz etmekle hemfikirdir. Neden bu zararsız hayallere kapılmasın? Fakat mülksüzleştirilmesine karşı direnen burjuvazinin direnişinin proletarya tarafından bastırılması — işte bu konuda hiçbir şey söylenmez. Burjuvazinin sınıf çıkarı bunu gerektirir.

"Devlete Karşı Sosyalizm". Bu, Vandervelde'nin proletarya önünde eğilmesidir. Eğilmek zor değil, her "demokrat" politikacı seçmenlerinin önünde eğilmeyi bilir. Fakat "eğilme" maskesi altında devrim karşıtı, proleter karşıtı bir içerik sunulmaktadır.

Vandervelde, çağdaş burjuva demokrasisinin uygar, cilalanmış, parlak görüntüsü altında yoksullara karşı ne kadar çok aldatmaca, şiddet, baştan çıkarma, yalan, ikiyüzlülük ve baskı gizlendiğini söyleyerek Ostrogorski'yi[77] uzun uzun yineliyor. Fakat Vandervelde bundan hiçbir sonuç çıkarmıyor. Burjuva demokrasisi emekçi ve sömürülen kitleyi ezerken, ***proleter demokrasinin burjuvaziyi ezmek*** zorunda olacağını farketmiyor. Kautsky ve Vandervelde bu konuda kayıtsızdır. Marksizmin bu küçük-burjuva hainlerinin ardından sürüklendikleri burjuvazinin sınıf çıkarları bu soruna yan çizmeyi ***gerektiriyor***, bu sorunu suskunlukla geçiştirmeyi, ya da bu ezme zorunluluğunu tamamen reddetmeyi gerektiriyor.

Marksizme karşı darkafalı eklektizm, diyalektiğe karşı safsatacılık, proleter devrime karşı darkafalı reformizm – Vandervelde'nin kitabını böyle adlandırmak gerekirdi.

1918 Kasım ayının 10'undan sonra yazılmış; 1918'de "Komünist" Yayınevi (Moskova) tarafından basılan (Vl. Ulyanov). "Proleter Devrim ve Dönek Kautsky adlı kitapla yayınlanmıştır. Bütün Eserler C. 28. s. 321-327

EK: III

PROLETER DEVRİM VE DÖNEK KAUTSKY

Bu başlık altında, Kautsky'nin Viyana'da yeni çıkmış olan "Proletarya Diktatörlüğü" broşürünün eleştirisiyle uğraşan bir broşür* yazmaya başladım. Fakat çalışmam gecikeceği için, "Pravda" yazı kurulundan, aynı tema üzerine kısa bir makaleye yer vermesini rica etmeye karar verdim.

Dört yılı aşkındır süren yıpratıcı ve gerici savaş, sonuçlarını göstermiştir. Avrupa'da yaklaşan proleter devrimin nefesi duyuluyor — gerek Avusturya ve İtalya'da, gerek Almanya ve Fransa'da, evet hatta İngiltere'de bile (örneğin yarı-liberal Ramsay MacDonald'ın redaktörlüğünü yaptığı aşırı oportünist "Socialist Review"nun[78] Temmuz sayısındaki "Bir Kapitalistin İtirafları" son derece karakteristiktir).

Ve II. Enternasyonal'in önderi Bay Kautsky işte böyle bir zamanda proletarya diktatörlüğü üzerine, yani proleter devrim üzerine bir kitap çıkarıyor — Bernstein'ın ünlü "Sosyalizmin Önkoşulları"ndan yüz kez daha rezil ve kepaze, yüz kez daha

---

* *Elinizdeki kitap. —Red.*

çok dönekliğin damgasını taşıyan bir kitap. Bu döneklik kitabının ["Sosyalizmin Önkoşulları"nın —ÇN] yayınlanmasından bu yana 20 yıl geçti, ve şimdi Kautsky dönekliğin yeni bir baskısını yapıyor, onun derinleştirilmesini yayınlıyor!

Yazının yok denecek kadar az bir bölümü asıl Rus Bolşevik devrimiyle uğraşıyor. Kautsky Menşeviklerin bilgeliklerini A'dan Z'ye yineliyor, öyle ki, bir Rus işçisi bunu ancak Homerik kahkahalarla karşılayabilir. Örneğin, yarı-liberal Maslov'un yarı-liberal eserlerinden alıntılarla süslü olan, zengin köylülerin nasıl toprak ve araziyi gaspetmeye çalıştıkları (aman ne yeni!), yüksek tahıl fiyatlarının onlar için ne elverişli olduğu vs. vs. üzerine bir incelemenin "Marksizm" diye gösterilmeye çalışıldığını düşünün. Ve bunun yanı sıra, "Marksist"imizin himayekâr, baştan sona liberal açıklaması: "Yoksul köylü burada" (yani Sovyet Cumhuriyetinde Bolşevikler tarafından) "'proletarya diktatörlüğü'nün sosyalist tarım reformunun kalıcı ve kitlesel ürünü olarak kabul edilmektedir." (Kautsky'nin broşürü, *s. 48.)*

Ne güzel, değil mi? Bir sosyalist, bir Marksist, bize devrimin burjuva karakterini kanıtlamaya çalışıyor, ve bunu yaparken, tıpkı Maslov gibi, tıpkı Potresov ve Kadetler gibi, kırdaki yoksul köylülerin örgütüyle alay ediyor.

> "Ve bunlar" (zengin köylülerin mülksüzleştirilmeleri) ... "düzelmesi için acilen huzur ve güvene ihtiyacı olan üretim sürecine yeni bir karışıklık ve içsavaş ögesi taşıyor." *(s. 49)*

İnanılmaz, fakat gerçek! Bu kelimesi kelimesine Kautsky'nin kaleminden çıkmadır, bir Savinkov'un ya da Milyukov'un kaleminden değil!

Rusya'da Kulakların avukatlarının "Marksizm" ardına saklandığını o kadar çok gördük ki, Kautsky'yi artık hiç garipsemiyoruz. Avrupalı okurlar için burjuvazi önündeki bu alçakça yal-

taklanmaya, bir liberalin içsavaştan duyduğu bu korkuya belki daha ayrıntılı değinmek gerekecektir. Rus işçilerine ve köylülerine gelince, Kautsky'nin bu dönekliğine parmak basmak yeter — daha fazla kaale almaya gerek yoktur.

*

Kautsky'nin yazısının neredeyse onda dokuzu, son derece büyük teorik önemi olan genel teorik bir sorunla, proletarya diktatörlüğünün "demokrasi" ile ilişkisi sorunuyla uğraşmaktadır. Ve Kautsky'nin Marksizmden tam kopuşu tam da burada en açık şekilde gün yüzüne çıkıyor.

Kautsky okurlarını —tamamen ciddi ve son derece "bilgince" bir edayla—, Marx'ın "proletaryanın devrimci diktatörlüğü"nden demokrasiyi dışlayan bir "hükümet biçimi"ni değil, bilakis bir durumu, özellikle de "egemenlik durumu"nu anladığına temin ediyor. Nüfusun çoğunluğu olarak proletaryanın egemenliği ise, demokrasinin en sıkı korunması halinde mümkün olurmuş, örneğin, proletarya diktatörlüğünün ta kendisi olan Paris Komünü, genel oy hakkıyla oluşturulmuş. Proletarya diktatörlüğünden söz ettiğinde Marx'ın bir "hükümet biçimi"ni kastetmediğini, "onun İngiltere ve Amerika'da" (komünizme) "geçişin barışçıl, yani demokratik yoldan gerçekleşebileceği görüşünde olması kanıtlıyor"muş *(s. 20)*.

İnanılmaz, ama gerçek! Fakat Kautsky böyle argüman yürütüyor, ve Anayasasında, tüm politikalarında "demokrasi"yi yaralamış oldukları gerekçesiyle Bolşeviklere bindirip, vargücüyle ve her fırsatta "diktatöryel değil demokratik yöntem"i vaaz ediyor.

Bu tamamen, demokratizme aykırı olduğu için Marx'ın proletarya diktatörlüğü öğretisini reddettiklerini açıkça ve dü-

rüstçe itiraf etmiş olan (Alman David, Kolb ve sosyal-şovenizmin diğer payandaları gibi, ya da İngiliz Fabiyancıları ve Bağımsızları[79] gibi, ya da Fransa ve İtalya'daki reformistler gibi) oportünistlerin safına geçmek demektir.

Bu, "özgür halk devleti"ni hedeflemek gerektiği şeklindeki Marksizm öncesi Alman sosyalizminin görüşüne, her devletin bir sınıfın diğerini ezme mekanizması olduğunu kavramamış olan küçük-burjuva demokratlarının görüşüne tamamen geri dönmek demektir.

Bu, proletaryanın devrimine tamamen sırt çevirmek ve onun yerine "çoğunluğu kazanmak" ve "demokrasiden yararlanmak" liberal teorisini geçirmek demektir! Marx ve Engels'in 40 yıl boyunca, 1852'den 1891'e kadar, proletaryanın burjuva devlet mekanizmasını "parçalaması" gerektiği hakkında yazdığı ve tekrar tekrar kanıtladığı her şeyi — tüm bunları dönek Kautsky tamamen unutmuş, çarpıtmış ve bir kenara fırlatmıştır.

Kautsky'nin teorik hatalarının ayrıntılı bir incelemesini yapmak, "Devlet ve Devrim"de söylemiş olduğum şeyleri tekrarlamak olurdu. Burada buna gerek yoktur. Sadece çok kısa olarak şunlara işaret etmek istiyorum:

Kautsky Marksizme sırt çevirmiştir, çünkü her devletin bir sınıfın bir diğerini ezme mekanizması olduğunu ve en demokratik burjuva cumhuriyetin de proletaryanın burjuvazi tarafından ezilmesi için bir mekanizma olduğunu unutmuştur.

Proletarya diktatörlüğü bir "hükümet biçimi" değil, bilakis başka tipte bir devlettir, proleter bir devlettir, burjuvazinin proletarya tarafından baskı altında tutulması için bir mekanizmadır. Baskı altında tutmak gereklidir, çünkü burjuvazi, kendisinin mülksüzleştirilmesine daima amansızca direnecektir.

(Yetmişli yıllarda Marx'ın, İngiltere ve Amerika'da sosyalizme geçişin barışçıl yoldan gerçekleşebileceğini[80] mümkün saymasına atıfta bulunmak, bir safsatacının argümanıdır, yani daha basit söylenirse, alıntıları ve işaretleri dolandırıcılık için kullanan bir yalancının argümanıdır. Birinci olarak Marx bu olasılığı o zamanlar da bir istisna olarak görüyordu. İkinci olarak o zamanlar henüz bir tekelci kapitalizm, yani emperyalizm yoktu. Üçüncü olarak o sıralar tam da İngiltere'de ve Amerika'da burjuva devlet mekanizmasının en önemli aygıtı olarak bir daimi ordu yoktu [şimdi vardır].)

Baskı altında tutmanın olduğu yerde, özgürlük, eşitlik vs. olamaz. Zaten Engels de bu nedenle şöyle der: "Proletarya devlete gereksinim duyduğu sürece, ona özgürlük için değil, düşmanlarını bastırmak için gereksinim duyacaktır, ve özgürlükten söz edilebildiğinde de devlet devlet olarak var olmaktan çıkar."[81]

Proletaryanın eğitimi ve mücadele talimi için değeri yadsınamaz olan burjuva demokrasisi daima kısıtlı, ikiyüzlü, yalancı ve sahte kalır, o daima zenginler için bir demokrasi ve yoksullar için bir aldatmacadır.

Proleter demokrasi, sömürenleri, burjuvaziyi baskı altında tutar —bu nedenle ikiyüzlülük yapmaz, onlara demokrasi ve özgürlük vaat etmez—, emekçilere ise gerçek demokrasiyi verir. İlk kez Sovyet Rusya, proletaryaya ve Rusya'nın muazzam emekçi çoğunluğunun tümüne, hiçbir burjuva demokratik cumhuriyette bilinmeyen, mümkün olmayan ve düşünülemeyecek olan bir özgürlük ve demokrasi vermiştir; bu amaçla o, örneğin, burjuvazinin saraylarını ve villalarını elinden almıştır (yoksa toplantı özgürlüğü bir ikiyüzlülüktür), bu amaçla o, kapitalistlerin matbaalarını ve kağıt stoklarını elinden almıştır (yoksa ulusun emekçi çoğunluğu için basın özgürlüğü bir yalandır), bu

amaçla o, burjuva parlamentarizminin yerine, "halk"a bin kez daha yakın olan ve en demokratik burjuva parlamentodan bin kez daha demokratik olan Sovyetlerin demokratik örgütünü koymuştur. Ve saire.

Kautsky ... demokrasiye uygulanması içinde "sınıf mücadelesi"ni bir kenara atmıştır! Kautsky düpedüz dönek ve burjuvazinin uşağı haline gelmiştir.

*

Geçerken de olsa bu dönekliğin birkaç incisine yine de işaret etmek istiyorum.

Kautsky, Sovyet örgütlenmesinin sadece Rusya için önemli olmakla kalmayıp, aynı zamanda uluslararası önemi de olduğunu, onun "zamanımızın en önemli olgularından biri" olduğunu ve "Sermaye ile emek arasında yaklaşmakta olduğumuz büyük tayin edici savaşlarda tayin edici öneme sahip olmayı vaat ettiğini" kabul etmek zorunda kalıyor. Fakat sonra, proletaryaya karşı nihayet burjuvazinin yanında konaklamış olan Menşeviklerin bilgiçliklerini papağan gibi tekrarlıyor ve bundan Sovyetlerin "mücadele örgütleri" olarak iyi olduğu, ama "devlet örgütleri" olarak iyi olmadığı derin "vargı"sını çıkarıyor.

Şahane! Sovyetlerde örgütlenin, işçiler ve yoksul köylüler! Fakat —tanrı korusun!— sakın zafer kazanmaya kalkışmayın! Zafer kazanmayı aklınızdan bile geçirmeyin! Burjuvaziyi yendiğinizde işiniz biter, çünkü siz proleter devlette "devlet" örgütleri olamazsınız. Zafer kazandığınızda, kendinizi tam da o zaman dağıtmalısınız!

Ah bu şahane "Marksist" Kautsky! Ah dönekliğin bu eşi bulunmaz "teorisyen"i!

İnci no. iki. İçsavaş "sosyal devrim"in "ölümcül düşmanı"

imiş, çünkü, daha yukarıda gördüğümüz gibi, onun "huzur" (zenginler için?) "ve güvene" (kapitalistler için) ihtiyacı varmış.

Avrupa proleterleri! Savinkov ve Dan'ları, Dutov ve Kraznov'ları, Çekoslovakları ve Kulakları size karşı içsavaşta paralı asker olarak kullanmayacak bir burjuvazi bulunca ya kadar, devrimi aklınızdan çıkarın!

1870'te Marx, savaşın Fransız işçilerine silah talimi yaptırdığını, ve bunun gelecek için en iyi garanti olduğunu yazıyordu.[82] "Marksist" Kautsky ise dört yıllık savaştan, işçilerin silahları burjuvaziye karşı kullanmasını değil (tanrı korusun, son tahlilde bu pek "demokratik" olmazdı), bilakis ... cici bici bay kapitalistlerin cici bici bir barış yapmasını bekliyor!

İnci no. üç. İçsavaşın nahoş bir tarafı daha varmış: "demokrasi" "azınlıkların korunması"nı garanti ederken (geçerken belirtelim ki son zamanda Dreyfus yandaşı Fransızlar ya da Liebknecht, Maclean ve Debs bu "azınlıkların korunması"nın ne menem bir şey olduğunu kendi bedenlerinde adamakıllı yaşamışlardır!), içsavaşta (bak hele!) "yenilen, tamamen yok olma tehdidi altındadır".

Bu Kautsky devrimci mi devrimci biri değil mi acaba? Kendini canla başla devrime adamıştır ... yeter ki devrim, yok etmekle tehdit eden ciddi bir mücadeleye yol açmasın! O, şiddete dayalı devrimlerin eğitici etkisini coşkuyla öven[83] eski Engels'in eski hatalarını tamamen "aşmıştır". "Ciddi" tarihçi olarak o, içsavaşın sömürülenleri çelikleştirdiğini ve onlara sömürücülerin olmadığı yeni bir toplum yaratmayı öğrettiğini iddia eden kişilerin yanılsamalarından tamamen kopmuştur.

İnci no. dört. Tarihi olarak bakıldığında 1789 devrimindeki proleterlerin ve küçük-burjuvaların diktatörlüğü şanlı ve yararlı mıydı? Asla! Çünkü Napoleon geldi. Alt katmanların diktatörlü-

ğü "kılıcın diktatörlüğünün yolunu açıyor" *(s. 26)*. – – – "Ciddi" tarihçimiz —kamplarına iltihak ettiği tüm liberaller gibi— "alt katmanların diktatörlüğü"nü tanımayan ülkelerde, örneğin Almanya'da, kılıcın diktatörlüğünün de olmadığına kesinkes emindir. Almanya'nın Fransa'dan daha kaba, daha alçakça bir kılıç diktatörlüğüyle ayrıldığı, Marx ve Engels'in ortaya attığı düpedüz bir iftiradır, çünkü onlar o güne kadar Fransa'da "halk" içinde ezilenlerde İngiltere ve Almanya'da olduğundan daha çok özgürlük sevgisi ve gurur olduğunu ve Fransa'nın bunu devrimlerine borçlu olduğunu iddia ettiklerinde utanmazca yalan söylemişlerdir.

... Ama yeter artık! Aşağılık dönek Kautsky'deki her döneklik incisine değinmek için koca bir broşür gerekirdi.

*

Fakat Bay Kautsky'nin "enternasyonalizm"i üzerinde durmadan yapamayacağız. Kautsky bu konuda yanlışlıkla tüm meziyetlerini göstermiştir, özellikle de Menşeviklerin enternasyonalizminden en yüksek tonda sempatiyle söz ederek. Ki onlar da —diye temin ediyor yufka yürekli Kautsky— hakeza Zimmerwaldci ve —şaka bir yana— Bolşeviklerin öz "kardeşi" imiş!

İşte Menşeviklerin Zimmerwaldciliğinin yufka yürekli anlatımı:

"... Menşevikler genel barış istiyorlardı ve bütün savaşanların 'ne ilhak, ne tazminat' parolasını kabul etmesini istiyorlardı. Buna ulaşılmadığı sürece, Rus ordusu" (onların görüşüne göre) "savaşa hazır beklemeliydi." ... Fakat kötü niyetli Bolşevikler orduyu "dezorganize" ettiler ve kötü Brest barışını imzaladılar ... Ve Kautsky açıkça ve berrak bir biçimde, Kurucu Meclis olduğu gibi bırakılmalıydı ve Bolşevikler iktidarı ele geçirmemeliydi diyor.

Yani enternasyonalizm, Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin Kerenski'yi desteklemeleri gibi "kendi" emperyalist hükümetini desteklemekten, bu hükümetin gizli anlaşmalarını örtbas etmekten ve halkı şu yufka yürekli boş lafla aldatmaktan ibarettir: Bu kötü mahlûklardan iyi olmalarını "talep" ediyoruz; emperyalist hükümetlerden "İlhaklara ve savaş tazminatlarına hayır" şiarını kabul etmelerini "talep" ediyoruz.

Kautsky'nin görüşüne göre enternasyonalizm işte bundan ibarettir.

Bizim görüşümüze göre ise bu mutlak dönekliktir.

Enternasyonalizm kendi sosyal-şovenleriyle (yani anavatan savunucularıyla) ve kendi emperyalist hükümetiyle kopuş demektir, bu hükümete karşı devrimci mücadele demektir, onu devirmek demektir, eğer bu uluslararası işçi devriminin gelişmesine hizmet ediyorsa en büyük ulusal fedakârlıkları (bir Brest barışını bile) üstlenmeye hazır olmak demektir.

Kautsky ve şürekâsının (Ströbel, Bernstein vb.lerinin) Brest barışının imzalanmasına çok "hiddetlendiklerini" pekâlâ biliyoruz; onlar Rusya'da iktidarı bir çırpıda burjuvazinin eline verecek bir ... "jest" yapmamızı istiyorlardı! Bu alık fakat öylesine iyi niyetli ve yufka yürekli Alman küçük-burjuvaları, dünyada kendi emperyalizmini ilk olarak devrimci yoldan devirmiş olan proleter Sovyet Cumhuriyetinin, Avrupa'da devrim olasıya kadar tutunmak ve diğer ülkelerde yangını körüklemek zorunda olduğunu kendilerine esas olarak almadılar (küçük-burjuvalar Avrupa'da yangından korkuyorlar, "huzur ve güven"i tehlikeye atan içsavaştan korkuyorlar). Hayır! Onlar kendilerine esas olarak, "ılımlılığı ve titizliği" yüzünden kendini "enternasyonalizm" olarak gösteren küçük-burjuva milliyetçiliğinin tüm ülkelerde tutunacağını aldılar. Rus Cumhuriyeti bir burjuva cumhu-

riyet olarak kalmalı ... ve beklemeliydi... O zaman tüm dünya iyi, ılımlı, fütuhatçı olmayan küçük-burjuva milliyetçileri haline gelirdi, ve işte bu da enternasyonalizm olurdu!

Almanya'da Kautskyciler, Fransa'da Longuetistler, İngiltere'de Bağımsızlar (ILP), İtalya'da Turati ve "döneklik" kardeşleri vs. vb. böyle düşünüyorlar.

Sadece burjuvazimizi (ve onun uşaklarını, Menşevikleri ve Sosyal-Devrimcileri) devirmekte değil, aynı zamanda gizli anlaşmaları yayınlayarak ve iptal ederek desteklediğimiz genel barışa yaptığımız doğrudan çağrının Antant ülkelerinin burjuvazisi tarafından reddedilmesinden sonra, Brest barışını imzalamakta da haklı olduğumuzu bugün ancak aptallığı sabit kişiler göremezler. Çünkü, Brest barışını imzalamasaydık, birincisi, iktidarı kısa yoldan Rus burjuvazisinin eline teslim etmiş ve sosyalist dünya devrimine en ağır şekilde zarar vermiş olurduk. İkinci olarak, ulusal fedakârlık pahasına uluslararası devrimci etkimizi öylesine koruduk ki, şimdi Bulgaristan düpedüz bizim örneğimizi izler, Avusturya ve Almanya kaynar, her iki grubun emperyalizmi zayıflarken biz güç kazandık ve gerçekten proleter bir ordu yaratmaya başladık.

Dönek Kautsky'nin taktiği, Alman işçilerinin bugün kendi burjuvazileriyle birlikte anavatanlarını savunmak zorunda olduğu ve İngilizler ona yeni bir Brest barışı dayatabileceği için her şeyden çok Alman devriminden korkmaları gerektiği ile aynı kapıya çıkar. İşte döneklik budur. İşte küçük-burjuva milliyetçiliği budur.

Buna karşılık biz şunu söylüyoruz: Ukrayna'nın işgal edilmesi bizim açımızdan olağanüstü büyük bir ulusal fedakârlıktı, fakat o, Ukrayna proleterlerini ve yoksul köylülerini uluslararası işçi devriminin devrimci savaşçıları olarak çelikleştirdi ve güç-

lendirdi. Ukrayna acı çekti — fakat uluslararası devrim kazançlı çıktı, çünkü o Alman ordusunu "demoralize" etti, Alman emperyalizmini zayıflattı ve Almanya, Ukrayna ve Rusya'nın devrimci işçilerini birbirine daha yakınlaştırdı.

Wilhelm'i ve Wilson'u savaş yoluyla basitçe devirebilseydik elbette daha "iyi" olurdu. Fakat bu ham hayaldir. Dışa karşı bir savaşla onları deviremeyiz. Fakat onların içten çöküşünü bal gibi hızlandırabiliriz. Sovyet devrimiyle, proleter devrimle buna yüksek oranda ulaştık da.

Ulusal fedakârlıklardan çekinmeden (enternasyonalizm sadece bundan ibarettir) devrim yolunda yürüselerdi, uluslararası işçi devriminin çıkarlarının, kendileri için, şu ya da bu ulusal devletin, fakat özellikle de kendi ulusal devletinin bütünlüğü, güveni ve huzurundan daha üstün olduğunu ilan etselerdi (ve bunu eylemle doğrulasalardı), Alman işçileri çok daha büyük bir başarı kazanabilirlerdi.

*

Avrupa için en büyük talihsizlik ve en büyük tehlike, orada devrimci bir partinin olmamasıdır. Scheidemann, Renaudel, Henderson, Webb ve şürekâsı gibi hainlerin ya da Kautsky gibi uşak ruhluların partileri vardır. Fakat devrimci bir parti yoktur.

Kitlelerin güçlü devrimci hareketi bu eksiği giderebilir elbette, fakat bu yine de büyük bir talihsizlik ve büyük bir tehlikedir.

Bu yüzden, Kautsky tipindeki dönekleri her bakımdan teşhir etmek ve böylelikle tüm ülkelerde var olan gerçekten enternasyonalist proleterlerin devrimci gruplarını desteklemek gerekir. Proletarya çok yakında hainlere ve döneklere sırt çevirecek ve bu grupları izleyecek, bu grupların içinden kendi önderlerini

eğitecektir. Tüm ülkelerin burjuvazisi "Dünya Bolşevizmi"nden dolayı boşuna yakınmıyor.

Dünya Bolşevizmi dünya burjuvazisini yenecektir.

9 Ekim 1918

"Pravda" No: 219,
11 Ekim 1918
İmza: N. Lenin

Elyazmasına göredir.

V. İ. Lenin, Bütün Eserler,
Cilt 28, s. 94–103,
Dietz Verlag Berlin, 1972.

EK: IV

II. ENTERNASYONAL'İN ÇÖKÜŞÜ[84]

Enternasyonal'in çöküşünden, zaman zaman, meselenin sadece biçimsel yanı, savaşan ülkelerin sosyalist partileri arasında uluslararası ilişkilerin kesintiye uğraması, uluslararası bir konferans ya da Uluslararası Sosyalist Büro'yu toplantıya çağırmanın olanaksızlığı vs. anlaşılmaktadır. Tarafsız, küçük ülkelerin bazı sosyalistleri, hatta belki de bu ülkelerin resmi partilerinin çoğunluğu, oportünistler ve onların savunucuları bu görüştedir. Rus basınında, Bay Vl. Kosovski, "Bund"un "Enformasyon Gazetesi"nin 8. sayısında, övülmeye değer bir açıkyüreklilikle bu görüşün savunuculuğunu üstlenmiştir; "Enformasyon Gazetesi" yazı kurulu, yazarla görüş birliğinde olmadığını tek sözcükle bile belirtmemiştir. Milliyetçiliğin Bay Kosovski tarafından savunulmasının —öyle ki, savaş kredilerini onaylayan Alman sosyal-demokratlarını mazur görmeye kadar vardırmıştır işi— birçok işçiyi "Bund"un burjuva-milliyetçisi karakteri konusunda ikna etmeye yarayacağını umarız.

Sınıf bilinçli işçiler nezdinde sosyalizm, uzlaşmacı küçük-

burjuva ve milliyetçi-muhalif çabalar için kolayca kullanılabilecek bir maske değil, ciddi bir inançtır. Onların Enternasyonal'in çöküşünden anladıkları, resmi sosyal-demokrat partilerin çoğunluğunun, inançlarına, Stuttgart ve Basel Enternasyonal Kongrelerindeki resmi konuşmalardaki açıklamalara, bu Kongrelerin kararlarına vs. korkunç ihanetleridir. Bu ihaneti sadece, onu görmek ***istemeyen,*** bu ihaneti görmenin kendisine yarar getirmeyeceği biri görmezden gelebilir. Eğer meseleyi bilimsel olarak, yani modern toplumun sınıfları arasındaki ilişkiler açısından formüle edecek olursak, II. Enternasyonal'in en büyük ve en güçlü partisi olan Alman sosyal-demokrasisi başta olmak üzere, sosyal-demokrat partilerin çoğunluğunun, proletaryaya karşı, genelkurmaylarının, hükümetlerinin ve burjuvazilerinin safına geçtiklerini söylemek zorundayız. Bu dünya çapında tarihsel öneme sahip bir olgudur ve bu olgunun mümkün olduğunca çokyönlü tahliline büyük önem verilmelidir. Yol açtıkları dehşete ve sefalete rağmen savaşların, insani kurumlarda çürümüş, eskimiş ve ölmüş olan şeyleri acımasızca açığa çıkardığı, teşhir ettiği ve bunları yıkarak azçok büyük yararlar sağladığı çoktan beri bilinmektedir. 1914/1915 Avrupa savaşı da insanlık için tartışılmaz yararlar getirmeye başlamıştır — uygar ülkelerin en ileri sınıfına, partilerinde korkunç bir çıbanın olgunlaştığını ve bir yerlerden dayanılmaz bir leş kokusu yayıldığını göstermiştir.

I

Avrupa'nın en önemli sosyal-demokrat partilerinin bütün inançlarına ve görevlerine ihanet etmeleriyle karşı karşıya kaldığımız bir gerçek midir? Hainler ve onlarla barış ve dostluk içinde yaşamak zorunda olduklarını çok iyi bilenler —ya da

belli belirsiz hissedenler— elbette bundan söz etmeyi sevmezler. Fakat bu, II. Enternasyonal'in çeşitli "otorite"leri ve bunların Rus sosyal-demokratları arasındaki fraksiyon arkadaşları için ne kadar nahoş olsa da, olguları açıkça görmek, adlı adınca çağırmak, işçilere doğruyu söylemek zorundayız.

Sosyalist partilerin, şimdiki savaştan önce ve bu savaşı öngörerek görevlerini ve taktiklerini nasıl saptadıklarına ilişkin gerçek veriler var mıdır? Tartışılmaz biçimde vardır. Bu, 1912 Basel Uluslararası Sosyalistler Kongresi'nin kararıdır; bu kararı, Alman sosyal-demokrasisinin aynı yıl yaptığı Chemnitz Kongresi'nin kararıyla birlikte, sosyalizmin "unutulan sözleri"ni anımsatmak için yeniden basıyoruz.* Bu karar, tüm ülkelerin savaşa karşı yönelen muazzam propaganda ve ajitasyon yazınının bilançosunu çıkarır; bu karar, savaş ve savaşa karşı taktik üzerine sosyalist göşlerin en doğru ve en tam, en ciddi ve en resmi anlatımıdır. Dünün Enternasyonal'inin, bugünün ise sosyal-şovenizminin otoritelerinin istisnasız tümünün —ne Hyndman, ne Guesde, ne Kautsky, ne de Plehanov—, okurlarına bu kararı kesinlikle anımsatmaya karar verememeleri, meseleyi daha çok sessizlikle geçiştirmeleri ya da (Kautsky gibi) içinden en önemli yerleri çıkararak sadece daha az önemli bölümlerini aktarmaları gerçeği, kendi başına, ihanetten başka bir şey değildir. Son derece "radikal", koyu devrimci kararlar — ve bu kararların arsızca unutulması ve yadsınması: Enternasyonal'in çöküşünün en çarpıcı ifadelerinden biri budur, fakat bu aynı zamanda, sadece kararlarla sosyalizmin "düzeltileceğine", "çizgisinin doğrultulacağı"na bugün ancak, eşsiz saflıkları, eski

* *Lenin, Basel Kongresi'ni aşağıda ele alıyor ve esas içeriğini aktarıyor. Chemnitz Kararının içeriği ise notta verilmektedir. Basel Kararı'nın metni için bkz. Bütün Eserler, Almanca, Cilt XVIII, s. 475.—**Alm. Red.***

ikiyüzlülüğü sonsuza kadar sürdürme yönündeki zekice isteğe yaklaşan insanların inanabileceğine çarpıcı bir kanıttır.

Hyndman, diyebiliriz ki daha dün, savaş başlamadan önce, emperyalizmin savunucusu kesilmesinin ardından, bütün "dürüst" sosyalistler nezdinde, yoldan çıkmış bir eksantrikti ve herkes ondan horgörüyle söz ederdi. Bugün ise bütün ülkelerin en muteber sosyal-demokrat liderleri —birbirlerinden sadece nüans ve mizaç yönünden ayrılırlar— tamamen Hyndman'ın bakış açısına kaymışlardır. Ve biz, örneğin "Bay" Hyndman'dan horgörüyle söz ederken Kautsky "yoldaş"tan saygıyla (ya da kölece bir sadakatle mi?) söz eden ya da susan "Naşe Slovo" çalışanları gibi insanların medeni cesaretlerini bir nebze parlamenter bir ifadeyle takdir ve karakterize edecek durumda değiliz. Böyle bir tavır, sosyalizme ve genel olarak insanın kendi inançlarına saygıyla bağdaştırılabilir mi? Eğer Hyndmancı şovenizmin ikiyüzlülüğüne ve zararlılığına kanaat getirmişseniz, o zaman asıl bu tür görüşlerin ***daha etkili*** ve daha tehlikeli savunucusuna, yani Kautsky'ye karşı eleştiri ve saldırı yöneltmek zorunlu değil midir?

Guesde'nin görüşlerini son zamanlarda en ayrıntılı biçimde Guesdeci Charles Dumas "Bizim İstediğimiz Barış" adlı broşürde dile getirmiştir. Broşürün kapak sayfasına "Jules Guesde'nin Özel Kalem Müdürü" olarak imza atan bu kişi, doğal olarak sosyalistlerin önceki yurtsever açıklamalarını "aktarıyor" (tıpkı Alman sosyal-şovenisti David'in, anavatan savunusu üzerine son broşüründe benzer açıklamaları aktardığı gibi), fakat Basel Manifestosu'nu aktarmıyor! Plehanov da olağanüstü kendini beğenmiş bir ifadeyle şovenist bayağılıkları hikaye ederken bu Manifesto'dan söz etmiyor. Kautsky de Plehanov gibi yapıyor: Basel Manifestosu'nu aktarmasına rağmen, bütün devrimci bö-

lümleri (yani esas içeriğinin tümünü!) atlıyor ve bunu büyük ihtimalle sansür bahanesiyle yapıyor... Polis ve askeri makamlar, sınıf mücadelesi ve devrimden söz etmeyi yasaklayarak sosyalizme ihanet edenlere çok "elverişli" yardımda bulunmuştur!

Sakın Basel Manifestosu, kesinlikle bugünkü somut savaşla ilgili doğru, tarihsel ve taktik içeriği olmayan boş bir çağrıdan ibaret olmasın?

Tam tersine. Basel kararında, başka herhangi bir karardan daha az boş açıklama, daha çok somut içerik vardır. Basel kararı, tam da daha sonra patlak veren savaştan, 1914/15'te patlak veren ***emperyalist*** çatışmalardan söz ediyor. Avusturya ile Sırbistan arasında Balkanlar uğruna çatışma, Avusturya ile İtalya arasında Arnavutluk vs. uğruna çatışma, İngiltere ile Almanya arasında genel olarak pazarlar ve sömürgeler uğruna çatışma, Rusya ile Türkiye vs. arasında Ermenistan ve Konstantinopel uğruna çatışma — işte Basel kararının, öngörüyle bugünkü savaştan söz ettiği şeyler bunlardır. Tam da "Avrupa nın büyük güçleri" arasındaki bugünkü savaşı dikkate alarak Basel kararı, ***bu*** savaşın ***"en ufak bir halk çıkarı bahanesiyle savunulamayacağını"*** söylüyor!

Ve Plehanov ve Kautsky —biri Rusça yazan, diğeri Tasfiyeciler tarafından Rusçaya çevrilen, bize en yakın, en tipik iki sosyalist otoriteyi alıyoruz— şimdi (Akselrod'un desteğiyle) savaşa, her türlü "popülist" (daha doğrusu sade halkı hedefleyen bulvar basınından devralınmış) "mazeretler" arıyorlarsa, bilgince ve Marx'tan yaptıkları tahrif edilmiş alıntılarla bazı "örneklere", 1813 ve 1870 savaşlarına (Plehanov gibi) ya da 1854–1871, 1876–1877, 1879 savaşlarına (Kautsky gibi) atıfta bulunuyorlarsa, bu durumda bu tür gerekçeleri ancak gerçekten

sadece hiçbir sosyalist inancı, hiçbir sosyalist vicdanı olmayan insanlar "ciddiye" alabilir ve bu gerekçeleri utanmazca bir hile, ikiyüzlülük ve sosyalizmin orospulaştırılması olarak adlandırmazlar! Varsın Alman parti yönetimi ("Yönetim Kurulu"), Kautsky'yi doğru biçimde değerlendirdikleri için Mehring ve Rosa Luxemburg'un yeni dergisini ("Internationale") afaroz etsin, varsın Vandervelde, Plehanov, Hyndman ve ortakları "Üçlü Antant" polisinin yardımıyla hasımlarına karşı aynı şekilde davransınlar, biz onları, ihanetten başka sözcük bulamadığımız bu liderler çöplüğünü teşhir eden Basel Manifestosu'nu yeniden yayınlayarak yanıtlayacağız!

Basel kararı, Avrupa'da örnekleri olan, hatta 1789–1871 dönemi için tipik olan bir ulusal savaştan ve bir halk savaşından, sosyal-demokratların hiçbir zaman reddetmedikleri devrimci bir savaştan değil, "kapitalist emperyalizm" ve "hanedanlık çıkarları" temelindeki, savaşan ***her iki*** güçler grubunun, Avusturya-Almanya ve İngiltere-Fransa-Rusya'nın, "fetih politikası" temelindeki ***bugünkü*** savaştan söz ediyor. Bütün ülkelerin burjuvazisinin onun yardımıyla bu emperyalist, sömürgeci ve yağmacı savaşı tüm gücüyle, bir halk savaşı, bir savunma savaşı (kimin için olursa olsun) olarak göstermeye çalıştığı bencil yalanı benimseyen ve bu savaşı savunmak için tarihteki emperyalist nitelikte ***olmayan*** savaş örnekleri alanından gerekçeler kotaran Plehanov, Kautsky ve ortakları, işçileri düpedüz aldatmaktadırlar.

Bu savaşın emperyalist, yağmacı, anti-proleter karakteri sorunu, salt teorik değerlendirmeler aşamasından çoktan çıkmıştır. Emperyalizm, teorik olarak, bütün temel çizgileri içinde, çöken, bunak ve çürümüş burjuvazinin dünyayı paylaşma ve "küçük" ulusları köleleştirme mücadelesi olarak değerlendirilmekle kal-

mamış; bu gerekçeler, ***bütün*** ülkelerin sosyalistlerinin, gözden kaçması mümkün olmayan gazete yazınında binlerce kez tekrarlanmakla kalmamış; örneğin "ittifak" halinde olduğumuz bir ulusun temsilcisi, Fransız Delaisi, ***(1911 yılında!)*** "Yaklaşan Savaş" adlı broşüründe, bugünkü savaşın yağmacı niteliğini, Fransız burjuvazisi açısından da popüler biçimde anlatmakla kalmamıştır — hepsi bu değil. Bütün ülkelerin proleter partilerinin temsilcileri, Basel'de kesinlikle emperyalist nitelikte bir savaşın yaklaştığını sarsılmaz inançları olarak oybirliğiyle ve resmen ifade etmişler ve bundan ***taktik*** sonuçlar çıkarmışlardır. O nedenle, ulusal ve uluslararası taktik arasındaki farkın yeterince ele alınmadığına yapılan tüm atıflar da (bkz. Akselrod'un "Naşe Slovo" No. 87 ve 90'daki son röportajı) vs. vs. safsata olarak geri çevrilmelidir. Bu bir safsatadır. Çünkü emperyalizmin çok yönlü bilimsel incelenmesi bir şeydir: Böyle bir inceleme daha yeni başlıyor ve özü itibariyle, bilim ne kadar sonsuzsa o kadar sonsuzdur. Sosyal-demokrat gazetelerin milyonlarca nüshasında ve Enternasyonal'in kararlarında açıklanan kapitalist emperyalizme karşı sosyalist taktiğin temelleri ise ayrı birşeydir. Sosyalist partiler tartışma kulüpleri değil, savaşan proletaryanın örgütleridir ve bazı taburlar düşman safına geçmişse, onlar hain olarak damgalanmalı, teşhir edilmeli ve emperyalizmi "herkesin aynı biçimde" anlamadığı, şovenist Kautsky ile şovenist Cunow'un bu hususta ciltler dolusu kitap yazabilecekleri, "sorunun yeterince ele alınmadığı" vs. vs. gibi ikiyüzlü söylemlerin "tuzağına" düşülmemelidir. Kapitalizm, saldırgan doğasının ***bütün*** görüngüleri, tarihsel gelişiminin ve ulusal özelliklerinin en küçük dalları içinde ***hiçbir zaman sonuna kadar*** incelenemeyecektir; ayrıntılar üzerine bilginler (özellikle de kılı kırk yaranlar) hiçbir zaman tartışmayı tamamlayamayacaklardır. "Bu nedenle" kapitalizme karşı sosyalist mücadele-

den, bu mücadeleden dönmüş insanlara karşı mücadeleden vazgeçmeyi istemek gülünç olacaktır — oysa Kautsky, Cunow, Akselrod vs. bize bundan başka ne önermişlerdir?

Hiç kimse, bugün, savaşın patlak vermesinden sonra, Basel kararını tahlil etme ve yanlışlığını kanıtlama girişiminde bile bulunmamıştır.

II

Sakın dürüst sosyalistler, Basel Kararını, savaşın devrimci bir durum yaratacağını düşünerek savunmuş, fakat olaylar onların bakış açısını çürütmüş ve devrimin imkânsız olduğu görülmüş olmasın?

Cunow ("Partinin Çöküşü?" adlı broşüründe ve bir dizi makalede) burjuvazinin kampına geçişini işte böyle bir safsatayla haklı göstermeye çalışıyor ve başta Kautsky olmak üzere neredeyse bütün sosyal-şovenlerde imalar biçiminde benzer "gerekçeler"i görüyoruz. Devrim umutlarının hayal olduğu görülmüş, hayalleri savunmak ise Marksistlerin işi değilmiş — Cunow böyle muhakeme yürütüyor ve bu Struveci, Basel Manifestosu'nu imzalayanların tümünde bir "hayal"den tek kelimeyle söz etmiyor, asil bir karakter olarak meseleyi daha çok Pannekoek ve Radek'in şahsında aşırı solun üzerine atmaya çalışıyor!

Şimdi bu gerekçeyi özü itibariyle, yani Basel Manifestosu'nun yazarlarının devrimin yaklaştığını içtenlikle öngördükleri, fakat sonunda olaylar tarafından çürütüldükleri gerekçesini inceleyelim. Basel Manifestosu şunları söylüyor: 1) Savaş ekonomik ve politik bir kriz yaratacaktır; 2) işçiler savaşa katılma-

yı, "kapitalistlerin kârı, hanedanların hırsı uğruna, ya da gizli diplomatik sözleşmelerin yüksek saygınlığı uğruna birbirlerine ateş etmeyi bir suç" sayacaklar, savaş, işçi sınıfının "öfke ve hiddetine" yol açacaktır; 3) sosyalistler bu krizden ve işçilerin ruh halinden, "halkı uyandırmak, kapitalist sınıf egemenliğini ortadan kaldırmak" için yararlanmakla yükümlüdürler; 4) hükümetler, —istisnasız tümü— "bizzat kendilerini tehlikeye atmaksızın" savaş çıkaramayacaklardır; 5) hükümetler "proleter devrimden korkmaktadırlar"; 6) hükümetler, Paris Komünü'nü (yani içsavaşı), Rusya'da 1905 devrimini vs. anımsamalıdırlar. Bütün bunlar son derece açık düşünce silsileleridir; devrimin gerçekten patlak vereceğine dair bir ***garanti*** içermezler; bu düşünce silsilelerinde vurgu, ***olguların*** ve ***eğilimlerin*** eksiksiz karakterizasyonunda yatar. Her kim bu tür düşünce silsileleri ve açıklamalarla ilgili olarak, devrimin patlak vermesinin hayal olduğunun görüldüğünü söylüyorsa, onun devrim hususunda tavrı Marksist değil, Struveci ve polis-dönek bir tavırdır.

Marksistler için, devrimci durum olmadan devrimin imkânsız olduğu tartışma götürmez, fakat her devrimci durum da devrime götürmez. Genel olarak söylendiğinde bir devrimci durumun belirtileri nelerdir? Şu üç ana özelliğe işaret edersek, kesinlikle yanlış yapmış olmayız: 1) Egemen sınıflar için, egemenliklerini değişmemiş biçimde sürdürmenin olanaksızlığı; "tepedekilerin" şu ya da bu krizi, egemen sınıfın politikasının krize düşmesi ve ezilen sınıfların hoşnutsuzluğunun, öfkesinin, bu krizin yol açtığı çatlağı yararak patlaması. Bir devrimin patlak vermesi için, genellikle, "yönetilenlerin yönetilmek istememesi" yetmez, aynı zamanda "yönetenlerin eskisi gibi yönetememeleri" de gerekir; 2) ezilen sınıfların yoksulluk ve sefaletinin alışılmış ölçülerin üzerine çıkması; 3) "barışçıl" dönemlerde

kendilerini sessizce sömürten, fakat fırtınalı bir dönemde, kriz koşulları sayesinde, ***fakat aynı zamanda bizzat "tepedekiler" tarafından*** bağımsız tarihsel eyleme zorlanan kitlelerin eylemliliğinde —sözünü ettiğimiz nedenlerden kaynaklanan— önemli bir yükselmenin kaydedilmesi.

Sadece tek tek grupların ve partilerin değil, aynı zamanda tek tek sınıfların iradesinden de bağımsız olan bu nesnel değişiklikler olmadan devrim —genel kural itibariyle— imkânsızdır. İşte bu nesnel değişikliklerin tümüne birden devrimci durum denir. Böyle bir devrimci durum Rusya'da 1905'te, Batı Avrupa'da bütün devrim dönemlerinde vardı; fakat geçtiğimiz yüzyılın altmışlı yıllarında Almanya'da ve 1859–1861 ve 1879–1880 yıllarında Rusya'da da, devrim gerçekleşmemiş olsa da, devrimci durum vardı. Neden? Çünkü her devrimci durumdan değil, ancak yukarıda sayılan nesnel değişikliklerin yanı sıra bir öznel değişiklik olduğu zaman, yani devrimci ***sınıf,*** kriz dönemlerinde bile "düşürülmezse" kendiliğinden "düşmeyecek" olan eski iktidarı ezmek (ya da sarsmak) amacıyla devrimci kitle eylemleri için yeterince güçlü olabildiği zaman bir devrim ortaya çıkar.

Tüm Marksistler tarafından defalarca ortaya konan, tartışmasız kabul edilen ve biz Ruslar için 1905 yılının deneyimiyle özellikle anlaşılır biçimde doğrulanan devrim hakkındaki Marksist görüşler bunlardır. Şu soru ortaya çıkıyor: Bu hususta 1912 Basel Manifestosu'nda ne öngörülmüştü ve 1914/15 yılında ne ortaya çıktı?

Şu kısa ifadede özetlenen bir devrimci durum öngörülmüştü: "ekonomik ve politik kriz". Bu kriz gerçekleşti mi? Kesinlikle evet. Hatta sosyal-şoven Lensch (şovenizmi ikiyüzlü Cunow,

Kautsky, Plehanov ve ortaklarından daha açık, daha dürüst, daha içten savunmaktadır) bunu şöyle ifade etti: "Yaşadığımız bir ***devrimdir***" ("Alman Sosyal-Demokrasisi ve Dünya Savaşı" adlı broşürü, *s. 6*, Berlin 1915). Politik kriz yaşanmaktadır: Hükümetlerin hiçbiri yarınından emin değil, hiçbiri, mali iflas, toprak kaybı, ülkesinden kovulma (hükümetin Belçika'dan kovulması gibi) tehlikesinden uzak değil. Bütün hükümetler patlamaya hazır bir volkanın üzerinde yaşıyorlar, ***bizzat*** hükümetler kitlelere, bağımsız hareket etme ve kahramanlık çağrısı yapıyorlar. Avrupa'nın politik rejimi tamamen sarsılmıştır ve hiç kimse en büyük politik sarsıntılar dönemine girdiğimizi (ve daha derinlere doğru yürüdüğümüzü — bunları İtalya'nın savaş ilan ettiği gün yazıyorum) inkâr etmek istemeyecektir. Ve Kautsky, savaşın ilanından iki ay sonra ("Neue Zeit", 2 Ekim 1914) "bir hükümet, hiçbir zaman, bir savaşın başlangıcında olduğu kadar güçlü, partiler ise güçsüz değildir" diye yazdığında, bu, Südekum ve diğer oportünistlerin yararına tarihin Kautskyce tahrifinin bir örneğidir. Bir hükümet, hiçbir zaman, egemen sınıfların bütün partilerinin onayına ve ezilen sınıfların bu sınıf egemenliğine "barışçıl" biçimde boyun eğmesine savaş sırasında olduğu kadar ihtiyaç duymaz. Bu birincisi; ikincisi ise şu: "Bir savaşın başlangıcında", özellikle de hızlı bir zafer bekleyen bir ülkede hükümet herşeye kadir ***görünse*** de, dünyada hiç kimse, hiçbir yerde, devrimci durum beklentisini sadece "savaşın patlak verdiği" anla birleştirmemiş, ya da "görünen"i ***gerçek olanla*** özdeşleştirmemiştir.

Avrupa savaşının şiddetli olacağı ve diğer savaşlarla kıyaslanamayacağını herkes biliyor, görüyor ve kabul ediyordu. Savaşın deneyimleri bunu gittikçe daha çok doğruluyor. Savaş yayılıyor. Avrupa'nın politik temelleri gittikçe daha çok sarsılıyor.

Kitlelerin çektiği acılar korkunç boyutlarda; hükümetlerin, burjuvazinin ve oportünistlerin bu acıyı gizleme çabaları gün geçtikçe daha sık iflas ediyor. Belli kapitalist grupların savaştan elde ettikleri kârlar duyulmadık boyutlarda, skandal yaratacak kadar yüksek. Çelişkiler korkunç şiddetleniyor. Kitlelerin boğuk öfkesi, geri ve aydınlanmamış kesimlerin dürüst ("demokratik") bir barış yönünde belirsiz arzusu, kitlelerin "derinliklerinde" başlamış bulunan homurdanma — bütün bunlar gerçektir. Ne var ki savaş uzadıkça ve şiddetlendikçe, bizzat hükümetler, onları normalüstü güç harcama ve fedakârlıkta bulunmaya çağırarak, kitlelerin eylemliliğini güçlendiriyorlar. Savaşın deneyimiyle, tarihteki her kriz, insanların yaşamındaki her büyük felaket ve değişiklik deneyiminde olduğu gibi, bazıları körlenip kırılırken, ***buna karşılık başkaları aydınlanır ve çelikleşir;*** ayrıca dünya tarihinde genel olarak şu ya da bu devletin çöküşü ve yok oluşu sürecinde, bazı istisnalar dışında, ikincilerin birincilerden sayıca ve güç olarak daha büyük oldukları görülmüştür.

Barış anlaşması, bütün bu acıları, bütün bu şiddetli çelişkileri "bir vuruşta" ortadan kaldırmamakla kalmayacak, aynı zamanda nüfusun en geri kalmış kitlelerinin bu acıları birçok açıdan daha yakıcı, özellikle çarpıcı biçimde hissetmesine yol açacaktır.

Kısaca, Avrupa'nın ileri ülkelerinin ve büyük güçlerinin çoğunda devrimci bir durum gerçekten vardır. Bu bakımdan, Basel Manifestosu'nun öngördüğü şey ***tamamen*** doğrulanmıştır. Bu gerçeği doğrudan ya da dolaylı olarak reddetmek, ya da Cunow, Plehanov, Kautsky ve ortaklarının yaptığı gibi sessizce geçiştirmek, yalanların en büyüğünü söylemek, işçi sınıfını aldatmak ve burjuvaziye hizmet etmek demektir. "Sosyal-Demokrat"ta *(No. 34, 40 ve 41),* devrimden ***korkan*** insanların, darka-

falı hıristiyan papazların, genelkurmayların, milyoner gazetelerinin Avrupa'da devrimci durumun işaretlerini nasıl saptamak zorunda kaldıklarını gösteren veriler sunduk.

Bu durum uzun sürecek mi ve daha ne kadar şiddetlenecek? Bir devrime yol açacak mı? Bunu bilmiyoruz, kimse de bilemez. Bunu sadece ***deneyim,*** yani devrimci ruh halleri ve en devrimci sınıf olan proletaryanın devrimci eylemlere geçmesi gösterecek. Burada ne "hayaller"den, ne de onların çürütülmesinden söz edilebilir, çünkü hiçbir sosyalist hiçbir zaman ve hiçbir yerde, (bundan sonrakinin değil de) ille de bu savaşın, (yarın yaşanacak bir devrimci durumun değil de) ille de bugünkü devrimci durumun devrime yol açacağının garantisini vermemiştir. Burada söz konusu olan, tüm sosyalistlerin en tartışılmaz ve en temel görevidir: kitlelere devrimci durumun varlığını anlatma, genişliğini ve derinliğini açıklama, proletaryanın devrimci bilincini ve kararlılığını uyandırma, devrimci eylemlere geçme ve bu yönde faaliyetler yürütmek için devrimci duruma uygun örgütler yaratmada ona yardımcı olma görevi.

Hiçbir nüfuzlu ve sorumlu sosyalist, bu görevin, sosyalist partilerin görevi olduğundan asla kuşku duymaya kalkışmamıştır, ve en küçük bir "hayali" ne yayan ve ne de besleyen Basel Manifestosu, tam da sosyalistlerin bu görevinden söz etmektedir: Halkı harekete geçirmek ve "ayaklandırmak" (Plehanov, Akselrod, Kautsky'nin yaptığı gibi şovenizmle uyutmamak), krizden kapitalizmin çöküşünü ***"hızlandırmak*** için" "yararlanmak", Komün ve Ekim-Aralık 1905 ***örneklerini*** kendine kılavuz edinmek. İşte bu görevlerinin bugünkü partiler tarafından yerine getirilmemesi, onların ihanetidir, politik ölümüdür, rollerinden vazgeçmeleri ve burjuvazinin saflarına geçmeleri anlamına gelir.

III

Fakat nasıl oldu da, II. Enternasyonal'in en ünlü temsilcileri ve liderleri sosyalizme ihanet edebildiler? Bu sorun üzerinde, bu ihaneti "teorik" olarak savunma çabalarını tahlil ettikten sonra, daha ayrıntılı biçimde duracağız. Temsilciliğini Plehanov (öncelikle İngiliz-Fransız şovenistlerinin, Hyndman ve yeni yandaşlarının gerekçelerini tekrarlıyor) ve Kautsky'nin (Kautsky görünüşe göre, diğerleriyle kıyaslanmayacak kadar büyük bir teorik sağlamlık hissi uyandıran çok daha "rafine" gerekçeler ileri sürüyor) yaptığı söylenebilecek sosyal-şovenizmin ana teorilerini anlatmaya çalışalım.

Bu teorilerin en ilkeli elbette savaş "kışkırtıcıları" teorisidir. Saldırıya uğradık, kendimizi savunuyoruz; proletaryanın çıkarları, Avrupa barışını bozanlara dur demeyi gerektiriyor. Bu, herkesin, hükümet bildirilerinden ve bütün dünyadaki burjuva ve sarı basının açıklamalarından çok iyi bildiği eski teranedir. Plehanov bu eskimiş beylik lafları bile, bu yazarda atlanması mümkün olmayan bir ikiyüzlülükle "diyalektiğe" dayandırarak allayıp pullamayı biliyor: Hesaba katılması gereken somut durum karşısında, her şeyden önce savaşı kışkırtanlar saptanmalı ve onunla hesaplaşılmalıymış, bunun dışındaki bütün sorunlar ise yeni bir durum ortaya çıkasıya kadar ertelenmeliymiş (bkz. Plehanov'un "Savaş Üzerine" adlı broşürü, Paris 1914 ve bu broşürdeki gerekçelerin "Golos" *No. 86 ve 87*'de Akselrod tarafından yinelenmesi). Diyalektiğin yerine safsatayı koyma soylu sanatında Plehanov rekor kırmıştır. Safsatacı, "kanıtlar"dan birini çekip alıyor, oysa daha Hegel, dünyada herşey için kesinlikle "kanıt" bulunabileceğini söylemişti haklı olarak. Diyalektik, ilgili toplumsal olayın, kendi gelişimi içinde çok yönlü in-

celenmesini ve dışsal ve görünür olanın, temeldeki hareket ettirici güçlere, üretici güçlerin gelişimine ve sınıf mücadelesine dayandırılmasını gerektirir. Plehanov, Alman sosyal-demokrat basınından bir alıntı cımbızlar: Savaştan önce bizzat Almanlar, Avusturya ve Almanya'yı savaş kışkırtıcısı olarak değerlendirmişler — işte o kadar. Rus sosyalistlerinin, Çarlığın Galiçya'ya, Ermenistan'a vs. ilişkin fetih planlarını birçok kez açığa çıkardıklarından ise hiç söz etmiyor Plehanov. Son otuz yılın da olsa, ekonomik ve diplomatik tarihine değinme yönünde en ufak bir çaba göstermiyor; oysa bu tarih, tam da sömürgelerin ele geçirilmesinin, yabancı ülkelerin talan edilmesinin, başarılı rakiplerin püskürtülmesi ve mahvedilmesinin, şimdi savaş yürüten güçler grubunun ***her ikisinin*** politikasında esas meseleyi oluşturduğunu çürütülemez biçimde kanıtlıyor.*

---

* *Sosyalist rolünü oynamaya pek uzak olmayan İngiliz pasifisti Brailsford'un "The War of Steel and Gold" (Londra 1914; kitap Mart 1914 tarihlidir!) adlı kitabı son derece öğreticidir. Yazar, ulusal sorunların genelde arka planda durduğunun, artık çözülmüş olduğunun (s. 35), şimdi söz konusu olanın bu değil, "modern diplomasinin tipik sorunu"nu (s. 36) Bağdat Demiryolu, bu demiryolu için ray siparişleri, Fas'taki maden ocaklarının vs. oluşturduğunun tamamen bilincindedir. "Avrupa diplomasinin en yakın tarihinde en öğretici olaylardan" biri olarak yazar, haklı olarak, Fransız yurtseverleriyle, İngiliz emperyalistlerinin Caillaux'un (1911 ve 1913 yıllarında) sömürgesel etki alanlarının paylaşılması ve Alman kağıtlarının Paris borsasına girmesine izin verilmesi temelinde Almanya ile barış anlaşması yapma girişimlerine karşı mücadelesini görüyor. **İngiliz ve Fransız burjuvazisi böyle bir anlaşmayı boşa çıkardı** (s. 38–40). Emperyalizmin hedefi daha güçsüz ülkelere sermaye ihracıdır (s. 74). Bu tür sermayenin kârı, 1899'da İngiltere'de 90–100 milyon pound sterlin (Giffen), 1909'da ise 140 milyondu (Paish); Lloyd George ise —bunu biz ekliyoruz— kısa süre önce yaptığı bir konuşmada bu kârı 200 milyon pound sterlin, yani 2 milyar ruble olarak tahmin etmiştir. — Kirli entrikalar ve Türk egemen çevrelerinin satın alınması, Hindistan ve Mısır'da oğulcuklara postcuklar — söz konusu olan budur (s. 85–87). Silahlanma ve savaşlardan sadece çok küçük bir*

Savaşa uygulandığında, Plehanov tarafından burjuvazinin yararı ve selameti için böylesine utanmazca tahrif edilen diyalektiğin temel tezi, ***"savaş politikanın başka araçlarla*** (yani zor araçlarıyla) ***sürdürülmesidir"*** cümlesidir. Düşüncelerine Hegel'in ilham kaynağı olduğu, savaş tarihi sorunlarında büyük bir kalem olan Clausewitz'in* " formülasyonu böyledir. ***Her*** savaşı, sözkonusu ilgili güçlerin —ve bu güçler içindeki ***çeşitli sınıfların***— politikasının söz konusu zaman içinde ***devamı*** olarak kavrayan Marx ve Engels'in bakış açısı da daima buydu.

---

azınlık kazanç sağlar; bu azınlığın arkasında parababaları ve sosyete vardır, barış taraftarlarının arkasında ise sadece dağınık halk bulunur (s. 93). Bugün barış ve silahsızlanmayı savunan pasifistin, yarın tamamen savaş siparişlerine bağımlı bir partinin üyesi olduğu görülecektir (s. 161). Eğer Üçlü Antant'ın daha güçlü olduğu ortaya çıkarsa, Fas'ı alacak ve İran'ı paylaşacaktır, eğer bu Üçlü İttifak için söz konusu olursa, Trablusgarp'ı alacak, Bosna'ya yerleşecek, Türkiye'yi boyunduruk altına alacaktır (s. 167). Londra ve Paris Mart 1906'da Rusya'ya milyarlar verdiler ve böylece kurtuluş hareketini bastırmada Çarlığa yardım ettiler (s. 225–228); İngiltere şimdilerde Rusya'ya İran'ı boğmada yardım ediyor (s. 229). Rusya Balkan Savaşını körükledi. — Bütün bunlar yeni değil, öyle değil mi? Bütün bunlar herkesçe biliniyor ve bütün dünyanın sosyal-demokrat gazeteleri tarafından binlerce kez söylendi. Savaşın arifesinde bir İngiliz burjuvası bütün bunları apaçık görüyor. Almanya'nın suçlu olduğuna ilişkin Plehanovcu ve Potresovcu teoriyle, kapitalizmde silahsızlanma ve sürekli barış "perspektifi"ne ilişkin Kautskyci teorilerin ne kadar eskimiş bir saçmalık, ne kadar dayanılmaz bir ikiyüzlülük, ne kadar yapmacık bir yalan olduğu nasıl da ortaya çıkıyor!

* *Carl von Clausewitz, "Savaşa Dair", Eserler, Berlin 1834, Cilt 7, s. 28; bkz. Cilt 3, s. 139 ve 140: "Savaşa, sadece hükümetler ve halklar arasındaki politik ilişkilerin neden olduğu elbette bilinir; fakat genellikle savaşla birlikte bu ilişkinin son bulduğu ve sadece kendi yasalarına tabi olan tamamen başka bir durumun ortaya çıktığı düşünülür. Oysa biz şunu iddia ediyoruz: Savaş, politik ilişkinin başka araçlarla sürdürülmesinden başka bir şey değildir.*

Plehanov'un kaba şovenizmi, bütün ülkelerin sosyalistlerinin "kendi" kapitalistlerinin tarafına geçmesini şu değerlendirmeyle onaylayan Kautsky'nin daha rafine, uzlaşmacı-yapmacık şovenizmiyle tamamen aynı teorik zeminde duruyor:

Herkes, anavatanını savunma hak ve görevine sahiptir; gerçek enternasyonalizm, benim ulusumla savaşan uluslar da dahil bütün ulusların sosyalistlerinin bu hakkını tanımakta yatar... (bkz. "Neue Zeit", 2 Ekim 1914 ve aynı yazarın başka yazıları).

Bu eşsiz değerlendirme, sosyalizmle öylesine kaba bir biçimde alay etmektir ki, buna verilecek en iyi yanıt şu olabilir: Bir tarafında II. Wilhelm ve II. Nikola'nın, diğer tarafında ise Plehanov ve Kautsky'nin figürü görülen bir madalya ısmarlamak. Demek ki "anavatan savunması" adına Fransız işçilerinin Alman işçilerine, Alman işçilerinin Fransız işçilerine ateş etmelerini savunmak gerçek enternasyonalizm sayılıyor!

Fakat Kautsky'nin değerlendirmelerinin teorik öncüllerine daha yakından bakarsak, yaklaşık 80 yıl önce Clausewitz tarafından alaya alınan düşünceyi buluruz: Savaşın başlamasıyla halklar ve sınıflar arasındaki tarihsel olarak hazırlanmış politik ilişki son bulur ve tamamen farklı bir durum ortaya çıkar! — "basitçe" saldıranlar ve savunanlar, "basitçe" "anavatan düşmanları"nın püskürtülmesi! Dünya nüfusunun yarısından fazlasını oluşturan bir dizi ulusun emperyalist büyük güçlerce ezilmesi, bu ülkelerin burjuvazileri arasında ganimetin paylaşılması uğruna rekabet, sermayenin işçi hareketini parçalama ve ezme çabaları — bütün bunlar birdenbire Plehanov ve Kautsky'nin görüş alanından yok olmuştur, oysa tam da böyle bir "politika", savaştan önce onlarca yıl boyunca, bizzat kendileri tarafından her zaman anlatılmıştı.

Marx ve Engels'e yapılan sahtekârca işaretler, sosyal-şovenizmin bu iki reisinin "koz"unu oluşturur: Plehanov, Prusya'nın 1813 ve Almanya'nın 1870 yılındaki ulusal savaşını anımsatıyor: Kautsky ise bilgiç bir edayla, Marx'ın 1854/55, 1859, 1870/71 savaşlarında hangi tarafın (hangi burjuvazinin) zaferinin istenir olduğu sorununda karar vermesi gerektiğini ve Marksistlerin 1876/77 ve 1897 savaşlarında aynı şeyi yaptıklarını kanıtlıyor. Tüm safsatacıların yöntemi daima şu olmuştur: Israrla, ilkesel olarak tamamen farklı durumlara ilişkin örnekler seçmek. Sözü edilen eski savaşlar, burjuvazinin uzun yıllar süren ulusal hareketlerinin, dıştan gelen, yabancı bir ulusun boyunduruğuna ve otokrasiye (Türk ve Rus) karşı hareketin "politikasının sürdürülmesi" idi. O dönemde şu burjuvazinin mi, yoksa bu burjuvazinin mi başarısının yeğleneceği dışında bir başka sorun olamazdı; Marksistler halkları, ***daha ilk baştan,*** bu nitelikteki savaşlara, hem de ulusal nefreti ***uyandırarak çağırabilirlerdi*** — tıpkı Marx'ın 1848'de ve daha sonra Rusya'ya karşı savaşa çağırdığı, Engels'in ise 1859'da Almanların kendilerini ezenlere, III. Napoleon ve Rus Çarlığına karşı ulusal nefretlerini uyandırdığı gibi.*

---

* *Geçerken belirtelim ki, Bay Gardenin "Jizn" de (söz konusu olan Y. Gardenin'in [Çernov] 31 Mart 1915 tarihli "Süngü Sosyalizmi" adlı makalesidir. —**Alm. Red.**), Marx'ın 1848'de gerçekte karşı-devrimci olduklarını kanıtlayan bazı Avrupa halklarına, yani "Slavlara ve özellikle Ruslara" karşı savaşı savunmasını, "devrimci şovenizm", ama yine de şovenizm olarak nitelemektedir. Marx'a yöneltilen bu suçlama, bu "sol" Sosyal-Devrimcinin oportünizmini (ya da daha doğrusu, kesinlikle ciddiyetsizliğini **de**) sadece bir kez daha kanıtlıyor. Biz Marksistler her zaman **karşı-devrimci** halklara karşı **devrimci** savaştan yana olduk ve bugün de öyleyiz. Örneğin 1920 yılında Amerika ya da Avrupa'da sosyalizm **zafer kazansa** ve diyelim ki Japonya ile Çin, **bunun üzerine** —önce diplomatik yoldan da olsa— kendi Bismarcklarını bize karşı harekete geçirseydi, bu durumda biz onlara karşı devrimci bir saldırı savaşından **yana** olurduk. Bu size tuhaf geliyor, öyle mi, Bay Gardenin? Ne yapalım ki, siz Ropşin türü bir devrimcisiniz!*

Feodalizme ve otokrasiye karşı mücadele "politikasının sürdürülmesi"ni, yani özgürleşmekte olan burjuvazinin politikasını, bunak bir burjuvazinin, ***yani*** emperyalist burjuvazinin, ***yani*** bütün dünyayı talan etmiş, feodallerle ittifak halinde proletaryayı baskı altında tutan gerici burjuvazinin "politikasının sürdürülmesi" ile kıyaslamak, arşınla dirhemi kıyaslamak demektir. Bu, Robespierre, Garibaldi, Şelyabov gibi "burjuva temsilcileri"ni, Millerand, Salandra, Guçkov gibi "burjuva temsilcileri" ile kıyaslamak anlamına gelir. Yeni ulusların milyonlarca üyesini feodalizme karşı mücadelede uygar bir varoluş seviyesine yükselten burjuva "anavatanlar" adına dünya tarihi açısından konuşma hakkına sahip o büyük burjuva devrimcilerine derin saygı duymadan Marksist olunamaz. Ve Alman emperyalistlerinin Belçika'yı gözleri önünde boğmalarını, İngiliz, Fransız, Rus ve İtalyan emperyalistlerinin Avusturya ve Türkiye'nin yağmalanması üzerine anlaşmalarını "anavatan savunması" olarak tanımlayan bir Plehanov'un ve bir Kautsky'nin safsatacılığını hor görmeden Marksist olunamaz.

Sosyal-şovenizmin bir başka "Marksist" teorisi daha: Sosyalizm kapitalizmin hızla gelişmesine dayanır; benim ülkemin zaferi, bu ülkede kapitalizmin gelişmesini, dolayısıyla da sosyalizmin gerçekleşmesini hızlandıracaktır; benim ülkemin yenilgisi bu ülkenin ekonomik gelişmesini, dolayısıyla da sosyalizmin gerçekleşmesini durduracaktır. Bu Struveci teori Rusya'da Plehanov, Almanya'da Lensch ve diğerleri tarafından geliştirilmektedir. Kautsky bu kaba teoriye karşı, bu teoriyi açıkça temsil eden Lensch'e ve gizli biçimde savunan Cunow'a karşı polemiğe giriyor, ne var ki Kautsky bunu sadece, bütün ülkelerin sosyal-şovenistlerini daha rafine, daha ikiyüzlü ifade edilen şovenist teori temelinde uzlaştırmak için yapıyor.

Bu kaba teoriyi uzun uzun incelememize gerek yok. Struve'nin "Eleştirel Notlar"ı 1894 yılında yayınlanmıştı* ve Rus sosyal-demokratları bu yirmi yıl içinde, kültürlü Rus burjuvalarının, görüş ve isteklerini bütün devrimci ruhundan ***arındırılmış*** bir "Marksizm" maskesi altında ileri sürme "tarz"ını yeterince öğrendiler. Struvecilik sadece bir Rus olgusu değil, en son olayların çarpıcı biçimde gösterdiği gibi, daha çok uluslararası bir olgudur, burjuva teorisyenlerinin Marksizmi "şefkatle" öldürme, Marksizmin "ajitatif", "demagojik", "Blanquist-ütopik" tarafları ***dışında*** "bütün" "gerçekten bilimsel" yanlarını ve unsurlarını güya tanıyarak onu kucaklarken boğma çabasını ifade eder. Başka bir deyişle: Marksizmden liberal burjuvazi için kabul edilebilir olan herşeyi, hatta reformlar için mücadeleyi, hatta sınıf mücadelesini (proletarya diktatörlüğü olmaksızın), hatta "sosyalist idealleri" ve kapitalizmin yerini "yeni bir rejimin alması"nın "genel olarak" kabul edilmesini al — "yeter ki" Marksizmin yaşayan ruhunu, devrimci ruhunu at.

Marksizm proletaryanın kurtuluş hareketinin teorisidir. O nedenle sınıf bilinçli işçilerin Marksizmin yerine Struveciliği koyma sürecine büyük bir dikkat yöneltmeleri gerektiği anlaşılırdır. Bu sürecin itici güçleri çok ve değişiktir. Biz en bellibaşlı üçünü belirteceğiz: 1) Bilimin gelişmesi, gittikçe daha çok, Marx'ın öğretisinin doğruluğunu kanıtlayan veriler sunmaktadır. O nedenle ona karşı kalleşçe mücadele etmek, yani Marksizmin temellerine açıkça karşı çıkmak yerine, onu sözde kabul etmek, içeriğini safsatalarla boşaltmak ve böylece Marksizmi burjuvazi için tehlikesiz bir "aziz tasviri"ne dönüştürmek yararlıdır. 2)

---

* *Bu kitap ve "Struvecilik" üzerine bkz. "Narodnizmin Ekonomik İçeriği" adlı makale ve buna ilişkin notlar, Seçme Eserler C.1, s. 443-454, (İnter Yayınları) —**Red.***

Sosyal-demokrat partilerde oportünizmin gelişmesi, onu oportünizme verilecek her türlü tavizi haklı çıkarma maksadına uydurarak, Marksizmin "değiştirilmesi"ni teşvik etmektedir. 3) Emperyalizm dönemi, dünyanın tüm diğer ulusları ezen "büyük" ayrıcalıklı uluslar arasında paylaşılmasıdır. Bu ayrıcalıklar ve baskılar sonucu elde edilen ganimetin kırıntıları, hiç kuşkusuz, küçük-burjuvazinin belli kesimlerine, işçi sınıfı içindeki aristokrasi ve bürokrasiye düşmektedir. Proletaryanın ve emekçi kitlelerin son derece küçük bir azınlığını oluşturan bu kesimler "Struveciliğe" eğilim gösterirler, çünkü Struvecilik onlara, ***bütün*** ulusların ezilen kitlelerine karşı "kendi" ulusal burjuvazileriyle anlaşma yapmayı savunma olanağı vermektedir. Bu konu üzerine, Enternasyonal'in çöküşünün nedenleriyle bağıntılı olarak daha aşağıda söz edeceğiz.

IV

Sosyal-şovenizmin en rafine teorisi, bilimsel ve enternasyonalist gibi görünme hususunda en becerikli olanı, Kautsky'nin öne sürdüğü "ultra-emperyalizm" teorisidir.* İşte bu teorinin bizzat yazarı tarafından en açık, en tam ve en yeni anlatımı:

> "İngiltere'de korumacı gümrük hareketinin gerilemesi, Amerika'da gümrük resimlerinin düşürülmesi, silahsızlanma çabaları, savaştan önceki son yıllarda Fransa ve Almanya'dan yapılan sermaye ihracının hızla gerilemesi ve nihayet mali sermayenin çeşitli kliklerinin uluslararası planda iç içe geçmesi, beni, bugünkü emperyalist politikanın, ulusal mali sermayeler arasındaki mücadele yerine, dünyanın uluslararası düzeyde bir-

* *Bunun için bkz. Seçme Eserler C. 5'te yer alan "Kapitalizmin en Yüksek Aşaması — Emperyalizm" in VII. ve IX. bölümleri. s. 90-101 ve 110-124, (İnter Yayınları)—**Red.***

leşmiş mali sermaye tarafından ortak sömürülmesini koyan yeni, ultra-emperyalist bir politika tarafından geriletilmesinin mümkün olup olmadığını düşünmeye sevketti. Kapitalizmin bu tür bir yeni aşaması her halükârda düşünülebilir. Fakat gerçekleştirilebilir olup olmadığına karar vermek için henüz yeterli önkoşullar yok." *("Neue Zeit", No. 5, 30 Nisan 1915, s. 144)*

"... Bugünkü savaşın seyri ve sonucu bunun için tayin edici olabilir. Mali sermayecilerin de ulusal nefretini son haddine çıkararak, silahlanma yarışını tırmandırarak, bir ikinci dünya savaşını kaçınılmaz kılarak ultra-emperyalizmin zayıf tohumlarını tamamen ezebilir. Bu durumda, 'İktidar Yolu' adlı yazımda ifade ettiğim ön tahmin korkunç biçimde gerçekleşecek, sınıf çelişkileri daha da şiddetlenecek, fakat aynı zamanda kapitalizmin ahlaki iflası hızla artacaktır..."

(Kautsky'nin bu yapay sözcükten, kapitalizme karşı "proletarya ile mali sermaye arasındaki ara kesimler"in, yani "aydınlar, küçük-burjuvalar ve hatta küçük kapitalistler"in düşmanlığını anladığı belirtilmelidir.)

"... Fakat savaş başka türlü de sona erebilir. Ultra-emperyalizmin zayıf tohumlarını güçlendirecek biçimde son bulabilir." "Savaşın dersleri" (elbette!) "barış döneminde uzun süre beklenebilecek bir gelişmeyi hızlandırabilir. İş buraya varırsa, uluslaın anlaşmasına, silahsızlanmaya, kalıcı barışa varırsa, savaştan önce artan ölçüde kapitalizmin ahlaki iflasına yol açmış olan en kötü nedenler ortadan kalkabilir. Elbette kapitalizmin yeni safhası, kısa süre içinde, belki de aşılmış olanlardan çok daha kötü yeni olumsuzlukları beraberinde getirecektir... Fakat geçici bir süre ... ultra-emperyalizm, kapitalizm içinde yeni umutlar ve beklentiler dönemi getirebilir." *(Aynı yerde, s. 145)*

Bu "teori" sosyal-şoveniami nasıl savunmaktadır?

Bir "teorisyen" için son derece tuhaf biçimde, yani şöyle:

Almanya'da sol sosyal-demokratlar, emperyalizmin ve emperyalizmin neden olduğu savaşların tesadüf olmadığını, mali

sermaye egemenliğine yol açan kapitalizmin zorunlu sonucu olduğunu iddia ediyorlar. O nedenle devrimci kitle mücadelesine geçişin zorunlu olduğunu, zira nispeten barışçıl gelişme döneminin geride kaldığını söylüyorlar. "Sağ" sosyal-demokratlar ise ateşli biçimde açıklıyorlar: Madem ki emperyalizm "zorunlu", o zaman biz de emperyalist olmak zorundayız. "Merkez"in adamı olarak Kautsky, bu ikisini uyumlu hale getirmek istiyor: şunları yazıyor:

> "Aşırı sol —diye yazıyor, "Ulusal Devlet, Emperyalist Devlet ve Devletler Birliği" (Nürnberg 1915) adlı broşüründe—, emperyalizmin karşısına sosyalizmi koymak istiyor, yani yarım yüzyıldır kapitalist egemenliğin bütün biçimlerinin karşısına çıkardığımız sosyalizmin sadece propagandasını değil, sosyalizmin derhal uygulanmasını koyuyor. Bu görünüşte son derece radikaldir, ama sadece, sosyalizmin derhal pratikte uygulanmasına ***inanmayan herkesi*** emperyalizmin kampına ***itmeye*** yarar." *(s. 17, a.b.ç.)*

Kautsky burada sosyalizmin derhal uygulanmasından söz ederken, bununla "yaptığı" sadece bir karikatürdür; Kautsky Almanya'da, özellikle askeri sansür altında, devrimci eylemlerden söz edilmemesinden yararlanıyor. Kautsky, solun partiden kesinlikle "sosyalizmin derhal pratikte uygulanması"nı değil, ***derhal*** devrimci eylemlerin propagandasını ve hazırlığını talep ettiğini pekâlâ biliyor.

Sol, emperyalizmin zorunluluğundan, devrimci eylemlerin zorunluluğu sonucunu çıkarıyor. "Ultra-emperyalizm teorisi" Kautsky'ye ***oportünistleri savunmak*** için hizmet ediyor, onların aslında burjuvazinin safına geçmemiş oldukları, sadece "belki de" yeni bir silahsızlanma ve kalıcı barış "düzeni"ne gireceğimiz beklentisi içinde, sosyalizmin derhal uygulanabilirliğine "inanmadıkları" gibi bir görüntü yaratmasına hizmet ediyor. Bu

"teori" sadece ve ***sadece,*** Kautsky'nin, kapitalizmin ***yeni*** bir barış dönemine girileceği ***umuduyla bugünkü fırtınalı dönemde,*** Basel Kararı'nda yer alan bütün resmi açıklamalara rağmen, oportünistlerin ve resmi sosyal-demokrat partilerin burjuvaziye yedeklenmelerini ve devrimci (yani proleter) taktiği reddetmelerini mazur göstermesi sonucuna çıkmaktadır!

Dikkat edin, Kautsky burada, yeni safhanın şu ya da bu ilişki ve koşullar sonucunda ortaya çıktığını ve bunlardan doğmak zorunda olduğunu söylememekle kalmıyor, bilakis tam tersine, doğrudan doğruya şu açıklamayı yapıyor: Yeni safhanın "gerçekleştirilebilir" olup olmadığına bile karar veremiyorum. Gerçekten de Kautsky'nin işaret ettiği yeni döneme akan "eğilimler"e bir bakın. Yazarın "silahsızlanma çabaları"nı ekonomik olaylara dahil etmesi şaşırtıcıdır! Bu şu demektir: Çelişkilerin köreldiğine ilişkin teoriyle hiçbir şekilde örtüşmeyecek tartışılmaz gerçekler karşısında, zararsız dırkafalı gevezeliklerin ve hayalciliğin arkasına gizlenmek. Kautsky'nin "ultra-emperyalizm"i —geçerken belirtelim ki, bu sözcük, kesinlikle yazarın söylemek istediklerini ifade etmiyor— kapitalizmin çelişkilerinin korkunç ***köreldiğini*** ifade etmektedir. "İngiltere ve Amerika'da korumacı gümrük hareketinin gerilemesi" deniyor. Peki, burada yeni bir dönemle ilgili en ufak bir eğilim var mıdır? Amerika'nın son derece yoğun olan korumacılığı yumuşatılmıştır, ama korumacılık kalmıştır, aynı şekilde ayrıcalıklar, İngiliz sömürgelerinin İngiltere yararına imtiyaz tarifeleri de kalmıştır. Kapitalizmin bundan önceki "barışçıl" döneminin yerini modern emperyalist dönemin almasının neye dayandığını anımsayalım: iki olguya; serbest rekabetin yerini tekelci kapitalist birliklere bırakmış olmasına ve bütün dünyanın paylaşılmış olmasına. Bu iki olgunun (ve faktörün) dünya ölçüsünde öneme sahip olduğu

açıktır: Sermayenin sömürgelerde hiçbir engelle karşılaşmaksızın yayılabildiği, Afrika'da vs. henüz işgal edilmemiş bölgeleri ele geçirebildiği, sermayenin yoğunlaşmasının henüz güçsüz ve tekelci kuruluşların, yani herhangi bir üretim dalının ***tüm*** alanına egemen olacak kadar büyük kapsamlı kuruluşların henüz oluşmadığı bir dönemde, serbest ticaret ve barışçıl rekabet mümkün ve zorunluydu. Bu tür tekelci kuruluşların doğması ve gelişmesi (bu süreç İngiltere veya Amerika'da herhalde durmamıştır? Kautsky bile savaşın bu süreci hızlandırdığı ve şiddetlendirdiğini inkâr etmek istemeyecektir), önceki serbest rekabeti ***imkânsız*** kılmakta, bunun için gerekli olan zemini ortadan kaldırmakta, buna karşılık dünyanın paylaşılması, barışçıl yayılmadan, sömürgelerin ve nüfuz alanlarının ***yeniden paylaşımı*** için silahlı mücadeleye geçişi ***zorunlu kılmaktadır.*** İki ülkede korumacı gümrük hareketinin ***zayıflamasının*** bu hususta birşeyleri değiştirebileceğini düşünmek gülünçtür.

Devam: Birkaç yıldan beri ***iki*** ülkede sermaye ihracının gerilemesi. Bu iki ülkenin, Fransa ve Almanya'nın her birinin, örneğin Harms'ın verdiği istatistiklere göre, 1912 yılında, yabancı ülkelerde yaklaşık 35 milyar markı (yaklaşık 17 milyar ruble) vardı, tek başına İngiltere'nin ise bunun iki katı kadar parası bulunuyordu.*

Kapitalizm koşullarında sermaye ihracı artışı hiçbir zaman eşit olmamıştı ve olamazdı. Kautsky, sermaye birikiminin azal-

---

* *Bkz.* ***Bernhard Harms,*** *"Dünya Ekonomisinin Sorunları", Jena 1912 —* ***George Paish,*** *"Great Britain's Capital Investments in Colonies vs."; "Journal of the Royal Statistical Society", Vol. LXXV, 1910/11, s. 167 — Lloyd George 1915 başında yaptığı bir konuşmada, yabancı ülkelerdeki İngiliz sermaye yatırımlarını 4 milyar pound sterlin, yani yaklaşık 80 milyar mark olarak tahmin ediyordu.*

dığı ya da iç pazarın kapasitesinin, örneğin kitlelerin durumunun iyileşmesi nedeniyle ciddi biçimde değişikliğe uğradığı yolunda kekeleyerek de olsa tek sözcük söyleyemez. Bu koşullar altında iki ülkede birkaç yıldır sermaye ihracında gerileme kaydedilmesinden yeni bir çağın başladığı sonucunu çıkarmak kesinlikle imkansızdır.

"Mali sermayenin çeşitli kliklerinin uluslararası düzeyde iç içeliğinin artması". Bu, gerçekten genel ve tartışma götürmez tek eğilimdir — birkaç yıldır değil, iki ülkede değil, bütün dünyada kapitalizmin bütününde gündemdedir. Fakat bundan, neden şimdiye kadar olduğu gibi silahlanma değil de silahsızlanma çabaları çıksın? Dünya çapında önemli "top firmaları" (ve genel olarak savaş malzemeleri üreten şirketler) arasından örneğin Armstrong'u alalım. Kısa süre önce İngiliz dergisi "The Economist" (1 Mayıs 1915 tarihli), bu firmanın ***kazancının*** 1905/06 yılında 606.000 pound sterlinden (yaklaşık 6 milyon ruble), 1913 yılında 856.000 ve 1914'te 940.000 pound sterline ***(9 milyon ruble)*** yükseldiğine ilişkin veriler yayınladı. Burada mali sermayenin iç içe geçmesi son derece güçlüdür ve hâlâ artmaktadır: Alman kapitalistleri İngiliz şirketinin işlerinde "hissedar" olarak görev yapmaktadır; İngiliz şirketleri Avusturya için denizaltılar üretiyorlar vs. Uluslararası düzeyde iç içe geçmiş sermaye, silahlanma ve savaşlardan mükemmel kârlar sağlıyor. Çeşitli ulusal sermayelerin uluslararası bir bütün olarak birleşmesi ve iç içe geçmesinden silahsızlanmaya dönük bir ekonomik eğilim sonucu çıkarmak istemek, gerçekten keskinleşen sınıf çelişkileri yerine, darkafalıların bu çelişkilerin körelmesine dönük budalaca isteğini koymak demektir.

V

Kautsky savaşın "dersleri"nden tam bir darkafalılık ruhuyla söz ediyor, bu dersleri savaşın yol açtığı acılar üzerine ahlaki bir dehşet olarak gösteriyor. İşte örneğin "Ulusal Devlet vs." broşüründe yaptığı değerlendirme:

> "Dünya barışı ve silahsızlanmada acil çıkarı olan kesimlerin var olduğuna kuşku yoktur ve bunu ispatlamaya gerek yoktur. Küçük-burjuvaların ve küçük köylülerin, hatta birçok kapitalistin ve aydının, emperyalizmden, savaş ve silahlanma yarışı nedeniyle uğradıkları zararlardan daha güçlü olan herhangi bir yararı yoktur." *(s. 52)*

Bu satırlar Şubat 1915'de yazılmıştır! Gerçekler, küçük-burjuvazi ve "aydınlar" da dahil bütün mülk sahibi sınıfların bir salgın halinde emperyalizmin safına geçtiklerini gösteriyor — ne var ki Kautsky "Kılıftaki Adam"* gibi olağanüstü bir kendini beğenmişlikle, gerçekleri yapmacık sözlerle geçiştirmeyi biliyor. Küçük-burjuvazinin çıkarlarını, onun ***davranışına*** göre değil, bazı küçük-burjuvaların davranışlarıyla adım başında çürüttükleri ***açıklamalarına*** göre değerlendiriyor. Bu, burjuvazinin "çıkarları"nı onun davranışlarına göre değil de, bugünkü toplumsal düzenin hıristiyanlık idealleriyle dolu olduğuna en büyük, en kutsal yeminleri eden burjuva papazlarının, hayırseverlik akan laflarına göre değerlendirmek gibi birşeydir. Kautsky Marksizmi öyle bir biçimde uyguluyor ki, içeriğini şeytan götüre, ve geriye sadece doğaüstü, spiritüalist anlamda bir "çıkar" sözcüğü kalıyor, zira bu sözcükle anlatılmak istenen bir ekonomik gerçeklik değil, masum bir kamu yararı isteğidir.

---

* *Rus yazarı Çehov'un bir öyküsünde darkafalı bir insan tipi. — **Alm. Red.***

Marksizm, "çıkarları", günlük yaşamda milyonlarca kez ifadesini bulan sınıf çelişkileri ve sınıf mücadelesi temelinde değerlendirir. Küçük-burjuvazi ise çelişkilerin köreldiği düşünü görür ve bunun lafını eder, bu çelişkilerin şiddetlenmesinden kaynaklanan "zararlı sonuçları", kendi "gerçekleri" olarak ileri sürer. Emperyalizm, mülk sahibi sınıfların bütün kesimlerinin mali sermayeye tabi olması ve dünyanın bugün çoğu savaşa katılmış olan beş-altı "büyük güç" tarafından paylaşılması demektir. Dünyanın büyük güçler tarafından paylaşılması, bu güçlerin bütün mülk sahibi kesimlerinin, sömürgelerden, nüfuz alanlarından, yabancı ulusların boyunduruk altına alınmasından, bir "büyük güç"e ve bir ezen ulusa aidiyetle bağıntılı azçok kazançlı işler ve ayrıcalıklardan ***çıkarı olduğu*** anlamına gelir.*

Eski varoluş biçimi, eşit biçimde gelişen ve yavaş yavaş yeni ülkelere yayılan kapitalizmin nispeten sakin, barışçıl medeni ilişkileri içinde bir yaşam ***artık imkânsızdır,*** zira başka nitelikte bir çağ başlamıştır. Mali sermaye söz konusu ülkeyi büyük güçler arasından sürüp çıkarmak üzeredir ve bu süreci sonuna kadar götürecek, bu ülkenin sömürgelerine ve nüfuz alanlarına

** E. Schultze, 1915 yılında, devlet ve belediye borçları, ipotekler, ticaret ve sanayi şirketlerinin hisse senetleri vs. dahil bütün dünyadaki kıymetli evrak tutarının 782 milyar frank olduğunun tahmin edildiğini söylüyor. Bu miktarın 130 milyar frankı İngiltere'ye, 115 milyar frankı ABD'ye, 100 milyar frankı Fransa'ya, 75 milyar frankı Almanya'ya aittir, yani bu dört büyük devlete toplam 420 milyar frank düşmektedir ki bu miktar toplam miktarın yarısından fazlasını oluşturur. Diğer halkları geride bırakan, onları ezen ve yağmalayan çok gelişmiş büyük güç uluslarının avantaj ve ayrıcalıklarının ne kadar büyük olduğu buradan anlaşılabilir. (Dr. **Emil Schultze,** "Rusya'da Fransız Sermayesi", "Finanz-Archive", Berlin 1915, 32. yıl, s. 127). Büyük güç uluslarının "anavatan savunması", yabancı ulusların yağmalanmasından elde edilen yağma hakkının savunulmasıdır. Bilindiği gibi, Rusya'da kapitalist emperyalizm güçsüz, fakat askeri-feodal emperyalizm o oranda güçlüdür.*

el koyacak (Almanya'nın İngiltere'ye karşı savaşa girerek bu tehditte bulunduğu gibi), küçük burjuvazinin "büyük güç" ayrıcalıklarını ve ekstra gelirlerini gaspedecektir. Bu, savaşın su yüzüne çıkardığı bir olaydır. Gerçekten de çelişkilerin şiddetlenmesinin —bu durum herkes tarafından, Kautsky tarafından da "İktidar Yolu" adlı yazısında çoktan saptanmıştı— şimdiden ***yol açtığı*** budur.

Ve büyük güç ayrıcalıkları için silahlı mücadelenin gerçeklik olduğu bugün, Kautsky, kapitalistleri ve küçük-burjuvaziyi ***ikna etmeye*** girişiyor: Savaş son derece korkunç, barış ise iyi birşeydir — tıpkı, kürsüsünden kapitalistleri, hayırseverliğin bir tanrı emri, bir ruhsal dürtü ve uygarlığın bir ahlak yasası olduğuna ikna etmek isteyen hıristiyan papazla aynı tarzda ve aynı sonuçlarla. Kautsky'nin "ultra-emperyalizm"e doğru ekonomik bir eğilim olarak tanımladığı şey, gerçekte mali sermayecileri, kötü olanı yapmamaya ***ikna etme*** yönünde gerçekten küçük-burjuva bir çabadan başka birşey değildir.

Sermaye ihracı mı? ***Fakat*** sermaye, sömürgelerden çok bağımsız ülkelere, örneğin ABD'ye ihraç ediliyor. Sömürgeleri ele geçirmek mi? ***Fakat*** sömürgelerin tümü işgal edilmiştir ve neredeyse tümü kurtuluş çabası içindedir.

> "Hindistan İngiltere'nin malı olmaktan çıkabilir. Hindistan artık hiçbir zaman bütünlüklü bir imparatorluk olarak bir yabancı egemenliğine girmeyecektir" *(a.g.y.,* s. 49)*. "Kapitalist bir sanayi devletinin, onu hammadde temini için dış ülkelerden bağımsız kılmaya yetecek bir sömürge imparatorluğu kazanma yolundaki her çabası, diğer kapitalist ülkeleri ona karşı birleştirecek, onu hedefine yaklaştırmaksızın, sonu gelmez bitkin düşürücü savaşlara sokacaktır. Bu politika, devletin bütün ekonomik yaşamını iflasa götürmenin en emin yolu olurdu." *(s. 72 ve 73)*

---

* *"Ulusal Devlet, Emperyalist Devlet ve Devletler Birliği". — **Alm.Red.***

Bu, darkafalı bir tarzda, mali sermayecileri emperyalizmden vazgeçmeye ikna etmek değil mi? Kapitalistleri iflasla korkutmak — bu, borsacıları "birçok kişi bu yolda servetini yitirdiği için" borsa oyunlarından vazgeçirmeye çalışmak istemekle aynı şeydir. Rakip kapitalistin ve rakip ulusun iflası, sermayenin yoğunlaşmasını daha da artırdığı için, sermaye açısından sadece ***kârlıdır;*** o nedenle ekonomik rekabet, yani rakibi iktisaden iflasa sürükleme çabası ne kadar acımasız ve "sıkı" olursa, kapitalistlerin bunu ***askeri olarak*** tamamlama, yani rakibi ***askeri olarak*** da iflasa sürükleme çabası o kadar güçlenir. Sermayenin son derece kârlı biçimde ihraç edilebildiği sömürgelerin ve Türkiye benzeri bağımlı ülkelerin sayısı ne kadar azsa, Türkiye'nin, Çin'in vb. boyunduruk altına alınması ve paylaşılması için mücadele o kadar ***acımasız*** olacaktır — çünkü ***bu*** durumlarda mali sermaye, ABD gibi özgür, bağımsız ve uygar ülkelere yapılan sermaye ihracıyla kıyaslandığında üç kat kâr elde etmektedir. Mali sermaye ve emperyalizm çağının ekonomik teorisi bunu söylüyor. Gerçekler bunu söylüyor. Ne var ki Kautsky, bunların hepsini kaba bir darkafalı "ahlakı"na dönüştürüyor: Özellikle çaba sarfetmeye, hatta Türkiye'nin paylaşılması ya da Hindistan'ın işgal edilmesi için savaşmaya değmez, çünkü "zaten uzun süreli olmayacaktır" ve genelde kapitalizmi barışçıl biçimlerde geliştirmek daha iyidir... İşçi ücretlerini yükselterek kapitalizmi geliştirmek ve pazarları genişletmek elbette daha da iyi olurdu: bu kesinlikle "düşünülebilir", ve bu anlamda mali sermayecilerin vicdanına seslenmek bir papaz vaazı için en uygun konudur... İyiniyetli Kautsky, Alman mali çevrelerinin neredeyse tümünü, sömürgeler için İngiltere ile savaşmaya değmeyeceği, zira bu sömürgelerin zaten çok kısa süre içinde kurtulacaklarına ikna etmiştir...!

İngiltere'nin Mısır'la yaptığı ihracat ve ithalat 1872–1912

yılları arasında İngiltere'nin toplam ihracat ve ithalatından daha yavaş artmıştır. "Marksist" Kautsky bundan şu ahlaki sonucu çıkarıyor:

> "Onun (Mısır'la ticaretin) Mısır askeri olarak işgal edilmeden, sadece ekonomik faktörlerin ağırlığıyla daha az artacağını varsaymamız için hiçbir neden yoktur" *(s. 72)*. "Sermayenin yayılma çabaları, ***en iyi,*** emperyalizmin zor yöntemleriyle değil, ***barışçıl demokrasiyle*** geliştirilebilir." *(s. 70)*

Ne kadar dikkate değer ciddiyette, bilimsel, "Marksist" bir tahlil! Kautsky, bu akılsızca tarihi parlak biçimde "düzeltti", İngilizlerin Mısır'ı Fransızların elinden almaya hiç de ihtiyaçları olmadığını ve Alman mali sermayecileri için savaşlara girmenin ve başka kuruluşlarla birlikte İngilizleri Mısır'dan atmak için bir Türk seferi düzenlemelerinin kesinlikle yararlı olmayacağını "kanıtladı"! Bütün bunlar bir yanlış anlamadan ibaret, başka birşey değil —fakat İngilizler daha, yapılacak "en iyi" şeyin Mısır'a saldırmaktan vazgeçmek ve (***Kautsky'ye göre***— sermaye ihracını genişletme yararına!) "barışçıl demokrasi"ye geçmek olduğunu anlamamışlardır...

> "Serbest ticaretin, kapitalizmin yol açtığı ekonomik çelişkileri ortadan kaldıracağına inanmaları elbette burjuva serbest ticaretçilerin bir yanılsamasıydı. Demokrasi bunu ne kadar az başarabiliyorsa, serbest ticaret de o kadar az başarabilir. Fakat hepimizin, bu çelişkilerin çalışan kitleler için en az acı ve fedakârlığa yol açacak biçimde çözülmesinde çıkarı vardır..." *(s. 73)*

Aman yarabbi! Tanrı bize acısın! Darkafalı nedir diye sorar Lassalle, ve şairin şu ünlü sözüyle yanıt verir: "Tanrının kendisine merhamet edeceği korkusu ve umuduyla dolu boş bir bağırsak".

Kautsky Marksizmi küstahça rezil etmeyi ve kendisini de gerçek bir papaza dönüştürmeyi becermiştir. Papaz, kapitalistle-

ri, barışçıl demokrasiye geçmeleri gerektiğine ***ikna ediyor*** — ve buna da diyalektik diyor: önce serbest ticaret, sonra tekeller ve emperyalizm var idiyse, neden sonra "ultra-emperyalizm" ve arkasından da yine serbest ticaret gelmesin? Papaz, bu "ultra-emperyalizm"in iyiliklerini anlatarak ezilen kitleleri ***teselli*** ediyor, oysa bu papaz "ultra-emperyalizm"in "gerçekleşebilir" olup olmadığını bile söyleyebilecek durumda değil! Feuerbach haklı olarak dini, insanlara teselli verdiği gerekçesiyle savunanların yüzüne, tesellinin gerici anlamını vurmuştur: Kim köleyi köleciliğe karşı isyan için harekete geçirmek yerine teselli ediyorsa, o kölecileri destekliyordur.

İstisnasız bütün ezen sınıflar, egemenliklerini korumak için iki toplumsal işleve gereksinim duyarlar: cellat ve papaz. Cellat, ezilenlerin karşı çıkışını ve öfkesini boğacak, papaz ise sınıf egemenliğinin korunduğu koşullarda, kitlelere, çektikleri acıları ve verdikleri kurbanları yumuşatacak perspektifleri anlatacak (bunu yapmak, bu tür perspektiflerin "gerçekleşebilirliği"ne yemin etmeksizin özellikle kolaydır...) ve bu sayede onları bu egemenlikle uzlaştıracak, onları devrimci eylemlerden alıkoyacak, devrimci ruhlarını yok edecek, devrimci kararlılıklarını parçalayacaktır. Kautsky Marksizmi en iğrenç, en budalaca bir karşı-devrimci teoriye, en kirli ümmetçiliğe dönüştürmüştür.

1909 yılında "İktidar Yolu" adlı broşüründe o, —kimse tarafından çürütülmeyen, kimse tarafından çürütülemeyecek olan— bir olgu olarak kapitalizmin çelişkilerinin keskinleştiğini, bir savaşlar ve devrimler döneminin, yeni bir "devrimci dönem"in yaklaştığını saptar. "Zamanından önce" devrim olamaz diye açıklar ve savaştan önce bir yenilgi olasılığı reddedilemez olsa da, ayaklanmada zafer olasılığını hesaba katmak istememeyi "davamıza doğrudan ihanet" olarak adlandırır.

Sonra savaş patlak verdi. Çelişkiler ***daha da*** derinleşti. Kit-

lelerin çektiği acılar dev boyutlar kazandı. Savaş uzuyor ve alanı gittikçe genişliyor. Kautsky birbiri ardına broşürler kaleme alıyor, sansürün emirlerine itaatkârlıkla uyuyor, gaspedilen topraklar, savaşın dehşeti, savaş müteahhitlerinin korkunç kazançları, pahalılık ve seferber edilmiş işçilerin "askeri köleliği" üzerine hiçbir veri sunmuyor, fakat buna karşılık proletaryayı teselli ediyor da ediyor — proletaryayı, burjuvazinin henüz devrimci ya da ilerici bir rol oynadığı, "bizzat Marx"ın şu ya da bu burjuvazinin zaferini dilediği savaşlardan örnekler vererek teselli ediyor; proletaryayı sömürgeler, yağmacılık, savaşlar ve silahlanmanın olmadığı bir kapitalizmin "mümkün" olduğuyla, "barışçıl demokrasi"nin üstünlüklerini kanıtlayacak sütunlar dolusu bir dizi rakamla teselli ediyor. Kautsky'nin cesareti, kitlelerin sefaletinin arttığını ve gözümüzün önünde gerçekleşen gerçek bir devrimci durumun başladığını (bundan söz edilmemeli! Sansür izin vermiyor...) açıktan reddetmeye yetmiyor ve böylece Kautsky, yeni dönemde mücadelenin kitlelerin "daha az kurban vermesine ve acı çekmesine" yol açacak bu tür biçimlerine ilişkin "perspektifler" çizerek —ne var ki, bu perspektiflerin "gerçekleşebilirliği" üzerine sorumluluk almak istemiyor— burjuvazinin ve oportünistlerin uşaklığını yapıyor... Franz Mehring ve Rosa Luxemburg Kautsky'yi "herkesin adamı" olarak değerlendirirlerken tamamen haklıdırlar.

*

Ağustos 1905'te Rusya'da devrimci durum bir gerçeklikti. Çar, öfkeli kitlelere bir "teselli" vermek için Buligin Duması'nı vaat etmişti. Mali sermayecilerin silahlanmadan vazgeçmesi ve "sürekli barış" üzerine anlaşması "ultra-emperyalizm" olarak adlandırılabiliyorsa, yasaları müzakere eden Buligin rejimi de "ultra-otokratizm" olarak adlandırılabilir. Bir an için, yarın yüzlerce dev girişimde "iç içe geçmiş" dünyanın en büyük yüz yatı-

rımcısının, halklara, savaştan sonra silahsızlanmaya girişmeyi ***vaat ettiklerini*** varsayalım (Kautsky'nin çılgın teorisinden çıkan politik sonuçları incelemek amacıyla bir an için böyle bir varsayımda bulunuyoruz). Bu durumda bile, proletaryaya devrimci eylemlerde bulunmama öğüdü vermek doğrudan ihanet olurdu; devrimci eylem olmadan bütün vaatler, bütün iyi perspektifler sadece hayaldir.

Savaş kapitalistler sınıfına sadece devasa kârlar, yeni yağma seferleri için (Türkiye, Çin vs.) milyarlık siparişler ve yüksek faizli yeni borçlar için parlak şanslar getirmekle kalmamıştır. Hepsi bu değil. Savaş, kapitalistler sınıfına, proletaryayı bölerek ve onu bozulmaya uğratarak daha büyük politik yararlar sağlamıştır. Kautsky bu bozulmayı teşvik ediyor, savaşan proleterlerin bu uluslararası ***bölünmesini,*** "kendi" ulusunun oportünistleriyle, Südekumlarla ***birlik adına*** onaylıyor! Ve hâlâ, eski partilerin birliği şiarının, ulusal proletaryanın ulusal burjuvazisiyle birliği ve çeşitli ulusların proletaryasının bölünmesinden başka bir anlama gelmediğini anlamayanlar var...

VI

"Neue Zeit"ın 28 Mayıs tarihli 9. sayısı, Kautsky'nin "Eski Sosyal-Demokrasinin Çöküşü" üzerine sonuç değerlendirmesiyle (Cunow'a yanıtının 7. bölümü) çıktığında, yukarıdaki satırlar yazılmıştı. Kautsky burada, sosyal-şovenizmi savunmak için bütün eski safsataları ve bunlara ek olarak yeni bir safsatayı topluyor ve bizzat şu sonucu çıkarıyor:

> "Savaşın saf emperyalist bir savaş olduğu, savaş patlak verdiğinde, seçeneğin emperyalizm mi, yoksa sosyalizm mi olduğu ve Almanya, Fransa ve birçok kez de İngiltere'nin sosyalist partilerinin ve proleter kitlelerinin hiç düşünmeden sadece bir avuç parlamenterin emri üzerine emperyalizmin kollarına atıl-

dıkları, sosyalizme ihanet ettikleri ve böylece bütün zamanların en eşi görülmedik çöküşüne yol açtıkları hiç de doğru değildir." *(s. 274)*

İşte yeni bir safsata ve işçileri yanıltmanın yeni bir biçimi: Savaş kesinlikle "saf" emperyalist değilmiş!

Bugünkü savaşın niteliği ve önemi sorununda Kautsky dikkat çekici yalpalamalar içindedir ve Basel ve Chemnitz Parti Kongreleri kararlarına, bu sözü edilen parti lideri, suçlunun suç mekanında bulunmaktan kaçınması gibi, büyük bir ihtiyatla yan çizmektedir. "Ulusal Devlet vs." broşüründe —Şubat 1915'te yazılmıştır— Kautsky, savaşın "herşeye rağmen son tahlilde emperyalist bir savaş" olduğunu *(s. 64)* yazmıştı. Şimdi yeni bir sınırlama yapıyor: ***saf*** emperyalist bir savaş değil — peki öyleyse ne?

Anlaşıldığı gibi, aynı zamanda ulusal bir savaş! Bu korkunç sonuca Kautsky şu "Plehanovcu" güya diyalektiğin yardımıyla varıyor: "Bugünkü savaş sadece emperyalizmin değil, aynı zamanda Rus devriminin de çocuğudur."

O, Kautsky, daha 1904'te, Rus devriminin Pan-Slavizmi yeni bir biçimde canlandıracağını,

> "demokratik bir Rusya'nın Avusturya ve Türkiye Slavlarının ulusal bağımsızlığı elde etme güdüsünü ... yeniden muazzam ölçüde alevlendirmek" zorunda olduğunu öngörmüş. "Bu durumda Polonya sorunu yeniden şiddetlenecek... O zaman Avusturya dağılacak, zira Çarlığın çöküşüyle, bugün hâlâ ayrılma yönünde çabalayan unsurları bir arada tutan demir çember parçalanacak." (Bu son alıntıyı bugün bizzat Kautsky, 1904 yılında kaleme aldığı bir yazısından alıyor) ... "Rus devrimi... Şark'ın ulusal çabalarına muazzam bir itki vermiş ... Avrupa'nın sorunlarına Asya'nın sorunlarını eklemiştir. ***Bütün bu sorunlar, bugünkü*** savaş sırasında şiddetle dile geliyor ve egemen sınıflar arasında emperyalist eğilimler ağır basarken, ***proleter*** kitleler de dahil ***halk kitlelerinin*** ruh hali için çoğu durumda tayin edici oluyor." *(s. 273, a.b.ç.)*

Marksizmin rezil edilmesine bir örnek daha! "Demokratik bir Rusya" Doğu Avrupa halklarının özgürlük güdüsünü alevlendirmek zorunda olduğu ***için*** (bu tartışma götürmez), ***o nedenle*** tek bir ulusu bile kurtarmayan, ama nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, birçok ulusu köleleştirecek olan bugünkü savaş "saf" emperyalist bir savaş değildir. "Çarlığın çöküşü", ulusal yapısının demokratik olmayan niteliği yüzünden Avusturya'nın dağılması anlamına geleceği ***için, o nedenle,*** geçici olarak güçlenen, Avusturya'yı yağma nesnesi haline getiren ve Avusturya uluslarına ***daha da büyük*** bir baskı vaat eden karşı-devrimci Çarlık, "bugünkü savaş"a saf emperyalist değil, belli ölçülerde ulusal bir nitelik de vermiştir. "Egemen sınıflar", aptal darkafalılara ve gözü yıldırılmış köylülere, emperyalist savaşın ulusal amaçları masalını uydurdukları ***için, o nedenle,*** bir bilim adamının, bir "Marksist" otoritenin, bir II. Enternasyonal temsilcisinin kitleleri bu yalanla ve hileyle uzlaştırmaya, egemen sınıflar arasında emperyalist eğilimler, fakat "halk arasında" ve proleter kitlelerde "ulusal" çabalar "formülü"nün yardımıyla uzlaştırmaya hakkı vardır.

Diyalektik, en adi, en alçakça safsataya dönüşüyor!

Bugünkü savaşta ulusal öge ***sadece*** Sırbistan'ın Avusturya'ya karşı savaşında temsil edilmektedir (ki bu Partimizin Bern Konferansı kararında da belirtilmiştir.* Çoktan bu yana varlığını sürdüren ve "devamı" Sırbistan'ın Avusturya'ya karşı savaşında ifadesini bulan, milyonlarca "ulusal kitle"yi kapsayan bir ulusal kurtuluş hareketi, sadece Sırbistan'da, sadece Sırplar arasında söz konusudur. Eğer bu savaş yalıtık kalsaydı, yani tüm Avrupa savaşıyla, İngiltere, Rusya gibi ülkelerin kâr ve gasp amaçlarıyla bağıntılı olmasaydı, bu durumda bütün sosyalistler, Sırp ***burjuvazisinin*** başarısını dilemekle ***yükümlü*** olur-

* *Bkz. Seçme Eserler, C. 5, s. 142. (İnter Yayınları)—**Alm. Red.***

lardı — bugünkü savaşta ulusal momentten çıkan tek doğru ve kesinlikle gerekli sonuç budur. Fakat şimdi Avusturya burjuvazisinin, ruhbanlarının ve generallerinin hizmetinde bulunan safsatacı Kautsky tam da bu sonucu çıkarmıyor!

Devam. Evrimci bilimsel yöntemin son sözünü oluşturan Marksist diyalektik, konunun yalıtık, yani tekyönlü, çarpıtılmış ve saptırılmış değerlendirilmesini yasaklar. Sırp-Avusturya savaşındaki ulusal momentin, Avrupa savaşının bütünü içinde ***hiçbir*** ciddi önemi yoktur ve olamaz. Almanya zafer kazanırsa, Belçika'yı, Polonya'nın bir bölümünü daha, belki de Fransa'nın bir bölümünü vs. boğacaktır. Rusya zafer kazanırsa, Galiçya, Polonya'nın bir bölümü daha, Ermenistan vs. boğulacaktır. Savaş "berabere" biterse, eski ulusal baskı sürecektir. Sırbistan için, yani bu savaşa katılanların yaklaşık yüzde biri için savaş, burjuva özgürlük hareketi "politikasının sürdürülmesi"dir. Yüzde doksan dokuzu için ise emperyalist politikanın, yani ulusları kurtaracak değil, onlara ancak saldıracak durumda olan yaşlanmış bir burjuvazinin politikasının sürdürülmesidir. Üçlü Antant Sırbistan'ı "kurtararak", Sırp özgürlüğünün çıkarlarını, Avusturya'nın yağmalanmasına sağladığı yardım için bir karşılık olarak İtalyan emperyalizmine ***satıyor.***

Bütün bunlar herkesçe bilinmektedir ve Kautsky bütün bunları oportünistleri haklı çıkarmak uğruna arsızca çarpıtıyor. "Saf" olgular ne doğada, ne de toplumda yoktur ve olamaz — Marksist diyalektik işte tam da bunu öğretir ve saflık kavramının, şeyleri bütün karmaşıklığı içinde sonuna kadar kavrayamayan insan anlayışının belli bir sınırlılığı ve tekyanlılığı olduğunu gösterir. Dünyada "saf" kapitalizm yoktur ve olamaz, her zaman, kâh feodal, kâh küçük-burjuva ya da herhangi başka ilişkilerden ***katkılar*** vardır. O nedenle apaçık haydutça amaçlarını "ulusal" lafızlarla bilinçli olarak gizlemeye çalışan emperyalist-

ler tarafından "halk kitleleri"nin alçakça aldatılması gündemdeyken, savaşın "saf" emperyalist nitelikte olmadığından söz eden biri, sınırsız budalalıkta bir ukala ya da safsatacı ve dolandırıcı olduğunu gösteriyor demektir. Aslında söz konusu olan tam da Kautsky'nin, "egemen sınıflar içinde emperyalist eğilimler ağır basarken" "proleter kitleler de dahil halk kitleleri" için ulusal sorunların tayin edici olduğunu söylemesi *(s. 273)* ve bunu "gerçeğin sonsuz çeşitliliği"ne sözde diyalektik bir atıfla "pekiştirmesi" *(s. 274)*, bu emperyalist yalanı ***desteklemesidir.*** Gerçeğin sonsuz çeşitli oluşu tartışma götürmez, bu kutsal bir gerçektir! Fakat bu sonsuz çeşitlilik içinde iki tayin edici ana akım olduğu da tartışma götürmez: savaşın nesnel içeriği, emperyalizmin "politikasının sürdürülmesi", yani yabancı ulusların, "büyük güçler"in yaşlanmış burjuvazisi (ve bu burjuvazilerin hükümetleri) tarafından yağmalanmasıdır, buna karşılık egemen "sübjektif" ideoloji kitlelerin aldatılması için yaygınlaştırılan "ulusal" lafızlardan oluşur.

Kautsky'nin yeniden pişirip önümüze sürdüğü eski safsatasını, yani "solcular"ın meseleyi sanki "savaş patlak verdiğinde" emperyalizm mi, yoksa sosyalizm mi seçeneği olarak ortaya koydukları safsatasını daha önce inceledik. Bu utanmazca bir isnattır, çünkü Kautsky solcular tarafından öne sürülen seçeneğin bir ***başka*** seçenek olduğunu, yani partinin, emperyalist yağma seferine ve söylenen yalana katılması mı, yoksa devrimci eylemlerin propagandası ve hazırlığı mı olduğunu, çok iyi biliyor. Kautsky kendisini Südekumların dalkavukluğunu yapmak için yaydığı aptalca yalanın Alman "sol"u tarafından açığa çıkarılmasından ***sadece*** sansürün koruduğunu da biliyor.

"Proleter kitleler" ile "bir avuç parlamenter" arasındaki ilişkiye gelince, bu hususta Kautsky en bayağı gerekçelerden birini ileri sürüyor:

> "Pro domo [kendim için] savunma yapmamak için Almanları bir yana bırakalım, fakat Vaillant ve Guesde, Hyndman ve Plehanov gibi adamların akşamdan sabaha emperyalist olduklarını ve sosyalizmi terkettiklerini kim ciddi olarak iddia etmek isteyebilir? Parlamenterleri ve 'merci'leri bir yana bırakmak istiyoruz..."

(Kautsky burada açıkça, Rosa Luxemburg ve Franz Mehring'in, mercilerin, yani Alman sosyal-demokrasisinin resmi zirvelerinin, Merkez Komitesinin, "Yönetim Kurulu"nun, Reichstag fraksiyonunun vs. politikasını haklı bir küçümsemeye boğan "Die Internationale" dergisini ima etmektedir.)

> "... fakat sınıf bilinçli dört milyon Alman proleterin 24 saat içinde sağa çarketmesi ve şimdiye kadarki amaçlarına karşı cephe alması için bir avuç parlamenterin emrinin yeterli olduğunu kim iddia edebilir? Eğer bu doğru olsaydı, korkunç bir çöküşün, fakat sadece Partimizin değil, ***kitlenin*** de çöküşünün göstergesi olurdu (altı Kautsky tarafından çizilmiştir). Eğer kitle böylesine karakterden yoksun bir koyun sürüsü olsaydı, mezara girmemiz daha iyi olurdu." *(s. 274)*

Politik ve bilimsel olarak son derece yüksek bir otorite olan Karl Kautsky, davranışıyla ve zavallı bahanelerin seçimiyle kendi kendisini çoktan mezara gömmüştür. Kim bunu anlamıyorsa ya da en azından hissetmiyorsa, o sosyalizm için iflah olmaz biçimde yitirilmiştir ve tam da bu nedenle Mehring, Rosa Luxemburg ve yandaşları "Internationale"de, Kautsky ve ortaklarını en aşağılık kişiler olarak değerlendirirken doğru olan tek şeyi yapmışlardır.

Bir düşünün: Savaşa ilişkin tavır üzerine bir ölçüde özgürce (yani derhal yakalanıp kışlalara sürüklenmeden, doğrudan kurşuna dizilme tehlikesiyle karşı karşıya kalmadan) ***sadece*** "bir avuç parlamenter" fikrini ***belirtebilirdi*** (serbestçe oy verme

hakkına sahiplerdi, pekâlâ hayır diyebilirlerdi — bu yüzden Rusya'da bile kimse dövülmedi ya da kötü muamele görmedi, hatta tutuklanmadı bile), aynı şekilde bir avuç memur, gazeteci vs. Ve şimdi Kautsky, her zamanki mertliğiyle, bu toplumsal ***katmanın,*** Kautsky'nin yıllardan beri onlarca kez, oportünizmin taktiği ve ideolojisiyle bağıntısı üzerine yazdığı bu katmanın ihanetini ve karaktersizliğini ***kitlenin*** üzerine yıkıyor! Genelde bilimsel bir incelemenin, özelde de Marksist diyalektiğin birinci ve temel kuralı, yazardan, sosyalizm içindeki eğilimler arasındaki —biri açıkça ihanetten söz eden ve bu hususta alarm veren, diğeri hiçbir yerde ihanet görmeyen iki eğilim arasındaki— şimdiki mücadeleyle, savaştan önce ***on yıllar boyunca*** sürdürülen mücadele arasındaki ilişkinin tahlilini talep eder. Kautsky bu hususta ağzını bile açmıyor, eğilimler ve ***akımlar*** konusunu ortaya atmak bile istemiyor. Şimdiye kadar herhalde akımlar vardı, şimdi artık yok! Şimdi artık, uşak ruhlu kişilerin hep koz olarak ileri sürdükleri "otoriteler"in ünlü isimleri var. Bu durumda birbirini tanık göstermek ve işlenen "küçük günahlar"ı büyük bir dostlukla, gör beni, göreyim seni kuralına göre gizlemek özellikle kolaydır. L. Martov, Bern'de verdiği bir konferansta (bkz. "Sosyal-Demokrat" No. 36) şöyle haykırıyor: Guesde, Plehanov ve Kautsky'nin yer aldığı nasıl bir oportünizm bu...! Guesde gibi adamları oportünizmle suçlarken daha dikkatli olmak gerekir, diye yazıyordu Akselrod ("Golos" No. 86 ve 87). Kendim için savunma yapmak istemiyorum —diye onaylıyor Kautsky Berlin'de— fakat ... Vaillant ve Guesde, Hyndman ve Plehanov! Gugukkuşu horozu överken, horoz da gugukkuşunu övüyor.*

* *Rusya'da çok ünlü bir Krilov (1768–1844) masalından.* —**Red.**

Hatta Kautsky, uşakça gayretinde, bizzat Hyndman'ın önünde eğilecek kadar ileri gidiyor: onu sanki daha dün emperyalistlere katılmış gibi gösteriyor. Oysa aynı "Neue Zeit"ta ve bütün dünyadaki onlarca sosyal-demokrat gazetede Hyndman'ın emperyalizmi üzerine ***yıllar boyu*** yazılar yazıldı! Eğer Kautsky sözünü ettiği ***kişilerin*** politik biyografisiyle titiz bir biçimde ilgilenseydi, mutlaka şu soru aklına gelirdi: Bu biyografide, "bir günde değil" ama bir düzine yıl içinde emperyalizme geçişi hazırlayan karakter çizgileri ve olaylar yok mu; Vaillant Jaurèscilerin tutsağı değil miydi ve Plehanov Menşeviklerin ve Tasfiyecilerin etkisi altında bulunmuyor muydu? Guesde ***eğilimi,*** herkesin gözü önünde, Guesdist dergi "Le Socialisme"de —bu cansızlık, yeteneksizlik ve tek bir önemli sorunda bile bağımsız tavır alma becerisini gösterememenin örneği olan bu dergide— yavaş yavaş ruhunu teslim etmedi mi? Kautsky (bunu, Kautsky'yi hem de son derece haklı olarak Hyndman ve Plehanov'la aynı sıraya koyanlar için ekleyelim) Millerandizm sorununda, Bernsteincılıkla tartışmaların başlangıcında vs. karaktersizlik göstermedi mi?

Fakat burada, söz konusu liderlerin biyografilerinin bilimsel bir şekilde incelenmesi için en ufak bir ilginin izi bile yok. Hatta, bu liderlerin bugün kendilerini ***kendi*** gerekçeleriyle mi savundukları, yoksa oportünistlerin ve burjuvaların gerekçelerini mi yinelediklerini tahlil etme çabası bile yok. Bu liderlerin davranışları, çok özel bir etkiye sahip oldukları için mi, yoksa yabancı, gerçekten "nüfuz sahibi" askeri makamlar tarafından desteklenen bir eğilime, yani burjuva eğilimine yedeklendikleri için mi ciddi politik öneme sahip oldular? Kautsky bu soruyu araştırmayı bile düşünmüyor; o sadece kitlelerin gözüne kül serpmekle, onları otorite sahibi adların tınısıyla uyuşturmakla,

tartışılan sorunu açık biçimde ortaya koymalarını ve çok yönlü tahlil etmelerini engellemekle meşgul.*

> "... bir avuç parlamenterin emriyle sağa kayan dört milyonluk bir kitle..."

Tek sözcük bile doğru değil. Alman parti örgütünün üye sayısı dört değil, bir milyondur ve ayrıca bu kitle örgütünün (bütün diğer örgütlerde olduğu gibi) ortak iradesini, ***ancak ve yalnız*** onun politik merkezi, yani sosyalizme ihanet eden o "bir avuç" ifade ediyordu. Bu bir avuç insana danışıldı, kendileri oy vermeye çağrıldı; bunlar oy verebilir, makaleler yazabilirlerdi. Oysa kitleye bir kez bile sorulmadı. Sadece oy verememekle kalmadı, aynı zamanda dağıtıldı, kovuşturuldu; bir avuç parlamenterin "emriyle" değil, fakat askeri makamların emriyle. Ordu örgütü sahneye çıktı, ***onda*** liderlerin ihaneti yoktu, "kitle"yi tek tek çağırıp, şu ültimatomu verdi: Ya orduya katılırsın (bunu sana liderlerin öğütlüyor!) ya da kurşuna dizilirsin. Kitle örgütlü hareket etme olanağından yoksundu, çünkü daha önce kurulmuş olan, "bir avuç" Legien, Kautsky ve Scheidemannlarda cisimleşen örgüt, kitleye ihanet etmişti; ***yeni*** bir örgüt kurmak için ise belli bir zamana, eskimiş, çürümüş, miyadını doldurmuş örgütü bir yana atma kararlılığına ihtiyaç vardır.

---

* *Kautsky'nin Vaillant ve Guesde'ye, Hyndman ve Plehanov'a yaptığı gönderme bir başka açıdan da karakteristiktir. Lensch ve Haenisch gibi (oportünistleri bir yana bırakalım) açıkyürekli emperyalistler* ***kendi*** *politikalarını haklı göstermek için Hyndman ve Plehanov'a gönderme yapıyorlar. Bunu yapmaya da* ***hakları*** *var: Söyledikleri şey, yani aslında söz konusu olanın aynı politika olması açısından, bir* ***gerçek****. Kautsky ise, emperyalizme çark ettiklerini söylediği radikaller Lensch ve Haenisch'ten horgörüyle söz ediyor. Kautsky, bu günahkârlar gibi olmadığı, onlarla aynı düşünmediği, gerçek bir devrimci olarak kaldığı için tanrıya şükrediyor. Şaka bir yana! Fakat* ***gerçekte*** *Kautsky'nin bakış açısı aynıdır. Yapmacık laflarıyla ikiyüzlü şovenist Kautsky, oldukça açıkyürekli şovenistler David ve Heine'den, Lensch ve Haenisch'ten daha aşağılıktır.*

Kautsky hasımlarını, solcuları, onlara şu saçmalığı mal ederek vurmaya çalışıyor: onlar güya sorunu "kitleler" savaşa "yanıt olarak" "yirmi dört saat içinde" devrim yapmak ve emperyalizme karşı "sosyalizmi" uygulamak zorundalarmış, güya "kitleler"in bunun dışındaki her türlü davranış biçimi "karaktersizlik ve ihanet" olacakmış gibi koymuşlar. Fakat bu, şimdiye kadar sadece aptal burjuva ve polis etütlerini kaleme alanların, devrimcileri "temizlemek" için ileri sürdükleri katıksız bir saçmalıktır — ve şimdi Kautsky bununla övünmek istiyor. Kautsky'nin sol hasımları, devrimin "yapılamayacağı"nı, devrimlerin objektif olarak (parti ve sınıfların iradesinden bağımsız olarak) olgunlaşmış krizlerden ve tarihin altüst oluşlarından ***doğduğunu,*** örgüt olmadan kitlelerin ortak iradeden yoksun olduklarını, merkezi devletlerin güçlü terörist askeri örgütlerine karşı mücadelenin zor ve uzun süreli bir mesele olduğunu çok iyi biliyorlar. Kitleler kritik bir anda liderlerinin ihaneti karşısında ***hiçbir şey yapamazlardı;*** fakat bu "bir avuç" lider, kredilere karşı oy verme, "iç barış"a ve savaşın haklı gösterilmesine karşı çıkma, ***kendi*** hükümetinin yenilgisinden yana olduklarını açıklama, siperlerde kardeşleşme yönünde propaganda yapmak için uluslararası bir mekanizma oluşturma, devrimci eylemlere geçme zorunluluğunun anlatılacağı illegal yazını* örgütleme vs. ***imkân*** ve yükümlülüğüne ***tam olarak*** sahipti.

---

* *Geçerken belirtelim: Bu amaçla, sınıf nefreti ve sınıf mücadelesiyle ilgili her türlü ifadenin yasaklanmasına yanıt olarak* ***bütün*** *sosyal-demokrat gazetelerin yayınını durdurmak kesinlikle mutlak bir zorunluluk değildi. "Vorwärts"in yaptığı gibi, bu tür ifadelerden vazgeçme koşuluna uyacağını açıklamak bir alçaklık ve korkaklıktı. Bunu yaptığından beri "Vorwärts"* ***politik olarak*** *ölmüştür. L. Martov bunu söylerken haklıydı. Fakat yine de legal gazetelerin, bunların parti gazeteleri,* ***sosyal-demokrat*** *gazeteler* ***değil,*** *sadece işçi sınıfının bir bölümünün teknik ihtiyaçlarına hizmet eden organlar, yani gayri-politik gazeteler olduklarını açıklayarak yaşamalarını sağlamak pekâlâ mümkündü.* ***Savaşa tavır alan*** *illegal bir sosyal-demokrat yazın ve* ***böyle bir tavır almayan,*** *yalan söylemeyen ama gerçeği de dile getirmeyen legal bir işçi basını — bu neden mümkün olmasın?*

Kautsky, Almanya'daki "sollar"ın, tam da bu tür ya da daha çok ***buna benzer*** eylemleri yapma niyetinde olduklarını, fakat askeri sansür koşulları altında bunlar üzerine ***açık*** ve doğrudan konuşma imkanı bulamadıklarını çok iyi biliyor. Oportünistleri ne pahasına olursa olsun savunma niyetinde olan Kautsky, askeri sansürcülerin arkasına gizlenerek, sansürün kendisini teşhir olmaktan koruyacağının bilinciyle, solcuları en saçma şeylerle itham etme alçaklığına kadar vardırıyor işi.

VII

Kautsky'nin bilinçle ve bin türlü hileyle yan çizmeye çalıştığı —ki bu oportünistlere büyük keyif vermektedir— ciddi bilimsel ve politik soru şudur: Nasıl oldu da II. Enternasyonal'in en ünlü temsilcileri sosyalizme ihanet ettiler?

Elbette bu soruyu, şu ya da bu otoritenin kişisel biyografisi anlamında sormamalıyız. Gelecekte biyograflar meseleyi bu yanıyla da değerlendireceklerdir, ne var ki sosyalist hareket şimdi bununla hiç ilgilenmemektedir; sosyalist hareketin asıl ilgilendiği, sosyal-şovenist ***eğilimin*** tarihi kökleri, koşulları, önemi ve gücünün incelenmesidir. 1- Sosyal-şovenizm nereden kaynaklanıyor? 2- Ona güç veren nedir? 3- Ona karşı nasıl mücadele edilmelidir? Sorun ancak böyle konduğunda ciddiyet kazanır, oysa meselenin "kişiler"in sırtına yüklenmesi pratikte basit bir kaçış, bir safsatacı hilesi anlamına gelir.

Birinci soru yanıtlanmak istendiğinde şunlar incelenmelidir: Birincisi, acaba sosyal-şovenizmin düşünsel-politik içeriğinin, sosyalizm içinde daha önce ortaya çıkmış herhangi bir eğilimle ***ilişkisi*** yok mudur; ikincisi, sosyalistlerin bugün sosyal-şovenizmin karşıtları ve savunucuları olarak ayrılmaları —fiili poli-

tik ayrımlar açısından değerlendirildiğinde—, eski, tarihsel olarak daha önce gerçekleşmiş ayrılıklarla hangi ilişki içinde bulunuyor.

Sosyal-şovenizmden, bugünkü emperyalist savaşta anavatan savunması düşüncesinin kabulünü, bu savaşta sosyalistlerin burjuvaziyle ve "kendi" ülkelerinin hükümetleriyle ittifakının savunulmasını, "kendi" burjuvazisine karşı proleter-devrimci eylemlerin propaganda ve desteklenmesinden vazgeçilmesini vs. anlıyoruz. Sosyal-şovenizmin temel düşünsel-politik içeriğinin oportünizmin esaslarıyla tamamen örtüştüğü apaçıktır. Bu ***bir ve aynı*** eğilimdir. Oportünizm 1914/15 savaşı koşulları altında sosyal-şovenizmi yaratmıştır. Oportünizmde özsel olan şey, sınıfların işbirliği düşüncesidir. Savaş bu düşünceyi, olağan faktör ve etkenlerine bir dizi olağanüstü faktör ekleyerek ve nüfusun dağınık kitlelerini özel tehdit ve zor yöntemleriyle burjuvaziyle işbirliğine zorlayarak, sonuna kadar geliştirir. Bu durum oportünizm yandaşlarını elbette artırır ve dünün birçok radikalinin bu kampa geçmiş olmasını da açıklar.

Oportünizm, kitlelerin temel çıkarlarının, sayıları yok denecek kadar az olan bazı işçilerin geçici çıkarına feda edilmesi, ya da başka bir deyişle, işçi sınıfının bir kesiminin, proletarya kitlesine karşı burjuvaziyle ittifakı anlamına gelir. Savaş bu ittifaka özellikle çarpıcı ve zorunlu bir nitelik kazandırır. Oportünizm on yıllar süresinde, kapitalizmin o gelişme döneminin özellikleri sayesinde ortaya çıkmıştır; bu dönemde ayrıcalıklı bir işçi kesiminin nispeten barışçıl ve uygar varlığı onu "burjuvalaştırmış", ulusal sermayenin kârlarından belli kırıntıları bu kesimin almasını sağlamış ve bu kesimi sömürülen ve yoksul kitlelerin sefalet ve acılarından ve devrimci ruh halinden yalıtmıştır. İşte emperyalist savaş, meselelerin bu durumunun sürdürülmesi ve tamamlanmasıdır, çünkü bu savaş, büyük güç uluslarının ***ayrıcalıkları*** uğruna bir savaş, sömürgelerin bunlar arasında yeniden paylaşılması uğruna, bu devletlerin başka uluslar

üzerinde egemenliği uğruna bir savaştır. Küçük-burjuvazinin ya da işçi sınıfı aristokrasisinin (ve bürokrasisinin) "üst kesimi" olarak ayrıcalıklı durumlarının korunması ve pekiştirilmesi — bu, savaş sırasında küçük-burjuva oportünist umutların ve buna uygun taktiğin doğal devamıdır, bu, günümüz sosyal-emperyalizminin ekonomik temelidir.* Ve elbette alışkanlığın gücü, nis-

* *Emperyalistlerin ve burjuvaların, işçileri bölmek ve sosyalizmden koparmak için "büyük güç" ayrıcalıklarının ve ulusal ayrıcalıkların önemine verdikleri büyük değer üzerine düşüncelerden birkaç örnek: İngiliz emperyalisti* ***Lucas,*** *"Greater Rome and Greater Britain" (Oxford 1912) adlı eserinde, bugünkü Britanya imparatorluğunda beyaz olmayanların hak eşitliğini reddediyor (s. 96 ve 97) ve şunu belirtiyor: "İmparatorluğumuzda beyaz işçiler, beyaz olmayanlarla birlikte çalışıyorsa... bunu onlarla eşit oldukları için yapmıyorlar; beyaz işçi beyaz olmayan işçinin arkadaşı olmaktan çok, denetçisi durumundadır" (s. 103). — Sosyal-Demokrasiye Karşı Reich Derneği eski sekreteri* ***Erwin Belger,*** *"Savaştan Sonra Sosyal-Demokrasi" (1915) adlı yazısında, sosyal-demokratların tutumunu övüyor ve bunların "uluslararası, ütopik", "devrimci" düşüncelerden arınmış (s. 44) "saf bir işçi partisi" (s. 43), bir "ulusal", "Alman işçi partisi" (s. 45) olmaları gerektiğini söylüyor. — Alman emperyalisti* ***Sartorius von Waltershausen,*** *"Yabancı Ülkelerde Sermaye Yatırımı" (1907) adlı eserinde, Alman sosyal-demokratlarını, —sömürgelerin ele geçirilmesinden ibaret olan— "ulusal kamu yararının teşvik edilmesi"ni duymak bile istemedikleri için eleştiriyor (s. 438) ve İngiliz işçilerine, "gerçekçilik"lerinden, örneğin göçe karşı mücadele ettiklerinden ötürü övgüler yağdırıyor. — Alman diplomat* ***Ruedorffer,*** *"Dünya Politikasının Anahatları" adlı kitabında, herkes tarafından bilinen bir gerçeğin, sermayenin uluslararasılaşmasının, ulusal sermayelerin güç, nüfuz ve "hisse senedi çoğunluğu" uğruna (s. 161) şiddetli mücadelesini asla dışlamadığının altını çiziyor ve işçilerin de bu mücadelenin içine çekildiklerini vurguluyor (s. 175). Kitap Ekim 1913 tarihlidir ve yazar çok açık biçimde, modern savaşların nedeni olarak "sermaye çıkarları"ndan (s. 157) söz etmektedir; "ulusal eğilim" sorununun sosyalizmin "odak noktası" haline geleceğini (s. 176), hükümetlerin sosyal-demokrasinin gittikçe ulusallaşan uluslararası açıklamalarından (s. 103, 110, 176) korkacak hiçbir şeyleri olmadığını (s. 177) söylüyor. İşçileri, içsel olarak milliyetin parçası olmaktan kurtarmayı başardığı zaman uluslararası sosyalizmin zafer kazanacağını, zira salt zor araçlarıyla kendi başına birşey yapılamayacağını, fakat ulusun iç bağlarının üstünlük kazandığı koşullarda sosyal-demokrasinin yenilgiye uğrayacağını belirtiyor (s. 173 ve 174).*

peten "barışçıl" bir evrimin rutini, ulusal önyargılar, şiddetli altüst oluşlardan korku ve bunlara inançsızlık —bütün bunlar, birçok başka koşul gibi, oportünizmi ve hakeza onunla ikiyüzlü ve korkak— güya sadece geçici olarak, güya sadece özel nedenler ve hesaba katılması gereken şeyler nedeniyle — uzlaşmayı güçlendiren unsurlar olarak işlev görmüşlerdir. Savaş, on yıllar içinde büyütülen oportünizmi bir biçim değişikliğine uğratmış, onu daha yüksek bir aşamaya yükseltmiş, nüanslarının sayısını ve çeşitliliğini artırmış, yandaşlarının saflarını sıklaştırmış, gerekçelerini bir sürü safsatayla zenginleştirmiş, oportünizmin ana akımına deyim yerindeyse bir sürü nehir ve dere eklemiştir — fakat ana akım kaybolmamıştır. Tam tersine.

Sosyal-şovenizm, bu burjuva çıbanın sosyalist partiler içinde varlığını ***sürdürmesini*** olanaksız hale getirmiş olan bir olgunluk derecesine ulaşmış oportünizmdir.

Sosyal-şovenizmin oportünizmle sıkı ve kopmaz bağlarını görmek istemeyenler tek tek olayları ve "durumları" ele alıyorlar: Şu ya da bu oportünist herşeye rağmen enternasyonalistmiş — şu ya da bu radikal şovenist olmuş. Fakat ***eğilimlerin*** gelişmesi söz konusu olduğunda, böyle bir muhakeme düpedüz ciddiyetsizdir. Birincisi, işçi hareketi içinde şovenizmin ve oportünizmin ekonomik temeli aynıdır: "Kendi" ulusal sermayesinin ayrıcalıklarından kırıntılar alan proletaryanın ve küçük-burjuvazinin sayıca az üst katmalarının, proleterler kitlesine, emekçi ve ezilen kitlelere karşı ittifakı. İkincisi, her iki eğilimin düşünsel-politik içeriği bir ve aynıdır. Üçüncüsü, sosyalistlerin II. Enternasyonal dönemine (1889–1914) özgü bir oportünist ve bir devrimci eğilime ayrılması, genelde şovenistler ve enternasyonalistler biçimindeki yeni ayrıma ***uygun düşmektedir.***

Bu son cümlenin doğruluğundan emin olmak için, toplumbilimin (genelde bilim gibi) tekil durumlarla değil, ***kitlesel görüngülerle*** ilgilendiği kuralını anımsatalım. On Avrupa ülkesi-

ni alalım: Almanya, İngiltere, Rusya, İtalya, Hollanda, İsveç, Bulgaristan, İsviçre, Fransa ve Belçika. İlk sekiz ülkede sosyalistler arasındaki yeni ayrım (enternasyonalizme karşı tutumlarına göre), kesinlikle eski ayrıma (oportünizme karşı tutumlarına göre) uygun düşer: Almanya'da oportünizmin kalesi "Aylık Sosyalist Dergi", şovenizmin kalesi haline gelmiştir. Enternasyonalizm düşüncesini yüce tutanlar aşırı solculardır. İngiltere'de British Socialist Party'nin yaklaşık yedide üçü enternasyonalisttir (son hesaplara göre, enternasyonalist karar lehinde 66, aleyhinde ise 84 oy verilmiştir), fakat oportünistler ***blokunda*** (Labour Party + Fabiancılar + Independent Labour Party ise enternasyonalistler yedide birden ***azdır.**** Rusyada oportünistlerin, Tasfiyecilerin organı "Naşa Zarya"da temsil edilen esas gücü, şovenistlerin asıl gücüne dönüşmüştür. Gerçi Plehanov ve Aleksinski daha büyük yaygara yapıyorlar, fakat biz, sadece 1910–1914 arasındaki beş yılın deneyimlerinden de olsa, bunların Rusya'da kitleler arasında sistemli propaganda çalışması yapamayacaklarını biliyoruz. Rusya'da enternasyonalistlerin çekirdek gücünü, "Pravda" eğilimi ve 1912 Ocak'ında Partinin yeniden kurulmasını gerçekleştiren ileri işçilerin temsilcisi olarak Rus Sosyal-Demokrat İşçi Fraksiyonu oluşturmaktadır.

İtalya'da Bissolati ve ortaklarının tamamen oportünist partisi şovenist olmuştur. Enternasyonalizm ***İşçi*** Partisi tarafından temsil edilmektedir. İşçi kitleleri bu Partinin arkasında; oportünistler, parlamenterler ve küçük-burjuvalar şovenizmden yana. İtalya'da şu ya da bu tarafta özgürce karar kılmak için aylarca

* *Genellikle* ***sadece*** *Independent Labour Party, British Socialist Party ile karşılaştırılır. Bu yanlıştır. Örgütsel biçimler değil, meselenin özü incelenmelidir. Günlük gazeteleri alalım: Bunlar, biri British Socialist Party'nin (Daily Herald), diğeri oportünistler blokunun (Daily Citizen) olmak üzere* ***iki*** *adettir. Günlük gazeteler, gerçek propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışmasını ifade ederler.*

olanak vardı ve bu karar tesadüf sonucu değil, sıradan işçilerin sınıfsal durumuyla küçük-burjuva kesimlerin sınıfsal durumunun farklılığına uygun olarak alındı.

Hollanda'da Troelstra'nın oportünist partisi, genel olarak şovenizmle barış yapıyor (Hollanda'da gerek küçük gerek büyük burjuvaların, kendilerini en çabuk "yutabilecek" güç olarak Almanya'ya karşı nefret dolu olmaları bizi yanıltmamalı). Başta Gorter ve Pannekoek olmak üzere Marksist parti, tutarlı, dürüst, ateşli ve inançlı enternasyonalistleri temsil ediyor. İsveç'te oportünist lider Branting, Alman sosyalistlerinin ihanetle suçlanmasına çok öfkeleniyor, fakat solcuların lideri Höglund, yandaşları arasında meseleleri tam da böyle kavrayan insanlar bulunduğunu açıklıyor (bkz. "Sosyal-Demokrat" *No. 36).* Bulgaristan'da oportünizm karşıtları, "Daryürekliler", "Novo Vreme" adlı dergilerinde Alman sosyal-demokratlarını açıkça "domuzluk"la suçluyorlar. İsviçre'de oportünistlerin yandaşları, Alman sosyal-demokratlarını mazur gösterme eğilimindeler (bkz. Zürih'te çıkan yayın organları "Volksrecht"), buna karşılık çok daha radikal R. Grimm'in yandaşları, "Berner Tagwacht"ı Alman sollarının bir organı haline getirmiş durumdalar. On ülke içinde sadece ikisi bir istisna oluşturur: Fransa ve Belçika. Aslında buralarda da enternasyonalistler yok değildir, fakat (kısmen çok anlaşılır nedenlerle) olağanüstü güçsüz ve baskılanmış durumdadırlar; bizzat Vaillant'ın "Humanitè"de, okurlarından, ***hiçbirini*** tam olarak yayınlamadığı enternasyonalist eğilimde mektuplar aldığını itiraf ettiğini unutmayalım.

Akımlar ve eğilimler alındığında, bir bütün olarak şunu kabul etmek gerekir ki, Avrupa sosyalizminin tam da oportünist kanadı sosyalizme ihanet etmiş ve şovenizme iltihak etmiştir. Bu kanadın resmi partiler içindeki gücü, herşeye kadir görünmesi nereden geliyordu? Özellikle eski Roma ya da buna ben-

zer, hayata pek yakın olmayan konularda tarihsel sorular sormayı çok iyi bilen Kautsky, şimdi mesele kendisini ilgilendirdiği için, sahte bir tavır takınarak, bütün bunları kavramıyormuş gibi davranıyor. Fakat mesele gün gibi açıktır. Oportünistlerin ve şovenistlerin muazzam gücü, burjuvaziyle, hükümetler ve genelkurmaylarla yaptığı ***ittifaktan*** doğmuştur. Bizde Rusya'da bu çoğu kez unutulur ve darkafalıların bütün ahlak vaazlarında okunabileceği gibi, oportünistler sanki sosyalist partilerin bir ***parçasıymış,*** sanki bu partilerde her zaman iki aşırı kanat olmuş ve olacakmış gibi, sanki sadece "aşırılık"tan kaçınmak söz konusuymuş gibi vs. görülür.

Oysa gerçekte, oportünistlerin şeklen işçi partisi içinde olmaları, onların —nesnel olarak— işçi hareketi içinde burjuvazinin siyasi taburları, onun etkisinin taşıyıcıları, burjuvazinin ajanları olmalarını dışlamaz. Erostrat ününe sahip oportünist Südekum, bu sosyal doğruyu, bu sınıfsal doğruyu çarpıcı biçimde gösterdiğinde, birçok iyiniyetli insan çok şaşırdı. Fransız sosyalistleri ve Plehanov, parmaklarıyla Südekum'u göstermeye başladılar — oysa Vandervelde, Sembat ve Plehanov'un, biraz değişik bir ulusal fizyonomiyle ***Südekum'un aynısını*** görmeleri için, aynaya bir bakmaları yeterdi. Kautsky'yi öven ve Kautsky tarafından övülen Alman MK üyeleri ("Yönetim Kurulu") alelacele, Südekum'un çizgisiyle "hemfikir olmadıklarını" ihtiyatlı, mütevazı ve nazik bir üslupla açıkladılar.

Bu gülünçtür, çünkü Alman sosyal-demokrat partisinin pratik politikasında, tayin edici anda yüzlerce Haase ve Kautsky'den daha güçlü olduğu ortaya çıkan, tek başına Südekum olmuştur (tıpkı Rus gazetesi "Naşa Zarya"nın, tek başına, Brüksel Bloku'nun onunla bozuşmaktan çekinen bütün eğilimlerinden daha güçlü olması gibi).

Neden? Tam da Südekum'un arkasında bir büyük gücün bur-

juvazisi, hükümeti ve genelkurmayı durduğu için. Bunlar Südekum'un politikasını binbir biçimde destekliyor, karşıtlarının politikasını ise her çareye başvurarak, hapsetme ve kurşuna dizme dahil engellemeye çalışıyorlar. Südekum'un sesi (tıpkı Vandervelde, Sembat ve Plehanov'un sesi gibi) burjuva basını tarafından milyonlarca nüsha gazeteyle çoğaltılıyor, fakat hasımlarının sesi legal basında ***duyulmuyor,*** çünkü dünyada askeri sansür diye birşey var!

Herkes oportünizmin tesadüfi birşey olmadığını, tek tek insanların günahı, ihmalkârlığı, ihaneti değil, tüm bir tarihsel dönemin sosyal ürünü olduğunu biliyor. Fakat herkes bu gerçeğin tüm anlamı üzerinde ciddice düşünmüyor. Oportünizmi legalizm yetiştirdi. 1889–1914 döneminin işçi partileri burjuva yasallığından yararlanmak zorundaydılar. Kriz patlak verdiğinde illegal çalışmaya geçmek gerekiyordu (böyle bir geçiş ise ancak, bir dizi savaş hilesiyle birlikte çok büyük bir enerji ve kararlılıkla mümkündür). Bu geçişi engellemek için ***tek başına bir*** Südekum yeter, çünkü tarihsel-felsefi bir söylemle, Südekum'un arkasında tüm "eski dünya" durmaktadır — çünkü, pratik-politik söylemle, bu Südekum sürekli olarak burjuvaziye, onun sınıf düşmanının bütün savaş planlarını ifşa etmiştir ve etmeye devam edecektir.

Alman sosyal-demokrat partisinin tümünün (aynı şey Fransızlar vs. için de geçerlidir), ***sadece*** Südekum'un hoşuna giden ya da onun göz yumduğu şeyleri yaptığı bir gerçektir. Legal olarak bundan başka birşey yapmaya ***izin yoktur.*** Alman sosyal-demokrat partisi içinde yapılan ***dürüst,*** gerçekten sosyalist çalışma, bu partinin mercilerine ***rağmen,*** parti merkezini ve parti merkez organını ***atlayarak,*** örgütsel disiplini ***ihlal ederek*** yapılmaktadır, örneğin 31 Mayıs 1915 tarihli "Berner Tagwacht"ta çıkan Alman "solları"nın anonim çağrısı gibi, yeni bir partinin anonim yeni merkezleri adına ***fraksiyoncu*** bir çalışma

olarak yapılmaktadır. Legien, Südekum, Kautsky, Haase, Scheidemann ve ortaklarının eski, çürümüş ulusal-liberal partisi değil, ***yeni*** bir parti, gerçek bir işçi partisi, gerçek bir devrimci sosyal-demokrat parti fiilen büyümekte, güçlenmekte ve örgütlenmektedir.* O nedenle oportünist Monitor, "Prusya Yıllıkları"nda, oportünistler için ***(bunu burjuvazi için diye okuyun)*** bugünkü sosyal-demokrasinin sağa ***çarketmesinin*** zararlı olacağını, çünkü bu durumda işçilerin ondan uzaklaşacağını söylerken, istemeyerek, son derece derin bir tarihsel gerçeği ifade etmiştir. Oportünistlerin ve burjuvazinin, tam da bugünkü partiye, onun sağ ve sol kanatlarının birliğine, dünyadaki herşeyi pürüzsüz bir biçimde "tamamen Marksist" laflarla uzlaştırmayı beceren Kautsky'nin resmi temsilciliğine ihtiyacı var. Lafta: —halk için, kitle için, işçiler için— sosyalizm ve devrimci ruh; gerçekte Südekumculuk, yani her ciddi kriz anında burjuvaziyle birleşme. ***Her*** kriz diyoruz, zira sadece savaş durumunda değil, her ciddi politik grevde de, gerek "feodal" Almanya gerekse de "özgürlükçü-parlamenter" İngiltere ve Fransa ***derhal*** şu ya da bu ad altında sıkıyönetim ilan edecektir. Aklıselim sahibi ve sağlıklı düşünebilen hiç kimse bundan kuşku duyamaz.

---

4 Ağustos'taki tarihi oylama öncesindeki olaylar olağanüstü karakteristiktir. Resmi parti bu olayları resmi bir ikiyüzlülükle örtbas etmiştir: Çoğunluk karar vermiş, herkes tek adammışcasına **evet oyu vermiş. Fakat Ströbel "Internationale" de bu ikiyüzlülüğü teşhir etmiş ve gerçeği anlatmıştır: Sosyal-demokrat fraksiyon içinde, son şekli verilmiş bir **ültimatomla,** yani fraksiyoncu bir kararla, bölünme demek olan bir kararla gelen **iki** grup vardı: Yaklaşık 30 kişi olan oportünistler grubu, **her halükârda** krediler **lehine** oy vermeyi kararlaştırmıştı; yaklaşık 15 kişi olan sol grup ise —daha az kararlı biçimde— **aleyhte** oy verme kararındaydı. Belirli bir tavrı olmayan "merkez", yani "bataklık", oportünistlerle birlikte oy kullanınca, solcular yenilgiye uğradıklarını gördüler ve... boyun eğdiler! Alman sosyal-demokrasisinin "birliği" baştan sona ikiyüzlülüktür ve fiilen oportünistlerin her ültimatomuna boyun eğmeyi gizler.*

Yukarıdaki sosyal-şovenizmle nasıl mücadele edilmelidir sorusunun yanıtı buradan çıkar. Sosyal-şovenizm, kapitalizmin uzun süren nispeten "barışçıl" döneminde, son derece olgunlaşmış ve küstahlaşmış, düşünsel-politik olarak sosyal-demokrat işçi partileri ***içinde böyle bir eğilimin*** varlığıyla ***uzlaşılamayacak*** kadar yerleşik biçimler kazanmış, burjuvaziye ve hükümetlere son derece sıkı bağlarla bağlı oportünizmdir. Küçük bir taşra kentinin uygar tretuvarlarında ince ve hafif tabanlı bir ayakkabıyla idare edilebilirse de, bir dağ gezintisinde kalın, tabanı çivili ayakkabılar olmadan olmaz. Avrupa'da sosyalizm, nispeten barışçıl ve dar ulusal engellerle sınırlı safhasını artık geride bırakmıştır. 1914–15 savaşıyla devrimci eylemler dönemine girmiştir ve oportünizmle ipleri tamamen koparmanın, onu işçi partileri içinden sürüp atmanın zamanı kesinlikle gelmiştir.

Şu kendiliğinden anlaşılır: Dünya çapındaki gelişmesinin yeni döneminde sosyalizmin önündeki görevlerin saptanmasından, çeşitli ülkelerde devrimci sosyal-demokrat işçi partilerinin küçük-burjuva oportünist partilerden kopması sürecinin hangi hızda ve biçimlerde gerçekleşeceği doğrudan doğruya çıkmaz. Fakat buradan, böyle bir ayrılığın kaçınılmazlığını kavrama ve bu bakış açısıyla işçi partilerinin bütün politikalarına yön verme zorunluluğu çıkar. 1914/15 savaşı tarihte öylesine büyük bir değişiklik anlamına gelir ki, oportünizme karşı tutum eskisi gibi ***kalamaz.*** Olanı olmamış kılmak mümkün değildir; kriz anında oportünistlerin, işçi partileri içinde burjuvazinin safına geçen unsurların çekirdeği olduklarını kanıtladıkları gerçeğini, işçilerin bilincinden, burjuvazinin deneyiminden, genel olarak çağımızın politik kazanımlarından çıkarıp atamayız. Oportünizm, Avrupa'nın tümü açısından değerlendirildiğinde, savaştan önce delikanlılık çağındaydı. Savaşla birlikte kesin erkek olmuştur ve onu yeniden "masum" ve genç kılmak imkansızdır. Parlamen-

terlerden, gazetecilerden, işçi hareketinin memurlarından, ayrıcalıklı görevlilerden ve proletaryanın bazı kesimlerinden bir toplumsal katman oluşmuş, bu katman kendi ulusal burjuvazisiyle ***iç içe geçmiş,*** burjuvazi tarafından tamamen doğru biçimde değerlendirilmiş ve "itaatkâr" kılınmıştır. Ne geriye dönülebilir, ne de tarihin tekerleği durdurulabilir — korkusuzca yürümek, işçi sınıfının hazırlayıcı, legal, oportünizme batmış örgütlerinden, kendilerini yasallıkla ***sınırlamamayı*** bilen ve oportünist ihanete karşı kendilerini güvence altına alabilecek devrimci örgütlere, "iktidar mücadelesi"ne, burjuvaziyi yıkma mücadelesine girişen bir proletaryanın örgütlerine doğru ilerlemek gerekir.

Ayrıca buradan, kendi bilinçlerini ve işçilerin bilincini, II. Enternasyonal'in Guesde, Plehanov, Kautsky vs. gibi öndegelen otoritelerine karşı tutumlarının nasıl olacağı sorusuyla muğlaklaştıranların, meseleyi ne kadar yanlış değerlendirdikleri çıkar. Gerçekte bu soru değil: Eğer bu kişiler yeni görevleri kavramıyorlarsa, kenara çekilmek zorunda kalacaklar, ya da bugün olduğu gibi, oportünistlerin tutsağı olarak kalacaklardır. Eğer bu kişiler kendilerini bu "tutsaklık"tan kurtarırlarsa, devrimcilerin kampına dönüşlerinde yollarına ***politik*** engeller çıkarılmayacaktır. Eğilimlerin mücadelesinin ve işçi haraketinin birbirini izleyen dönemlerinin yerine, tekil şahısların rolünü geçirmek istemek kesinlikle saçma bir anlayış olurdu.

VIII

İşçi sınıfının legal kitle örgütlerinin varlığı, II. Enternasyonal dönemindeki sosyalist partilerin herhalde en önemli özgül belirtisini oluşturur. En güçlü oldukları yer Alman partisiydi ve burada 1914/15 savaşı en şiddetli değişikliğe yol açtı, sorunu en

had safhada ortaya koydu. Açıktır ki devrimci eylemlere geçiş, legal örgütlerin polis tarafından dağıtılması anlamına gelmek zorundaydı, ve Legien'den Kautsky'ye kadar eski parti, proletaryanın devrimci hedeflerini mevcut legal örgütlerin korunmasına kurban etti. Bu ne kadar inkâr edilirse edilsin bir gerçektir. Mevcut polis yasalarının izin verdiği örgütler için, proletaryanın devrim hakkı satıldı.

Sosyal-demokrat Alman sendikalarının lideri Carl Legien'in broşürünü alalım: "Sendika Yöneticileri Neden Partinin İç Yaşamına Daha Çok Katılmak Zorundalar?" (Berlin 1915). Bu, yazarın 27 Ocak 1915'te sendika fonksiyonerlerinin bir toplantısında verdiği bir konferanstır. Legien konferansında, kaleme aldığı broşürde de yer alan, başka zaman askeri sansürün kesinlikle izin vermeyeceği son derece ilginç bir belge okur. "Niederbarnim Mıntıkası Uzmanlar Raporu" denen bu belge, Alman sol sosyal-demokratlarının görüşlerini, partiye karşı protestolarını ortaya koyuyor. Devrimci sosyal-demokratlar, deniyor bu belgede, bir faktörü öngöremezlerdi ve öngöremediler. Bu da şuydu:

> "Alman Sosyal-Demokrat Partisinin ve sendikaların tüm örgütlü gücünün savaşan hükümeti desteklemesi, bu gücün kitlelerin devrimci enerjisinin bastırılması için kullanılması" (Legien'in broşürü, *s. 34*).

Bu kesinlikle doğru. Bu yazıda yer alan şu iddia da doğru:

> "Sosyal-Demokrat Fraksiyonun 4 Ağustos'taki oylamasıyla, kitleler içinde derin kökler salmış da olsa başka bir anlayışın, sınanmış Parti önderliğinde değil, ancak Parti mercilerinin iradesine karşı, Partinin ve sendikaların direnişi aşılarak yerleşebileceği kesinleşti." *(Aynı yerde)*

Bu kesinlikle doğru.

> "Sosyal-Demokrat Fraksiyon 4 Ağustos'ta görevini yerine

> getirseydi, büyük ihtimalle örgüt biçimsel olarak yok edilmiş olacaktı, fakat ruhu, Anti-Sosyalist Yasa döneminde partiye egemen olan, bütün zorlukların aşılmasını sağlayan o ruh kalacaktı." *(Aynı yerde)*

Legien'in broşüründe, raporunu dinlemek için etrafına topladığı "liderler" kumpanyasının, kendilerini sendika yöneticileri ve memurları olarak adlandıran kişilerin, bunu duyduklarında ***kahkahalara boğuldukları*** söyleniyor. Kriz anında illegal devrimci örgütler (Anti-Sosyalist Yasa döneminde olduğu gibi) oluşturulabileceği ve oluşturulması gerektiği fikri onlara ***gülünç*** gelmişti. Fakat burjuvazinin sadık köpeği olarak Legien göğsünü gururla gererek haykırmıştı:

> "Bu cümle açık anarşist bir düşünce içeriyor: Kitlelerin karara varmasını sağlamak için örgütü parçalamak. Bu anarşist bir düşüncedir, bundan hiç kuşkum yok."

"Çok doğru" diye haykırıyorlar koro halinde *(aynı yerde, s. 37),* kendilerini işçi sınıfının sosyal-demokrat örgütlerinin liderleri olarak adlandıran burjuvazinin uşakları.

Çok öğretici bir tablo. İnsanlar burjuva yasallığıyla öylesine bozulmuş ve alıklaştırılmışlardır ki, devrimci mücadeleyi yönetmek için ***başka illegal*** örgütlerin zorunluluğu düşüncesini bile ***kavrayamıyorlar.*** Bu kişiler, legal, polisin icazetiyle varlık sürdüren derneklerin, aşılmaması gereken sınırı oluşturduğuna inanacak kadar düşmüşlerdir — sanki kriz zamanında ***önderlik edecek*** dernekler olarak bu tür derneklerin ***korunması*** düşünülebilirmiş gibi! İşte size oportünizmin canlı diyalektiği: Legal derneklerin basitçe büyümesi, kalın kafalı, ama kılı kırk yaran dargörüşlü kişilerin kendilerini yazıhane defterlerini tutmakla sınırlama alışkanlığı, kriz anında, bu kılı kırk yaran darkafalıların, kitlelerin devrimci enerjisini ***boğma*** çabası içinde olan hainler olarak ortaya çıkmalarına yol açtı. Ve bu bir tesadüf değil-

dir. Zorunluluk devrimci örgütlenmeye geçişi emretmektedir, değişen tarihsel durum bunu gerektirmektedir, proletaryanın devrimci eylemleri dönemi bunu talep etmektedir — fakat bu geçiş ancak, eski liderleri, devrimci enerjiyi yok eden bu kişileri ***aşarak, ancak*** eski partiyi ***aşarak,*** ancak bu eski partiyi ***yıkarak*** mümkündür.

Fakat karşı-devrimci darkafalılar elbette ortalığı velveleye veriyorlar: "Anarşizm!" — tıpkı oportünist Ed. David'in Karl Liebknecht'i "anarşizm"le suçlaması gibi. Öyle görünüyor ki, Almanya'da dürüst sosyalistler olarak sadece, oportünistlerin anarşist diye suçladıkları liderler kaldı...

Modern orduyu alalım. Ordu iyi örgüt örneklerinden biridir. Ve bu örgüt ancak esnek olduğu ve aynı zamanda milyonlarca insana ***ortak bir irade*** vermeyi başardığı için iyidir. Bugün bu milyonlar ülkenin çeşitli yerlerinde evlerinde oturuyorlar. Yarın seferberlik emri geldiğinde derhal kendilerine bildirilen noktalarda toplanmış olacaklar. Bugün siperlerdeler, buralarda bazen aylarca kalıyorlar. Yarın başka bir düzende taarruza kalkıyorlar. Bugün kurşunlara ve şarapnel parçalarına karşı siper alarak mucizeler yaratıyorlar. Yarın açık savaşta mucizeler yaratıyorlar. Bugün ordunun öncü birlikleri yeraltına mayın döşüyor, yarın pilotların talimatları uyarınca yerüstünde kilometrelerce ilerliyorlar. Evet, belli bir hedef uğruna, belli bir iradeyle canlanan milyonlarca insan, ilişki ve eylemlerini, faaliyetlerinin mekân ve yöntemlerini, silah ve araçlarını, savaşın değişen koşulları ve gereklerine uygun olarak değiştirdiğinde, buna örgüt denir.

Aynı şey işçi sınıfının burjuvaziye karşı mücadelesi için de geçerlidir. Bugün devrimci durum yok, kitleler içinde bir mayalanmanın, onun eylemliliğinin artmasının koşulları yok; bugün eline bir oy pusulası tutuşturuluyor, onu al, bu oy pusulasıyla, hapishaneye girmek korkusuyla koltuklarına sıkıca sarılan in-

sanlara parlamentoda sıcak bir yer sağlamak için değil, düşmanını yenilgiye uğratmak için örgütlenmeyi bil. Yarın elinden oy pusulası alınıp da yerine bir filinta ve makine tekniğinin en son gelişmeleri ışığında üretilmiş seri ateşli top verildiğinde, bu ölüm aletlerini ve imha araçlarını al, savaştan korkan duygusal sulugözleri dinleme; dünyada henüz işçi sınıfının kurtuluşu için ateş ve barutla yok edilmesi ***gereken*** çok şey var, ve kitleler içinde öfke ve umutsuzluk arttığında, devrimci durum söz konusu olduğunda, yeni örgütler yaratmaya ve bu son derece yararlı ölüm ve imha araçlarını ***kendi*** hükümetine ***karşı*** ve ***kendi*** burjuvazine ***karşı kullanmaya*** hazır ol.

Elbette bu kolay değil. Zorlu hazırlayıcı eylemleri gerekli kılacak. Ağır kurbanlar gerektirecek. Bu, hakeza ***öğrenilmesi gereken yeni*** bir örgütlenme ve savaş ***tarzıdır;*** bilim ise hatalar ve yenilgiler olmadan öğrenilmez. Sınıf mücadelesinin bu biçiminin seçimlere katılmakla ilişkisi, taarruzun manevralarla, yürüyüşlerle, sipere yatmayla ilişkisi gibidir. Bu mücadele tarzı tarihte ***çok seyrek*** gündeme gelir, fakat sonuçları ve önemi onlarca yıla yayılır. ***Bu tür*** mücadele yöntemlerinin hayata geçirilebildiği, hayata geçirilmesinin zorunlu olduğu ***günler,*** başka tarihsel dönemlerin ***birçok yirmi yılına*** eşittir.

... K. Kautsky ile C. Legien'i bir karşılaştıralım.

> "Parti küçük olduğu sürece —diye yazıyor Kautsky—, savaşa karşı her protesto propaganda açısından cesur bir eylem etkisi gösteriyordu... Rus ve Sırp yoldaşların ... hayranlık uyandıran tavırları böyle bir tavır olarak genel kabul görmüştür. Bir parti güçlendikçe kararlarının gerekçelerindeki propagandist niyetlerle, pratik sonuçlara ilişkin düşünceler daha çok birbirine karışır, bu iki tür nedenin aynı ölçüde hakkını vermek daha çok güçleşir. Fakat yine de ne biri, ne öteki ihmal edilmemelidir. O nedenle, ne kadar güçlenirsek, her yeni, karmaşık durumda,

aramızda görüş ayrılıkları o kadar kolay ortaya çıkmaktadır." ("Enternasyonalite ve Savaş", *s. 30)*

Kautsky'nin mülahazaları, Legien'inkilerden sadece ikiyüzlülüğü ve korkaklığıyla ayrılmaktadır. Öz itibariyle Kautsky, Legien'lerin devrimci eylemi alçakça reddedişini sadece destekliyor ve haklı gösteriyor, fakat bunu kalleşçe yapıyor, hiçbir biçimde kesin ifade kullanmıyor, meseleyi imalarla geçiştirmek istiyor, kendini saygıyla eğilmekle sınırlıyor, hem de eşzamanlı olarak hem Legien'in hem de başkalarının, Rusların ve onların devrimci tavırları önünde eğilmekle sınırlıyor. Biz Ruslar, devrimcilere karşı böyle bir tavır gösterilmesine sadece liberallerden alışıktık: Liberaller devrimcilerin "cesaret"ini takdir etmeye daima hazırlar, fakat bunu yaparken katıksız oportünist taktiklerinden ne pahasına olursa olsun asla vazgeçmezler. Kendisine saygısı olan devrimciler, Kautsky'den gelecek bir "takdir ifadesi"ni kabul etmeyecek, sorunun bu biçimde konuşunu daha ziyade öfkeyle reddedeceklerdir. Eğer devrimci durum yok idiyse, devrimci eylem propagandası yapmak mutlak zorunluluk değildiyse, Ruslarla Sırpların tavrı ***doğru değildi,*** taktikleri yanlıştı. Legien ve Kautsky gibi mert kahramanlar, hiç olmazsa inançlarının cesaretini taşısınlar, bunu açıkça söylesinler.

Fakat Rus ve Sırp sosyalistlerinin taktiği "takdir"i hak ediyorsa, o zaman Alman, Fransız vb. "güçlü" partilerin ***tam karşıt*** taktiğini haklı çıkarmaya çalışmak caiz değildir, caniyanedir. Kasten belirsiz "pratik sonuçlar" ifadesiyle Kautsky, büyük ve güçlü partilerin hükümet tarafından örgütlerinin dağıtılması, kasalarına el konması, liderlerinin tutuklanması tehdidi karşısında ***korkuya kapıldıkları*** basit gerçeğini ***gizlemiştir.*** Bu, Kautsky'nin, devrimci taktiğin nahoş "pratik sonuçları" uyarısıyla sosyalizme ihaneti haklı çıkarmaya çalışmasından başka bir anlama gelmez. Bu Marksizmin rezil edilmesi değil midir?

"Bizi tutuklarlardı" demiş, 4 Ağustos oylamasında savaş kredilerini onaylayan sosyal-demokrat Reichstag milletvekillerinden biri, Berlin'deki bir işçi toplantısında. Fakat işçiler yanıt olarak haykırmışlar: "Eee, varsın olsun!"

Eğer Almanya'da ***ve Fransa'da*** işçi kitlelerine, devrimci eylemlere hazırlanmanın bugün zorunlu olduğu devrimci ruhunu ve bilincini vermenin başka bir ***işareti*** yok idiyse, bir milletvekilinin yürekli konuştuğu için tutuklanması, çeşitli ülkelerin proleterlerinin ortak devrimci çalışma için ***birleşmesi*** yönünde bir uyarı ve çağrı olarak yararlı bir rol oynardı. Böyle bir birleşme ***kolay değildir;*** fakat başta duran, bütün politikayı kuşbakışı gören milletvekilleri, bir o kadar, ***inisiyatifi ele almakla*** yükümlüydü.

Sadece savaşta değil, —her türlü devrimci kitle eylemlerini bir yana bırakalım— politik durumun her gerginleşmesinde de hükümet, ***en özgür*** burjuva ülkenin hükümeti ***bile,*** daima ve muhakkak legal örgütleri feshetme, kasalarına el koyma, liderleri tutuklama ve benzeri "pratik sonuçlar"la tehdit edecektir. O halde ne yapmalı? Bu nedenle, Kautsky'nin yaptığı gibi, oportünistleri mazur mu görmeli? Fakat bu, sosyal-demokrat partilerin ulusal-liberal işçi partilerine dönüşmesini onaylamak demektir.

Sosyalistler için bir tek çıkarsama olabilir: "Avrupa" partilerinin mutlak legalizmi, salt legalizmi ömrünü doldurmuş ve emperyalizm öncesi kapitalizmin gelişmesi sayesinde bir burjuva işçi politikasının temellerine dönüşmüştür. Bu, bir tek legal mevzi bile terkedilmeksizin, illegal bir temelle, illegal bir örgütle, illegal sosyal-demokrat çalışmayla tamamlanmalıdır. Bunun ***nasıl*** yapılacağını ise, bu yolu tutma isteğinin var olması koşuluyla, bunun zorunluluğunun net bir biçimde bilince çıkması koşuluyla deneyim gösterecektir. Rusya'nın devrimci sosyal-

demokratları, 1912/14 yıllarında, bu görevin çözülebileceğini göstermişlerdir. Mahkemede en iyi tavrı koyan ve Çarlık tarafından Sibirya'ya sürülen* işçi temsilcisi Muranov, (Henderson, Sembat ve Vandervelde'den Südekum ve Scheidemann'ınkine kadar, ki bunlar "hükümet etme yeteneği"ne tamamen sahipler — fakat bekleme odasından öteye bir türlü geçirilmiyorlar!) ***bakanlıkçı*** parlamentarizm dışında başka, ***illegal ve devrimci*** bir parlamentarizm olduğunu çarpıcı biçimde göstermiştir. Varsın Kosovski ve Potresovlar "Avrupa"nın uşak parlamentarizmine istedikleri kadar hayranlık duysunlar ya da bununla uzlaşsınlar — biz, işçilere ***bu tür*** bir legalizmin, Legien, Kautsky ve Scheidemann tarafından temsil edilen ***böyle*** bir sosyal-demokrasinin, horgörüden başka birşey hak etmediğini açıklamaktan yorulmayacağız.

IX

Sonuç çıkaralım.

II. Enternasyonal'in çöküşü, en açık ifadesini, Avrupa'nın resmi sosyal-demokrat partilerinin çoğunluğunun kendi inançlarına ve resmi Stuttgart ve Basel kararlarına korkunç ihanetlerinde bulmuştur. Fakat oportünizmin tam zaferi, sosyal-demokrat partilerin ulusal-liberal işçi partilerine dönüşmesi anlamına gelen bu çöküş, sadece, II. Enternasyonal'in bütün tarihsel döneminin, 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlangıcının sonucudur. Batı Avrupa'da burjuva ve ulusal devrimlerin kapanması ve sosyalist devrimlerin başlamasına geçiş dönemi olan bu dönemin nesnel koşulları oportünizmi yaratmış ve beslemiştir. Avrupa ülkelerinin bir bölümünde, bu dönemde proleter ve sosyalist hareket içinde genel olarak oportünizm çizgisinde seyre-

* *Burada Bolşevik Duma Fraksiyonu kastedilmektedir. Bkz. Seçme Eserler C. 5 Not 21. (İnter yayınları) —**Red.***

den bir bölünme (İngiltere, İtalya, Hollanda, Bulgaristan ve Rusya'da böyledir), Avrupa ülkelerinin öteki bölümünde ise eğilimlerin aynı çizgide uzun süreli ve inatçı bir mücadelesi gözlenmektedir (Almanya, Fransa, Belçika, İsveç, İsviçre'de böyledir). Savaşın neden olduğu büyük kriz bütün örtüleri yırtmış, geleneksel olan herşeyi süpürüp atmış, çoktan olgunlaşmış olan çıbanı patlatmış ve oportünizmi gerçek rolünde, burjuvazinin müttefiki olarak göstermiştir. Bu unsurların işçi partilerinden tamamen, örgütsel olarak ayrılması zorunlu olmuştur. Emperyalist dönemde, bir ve aynı parti içinde, devrimci proletaryanın öncüsünün yanında, "kendi" ulusunun "büyük güç" konumundan kaynaklanan ayrıcalıklardan kırıntılar elde eden yarı-küçük-burjuva bir işçi sınıfı aristokrasisinin varlığı imkansızdır. Oportünizmin, bütün "aşırılıklar"a yabancı yekpare partinin "haklı bir nüansı" olduğu eski teorisi, artık işçiler için en kötü yanılgı, işçi hareketi için en büyük engel haline gelmiştir. İşçi kitlelerinin derhal nefretini kazanan açık oportünizm, oportünist pratiği Marksist sözcüklerle haklı gösteren ve bir dizi safsatayla devrimci eylemlerin zamansızlığını vs. kanıtlamak isteyen bu ortayol teorisi kadar tehlikeli ve zararlı değildir. Bu teorinin en öndegelen temsilcisi ve aynı zamanda II. Enternasyonal'in en öndegelen otoritesi Kautsky, kendisinin birinci sınıf bir ikiyüzlü ve Marksizmin orospulaştırılmasında bir virtüöz olduğunu göstermiştir. Milyonluk Alman partisinde, Südekum ve Scheidemannlar tarafından hararetle savunulan bu "otorite"ye öfkeyle sırt çevirmeyecek tek dürüst, sınıf bilinçli ve devrimci sosyal-demokrat yoktur.

Eski liderler kesiminin neredeyse onda dokuzu burjuvaziye iltihak ettikten sonra, görüldüğü gibi proleter kitleler dağılmış ve şovenizm cümbüşü, savaş halinin ve askeri sansürün baskısı karşısında çaresiz kalmışlardır. Fakat savaşın yol açtığı ve şim-

di daha da genişleyen ve derinleşen nesnel devrimci durum, kaçınılmaz olarak devrimci bir hava yaratacak, en iyi ve en bilinçli proleterleri çelikleştirecek ve aydınlatacaktır. Kitlelerin ruh halinde ani bir değişiklik sadece mümkün değil, aynı zamanda gittikçe daha muhtemel hale gelmektedir — tıpkı Rusya'da 1905 başlarında "Gaponculuk"la başlayan, birkaç ay, bazen birkaç hafta içinde, geri proleter kesimlerden proletaryanın devrimci öncüsünü izleyen bir milyonlar ordusunun oluştuğu ani değişiklik gibi. Güçlü devrimci bir hareketin ***bu*** savaştan hemen sonra, bu savaş süresince vs. gelişip gelişmeyeceğini kimse bilemez, fakat herhalükârda ***ancak*** bu yönde bir faaliyet, sosyal-demokrat faaliyet adını hak eder. Bu çalışmayı genelleştirecek ve yönlendirecek, proletaryanın kendi hükümetine ve kendi burjuvazisine karşı devrimci mücadelesini desteklemeye hazır olanların birlik ve beraberliğini geliştirecek şiar, içsavaş şiarıdır.

Rusya'da devrimci sosyal-demokrat proleter unsurların küçük-burjuva oportünist unsurlardan tamamen kopması, işçi sınıfı hareketinin tüm tarihince hazırlanmıştı. Bu tarihten hiçbir şey bilmek istemeyen, "fraksiyonculuğa" karşı deklamasyonlarıyla, Rusya'da proleter partinin, oportünizmin çeşitli türleriyle uzun süreli mücadele içinde çelikleşen bu partinin gerçek oluşma sürecini kavrama olanağını kendi kendilerinin elinden alanlar, bu kopuşa en kötü hizmeti yapmaktadırlar. Bugünkü savaşa katılan bütün "büyük güçler" arasında kısa süre önce bir devrim geçirmiş tek ülke Rusya'dır: bu devrimin burjuva içeriği, proletaryanın tayin edici rolü dikkate alındığında, işçi hareketindeki burjuva ve proleter eğilimler arasında bölünmeye neden olmak zorundaydı. Rus sosyal-demokrasisinin proleter kitle hareketiyle birleşmiş (ve 1883–1894 yıllarında olduğu gibi sadece düşünsel bir eğilim olarak değil) bir örgüt olarak var olduğu tüm bir yir-

mi yıl süresince (1893–1914),* proleter-devrimci ve küçük-burjuva-oportünist akımların mücadelesi sürüyordu. 1894–1902 döneminin "Ekonomizm"i hiç kuşkusuz bu son türden bir akımdı. İdeolojisinin bir dizi gerekçesi ve karakter özelliği —Marksizmin "Struveci" tahrifi, oportünizmi haklı göstermek için "kitle"ye atıfta bulunmak vs.— çok çarpıcı biçimde Kautsky, Cunow, Plehanov vs.nin bugünkü kabalaştırılmış Marksizmini anımsatıyor. Sosyal-demokrasinin bugünkü kuşağına bugünkü Kautsky ile eski "Raboçaya Mysl" ve "Raboçeye Dyelo" gazetelerinin paralelliğini anımsatmak minnet duyulacak bir görev olurdu.

Bundan sonraki dönemin (1905'ten 1908'e kadar) "Menşevizm"i, "Ekonomizm"in dolaysız, ve sadece düşünsel değil, aynı zamanda örgütsel halefiydi! Rus devrimi sırasında, nesnel olarak proletaryanın liberal burjuvaziye bağımlılığı anlamına gelen ve küçük-burjuva oportünist eğilimleri dile getiren bir taktik izledi. Daha sonraki dönemde (1908–1914) Menşevik eğilimin ana akımından Tasfiyecilik meydana çıktığında, bu eğilimin sınıfsal anlamı öylesine açıklık kazandı ki, Menşevizmin en iyi temsilcileri, "Naşa Zarya" grubunun politikasına bütün dönem boyunca karşı çıktılar. Son beş-altı yıl içinde kitleler arasında işçi sınıfının devrimci Marksist partisine ***karşı*** sistemli biçimde çalışan biricik grup olan bu grubun, 1914/15 savaşında ***sosyal-şoven*** olduğu görülmüştür! Hem de otokrasinin hâlâ yaşadığı ve burjuva devriminin henüz tamamlanmadığı, nüfusun yüzde 43'ünün, "yabancı kökenli" halklardan oluşan bir çoğunluğu baskı altında tuttuğu bir ülkede. Küçük-burjuvazinin,

---

* *Bu dönem, bu baskının I–IV. ciltlerinde ele alınmıştır. Özellikle bkz.: "Ekonomizm" üzerine, "Raboçaya Mysl" ve "Raboçeye Dyelo" üzerine Cilt II, Bölüm I; Menşevizm üzerine Cilt IV, Bölüm I ve II. (Seçme Eserler C. 1 ve C. 2, İnter Yayınları)* ***—Red.***

özellikle aydınların belli kesimlerinin ve yok denecek kadar az sayıda işçi aristokrasisinin "kendi" uluslarının "büyük güç" konumundan "yararlanabildiği" "Avrupai" tipte gelişme Rusya'da da kendini göstermek zorundaydı.

Rusya işçi sınıfı ve Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi, "enternasyonalist", yani gerçekten devrimci ve tutarlı devrimci taktiğe bütün tarihi tarafından hazırlanmıştır.

*

Not: Bu makale dizilmişti ki, kitlelerin solculaştığını farkeden ve şimdi solcularla "barış yapmaya" —elbette Südekum'la "barış"ın korunması pahasına bir barış— hazırlanan Kautsky, Haase ve Bernstein'ın "Manifesto"su gazetelerde yayınlandı. Gerçekten — herkesin adamı!

Yaz 1915

EK: V

OPORTÜNİZM VE II. ENTERNASYONAL'İN ÇÖKÜŞÜ[85]

I

II. Enternasyonal gerçekten çökmüş müdür? Kautsky ve Vandervelde gibi onun en otorite sahibi temsilcileri bunu ısrarla yadsıyorlar. Bağlantıların kopmasından başka hiçbir şey olmamıştır; her şey yolundadır; onların bakış açısı budur.

Gerçeği bulmak için, tam da verili emperyalist savaşa atıfta bulunan ve dünyanın tüm sosyalist partileri tarafından kabul edilen 1912 Basel Kongresi Manifestosu'na başvurmak istiyoruz. Dikkat çekici olan, hiçbir sosyalistin, her savaşı somut-tarihsel olarak değerlendirmek gerektiğini teoride inkâr etmeye cesaret edememesidir.

Savaşın patlak vermiş olduğu bugün, açık oportünistler gibi Kautskyciler de ne Basel Manifestosu'nu inkâr etmeye, ne de savaşta sosyalist partilerin tavrını onun mihenk taşında sınamaya cesaret edemiyorlar. Niçin? Çünkü Manifesto hem birincileri ve hem de ikincileri tamamen teşhir ediyor.

Manifesto'da, anavatanı savunma hakkında ya da saldırı ve

savunma savaşı arasındaki fark hakkında tek kelime dahi yoktur: Almanya'nın ve Dörtlü İttifakın[86] oportünistleri ve Kautskycilerinin* şimdi her köşe başında dünyaya ilan ettikleri şeyler hakkında tek kelime yoktur. Manifesto bunlardan söz edemezdi, çünkü söylediği şeyler, bu tür kavramların kullanımını mutlak olarak dışlıyor. O, bu savaşı onyıllar boyunca hazırlamış olan, 1912'de tamamen ve kesinlikle açığa çıkan ve 1914'te savaşa yol açan gayet somut bir dizi iktisadi ve politik çatışma sayıyor. Manifesto, "Balkanlarda hegemonya" uğruna Avusturya-Rusya çatışmasını, "Küçük Asya'daki fetih politikaları" yüzünden "İngiltere, Fransa ve Almanya"nın (bu ülkelerin hepsinin) çatışmasını, Arnavutluk'ta "egemenlik hırsı" yüzünden Avusturya-İtalya çatışmasını vs. adıyla sayıyor. Manifesto tek kelimeyle tüm bu çatışmaları "kapitalist emperyalizm" zemini üzerindeki çatışmalar olarak niteliyor. Yani Manifesto, mevcut savaşın fütuhatçı, emperyalist, gerici, köleci karakterini, yani anavatan savunmasına cevaz vermeyi teorik olarak anlamsızlık ve pratik olarak gülünçlük yapan karakterini tanıyor. Büyük köpek balıkları, yabancı "anavatan"ları yutmak için kendi aralarında kapışıyorlar. Manifesto, tartışma götürmez tarihi olgulardan kaçınılmaz sonuçlar çıkarıyor: Bu savaş "en küçük bir halk çıkarı bahanesiyle bile haklı çıkarılamaz"; o "kapitalistlerin kârları için, hanedanların hırsları için" hazırlanmaktadır. İşçilerin "birbirine ateş açması" bir "cinayet" olacaktır. Manifesto böyle diyor.

Kapitalist emperyalizm çağı, olgunlaşmış ve aşırı olgunlaşmış kapitalizm çağıdır, çöküşün arifesinde duran, sosyalizme

* *Burada kastedilen Kautsky'nin Almanya'daki şahsi taraftarları değil, bilakis oportünizmle radikalizm arasında yalpalayan ve gerçekte oportünizmin incir yaprağı olarak hizmet gören güya-Marksist uluslararası tiptir.*

yer açmak için olgunlaşmış olan kapitalizm çağıdır. 1789–1871 dönemi, tarihin gündeminde feodalizmi, mutlakiyeti alaşağı etmenin, yabancı boyunduruğu silkip atmanın durduğu ilerici kapitalizm çağıydı. Ancak ve yalnız bu zemin üzerinde "anavatan savunması", yani baskıya karşı savunma caizdi. Bu kavram şimdi emperyalist büyük güçlere karşı savaşta da kullanılabilir, fakat onu emperyalist büyük güçler arasındaki bir savaşta, Balkan ülkelerini, Küçük Asya'yı vs. kimin daha çok yağmalayacağının söz konusu olduğu bir savaşta kullanmak bir saçmalıktır. Bu yüzden, mevcut savaşta "anavatan savunması"nı tanıyan "sosyalistler"in, hırsızın hırsızlık yaptığı yere uğramaması gibi Basel Manifestosu'nun yanına yaklaşmamaları şaşırtıcı değildir. Çünkü Manifesto, onların sosyal-şovenler, yani lafta sosyalist, gerçekte ise "kendi" burjuvazilerinin yabancı ülkeleri talan etmesine, başka ulusları boyunduruk altına almasına yardım eden şovenler olduklarını ispatlamaktadır. İşte şovenizm kavramının özü odur ki, insan "kendi" anavatanını, onun eylemi yabancı anavatanların boyunduruk altına alınmasına yönelik olsa bile destekler.

Savaşı bir ulusal kurtuluş savaşı olarak kabul etmekten bir taktik çıkar, onu emperyalist bir savaş olarak nitelemekten bir başka taktik çıkar. Manifesto açıkça bu ikinci taktiğe işaret ediyor. Savaş "iktisadi ve politik bir kriz yaratacaktır", bundan krizi hafifletmek için değil, anavatanı savunmak için değil, bilakis tam tersine kitleleri "sarsıp uyandırmak" için, "kapitalist sınıf egemenliğini bertaraf etmeyi hızlandırmak" için "yararlanmak" gerekir. Tarihi koşulların henüz olgun olmadığı birşey hızlandırılamaz. Manifesto, sosyal devrimin mümkün olduğunu, önkoşullarının olgunlaşmış olduğunu, onun savaşla bağ içinde geleceğini tanımıştır: "hakim sınıflar bir proleter devrimden" korku-

yorlar, diye ilan ediyor Manifesto, Paris Komünü örneğine ve Rusya'da 1905 Devrimi örneğine, yani kitle grevleri, içsavaş örneğine atıfta bulunarak. Kautsky gibi, sosyalizmin bu savaşa karşı tavrının açıklığa kavuşturulmamış olduğunu iddia etmek bir yalandır. Bu sorun sadece tartışmakla kalmamış, aynı zamanda, proleter-devrimci kitle eylemlerinin kararlaştırıldığı Basel'de çözülmüştür de.

Basel Manifestosu'nun tümüne ya da en önemli bölümlerine yan çizmek ve bunun yerine, birincisi, Basel'den önce yapılmış olan, ikincisi, tüm dünya partilerinin kararlarını temsil etmeyen, üçüncüsü, çeşitli olası savaşlara atıfta bulunup da mevcut savaşa atıfta bulunmayan önderlerin konuşmalarını ya da tek tek partilerin kararlarını aktarmak korkunç bir yalandır. Sorunun özü, Avrupa'nın büyük güçleri arasındaki ulusal savaşlar çağının yerine aynı güçler arasındaki emperyalist savaşlar çağının geçmiş olması ve Basel Manifestosu'nun ilkönce bunu resmen kabul etmek zorunda kalmış olmasıdır.

Basel Manifestosu'nun böyle değerlendirilemeyeceğini, onun bir bayram deklamasyonu, bombastik bir tehdit olduğunu varsaymak yanlış olur. Bu Manifesto'nun kendilerini teşhir ettiği insanlar bunu böyle göstermek istiyorlar. Fakat bu yanlıştır. Manifesto, tüm İkinci Enternasyonal döneminin büyük propaganda çalışmasının sadece bir sonucudur, sosyalistlerin tüm dillerde yüzbinlerce konuşma, makale ve çağrıda kitlelere verdiği şeylerin sadece bir özetidir. O sadece, örneğin Jules Guesde'nin bir savaş durumunda sosyalist ministeriyalizmi şiddetle eleştirdiği ve "kapitalist haydutluğun" kışkırttığı bir savaştan söz ettiği ("En Garde!"*, *s. 175)* 1899 yılında yazdıklarını; Kautsky'nin 1909 yılında, "barışçıl" dönemin kapandığını, savaşlar ve dev-

* " *Tetikte!" –Red.*

rimler döneminin başladığını kabul ettiği "İktidar Yolu"nda yazdıklarını tekrar eder. Basel Manifestosu'nu bir lafız ya da hata olarak göstermek, son 25 yılın tüm sosyalist çalışmasını bir lafız ya da hata olarak göstermek demektir. Manifesto ile onun uygulanmaması arasındaki çelişki, o II. Enternasyonal'in çalışmasındaki çelişkiyi tüm derinliğiyle ortaya çıkardığı için, oportünistler ve Kautskyciler açısından böylesine tahammül edilmezdir. 1871–1914 döneminin nispeten "barışçıl" karakteri, oportünizmi başlangıçta bir ruh hali, sonra bir akım ve sonunda da işçi bürokrasisinin ve küçük-burjuva yol arkadaşlarının bir grubu ya da katmanı olarak besledi. Bu unsurlar işçi hareketine ancak, devrimci hedefleri ve devrimci taktiği kabul ederek egemen olabildiler. Kitlelerin güvenini kazanabildiler, çünkü tüm "barışçıl" dönemin proleter devrime sadece bir hazırlık olduğuna yemin ettiler. Bu çelişki, patlamak zorunda olan bir çıbandı; ve patladı. Şimdi tüm sorun, Kautsky ve şürekası gibi, bu irini organizmaya geri sokmaya çalışmak mı (irinle "birlik" olma isteği yüzünden), yoksa bunun neden olduğu andaki şiddetli ağrıya rağmen, işçi hareketi organizmasını tam sağlığına kavuşturmak için bu irini çabucak ve tertemiz bertaraf etmek mi sorunudur.

Savaş kredilerini onaylayanların, kabinelere girenlerin, 1914/15 yılında anavatan savunması fikrinin şampiyonluğunu yapanların sosyalizme ihaneti apaçıktır. Bu olguları ancak ikiyüzlüler inkâr edebilirler. Bunları açıklamak gerekir.

II

Tüm sorunu kişisel bir sorun olarak kavramak gülünç olur. Plehanov ve Guesde vb. gibi adamlar öylè ise, bunun oportü-

nizmle ne alakası var? — diye soruyor Kautsky ("Die Neue Zeit", 28 Mayıs 1915). Kautsky vs. öyle ise, bunun oportünizmle ne alakası var? — diye yanıt verdi Akselrod, Dörtlü İttifakın oportünistleri adına ("Sosyal-Demokrasinin Krizi"*, Zürih 1915, *s. 21)*. Bu bir komedidir. Tüm hareketin krizini açıklamak için, ilkönce mevcut politikanın iktisadi önemini, ikinci olarak onun temel fikirlerini, üçüncü olarak, sosyalizm içindeki akımların tarihi ile bağıntısını incelemek gereklidir.

1914/15 yılındaki savaşta "anavatan savunması"nın iktisadi özü nedir? Tüm büyük güçlerin burjuvazisi savaşı dünyayı paylaşmak ve sömürmek için, halkları boyunduruk altına almak için yürütüyor. İşçi bürokrasisinin, işçi aristokrasisinin ve küçükburjuva yol arkadaşlarının küçük bir çevresine burjuvazinin büyük kârlarından kırıntılar düşebilir. Sosyal-şovenizmin ve oportünizmin sınıf temeli bir ve aynıdır: işçi sınıfının ana kütlesine karşı ayrıcalıklı küçük bir işçi katmanının "kendi" ulusal burjuvazisiyle ittifakı, burjuvazinin uşaklarının, onun tarafından sömürülen sınıfa karşı, burjuvaziyle ittifakı.

Oportünizmin ve sosyal-şovenizmin siyasi içeriği bir ve aynıdır: sınıf işbirliği, proletarya diktatörlüğünden vazgeçmek, devrimci eylemden vazgeçmek, burjuva yasallığını amansızca tanımak, proletaryaya güvensizlik, burjuvaziye güven duymak. Sosyal-şovenizm, İngiliz liberal işçi politikasının, Millerandizmin ve Bernsteincılığın doğrudan devamı ve mükemmelleştirilmesidir.

İşçi hareketi içindeki iki temel eğilimin, devrimci ve oportünist sosyalizmin mücadelesi, 1889'dan 1914'e kadarki tüm dönemi doldurur. Savaşa karşı tavır sorunundaki iki ana eğilim

* *Tam başlığı şöyledir: "Kriz ve Uluslararası Sosyal-Demokrasinin Görevleri". Almancaya çevirenin notu.*

şimdi de tüm ülkelerde mevcuttur. Kişilere atıfta bulunma burjuva ve oportünist tarzını bir yana bırakalım. Akımları ele alalım, hem de bir dizi ülkede. On Avrupa devletini alalım: Almanya, İngiltere, Rusya, İtalya, Hollanda, İsveç, Bulgaristan, İsviçre, Belçika ve Fransa. İlk sekiz ülkede oportünistler ve radikaller şeklindeki bölünme, sosyal-şovenler ve enternasyonalistler şeklindeki bölünmeye tekabül etmektedir. Sosyal-şovenizmin üs noktaları Almanya'da "Aylık Sosyalist Dergi"[87] ve Legien ve şürekasıdır; İngiltere'de Fabiyancılar ve İşçi Partisidir[88] (Bağımsız İşçi Partisi onlarla daima bir blok içinde olmuş, onların günlük gazetesini desteklemiş ve bu blok içinde sosyal-şovenlerden daima daha zayıf olmuştur, Britanya Sosyalist Partisi[89] içinde ise enternasyonalistlerin oranı yedide üçtür); Rusya'da "Naşa Zarya"[90] akımı (şimdi "Naşe Dyelo"), Örgütleme Komitesi[91], Çaydze'nin önderliğindeki Duma fraksiyonudur; İtalya'da Bissolati'nin önderliğindeki reformistlerdir; Hollanda'da Troelstra'nın partisidir; İsveç'te Branting'in önderlik ettiği parti çoğunluğudur; Bulgaristan'da "Geniş Yürekliler" partisidir; İsviçre'de Greulich ve şürekasıdır. Buna karşılık tüm bu ülkelerde karşıt kamptan, radikal kamptan, sosyal-şovenizme karşı azçok tutarlı bir protesto yükselmiştir. Sadece iki ülke bir istisna oluşturmaktadır: Fransa ve Belçika; fakat bunlarda da enternasyonalizm mevcuttur, ama çok zayıftır.

Sosyal-şovenizm, tamamlanmış oportünizmdir. O, burjuvaziyle ve genelkurmaylarla açık ve çoğu zaman adice bir ittifak için olgun hale gelmiştir. İşte ona büyük bir güç ve legal basının tekelini, kitleleri yanıltma tekelini veren şey bu ittifaktır. Şimdi oportünizmi hâlâ Partimiz içindeki bir görüngü saymak gülünçtür. Basel kararını David-Legien, Hyndman, Plehanov, Webb'le birlikte uygulamaya kalkmak gülünçtür. Sosyal-şovenlerle bir-

lik, başka ulusları sömüren "kendi" ulusal burjuvazisiyle birlik olmak demektir, uluslararası proletaryayı bölmek demektir. Bu, oportünistlerden ayrılmanın her yerde derhal mümkün olduğu anlamına gelmez, sadece, tarihsel olarak olgunlaşmış olduğu, proletaryanın devrimci mücadelesi için zorunlu ve kaçınılmaz olduğu, "barışçıl" kapitalizmden emperyalist kapitalizme yol açmış olan tarihin bu bölünmeyi hazırlamakta olduğu anlamına gelir. Volentem ducunt fata, nolentem trahunt.*

III

Burjuvazinin akıllı temsilcileri bunu mükemmel anlamışlardır. Başında "anavatan savunucuları"nın, yani emperyalist yağmanın savunucularının durduğu şimdiki sosyalist partileri böyle göklere çıkarmalarının nedeni budur. Hükümetlerin sosyal-şoven liderleri bakanlık postuyla (Fransa ve İngiltere), rahat bırakılan legal varlık sürdürme tekeliyle (Almanya ve Rusya) ödüllendirmelerinin nedeni budur. Sosyal-demokrat partinin en güçlü; ulusal-liberal, karşı-devrimci bir işçi partisine dönüşmesinin en gözle görülür olduğu Almanya'da, meselenin, "azınlık" ile "çoğunluk" arasındaki mücadeleyi savcılığın "sınıf nefretini kışkırtmak" olarak ele alacağı kadar ileri gitmesinin nedeni budur. Akıllı oportünistlerin en çok, 1914/15'te burjuvaziye öylesine büyük hizmetlerde bulunmuş olan eski partilerin eski "birliği"ni korumak için uğraşmalarının nedeni budur. Dünyanın tüm ülkelerinde bu oportünistlerin kavrayışını, Alman sosyal-demokrasisinin bir üyesi, "Prusya Yıllıkları"[92] adlı gerici dergide Nisan 1915'te Monitor takma adıyla yayınlanan bir makalede teşekkür

* *Kader gönüllüyü götürür, gönülsüzü sürükler. —Red.*

edilesi bir açıklıkla dile getiriyor. Monitor, sosyal-demokrasi daha da sağcılaşacak olursa, bunun burjuvazi için çok tehlikeli olacağı görüşünde: "Onun (sosyal-demokrasinin) sosyalist ideallere sahip işçi partisi olma karakteri onun tarafından korunmalıdır, çünkü bunlardan vazgeçtiği gün, yadsınan programı daha da radikal bir şekilde kendi programı haline getirecek yeni bir parti ortaya çıkar." ("Prusya Yıllıkları", 1915, *No. 4, s. 50/51.*)

Monitor isabet buyurmuştur. Kitleleri yanıltıp onların Lloyd George, Sembat, Renaudel, Legien ve Kautsky'lere, yağma savaşında "anavatan savunması"nı vaaz edebilen bu adamlara güven göstermesi için, İngiliz liberalleri ve Fransız radikalleri kulağa devrimci gelen lafları hep istemişlerdir.

Fakat Monitor oportünizmin sadece bir varyasyonunu temsil etmektedir: açık, kaba, kinik oportünizmi. Diğeri örtülü, rafine, "dürüst" oportünizmdir. (Engels bir defasında şöyle demişti: "Dürüst" oportünistler işçi sınıfı için en tehlikeli olanlarıdır...[93]) İşte bir örnek.

Kautsky "Neue Zeit"ta (26 Kasım 1915) şöyle yazıyor: "Çoğunluğa karşı muhalefet gelişme halinde; kitleler muhaliftir." "Savaştan sonra" (sadece savaştan sonra mı? N. L.) "sınıf karşıtlıkları öylesine şiddetlenecektir ki, kitleler içinde radikalizm üstünlük kazanacaktır." "Savaştan sonra bizi" (sadece savaştan sonra mı? N. L.) "radikal unsurların partiden kaçması ve anti-parlamenter" (?? yani parlamento dışı) "kitle eylemleri akımına akması tehdit etmektedir." "Böylece partimiz, birbiriyle hiçbir ortak yanı olmayan iki aşırı uca dağılır." Birliği kurtarmak amacıyla Kautsky, Reichstag'daki parti çoğunluğunu, azınlığa birkaç radikal parlamento konuşması yapma izni vermeye ikna etmeye çalışıyor. Bunun anlamı, Kautsky'nin birkaç radikal parlamenter konuşma vasıtasıyla devrimci kitleleri, devrimle

"hiçbir ortak yanı" olmayan, çoktan beri sendikaların yönetimini ellerinde bulunduran ve şimdi burjuvaziyle ve hükümetle doğrudan ittifaka dayanarak parti yönetimine egemen olan oportünistlerle uzlaştırmak istemesi demektir. Bunun bizzat meselenin özü açısından Monitor'un "program"ından ne farkı vardır? Marksizmi orospulaştıran tatlı laflardan başka hiçbir farkı yoktur.

Reichstag fraksiyonunun 18 Mart 1915'teki oturumunda Kautskyci Wurm, "fraksiyonu ifrada kaçmama" konusunda "uyardı": "işçi kitlelerinde fraksiyon çoğunluğuna karşı muhalefet artıyor; Marksist" (?! herhalde bir dizgi hatası olacak: "Monitorcu" olmasın?) "merkezde ısrar etmek gerekiyor". ("Savaşa Karşı Sınıf Mücadelesi: 'Liebknecht Olayı' Üzerine Materyal". Sınırlı sayıda ve sınırlı bir çevre için basılmıştır. *s. 67.*) Yani görüyoruz ki, ta Mart 1915'te tüm Kautskyciler ("Merkez") adına, kitlelerin devrimci olduğu olgusu kabul edilmiştir!! Ve sekiz buçuk ay sonra Kautsky bir kez daha, mücadele etmek isteyen bu kitleleri oportünist, karşı-devrimci parti ile "uzlaştırmak" istemektedir, hem de kulağa devrimci gelen birkaç lafın yardımıyla!!

Savaş sık sık, çürümüş olanı gösterdiği, gelenekseli süpürüp attığı için yararlıdır.

İngiliz Fabiyancılarıyla Alman Kautskycilerini karşılaştıralım. Birinciler hakkında gerçek bir Marksist, Friedrich Engels, 18 Ocak 1893'te şunları yazıyordu: "... sosyal devrimin kaçınılmazlığını kavrayacak kadar akıllı olan ve fakat ham proletaryaya bu dev işi tek başına mümkünü yok bırakamayacak olan ve bu nedenle başa geçme alışkanlığında olan bir ikbalperestler çetesi; devrimden duydukları korku onların temel prensibidir." (Sorge ile Mektuplaşmalar, *s. 390.*)[94]

Ve 11 Kasım 1893'te şunları yazıyordu: "... proletarya, böylesine ham ve cahil bir kitlenin kendi kendini kurtaramayacağını ve bu açıkgöz avukatların, yazarların ve duygusal paçozların inayetiyle olmazsa başka türlü hiçbir şeye ulaşamayacağını kavrayacak kadar anlayışlı olduğu takdirde onu tepeden kurtarmaya tenezzül edecek bu burnu Kaf dağındaki burjuvalar." *(a.g.e., s. 401.)*[95]

Teoride Kautsky Fabiyancılara, bir kabasofunun zavallı günahkârlara baktığı aynı horgörüyle bakıyor. Çünkü "Marksizm" üzerine yemin ediyor. Fakat bunlar arasında pratikte ne fark var? Her ikisi de Basel Manifestosu'nu imzalamıştır, ve her ikisi de ona II. Wilhelm'in Belçika'nın tarafsızlığına gösterdiği muameleyi göstermiştir. Marx ise tüm yaşamı boyunca, işçilerin devrimci ateşini söndürmeye çalışanları şiddetle eleştirmiştir.

Kautsky, devrimci Marksistlere karşı yeni bir "ultra-emperyalizm" teorisi ileri sürmüştür. Onun bundan anladığı, "ulusal mali sermayelerin birbiri arasındaki mücadelenin", "dünyanın uluslararası birleşik mali sermaye tarafından ortaklaşa sömürülmesi tarafından" ayağının kaydırılmasıdır. ("N. Z.", 30 Nisan 1915.) Fakat şunu ekliyor: "Kapitalizmin bu tür yeni bir aşamasının gerçekleştirilebilir olup olmadığına karar vermek için henüz yeterince öncül yoktur." Yani "yeni bir aşama" üzerine vehimler temelinde, bu "aşama"nın mucidi, —onu doğrudan "gerçekleştirilebilir" ilan etmeye bizzat kendisi cesaret edemeden— daha dün bizzat kendisinin yaptığı devrimci açıklamaları yadsıyor, şimdi, halihazırda başlamış olan kriz "aşama"sında, savaş "aşama"sında, sınıf karşıtlıklarının eşi görülmedik bir şiddetlenmesi "aşama"sında, proletaryanın devrimci görevlerini ve devrimci taktiğini yadsıyor! Bu en adi Fabiyancılık değil midir?

Rus Kautskycilerinin önderi Akselrod, "proleter kurtuluş

hareketinin uluslararasılaşması probleminin ağırlık noktası"nı "günlük pratiğin uluslararasılaşması"nda görüyor: örneğin "işçilerin korunmasına ve sigortaya ilişkin yasama, işçilerin uluslararası eylemlerinin ve örgütlerinin konusu haline gelmelidir". (Akselrod, "Sosyal-Demokrasinin Krizi", Zürih 1915, *s. 39/40.*) Sadece Legien, David ve Webblerin değil, bizzat Lloyd George, Naumann, Briand ve Milyukov'un da bu "enternasyonalizm"i tamamen tasvip edecekleri açıktır. Uzak mı uzak bir gelecekte Akselrod, 1912 yılında olduğu gibi, en devrimci lafızları dahi devşirmeye hazır: Gelecekteki Enternasyonal, "(savaş tehlikesi halinde) hükümetlere, bir devrimci fırtına körükleyerek karşı çıkacaktır". Bakın, ne kadar da cesuruz! Fakat şimdi başlamakta olan kitleler içindeki devrimci mayalanmayı destekleyip teşvik etmek söz konusu olunca, Akselrod bunu şöyle yanıtlıyor: bu devrimci kitle eylemleri taktiğinin, "örneğin Rusya'da mutlakiyete karşı tayin edici mücadelelerin yaklaştığını ilan eden 1901 yılındaki öğrenci gösterilerinden beri olduğu gibi, sosyal devrimin doğrudan arifesinde olsaydık, belli bir haklılığı olurdu". Fakat şimdi bunlar "ütopya"dır, "Bakuninçilik"tir vs., tam da Kolb, David, Südekum ve Legien için olduğu gibi.

Ne var ki Akselrod, 1901 yılında Rusya'da hiç kimsenin, "tayin edici mücadele"nin dört yıl sonra —tamı tamına dört yıl sonra— olacağını ve "çözülmeden" kalacağını bilmediğini ve bilemeyeceğini unutuyor. Ve buna rağmen o zamanlar yalnızca biz devrimci Marksistler haklıydık: doğrudan hücuma çağıran Kriçevski ve Martinovlara gülüp geçtik. İşçilere sadece, oportünistleri her yerde cehenneme göndermeyi ve tüm güçleriyle gösterileri ve tüm diğer devrimci kitle eylemlerini desteklemeyi, şiddetlendirmeyi ve genişletmeyi öğütledik. Avrupa'nın şimdiki durumu da tamamen bunun benzeridir. "Doğrudan" hücuma ça-

ğırmak saçma olur. Fakat sosyal-demokrat adını taşıyıp da işçilere oportünistlerden kopmayı ve başlayan devrimci mayalanmayı ve gösterileri tüm araçlarla destekleyip derinleştirmeyi, genişletmeyi ve şiddetlendirmeyi öğütlememek tam bir rezillik olur. Devrim hiçbir zaman gökten hazır inmez, ve devrimci mayalanmanın başlangıcında, ondan "hakiki", "gerçek" devrimin çıkıp çıkmayacağı ve ne zaman çıkacağı asla bilinemez. Kautsky ve Akselrod işçilere eski, köhne, karşı-devrimci öğütler veriyorlar. Kautsky ve Akselrod, kitleleri, gelecekteki Enternasyonal'in muhakkak devrimci olacağı umuduyla atlatıyor — sırf şimdi karşı-devrimci unsurların, Legien, David, Vandervelde ve Hyndman'ların egemenliğini korumak, şirin göstermek, üstünü örtmek için. Legien ve şürekasıyla "birliğin", "gelecekteki" devrimci Enternasyonal'i hazırlamanın en emin aracı olduğu açık değil mi?

"Dünya savaşını bir içsavaşa dönüştürmek istemek delilik olurdu", diye açıklıyor Alman oportünistlerinin önderi, David ("Dünya Savaşında Sosyal-Demokrasi", 1915, *s. 172*), Partimiz Merkez Komitesi'nin 1 Kasım 1914 tarihli manifestosunu yanıtlarken. Bu manifestoda başka şeylerin yanı sıra şöyle deniyordu:

> "Şu anda bu dönüştürmenin güçlükleri ne kadar büyük olursa olsun — sosyalistler hazırlıklarını belirtilen yönde sistematik, başeğmez ve enerjik bir şekilde yerine getirmeyi asla reddetmeyeceklerdir, çünkü savaş bir olgu haline gelmiştir."*

(David tarafından da aktarılmıştır, s. 171.) David'in kitabının yayınlanmasından bir ay önce Partimiz, bu "sistematik hazırlık"ın şu şekilde açıklandığı kararlar yayınladı: 1) Savaş kredilerini reddetmek; 2) iç barışı delmek; 3) illegal örgütler oluş-

* *Bkz. Bütün Eserler, Cilt 21, s. 20. —Red.*

turmak; 4) siperlerdeki dayanışma mitinglerini desteklemek; 5) tüm devrimci kitle eylemlerini desteklemek.*

David de Akselrod kadar cesurdur: 1912 yılında o da savaş durumunda Paris Komünü'ne atıfta bulunmayı "delilik" olarak görmüyordu...

Dörtlü Antant sosyal-şovenlerinin tipik temsilcisi Plehanov, devrimci taktiği David'le aynı tarzda yargılıyor. Ona "rüya ile maskaralık arası birşey" dedi. Fakat açık oportünist Kolb'ü dinleyelim. O şöyle yazıyor: "Liebknecht etrafındakilerin taktiğinin sonucu, Alman ulusu içinde kaynama derecesine kadar yükselmiş bir iç mücadele olurdu." ("Sosyal-Demokrasi Yol Ayrımında", *s. 50.*)

Fakat kaynama derecesine kadar yükselmiş iç mücadele iç-savaş değilse nedir?

Esasları itibariyle Zimmerwald Sollarının taktiğiyle aynı olan Merkez Komitemizin taktiği —David, Plehanov, Akselrod, Kautsky vb.nin iddia ettiği gibi— bir "delilik", bir "rüya", bir "macera", "Bakuninicilik" vs. olsaydı, bırakalım yükselmişini, hiçbir zaman "ulus içinde bir iç mücadele"ye dahi götüremezdi. Anarşist lafız bugüne kadar dünyada hiçbir yerde ulus içinde bir iç mücadeleye götürmemiştir. Olgular ise gösteriyor ki, tam da 1915 yılında, tam da savaşın yol açtığı kriz temelinde kitlelerde devrimci mayalanma artıyor; Rusya'da grevler ve siyasi gösteriler, İtalya ve İngiltere'de grevler, Almanya'da açlık gösterileri ve siyasi gösteriler artıyor. Bu, devrimci kitle mücadelelerinin başlangıcından başka nedir ki?

Devrimci kitle eylemlerini destekleyip geliştirmek, genişletmek ve şiddetlendirmek, onlar olmadan "hür" ülkelerde bile halk kitlelerine gerçeğin söylenemeyeceği illegal örgütler kur-

* *Bkz. Bütün Eserler, Cilt 21, s. 150. —Red.*

mak: işte bu savaşta sosyal-demokrasinin tüm pratik programı budur. Oportünist ya da pasifist teorilerle ne kadar süslenmiş olursa olsun, başka herşey yalandır ya da boş laftır.*

Bu "Rus taktiği"nin (David'in bir tabiri) Avrupa'ya uymadığı söylenecek olursa, buna yanıtımız basit gerçeklere işaret etmek olacaktır. 30 Ekimde Berlin'de Berlinli kadın yoldaşların bir heyeti parti başkanlığına çıkıp şunları beyan etti: "Sansürsüz yazıların ve bildirilerin dağıtılması ve 'izinsiz' toplantıların yapılması, bugünkü büyük örgütsel aygıt göz önüne alındığında, Sosyalistler Yasası zamanında olduğundan çok daha kolay mümkün olacaktır. Olmayan, araç ve yöntemler değil, besbelli ki bunu yapma isteğidir." ("Berner Tagwacht"), 1915, *No. 271.*)

Bu kötü kadın yoldaşları Rus "sekterleri" vs. mi yanılttı? Yoksa gerçek kitleleri bu kadın yoldaşlar değil de Legien ve Kautsky mi temsil ediyor? — O Legien ki, 27 Ocak 1915'teki konferansında gizli örgütler kurma fikrini mahkûm etmiştir; o Kautsky ki, 26 Kasımda, Berlin'de 10.000 kişinin gösterisinden dört gün önce, sokak gösterilerini "macera" olarak gammazlayacak kadar karşı-devrimcileşmiştir!!

Boş laflar artık yetti, Kautsky'vari orospulaştırılmış "Marksizm" artık yetti! II. Enternasyonal'in 25 yıllık varlığından sonra, Basel Manifestosu'ndan sonra, işçiler boş laflara artık kanmayacaklardır. Oportünizm aşırı olgunlaşmıştır, sosyal-şovenizm olarak kesinlikle burjuvazinin kampına iltihak etmiştir: Zihnen ve

* *Mart 1915'teki Bern Uluslararası Kadın Konferansında Partimiz Merkez Komitesinin kadın temsilcileri, illegal örgütler kurmanın mutlak zorunluluğuna işaret ettiler. Bu reddedildi. İngiliz kadınları, İngiliz "özgürlüğü"nü överek bu öneriyi alaya aldılar. Fakat birkaç ay sonra "Labour Leader" gibi İngiliz gazeteleri boş sütunlarla çıktı, ardından, polisin ev aramaları, broşürlerin toplatılması, tutuklamalar ve barıştan —sadece barıştan— söz eden İngiltere'deki yoldaşlara karşı şiddetli cezalar yağdı.*

siyaseten sosyal-demokrasiden kopmuştur. Ondan örgütsel olarak da kopacaktır. İşçiler şimdiden "sansürsüz" yazılar ve "izinsiz" toplantılar talep ediyorlar, yani kitlelerin devrimci hareketini destekleyecek gizli örgütler talep ediyorlar. Ancak böyle bir "Savaşa karşı savaş", boş laf değil, sosyal-demokrat çalışmadır. Ve bu çalışma, zorluklar, geçici yenilgiler, hatalar, sapmalar, kesintiye uğramalar ne kadar büyük olursa olsun, insanlığı muzaffer proleter devrime götürecektir.

Ocak 1916'da "Vorbote" dergisi
No. 1'de yayınlanmıştır.
İmza: N. Lenin.

Derginin Almanca
metnine göredir.

V. İ. Lenin, Werke, Band 22,
Dietz Verlag Berlin 1977,
s. 107-119

NOTLAR

[1] Lenin'in 1918 sonunda yayınlanan "*Proleter Devrim ve Dönek Kautsky*" adlı yazısı, Kautsky'nin "Proletarya Diktatörlüğü" broşürünün yayınlanmasından sonra aynı yılın Ekim-Kasımı'nda yazıldı. Kautsky bu eserinde, proletarya diktatörlüğüne ve bu diktatörlüğü kuran proleter devrimimize karşı açıktan bir karşı-devrimci olarak ortaya çıkar. Lenin bu eserinde, Kautsky'yi amansız bir şekilde Marksizm döneği olarak damgalayıp onun yazısının karşı-devrimci özünü eksiksiz gözler önüne sererek, proleter devrim ve proletarya diktatörlüğü üzerine daha önceki kendi eserinin ("Devlet ve Devrim") temel fikirlerini geliştirir ve somutlaştırır. Rusya'da proleter devrimin katedilmiş aşamasının deneyimlerini inceler ve proletarya diktatörlüğünün ilk ülkesinde sınıf mücadelesinin seyrinin gündeme getirdiği tek tek sorunların teorik bir tahlilini yapar. Burada burjuva demokrasisi ve proleter demokrasi sorununa özel bir dikkat gösterir ve bu sorunu proleter devrimde sınıfların karşılıklı ilişkisi sorunuyla en sıkı bir biçimde bağlar. Almanya'da doğrudan devrimci bir durumun olgunlaştığı, işçi sınıfının geniş katmanlarının, sosyal-demokrasinin ve özellikle de Kautsky'nin devrimci olduğu hayalini henüz aşmamış oldukları bir sırada Marx'ın öğretisinin temel fikrinin, proletarya diktatörlüğünün yerine "saf" demokrasi —ki bundan burjuva demokrasisi anlaşılmalıdır— öğretisini geçirmede Kautsky'nin önüne koyduğu hedef, proletaryanın dikkatini burjuvaziyi devirme mücadelesinden ve proletaryanın sınıf diktatörlüğünü silahla kurma zorunluluğundan çelmekti.

Lenin, Marksizmin kurucularının eserleri temelinde "Devlet ve Dev-

rim" eserinde açımladığı şiddete dayalı proleter devrim ve proletarya diktatörlüğü öğretisini Kautsky'nin çürütme çabalarının gerek tüm çürüklüğünü gerekse de karşı-devrimci niyetini açığa çıkarır. Neden "genelde" demokrasiden, "saf" demokrasiden söz edilemeyeceğini, neden bir burjuva ve bir proleter demokrasiden söz edilmek zorunda olduğunu açıklar. Sosyal-demokratlarm "saf" demokrasiyi savunmakla gerçekte nasıl *burjuva* devleti, burjuvazinin devletini savunduklarını ve bu şekilde proletarya için sınıf düşmanlarına karşı şiddete dayalı eylemlerin caiz olmadığını ispatlamaya çalıştıklarını gösterir. Kautsky'nin genel demokrasi ve diktatörlük üzerine gözlemlerinin ve yine Kautsky'nin demokrasiyle diktatörlüğü karşı karşıya koymasının ve burjuva demokrasisini herkes için demokrasi olarak göstermesinin mutlak gayri-Marksist karakterini teşhir eder. Kautsky, diktatörlükte demokrasiye yer olamayacağını ve dolayısıyla Rusya'da proletarya diktatörlüğü altında hiçbir demokrasi olamayacağını iddia eder, halbuki gerçekte burjuva demokrasisini ve onun ardında saklı burjuvazinin diktatörlüğünü ortadan kaldıran proletarya diktatörlüğü, proleter demokrasiyi, yani "zenginler için" demokrasinin yerine "yoksullar için" demokrasiyi kurar. Kautsky'nin anlatımına göre, Marx proletaryanın bir sınıf diktatörlüğü kurmasını hiçbir zaman zorunlu görmemiştir; Marx'ın bir dizi eserinde kullandığı "proletarya diktatörlüğü" kavramı, Kautsky'ye göre, bir dil sürçmesidir; bu kavramdan aynı "genel demokrasi"yi ve biçimsel eşitliği anlamak gerekir. Bu eserinde Lenin, sınıf mücadelesinin deneyimlerinin zengin materyaline dayanarak, sömürülenlerle sömürenler arasında hiçbir eşitlik olamayacağını kanıtlar. "Genel" demokrasi altmda var olan biçimsel eşitliğe bayılan Kautsky, onun öbür yüzünü —burjuvazinin diktatörlüğünü— görmek istemez. Proletaryanın sınıf mücadelesi sorununda özsel olanı, yani onun diktatörlüğü sorununu örtbas eder. Asıl meseleyi, yani bu mücadeleyi proletarya diktatörlüğüne kadar sürdürme zorunluluğunu inkâr eder. Kautsky Marx'ı kapitalizmin sosyalizme barışçıl intibakının ideoloğuna dönüştürür ve böylece onun tüm devrimci teorisini çarpıtır. Seçimlerle parlamento çoğunluğunu ele geçirme sonucunda proletaryanın zaferini mümkün görür ve iktidarın işçi sınıfının eline geçmesinin biricik gerçekten reel yolunu, yani şiddete dayalı devrimi kesinlikle yadsır. Proletaryanın sınıf mücadelesinin tüm uluslararası deneyimleri ve ilk planda da Rus devriminin deneyimleri temelinde Lenin'in bu karşı-devrimci teoriyi tamamen teşhir etmesi, Batıda büyüyüp gelişen sınıf mücadeleleri göz önüne alındığında, ola-

ğanüstü önemdeydi. Lenin demokrasinin sınıf niteliğini ortaya çıkarır ve burjuva ve proleter demokrasi arasındaki farkı gösterir. Kautsky'nin, her sınıfın egemenliğine demokrasinin özel bir biçiminin tekabül ettiği gerçeğini örtbas ettiğini ispat eder: burjuvazinin diktatörlüğüne burjuva, biçimsel demokrasi; proletaryanın diktatörlüğüne proleter demokrasi. Proletaryanın egemenliğinin, burjuvazinin diktatörlüğünün sadece bir biçimi ve proletaryayı ve tüm emekçileri burjuvazinin çıkarları doğrultusunda boyunduruk altında tutmanın bir aleti olan burjuva demokrasisinin muhafazasıyla bağdaşmaz olduğunu kanıtlar. Anlaşılır örneklere dayanarak Lenin, Sovyet ülkesinde proletarya diktatörlüğünün nasıl daha Ekim Devrimi'nden sonraki ilk aylar içinde nüfusun muazzam çoğunluğu için gerçek bir demokrasiyi, proleter, Sovyet demokrasisini gerçekleştirdiğini gösterir. Bunun yanı sıra, Kautsky'nin gerçek sosyalistler olarak gösterdiği Menşevikleri ve Sosyal-Devrimcileri savunmasının gerçek, yani karşı-devrimci anlamını ortaya çıkarır. Lenin bu partilerin sadece devrimin düşmanları rolünü oynamış olduklarını, sadece onu bastırmak için faaliyet gösterdiklerini kanıtlar. Biricik parti olarak sadece Bolşevik Parti sosyalist devrim için, proletarya diktatörlüğü için ve böylelikle aynı zamanda proleter demokrasi, geniş emekçi kitleleri için demokrasi için savaşmıştır.

Aslında "Devlet ve Devrim" broşürünün doğrudan devamını oluşturan Lenin'in bu eseri, proleter devrim ve proletarya diktatörlüğü öğretisini, Rusya'da proletarya diktatörlüğünün deneyiminden türetilen bir dizi yeni teorik tezle zenginleştirir. (s. 7)

[2] ***"Sosyal-Demokrat"*** — RSDİP merkez organı; Şubat 1908'den Ocak 1917'ye kadar illegal yayınlandı; 58 sayı çıktı: Bu sayılardan ilki Rusya'da, diğer sayılar önce Paris'te sonra Cenevre'de olmak üzere yurtdışında basıldı. "Sosyal-Demokrat"ta Lenin'in seksenden fazla makalesi ve notu yayınlandı. Aralık 1911'den itibaren "Sosyal-Demokrat" Lenin'in redaksiyonuna geçti. "Sosyal-Demokrat"ın son sayısı 31 Ocak 1917'de yayınlandı.(s. 9)

[3] ***"Komünist"*** Lenin'in teşvikiyle 1915'te "Sosyal-Demokrat" yazı kurulu tarafından G. L. Pyatakov ve J. B. Bosch ile birlikte Cenevre'de yayınlanan dergi. Lenin'in üç makalesinin yer aldığı bir sayı (çift sayı) çıktı. Lenin'in makaleleri şunlardı: "II. Enternasyonal'in Çöküşü", "Bir Fransız Sosyalistinin Dürüst Sesi" ve "İtalya'da Emperyalizm ve Sosya-

lizm". *(Bkz. Eserler Cilt 21, s. 197-256, 352–360 ve 361–371.)* Lenin'in niyeti "Komünist"i Sol Sosyal-Demokratların uluslararası organı yapmaktı. Ne var ki kısa süre içinde "Sosyal-Demokrat"ın yazı kuruluyla Buharin, Pyatakov ve Bosch arasında ciddi görüş ayrılıkları ortaya çıktı; bu görüş ayrılıkları sayı 1-2'nin çıkmasından sonra daha da şiddetlendi. Bu grubun parti düşmanı tutumu karşısında "Sosyal-Demokrat" yazı kurulu, Lenin'in önerisiyle, derginin yayına devam etmesini olanaksız gördüğünü açıkladı. Ekim 1916'dan itibaren "Sosyal-Demokrat" yazı kurulu, "Sbornik Sosyal-Demokrata"yı yayınlamaya başladı. (s. 9)

[4] ***Struvecilik*** (Peter Struve'nin adından türetilmiştir) ve Brentanoculuk (Alman profesörü L. Brentano'nun adından), başka şeylerin yanı sıra, Marksizmden feodal ve yarı-feodal düzene kıyasla kapitalizmin ilericiliğinin kabulünü üstlenmeleri, fakat buna karşılık Marksizmin özünü, yani proletaryanın kendi diktatörlüğü için sınıf mücadelesini, proleter devrimin ve proletarya diktatörlüğünün zorunluluğunu ve kaçınılmazlığını reddetmeleriyle karakterizedir. Marx'a bu tür bir operasyon yapan Struvecilik, doksanlı yıllarda Rusya'da kapitalizmi teşvik etmekten ve Rus burjuvazisinin çıkarlarını savunmaktan başka birşeye hizmet etmedi. Daha savaştan önce Struveciliğe meyilli olan Plehanov, tam da sosyal-şoven tavrını gerekçelendirirken Struveciliğe battı. Plehanov, savaş öncesi Rusyası için tamamen doğru bir tez olan, Rusya'nın kapitalizmin gelişmesinden değil, bilakis onun yetersiz gelişmesinden çektiği tezini yinelemeyi severdi; fakat o bu tezden tamamen gayri-Marksist sonuçlar çıkardı. 1905–1907 burjuva-demokratik devriminde *proletaryanın biricik görevini* o, Rusya'da *kapitalizmin gelişmesinin* önüne çıkan *engelleri ortadan kaldırmakta* gördü. Böylece sadece, burjuvazinin önünde duran görevleri geçerli saydı, proletaryanın bu devrimdeki *bağımsız* sınıf hedeflerini görmedi, bunları yadsıdı ve proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğü şiarıyla işçi sınıfının bu bağımsız sınıf hedeflerini dile getiren Lenin'e ve Bolşeviklere karşı mücadele etti. Bu şiarın gerçekleştirilmesi, Çarlığın devrilmesinden sonra derhal burjuva-demokratik devrimden sosyalist devrime geçme imkânını garantiliyordu. Plehanov'un bakış açısından, burjuva-demokratik devrimde proletaryanın önüne, burjuvazinin görevlerinden ayrılan özel sınıf görevleri konmamalıydı, bilakis sadece burjuvazi desteklenmeli, teşvik edilmeli, onunla bir blok oluşturulmalı ve anlaşmalar yapılmalı, fakat o asla dev-

rimden soğutulmamalı ve onunla birleşik cephe, Bolşeviklerin uyguladığı taktikle ve şiarlarla bozulmamalıydı. Savaşın başında Plehanov açık ve belirgin sosyal-şoven bir tavır alınca, kendi bakış açısını, Çarlık Rusyası'nı savunmayı gerekçelendirirken, Rusya'nın kapitalizmin gelişmesinden değil, bilakis yetersiz gelişmesinden çektiği düşüncesini ana gerekçesi yaptı. Rusya'nın bir yenilgisi ve Almanya'nın bir zaferi —diyordu o—, Rusya'nın iktisaden köleleşmesine, Rusya'da *kapitalizmin gelişmesinin kösteklenmesine* yol açar, halbuki proletaryanın çıkarı, ülkesinde kapitalizmin gelişmesindedir, çünkü sadece bu onu sosyalizme yaklaştırabilir; bu nedenle proletarya savaşta Çarlık Rusya'sını savunmalıdır. Savaşın özel – emperyalist – karakterini, savaşla birlikte büyüyen devrimci kriz sonucunda savaşan tüm ülkelerin proletaryasının önünde ortaya çıkan ve Lenin'in "emperyalist savaşı içsavaşa dönüştür" şiarında formüle ettiği özel görevleri Plehanov tümüyle ve bütünüyle inkâr etti. Aynı şekilde, ta birinci devrime hazırlık döneminden beri proletaryanın önünde duran ve savaş sırasında artık özellikle güncel hale gelen Rus proletaryasının özel sınıf görevleri, tıpkı 1905–1907 yıllarında olduğu gibi, şimdi, emperyalist savaş sırasında da Plehanov tarafından inkâr ediliyordu: burjuva-demokratik devrimden sonra *derhal* sosyalist devrime geçmek ve böylece ülkeyi kapitalist yoldan sosyalist yola sokmak. Böylece hem Plehanov ve hem de doksanlı yıllar Rusya'sında Struve ve Struveciler tarafından kapitalist gelişmenin ilericiliğine bakarak proletaryanın sınıf görevlerinin üstü örtülüyordu. Ve tıpkı sahte Marksizmiyle Struve'nin burjuvazinin kampında konaklaması gibi, Marksizmi çarpıtan, bayağılaştıran ve içini boşaltan Plehanov da savaş sırasında kesin olarak burjuvazinin kampında konakladı. (s. 10)

[5] Lenin burada Kautsky'nin 1909 yılında yayınlanan "İktidar Yolu" broşürünü kastetmektedir. Broşürün konusunu proletaryanın siyasi devrimi ve siyasi iktidar uğruna mücadelesi sorunu oluşturur.
Kautsky bu sorunu, yaklaşan bir dünya savaşı tehlikesi ve kapitalist ülkelerin yeni bir devrimler çağına girmesiyle bağıntı içinde ortaya atar. Kautsky orada, bu yeni çağda proletarya için mevcut olan "devlet iktidarını ele geçirme ve elinde tutma" (s. 24) imkânından söz eder, iktidar uğruna mücadeleyi "yüce bir mücadele" (s. 112) olarak, iktidarın ele geçirilmesini "şahane bir zafer" (s. 112) olarak niteler, evet bu broşürün bir bölümünde Kautsky hatta Marx ve Engels'in "yaratmış" olduğu "proletarya diktatörlüğü şiarı"ndan, "siyasi iktidarı icra edebileceği biri-

cik biçim olarak proletaryanın siyasi mutlak diktatörlüğü" (s. 28) şiarından söz eder. Buna rağmen o, tüm broşürü boyunca, gerçek Marksizmin çok uzağında kalır. Tüm broşürde ve hatta özel olarak iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesinden söz ettiği ve Marx'ın "proletarya diktatörlüğü" şiarına değindiği bölümde bile, Lenin'in saptadığı gibi, Kautsky'de "ne bürokratik-askeri devlet mekazinmasının 'parçalanması' hakkında ve ne de parlamenter kurumların ve memurların yerine Paris Komünü örneği üzre kurumların geçirilmesi hakkında tek kelimeye" rastlanmaz (Lenin, "Devlet Üzerine Marksizm", 1933, s. 81, Rusça), yani Kautsky'de proleter devrim ve proletarya diktatörlüğü sorununda Marksizmin temel tezlerinin hiçbirinden söz edilmez. Bunun sonucu, Kautsky'nin savaş öncesi döneme ait, özel olarak proletaryanın iktidar yolunu konu edinen bu nispeten en iyi eserinde bile, "tam da proleter devrimin özelliklerinin örtbas edilmesi"dir (Lenin, aynı yerde, s. 83). Böylece bu broşürü, Kautsky'nin eksiksiz tüm pozisyonları terketmek için, "en halis ve en bayağı oportünizme" tamamen batmak ve "lafta devrimi dudak ucuyla kabul ederken gerçekte ondan vazgeçmek" için kendine bir "açık kapı" bıraktığı yazınsal ifadelerin genel zinciri içine dahil etmek gerekir, ki Lenin bundan daha Kautsky'nin 1912 yılında Pannekoek'le polemiği vesilesiyle söz etmiştir (bkz. "Devlet ve Devrim", Kautsky'nin Pannekoek'e Karşı Polemiği). (s. 10)

[6] ***Basel Manifestosu*** – 24-25 Kasım'da Basel'de yapılan olağanüstü II. Enternasyonal Kongresi'nde oy birliğiyle kabul edilen savaş üzerine manifesto. Manifesto yaklaşmakta olan savaş tehlikesinin haydutça hedeflerine dikkat çekiyor ve bütün ülkelerin sosyalistlerini savaşa karşı enerjik bir mücadele yürütmeye çağırıyordu. II. Enternasyonal'in 1907'de yapılan Stuttgart Kongresi'nden bu Manifesto, V. İ. Lenin ve Rosa Luxemburg'un, savaşın çıkması durumunda sosyalistlerin, savaşın neden olduğu ekonomik ve politik krizden sosyalist devrim mücadelesi için yararlanma yolundaki düşüncelerini almıştı.
Manifestoya oy vermiş olan II. Enternasyonal'in Kautsky, Vandervelde gibi liderleri, 1914'te dünya savaşı patlak verdiğinde Basel Manifestosu'nu unuttular ve kendi emperyalist hükümetlerinin yanında yer aldılar. (s. 10)

[7] "Gotha Programının Eleştirisi" olarak bilinen (bkz. Karl Marx, "Gotha Programının Eleştirisi", Marx-Engels-Lenin Enstitüsü tarafından temin

edilmiştir, Zürih 1934) Karl Marx'ın Bracke'ye 5 Mayıs 1875 tarihli mektubu, Almanya Sosyalist İşçi Partisi'nin Gotha Parti Kongresi'nde (14-15 Şubat 1875) kabul edilen ve Lassalle oportünizminin iliğine kadar işlediği program tasarısının şiddetli bir eleştirisini içerir. Gotha Parti Kongresi'nde Alman sosyalistlerinin iki fraksiyonu —oportünist Lassalleciler ve Marksist Eisenachçılar— Almanya Sosyalist İşçi Partisi'nde birleştiler. Kabul edilen program Lassallecilerle Eisenachçılar arasında bir uzlaşmayı ifade ediyordu ve 1891'de, yeni bir program (Erfurt Programı) kabul edilesiye kadar resmi program olarak kaldı; öte yandan Erfurt Programı da bir dizi oportünist tez içerdiği için Engels tarafından şiddetle eleştirilmişti. (s. 15)

[8] Marx ve Engels'in burjuvazinin devlet mekanizmasını parçalama zorunluluğu üzerine ne söylediğini, nerede ve ne zaman söylediğini Lenin ayrıntılı bir şekilde "Devlet ve Devrim" eserinde kanıtlamıştır (bkz. III. Bölüm, 1. Kısım ve IV. Bölüm, 5. Kısım). (s. 16)

[9] Bu düşünceleri Friedrich Engels, Karl Marx'ın Fransa'da İç Savaş adlı yazısının "Giriş"inde dile getirmektedir. *(Bkz. Karl Marx/Friedrich Engels, Eserler, Cilt 17, s. 622.)* (s. 23)

[10] ***Anti-otoriter*** — yani her türlü otoriteyi, her türlü tabiyeti, her türlü iktidarı ve böylelikle siyasi mücadeleyi de reddeden kişiler — diye kendine Proudhoncu anarşistler diyordu.
Lenin'in "anarşizmin kurucusu" diye de adlandırdığı *Proudhon*, sosyalizm görüntüsü altında kapitalizmden küçük üretime geçişi vaaz edip, üretim araçlarında bireysel "emek mülkiyeti"ni savunuyor ve küçükburjuvanın küçük üretimi koruma ve ebedileştirme yönündeki gerici-ütopik çabalarını ifade ediyordu. İşçi sınıfının kurtuluşunu, her işçinin üretim araçları ve emek ürünü üzerinde bireysel mülkiyetinin güvence altına alınmasında görüyordu. Kapitalist toplumun yerini alması istenen geleceğin toplumunu, Proudhon ve yandaşları, küçük mülk sahipleri ve küçük üreticilerin kooperatif birliklerinin bir federasyonu olarak düşünüyorlardı. Bu topluma geçişin bir "halk" ya da "mübadele" bankası sayesinde barışçıl yoldan gerçekleşeceği düşüncesinde idiler. Bu banka küçük mülk sahibine, küçük üreticinin harcadığı emeği tamamen karşılayacak ("emek" "emek"le mübadele edilecek) ve böylece küçük üretimi yok olmaktan koruyacak ürünlerinin "adil" mübadelesini güvence

altına alacak, işçilere ise üretim araçları satın almaları ve küçük üretime geri dönmeleri için karşılıksız kredi verecekti.
Genel olarak her türlü devlet iktidarını reddeden Proudhon ve Proudhoncular, bu nedenle, devlet iktidarının proletarya tarafından ele geçirilmesinin zorunluluğunu, politik mücadelenin zorunluluğunu inkâr ediyorlardı. Proudhoncuların aksine Marksistler, işçi sınıfının kurtuluşunu sadece sınıfların ve onların temelinin, özel mülkiyetin ortadan kaldırılması, devlet iktidarının proletarya tarafından ele geçirilmesi, proletarya diktatörlüğünün kurulması, kapitalistlerin mülksüzleştirilmesi, kapitalist toplumun sosyalist topluma devrimci dönüşümünde görürler. Marksizmin kurucuları Marx ve Engels, Proudhon ve Proudhonculara karşı uzlaşmaz bir mücadele yürüttüler. Daha 1847 yılında Marx, "Felsefenin Sefaleti" adlı broşüründe, Proudhonculuğa karşı yokedici bir eleştiri yapmıştı. O zamandan bu yana gerek Marx, gerekse Engels, Fransa ve diğer Latin ülkelerinin (özellikle Belçika'nın) işçileri arasında çok yayılmış bulunan Proudhonculuğa karşı edebi ve bilimsel yapıtlarında (bkz. örneğin Engels'in "Konut Sorunu" çalışması, Komünizmin Temel Kitapları, Berlin 1930) olduğu gibi, uluslararası proleter hareketin önderliğinin, özellikle kendileri tarafından kurulan I. Enternasyonal yönetiminin pratik faaliyetlerinde de, Engels'in "Konut Sorunu"nun önsözünde 1887 yılında saptadığı gibi, Proudhonculuk "Latin ülkelerinin işçileri arasında da kesin olarak püskürtülesiye kadar" darbe üstüne darbe indirmişlerdir. (s. 24)

[11] Friedrich Engels, "Otorite Prensibi Üzerine" ("Die Neue Zeit", 32. yıl, 1913–1914, Cilt I, s. 39). (s. 24)

[12] Çoğunluğu itibariyle monarşist olan 1848 Fransız Millet Meclisi'nde sol muhalefeti oluşturan, başında Ledru-Rollin'in bulunduğu, küçükburjuva Fransız partisi "Sosyalist Demokratlar" kastedilmektedir. Parti kent küçük-burjuvazisine, köylülüğün bir kesimine ve küçük-burjuva hayallerini henüz aşamamış ve safça, kapitalist toplum çerçevesi içinde "çalışma hakkı"m ve faizsiz kredi yoluyla işçilerin kapitalist kölelikten kurtuluşunu vs. gerçekleştirebileceği olanağına inanan belli işçi katmanlarına dayanıyordu.
Siyasi alanda parti, "halkın kendi egemenliğini", yani genel seçim hakkı olan bir demokratik cumhuriyeti talep ediyordu. Devletin ekonomik ilişkilere karışmasını ve bir müterakki vergi getirmesini savunuyordu.

Fakat üretim araçlarının toplumsallaştırılması, talepleri arasında yer almıyordu. Bu partinin faaliyetinin bir değerlendirmesini ve sınıfsal tahlilini Marx'ın "Louis Bonaparte'ın Onsekizinci Brumaire'i" ve "Fransa'da Sınıf Mücadeleleri" adlı yazılarında bulmak mümkündür (bkz. Karl Marx, Seçme Yazılar, Cilt II, Zürih 1934). (s. 24)

[13] Bkz. Karl Marx/Friedrich Engels: "Komünist Parti Manifestosu"na Önsöz *(Alm. baskı 1872) Karl Marx/Friedrich Engels: Eserler, Cilt 18, s. 96.* (s. 24)

[14] Marx ve Engels'in yaptığı bu düzeltme için bkz. Lenin, "Devlet ve Devrim", III. Bölüm. (İnter Yayınları) (s. 24)

[15] Lenin'in burada aktardığı Rosa Luxemburg'un sözleri, savaş kredilerinin oylanması sırasında Reichstag'da Alman sosyal-demokratlarının takındığı tutumla ilgilidir.
Alman sosyal-demokrasisinin 1914 yılında "utanç verici çöküşü"nün, yani sosyalizme tam ihanetinin ve emperyalist savaş sırasında burjuvazinin safına sınırsız geçişinin kökleri, daha bu savaştan önce gerçekleşen ve daha savaşın ilk günlerinde, sosyal-demokrat fraksiyonun Reichstag'ın 4 Ağustos 1914 tarihinde yapılan oturumunda savaş kredileri lehinde oy vermesiyle bütün açıklığıyla ortaya çıkan Alman sosyal-demokrasisi içinde oportünizmin nihai zaferinde aranmalıdır. O tarihte Haase sosyal-demokrat Reichstag fraksiyonu adına şu sözlerle son bulan bir deklarasyon okudu: ... "talep edilen savaş kredilerini onaylıyoruz". Fraksiyon içinde görüş ayrılıkları vardı: Krediler lehinde 78 sosyal-demokrat milletvekili oy kullanmıştı, 14 milletvekili ise (Karl Liebknecht ve diğerleri) karşı oy vermişlerdi. Ne var ki azınlığa Reichstag'da özel bir açıklama yapma hakkı tanınmamıştı. Militarizme karşı yorulmaz savaşçı Karl Liebknecht bile o zaman parti disiplinine uymuştu (Reichstag'da 2 Aralık 1914'te yeniden yapılan oylamada Liebknecht karşı oy verdi).
Alman sosyal-demokrasisinin, aynı zamanda bütün II. Enternasyonal'in çöküşü üzerine daha ayrıntılı bilgi için bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt 5 (İnter Yayınları), özellikle "II. Enternasyonal'in Çöküşü" adlı makale (s. 179 ve sonrası). (s. 25)

[16] ***Cizvitler,*** 16. yüzyılda Papaz Loyola tarafından katolik dinini ve Papa-

nın ve kilisenin iktidarını savunmak için kurulan bir katolik tarikatıdır. Cizvitler, katolik kilisesinin kanlı engizisyon örgütüydü ve tarihleri, cinayetlerin, yağma ve talanın, işkencenin ve insanları diri diri ateşte yakmanın tarihidir.

Amerika'nın keşfinden sonra İspanyollar ve Portekizliler 16. yüzyılın tümü boyunca yerli nüfusu ateş ve kanla ram ettiler. Güney Amerika'daki Yerlilerin talebi özellikle gaddardı. Yerli nüfus ormanlara kaçtı. 16. yüzyılın sonuna doğru Cizvit misyonerleri ortaya çıktığında, eskiden yüksek bir seviyede olan bölgenin mahvolmuş olduğunu gördüler. Bu nedenle Cizvitler, yerlileri başka yöntemlerle "ehlileştirmeyi" kararlaştırdılar. Onlara belli bir serbesti tanıdılar, fakat istisnasız hepsini toprağı işlemeye ve "velinimetleri" için çalışmaya zorladılar. Yerliler haftada iki gün kendileri için çalışıyorlardı, diğer günleri "Tanrının mülkü"ne, yani Cizvitlere ayırmak zorundaydılar. Bu düzen Avrupa'daki gerici yazarlar tarafından "Paraguay'da Cizvit komünizmi" olarak nitelendirildi. Gerçekte bu "komünizm", Cizvitler ve onların örgütü ('tarikat'ı) zenginleşirken, Yerlilerin serflere dönüşmesinden ibaretti. Güney Amerika'daki Cizvit yerleşimleri 18. yüzyılın yarısına kadar varlıklarını sürdürdü. (s. 27)

[17] Burada "dünyanın" tüm "demokrasilerindeki enternasyonalist azınlıklar"dan Lenin'in anladığı, Batıda II. Enternasyonal sosyalist partileri içindeki devrimci muhalefettir. II. Enternasyonal'in sol unsurlarından oluşan bu gruplar emperyalist dünya savaşı sırasında bir dizi ülkede ortaya çıktılar. Örneğin Almanya'da başında Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht'in bulunduğu "Internationale" grubu ("Spartaküs Birliği") böyle bir gruptu. "Sosyalizme alçakça ihanet etmeyen" ve "kendi" burjuvazilerinin safına geçmeyen tüm bu gruplar, kendi burjuvazilerine, savaşa ve açık ve gizli (ortayolcu) oportünistlere karşı mücadele yürüttüler. Fakat enternasyonalist pozisyonlarında ve sosyal-şovenizme karşı mücadelelerinde yeterince tutarlı değillerdi, II. Enternasyonal'den tamamen kopmaya karar veremediler ve bir dizi sorunda (örneğin ulusal ve sömürge sorununda) anti-Marksist, yarı-Menşevik bakış açıları savundular. Devrimci tutumunda ve enternasyonalizminde sonuna kadar tutarlı biricik parti, başta Lenin olmak üzere Bolşevik Parti, bu grupları, onları boğan II. Enternasyonal'e karşı destekledi ve kendi önderliği altında Zimmerwald Solu'nda birleştirdi; fakat aynı zamanda onların bakış açısının eksikliklerine ve çeşitli sorunlardaki "sol" oportünist, yarı-

Menşevik görüşlerine karşı mücadele etti. Bu "enternasyonalist azınlıklar" hakkında, özellikle de savaş sırasında Alman solları hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt V, "II. Enternasyonal'in Çöküşü ve III. Enternasyonal İçin Mücadele" ve "Emperyalizm ve Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı" bölümleri ve 23, 43, 64, 65, 68, 72, 94 ve 100 no'lu notlar. (s. 29)

[18] ***Whig'ler ve Tory'ler*** — 17. yüzyılın yetmişli ve seksenli yıllarında ortaya çıkan İngiltere'nin politik partileri. Whig'ler partisi, mali çevreler, ticaret burjuvazisi ve aristokrasinin burjuvalaşmış bir kesiminin çıkarlarını temsil ediyordu. Liberal Parti'nin temelini bu parti atmıştır. Tory'ler Partisi büyük toprak sahipleri ve protestan kilisesinin din adamlarının üst kesimini temsil ediyor, feodal geçmişin geleneklerini savunuyor ve liberal ve ilerici taleplere karşı mücadele ediyordu; sonraları muhafazakâr partinin temelini oluşturdu. İktidar bazen Whig'lerin bazen Tory'lerin eline geçiyordu. (s. 30)

[19] ***Dreyfus olayı*** — 1894 yılında Fransız askeri kliğinin gerici monarşist çevreleri tarafından Yahudi genelkurmay subayı Dreyfus'a karşı sahnelenen provokatif dava. Dreyfus'a karşı casusluk ve vatana ihanet suçundan düzmece bir dava açılmıştı.
Dreyfus'un ömür boyu sürgüne mahkûm edilmesinden sonra, Fransa'nın gerici çevreleri bu olaydan, anti-Semitizmi kışkırtmak ve cumhuriyet rejimine ve demokratik özgürlüklere saldırmak için yararlandı. Sosyalistler ve ilerici burjuva demokratları (aralarında Zola, Jaurès ve A. France vardı) 1898 yılında, Dreyfus olayının yeniden gözden geçirilmesi yönünde genel bir hareket geliştirdiklerinde bu olay kesin bir politik karakter aldı ve ülkeyi, bir yanda demokratlarla cumhuriyetçilerin bulunduğu, öte yanda ise monarşistler, kilise, anti-semitler ve milliyetçilerin yeraldığı iki kampa böldü. Dreyfus 1899'da kamuoyunun baskısıyla serbest bırakıldı ve 1906'da temyiz mahkemesinin kararıyla suçsuz bulundu ve yeniden orduya alındı. (s. 30)

[20] Linç adaleti Amerika Birleşik Devletleri'nde zencilerin kölelik döneminde ortaya çıktı. Beyaz kölecilerin zenci köleler üzerinde kurduğu kendi mahkemeleriydi, zencilerin kışkırtılmış güruh tarafından barbarca katledilmesiydi. Linç adaleti, biçimsel olarak özgür fakat gerçekte yarı köleleştirilmiş zenciler üzerinde burjuvazinin sınıf mahkemelerinin özel

bir biçimi olarak bugüne kadar varlığını korumuştur. Burjuvazi tarafından siyasi hasımlarına karşı da uygulanmaktadır. 1914–1918 savaşı sırasında enternasyonalist savaş karşıtları, polisin zımnen gözyummasıyla, burjuvazinin ajanları tarafından kışkırtılmış bir güruh tarafından linç edilmişlerdir. (s. 30)

[21] Lenin burada ulusal kurtuluş hareketinin önderlerinin "demokratik İngiltere" tarafından takibata uğratılmasını ve İngiltere'nin boyunduruğu altındaki İrlanda'da isyanların bastırılmasını kastetmektedir. (İrlanda'daki bu isyanlardan biri hakkında bkz. Lenin'in "Kendi Kaderini Tayin Tartışmasının Sonuçları" makalesi, Seçme Eserler, Cilt V, s. 339 vd. İnter Yayınları) Ulster'a (Kuzey İrlanda'da bir il) gelince, oradaki mülk sahibi sınıflar (büyük toprak sahipleri ve burjuvazi) İngiliz kolonistlerinin, yani 17. yüzyılda İrlanda'yı zaptedenlerin ardıllarıdır; bunlar İrlanda ulusal kurtuluş hareketine karşı mücadelesinde daima İngiliz hükümetinin sadık yardakçıları olarak sahneye çıkmış ve sık sık bizzat hükümetten daha ileri giderek, İrlanda'daki kurtuluş hareketinin baskısıyla İngiliz hükümetinin yapmak zorunda kaldığı reformlara inatla direnmişlerdir. (s. 30)

[22] Lenin'in burada düşündüğü, Nisan 1917'de basın ve burjuva partilerin ajitatörleri tarafından kışkırtılan, Bolşeviklere karşı kirli iftira kampanyası ve sürgün avıdır. Burjuvazi için bunun vesilesini, Lenin ve diğer göçmenlerin İsviçre'den kurşun mühürlü vagon içinde Almanya'dan geçerek Rusya'ya gelmeleri oluşturdu. Burjuvazi Lenin'e ve bir bütün olarak Bolşeviklere karşı müfterice, onların Alman parası karşılığı Alman emperyalistleri lehine çalıştığı ve casusluk yaptığı suçlamasını yükselttiler. Burjuvazinin bu müfterice ajitasyonunu Sosyal-Devrimciler desteklediler.

Bilindiği gibi Lenin Şubat arifesinde İsviçre'de bulunuyordu. Rusya'da devrimin patlak verdiğine ilişkin ilk haberler, Lenin'i ve diğer göçmenleri, Rusya'ya geri dönüş göreviyle karşı karşıya bıraktı. Rusya'ya geri dönüş yalnızca ya Antant ülkeleri (İngiltere, Fransa vd.) ya da Almanya üzerinden mümkün olduğu için bu kolay bir görev değildi. İngiltere ve Fransa, emperyalist savaş karşıtı olan bu Rus sosyalistlerinin, ordu üzerinde, işçi kitleleri vs. üzerinde yıkıcı etkilerinden korktukları için Rusya'ya geçmelerine izin vermek istemiyorlardı. Rusya'ya karşı savaş yürüten Almanya'dan geçiş, ihanet nedeniyle büyük bir iftira kampanyası-

na yol açabilirdi, böyle de oldu. Lenin Almanya'dan geçişe razı olduğunda, bunu hesaba kattı. Lenin, Krupskaya'nın anılarında anlattığı gibi, bu yüzden "meseleyi, yalnızca Alman hükümetiyle değil, Alman sosyal-demokratlarıyla da en ufak bir uzlaşma karakteri taşımayacak biçimde ayarlamaya çaba gösterdi". İsviçreli enternasyonalist F. Platten, Rus göçmenlerinin Almanya'dan geçişi üzerine Alman hükümetiyle pazarlıklara başladığında, göçmenlerin içinde seyahat edecekleri vagonun, ne bir kontrole ne de bir denetime tabi tutulmayacağını, hiç kimsenin vagona girme ya da onu terk etme hakkına sahip olmayacağını, seyahat edenlerin savaş ve barış sorunu üzerine görüşlerinden bağımsız olarak vagona kabul edileceğini ve geçiş için onayın, Rusya'daki Alman ya da Avusturyalı savaş tutsaklarının ya da gözaltına alınmışların değiş-tokuşu temelinde gerçekleşeceğini saptayan özel koşullar hazırladı. Almanya'dan geçişin bu titizlikle formüle edilmiş koşullarına kesinlikle uyuldu da. Rusya'ya vardıktan hemen sonra Lenin ve Zinovyev tarafından, onlarla birlikte gelmiş olanların tümü adına, Petrograd İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti Yürütme Komitesi'ne, İsviçre'den yola çıkışın tüm koşulları üzerine bir rapor verildi ve bu rapor 18 (5) Nisan'da "Pravda"da yayınlandı (bkz. Bütün Eserler, Cilt XX, 1. Yarıcilt, s. 97-99). Buna rağmen tüm burjuva basında hemen azgın bir iftira kampanyası başladı ve Lenin'le Bolşeviklere karşı neredeyse bir pogrom saldırısı yürütüldü. Lenin, Alman emperyalistlerinin ajanı olarak, Alman casusu olarak vs. gösterildi. Tüm burjuva ve küçük-burjuva gazeteler bu pogrom saldırısına vargüçleriyle katıldılar. Bu, önemli ölçüde İngiliz ve Fransız hükümetinin talimatı üzerine oldu. İngiltere ve Fransa hükümetleri, Lenin'in Rusya'ya geri dönüşünü engelleyemeyince, onu ve Bolşevikleri lekelemek için her türlü önlemi almakta geç kalmadılar. Lenin'in geldiği gün, İngiliz ve Fransız büyükelçilikleri, bu biçimde Geçici Hükümet'i etkileyebilme umuduyla, Dışişleri Bakanlığı'na, Lenin'i ve diğer Bolşevikleri son derece tehlikeli insanlar olarak gösteren ve onlara alçakça iftira eden muhtıralar verdiler. İngiliz ve Fransız büyükelçilerinin, Lenin'in gelişi vesilesiyle verdikleri muhtıra aynı zamanda Geçici Hükümet'e ve burjuva basına, Lenin ve Bolşeviklere karşı saldırının yürütülmesi için bir talimattı. Lenin 1917'de Rus burjuvazisi tarafından böyle karşılandı. Ancak Petrograd'ın proleter kitleleri liderlerini en büyük devrimci coşkuyla ve en törensel biçimde kabul ettiler. Lenin, devrimci kitlelerle ilk bir araya gelişinde onu karşılayan binlerce işçi, asker ve bahriyeli göstericiye hemen sosyalist devrim şiarını ilan etti. (s. 30)

[23] 16 (3) Haziran 1907 tarihli Stolipin Yasası, Devlet Duması'nın işçi kuryesi denilen bölümündeki işçi temsilcilerinin sayısını altı temsilciyle kısıtlıyordu, II. Duma'ya ise işçi kuryesinden 12 Menşevik ve 11 Bolşevik seçilmeyi başarmıştı. 16 (3) Haziran yasasından sonra altı ilde —Moskova, Petersburg, Kostroma, Vladimir, Harkov ve Yekaterinoslav illerinde— işçilerin ikinci seçmenleri özel kuryelere ayrıldılar. Bu illerden her birinde işçi kuryelerinin yetkili temsilcileri, diğer temsilcilerin yanı sıra işçi kuryesinden de bir temsilci seçmekle yükümlü olan İl Seçim Meclisine mensuptu. Bu özel düzenlemenin öngörülmediği diğer illerde işçilerin temsilcilerini seçtirebilmeleri neredeyse imkânsızdı.
III. ve IV. Duma seçimlerinde Bolşevikler zafer kazandı ve adı geçen altı ilin hepsinde kendi temsilcilerini işçi kuryesinden seçtirmeyi başardılar. Bolşevikler Duma'yı, Çarlık hükümetinin ve burjuva partilerin gerici politikasını teşhir ettikleri ve emekçi kitlelerin dikkatini proleter mücadelenin görevlerine çektikleri bir kürsü olarak kullandılar. (s. 31)

[24] Birbiriyle diplomatik ilişki içinde bulunan burjuva hükümetler, attıkları adımların çoğunu gizli tutarlar ve ne görüşmelerin seyrini, ne de birbirleriyle yaptıkları anlaşma ve sözleşmeleri yayınlamazlar. Burjuva hükümetler için bu gizlilik perdesi gereklidir, çünkü onlar arasındaki her anlaşma (savaş üzerine, ticaret politikası üzerine vs.) geniş emekçi kitlelerin aleyhine yapılır. Kendi egemenliklerinin gerçek karakteri hakkında işçilerin ve köylülerin gözünü açmamak için burjuvazi, dış politikasını gizli tutmak zorundadır. Sovyet iktidarının, proletaryanın iktidarının, herhangi bir olguyu işçilerden ve köylülerden gizlemekte çıkarı yoktur, bilakis tam tersine, onun çıkarı, dış politika alanında attığı adımlar hakkında emekçi kitleleri ayrıntılı ve tam bir şekilde bilgilendirmekte yatar. Varlığının ilk gününden itibaren Sovyet Hükümeti, Çarlık hükümetinin ve Geçici Hükümet'in diğer hükümetlerle imzaladığı gizli anlaşmaları ve sözleşmeleri yayınlamaya başladı ve böylece bunların talancı karakterini teşhir etti. Alman heyetiyle barış görüşmeleri sırasında her iki tarafın tüm konuşmalarını ve belgelerini yayınlayarak böylelikle burjuvazinin gizli diplomasisine karşı düşmanlığını vurguladı. Daha sonraki yıllarda da Sovyet Hükümeti bu kurala bağlı kaldı ve dış politikada attığı tüm adımlar hakkında en geniş emekçi kitleleri bilgilendirdi. (s. 32)

[25] Shylock — Shakespeare'in "Venedik Taciri" adlı tragedyasının kahra-

manı, cimri, amansız bir tefeci tipi. Shylock örneğin kendisi herhangi bir taviz vermeye yanaşmaksızın, elindeki borç senedine dayanarak, borç aldığı parayı kendisine vaktinde ödemeyen borçlusunun bedeninden "yarım kilo et" talep ederdi. (s.35)

[26] İlk işçi temsilcileri sovyeti 1905 yılı yazında İvanovo-Voznesensk'teki bir grev sırasında ortaya çıktı. Ekim grevleri sırasında daha başka bir dizi büyük sanayi merkezinde işçi temsilcileri sovyetleri ortaya çıktı. Sovyetler sık sık grev komiteleri içinden oluşuyordu. 1905'te tayin edici olan, tüm Rusya için önemi olan Petersburg Sovyeti idi. Moskova Sovyeti de o sıralar önde gelen bir rol oynadı: Moskova'daki Ekim hareketinin başını çekti, genel grev ilan etti ve onu silahlı ayaklanmaya dönüştürdü. Sovyetlerin rolü ve önemi sorununda ve Partinin sovyetlerde oynayacağı rol sorununda Bolşevikler Menşeviklerle mücadele etti. Menşevikler, sovyetlerin "devrimci özyönetimin organları" olduğu ve proletarya partisi de dahil olmak üzere her türlü partiden "bağımsız" olmaları gerektiği tezini ileri sürdüler. Bolşevikler ise sovyetlerde, proletaryanın partisi tarafından yönetilmesi gereken "proletaryanın dolaysız kitle mücadelesinin organları"nı, ayaklanmanın ve yeni devrimci iktidarın organlarını görüyorlardı. (s. 45)

[27] Lenin burada Friedrich Engels'in, Karl Marx'ın Fransa'da İç Savaş adlı yazısının "Giriş"ini kastetmektedir. *(Bkz. Karl Marx/Friedrich Engels: Eserler, Cilt 17, s. 624.)* (s. 49)

[28] Lenin RSDİP(B) VII. Tüm-Rusya Konferansı'nda (Nisan Konferansı) —Petrograd'da 24-29 Nisan (7-12 Mayıs) 1917 tarihleri arasında toplanmıştı— kabul edilen "Parti Programının Revizyonu Üzerine" kararı kastetmektedir. (s. 55)

[29] "Tüm İktidar Kurucu Meclise" şiarı, Mart (Şubat) 1917'de Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler tarafından ileri sürüldü, buna karşılık gerçekte bu ulusal meclisin toplantıya çağrılması, burjuvaziyle anlaşma içinde onlar tarafından her türlü biçimde sürüncemede bırakıldı. İktidarı Sovyetlerin eline veren Ekim Devrimi'nden sonra bu şiar artık burjuva karşı-devrimin bir şiarından başka birşey değildi, çünkü iktidarın Kurucu Meclis'e devredilmesi, Sovyet iktidarının devrilmesi ve proletarya diktatörlüğünün tasfiye edilmesi anlamına gelirdi. 1918–1920'deki içsavaşta tüm karşı-devrimci unsurlar bu şiar etrafında birleştiler. (s. 59)

[30] Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler "devrimci demokrasi"den kendi partilerini ve Mart (Şubat) – Ağustos 1917 arasında üstünlüğü ellerinde bulundurdukları Sovyetleri anlıyorlardı. Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, Sovyetlerin varlığını "genel demokratik", yani parlamenter ve bu nedenle de burjuva devlet iktidarının varlığıyla uyum içine sokma çabasındaydılar. Sovyetler, gerçekte hiçbir iktidarı olmayan laklakhane rolünde kalmalıydı. İşçi sınıfını ve tüm emekçileri kapitalistlerin egemenliğine karşı, Sovyetlerin iktidarı için seferber etmenin gerekli olduğu bir durumda, "devrimci demokrasi" gevezeliğiyle Menşevikler ancak ve yalnız burjuvaziye hizmet ettiler, işçi sınıfını ve köylülüğü dezorganize edip, var güçleriyle Sovyetlerin iktidarı ele geçirmesine karşı mücadele ettiler, Sovyetleri orospulaştırdılar ve sonunda işi o noktaya vardırdılar ki, ne ülkedeki sınıf güçlerinin gerçek dengesini ifade eden, ne de Bolşeviklerle birlikte giden işçi ve asker kitlelerinin gerçek temsilcisi olan Sovyetler sonunda Temmuzda "karşı-devrimin bir incir yaprağı"na dönüştüler (Lenin). "Sıkı Devrimci Devlet İktidarı" adlı makalesinde Lenin şöyle yazar: "'Devrim'den, 'devrimci halk'tan, 'devrimci demokrasi'den söz edildiğinde, *on durumdan dokuzunda* bu bir dolandırıcılıktır ya da kendi kendini aldatmaktır" (Tüm Eserler, Cilt XX, 1. yarı cilt, s. 454). Dolandırıcılık, sağa sola genelde "demokrasi", genelde "devrim", genelde "devrimci demokrasi" lafları yağdıran Menşeviklerin ve Sosyal-Devrimcilerin, gerek Sovyetlerin gerekse de devlet iktidarının sınıf karakterini bulandırma ve proletarya ve onun önderliğindeki emekçi kitlelerin organları olarak Sovyetlerle burjuva devletin barış içinde birarada yaşamasının —proletarya ve bu kitleler kendi çıkarlarını açıkça gördüğünde— imkânsız olduğunu örtbas etmelerinde yatmaktaydı. "Devrimci demokrasi" laflarını Lenin şöyle yanıtlıyordu: "Siz Bay Farfaralar! Devrimci lafazanlık şövalyeleri! Sosyalizm, kapitalistlerin demokrasisiyle proleterlerin demokrasisi arasında, burjuvazinin devrimiyle proletaryanın devrimi arasında, zenginlerin çara karşı ayaklanmasıyla emekçilerin ... *zenginlere karşı* ayaklanması arasında ayrım yapmayı talep ediyor" (Tüm Eserler, Cilt XX, 2. yarı cilt, s. 76). (s. 60)

[31] Demokratik Konferans, Kornilov Ayaklanmasından sonra Geçici Hükümet'in sarsılan otoritesini sağlamlaştırma amacıyla Kerenski Hükümeti tarafından toplantıya çağrıldı. Konferans, 27 (14) Eylül – 5 Ekim (22 Eylül) tarihleri arasında Petrograd'da yapıldı. Zemstvoların, yani kent

özyönetimlerinin temsilcileri, kooperatiflerin ve bazı toplumsal örgütlerin, sendikaların ve Sovyetlerin (cephe ve ordu komitelerinin, il yürütme komitelerinin ve Merkez Yürütme Komitesinin) temsilcileri konferansa çağrılıydı. Sovyetler önemsiz bir temsilcilik elde etmişlerdi ve Konferansta azınlıktaydılar.

Demokratik Konferans, ("Ön Parlamento" denilen) bir "Geçici Cumhuriyet Konseyi" seçti; bu Konsey, burjuvazinin (varlıklı unsurların) temsilcileriyle doldurulduktan sonra, Kurucu Meclis'in toplantıya çağrılmasına kadar bir temsil kurumu olacaktı. Aslında en küçük bir otoritesi dahi yoktu. Hükümet ne onun kararlarını, ne de Demokratik Konferansın kararlarını hesaba katmadı. Konferansı ve Ön Parlamento'yu sadece, Kurucu Meclis'in toplantıya çağrılmasını yeniden ertelemek için bir bahane ve burjuvazinin iktidarını güçlendirmek için bir araç olarak kullanmak istiyordu. Lenin, Parti Merkez Komitesine, Petrograd Komitesine ve Moskova Komitesine bir mektupta Demokratik Konferansı şöyle değerlendiriyordu: "Demokratik Konferans devrimci halkın çoğunluğunu *değil, sadece uzlaşmacı küçük-burjuva üst katmanları* temsil ediyor... Demokratik Konferans köylüleri aldatıyor, onlara ne barış ne de toprak veriyor" (bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, s. 217 vd.). Gerek bu Konferansı, gerekse de Ön Parlamentoyu boykot etmeye çağırıyordu. (Demokratik Konferans, Ön Parlamento ve Lenin'in ve Partinin tavrı ve bu kurumlar sorununda sağ oportünist Kamenev, Rykov vs.ye karşı mücadele hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, "Bir Yazarın Günlüğünden. Partimizin Hataları", ve aynı ciltte 71 ve 77 no'lu notlar.) (s. 61)

[32] İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyeti I. Tüm-Rusya Kongresi 3–24 Haziran (16 Haziran–7 Temmuz) 1917 tarihleri arasında Petrograd'da yapıldı. Kongreye 1090 delege katıldı. O zamanlar Sovyetler'de azınlıkta olan Bolşevikler 105 delegeyle temsil ediliyorlardı. Delegelerin ezici çoğunluğu Menşeviklerle Sosyal-Devrimciler blokundandı ve küçük gruplar da onları destekliyordu. Kabul edilen kararda Kongre'nin Sosyal-Devrimci-Menşevik çoğunluğu Geçici Hükümet'i destekleme tutumu aldı, Geçici Hükümet tarafından hazırlanmakta olan cephedeki saldırıyı onayladı ve iktidarın Sovyetlere geçmesine karşı çıktı. Kongre, II. Sovyet Kongresi'ne kadar varlığını sürdüren ve Sosyal-Devrimcilerle Menşeviklerin ezici çoğunluğa sahip oldukları bir Merkez Yürütme Komitesi seçti. (s. 61)

[33] İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri II. Tüm-Rusya Kongresi 25–26 Ekim (7–8 Kasım) 1917 tarihleri arasında Petrograd'da yapıldı. Kongre'ye köylü temsilcilerinin il ve ilçe sovyetlerinden de bir dizi delege katıldı. Vekalet Denetim Komisyonu'nun verilerine göre Kongre'nin açılışında 649 delege mevcuttu; bunlardan 390'ı Bolşevik, 160'ı Sosyal-Devrimci, 72'si Menşevik, 14'ü Enternasyonalist Menşevikti. Kongre akşam 10:40'ta Smolni'de açıldı. Sosyalist devrimi tanımayı reddeden Menşevikler, Sağ Sosyal-Devrimciler ve Bundcular Kongreyi terketti. 26 Ekim (8 Kasım) sabah 4 sularında Kongre, Kışlık Saray'ın ele geçirildiği, Geçici Hükümet'in tutuklandığı haberini aldı ve Lenin'in yazdığı, bütün iktidarın İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri'ne geçtiğini ilan eden "İşçi, Asker ve Köylülere!" adlı bildiriyi kabul etti. Kongre'nin ikinci oturumu 26 Ekim'de (8 Kasım) akşam 8:40'ta açıldı. Lenin barış ve toprak sorununa ilişkin konuştu. Kongre Lenin'in hazırladığı barış ve toprak sorunu üzerine tarihi kararnameleri onayladı. Kongre tarafından Lenin'in önderliğinde bir İşçi-Köylü Hükümeti — Halk Komiserleri Konseyi kuruldu. Kongre'nin seçtiği Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nde 62'si Bolşevik, 29'u Sol Sosyal-Devrimci, 6'sı enternasyonalist Menşevik, 3'ü Ukrayna Sosyalist Partili, 1'i Sosyal-Devrimci Maksimalist olmak üzere 101 kişi vardı. (s. 62)

[34] İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri III. Tüm-Rusya Kongresi 10–18 (23–31) Ocak 1918 tarihleri arasında Petrograd'da yapıldı. Kongre'de 317 İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyeti ve 110 Ordu, Kollordu, Tümen Sovyeti temsil ediliyordu. Kongre başlarken 707 delege mevcuttu, bunlardan 441'i Bolşevikti. 13 (26) Ocak'ta Köylü Temsilcileri Sovyetleri III. Kongresi katılımcıları Kongre'yle birleşti. Ayrıca delegelerin sayısı Kongre'ye gecikenlerin gelmesiyle daha da artmıştı. Kongre'nin kapanış oturumunda 1587 delege mevcuttu. Kongre, Sverdlov'un Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi Faaliyet Raporunu ve V. İ. Lenin'in Halk Komiserleri Konseyi Faaliyet Raporunu görüştü. Kongre, daha sonraları Sovyet devletinin anayasasının esasını oluşturacak olan Lenin'in "Emekçi ve Sömürülen Halkın Hakları Deklerasyonu"nu onayladı. Kongre'nin kabul ettiği kararda Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin ve Halk Komiserleri Konseyi'nin politikası tamamen onaylanıyor ve kendilerine tam güven ifade ediliyordu. Kongre, Rus Sosyalist Cumhuriyeti'nin, Rusya halklarının gönüllü birliği teme-

linde bir Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonu olarak kurulacağı kararını aldı ve Sovyet iktidarının ulusal sorun politikasını onayladı. Kongre, Toprak Kararnamesi temelinde hazırlanmış olan Toprağın Sosyalizasyonu Yasasının temel tezlerini onayladı. Kongre'nin seçtiği Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesinde 160 Bolşevik, 125 Sol Sosyal-Devrimci, 2 Enternasyonalist Menşevik, 3 Anarşist Komünist, 7 Sosyal-Devrimci Maximalist, 2 Sağ Sosyal-Devrimci ve 2 Menşevik bulunuyordu. (s. 62)

[35] 18 Mart 1871'deki Paris Ayaklanmasından sonra Thiers'in burjuva hükümeti Versay'a kaçtı ve oradan Paris Komünü'nü yıkmayı örgütlemeye başladı. İlkönce, devrimci Paris'i abluka altında tutan Prusya ordularının Paris'i işgal etmesi için Bismarck'ı ikna etmeye çalıştı, fakat Bismarck bu öneriyi reddetti. Böylece Bismarck, Komün'e karşı mücadele etmek için kendi güçleri olmayan Versaylıları, çabucak, Almanya ile Fransa arasında Fransa için çok ağır bir barış anlaşması imzalamaya karar vermeye zorladı. Versaylılar, niyetlendiklerinden biraz farklı bir anlaşmaya yanaşmak zorunda kaldılar, bunun karşılığında Bismarck'tan, Paris'i devirmede yardım aldılar. Fransız burjuvazisinin Bismarck'la bu kötü trampa işlemini Marx şöyle anlatıyordu:
"Bu koşullar, savaş tazminatını ödeme süresinin kısaltılmasının yanı sıra, Bismarck Fransa'da olayların durumuyla hemfikir olduğunu açıklayıncaya kadar Paris kalelerinin Prusya birlikleri tarafından işgalinin sürmesini içeriyordu — böylece Prusya, Fransa'nın iç meselelerinde en yüce hakem olarak tanınmış oluyordu! Bunun karşılığında o, Paris'in kökünü kazımak için, esir alınmış olunan Bonapartist orduyu salıvermeye ve onlara Kayzer Wilhelm'in birliklerinin doğrudan desteğini sağlamaya hazırdı. Dürüstlüğünün teminatı olarak, tazminatın ilk taksidinin ödenmesini Paris'in 'teskin edilmesi'ne bağımlı kıldı." (Karl Marx, "Fransa'da İçsavaş", bkz. Seçme Yazılar, Cilt II, s. 533, Zürih 1934.) Bismarck'la yapılan bu anlaşma sayesinde Versay Hükümeti bir silahlı güce kavuştu ve bu gücün yardımıyla devrimci Paris'i halletmeyi başardı. (s. 64)

[36] Gogol'ün "Ölü Canlar" romanının kahramanlarından biri olan Gogol'ün Petruşka'sı, serf bir hizmetçidir. Dikkat çekici yanı, içeriğini kavramaksızın, herhangi bir kitabı açarak mekanik bir şekilde hecelemesiydi. "Kitabın, sevilen bir kahramanın maceraları mı, ilkokuma kitabı mı, yoksa bir dua kitabı mı olduğu onun için tamamen önemsizdi — hepsini

aynı dikkatle okurdu." Tarihe Gogol'ün Petruşkası gibi bakmak, tarihsel olayların anlam ve önemine nüfuz edemeden onları sadece yüzeysel olarak algılamak demektir. (s. 65)

[37] Orenburg Kazak Ordusunun hetmanı Dutov, 1918 ve 1919'da Güney Urallarda ve Volga'nın doğusundaki bölgede Sovyet iktidarına karşı karşı-devrimci mücadelenin başını çekiyordu. Dutov, Kolçak karşı-devrimini en aktif biçimde destekliyor ve savaş eylemlerini Kolçak birliklerininkilerle koordine ediyordu. Kolçak birlikleri Sibirya'ya geri çekildikten sonra Dutov Orenburg'da tutunmaya devam etti, böylece Türkistan, Sovyet Cumhuriyetinin geri kalan kesiminden koparılmış oluyordu. Orenburg'un kızıl birlikler tarafından alınmasından sonra Dutovcular kısmen Kazak bozkırlarında, kısmen de geri çekilmiş oldukları Çin Türkistan'ında imha edildiler.
Hakeza General Kraznov da 1918'de Don Bölgesinde Sovyet iktidarına karşı karşı-devrimci mücadelenin başını çekiyordu ve 1919 ilkbaharında oradan sürülüp atıldı. Daha sonra Güneyde karşı-devrimci mücadelenin genel liderliği General Denikin'in eline geçti.
Karşı-devrimci Çekoslovak ayaklanması için bkz. Not 42. (s. 65)

[38] Yuduşka Golovlyov, Saltikov-Şçedrin'in "Golovlyov Baylar" adlı romanının bir figürüdür. Romanda anlatılan büyük toprak sahibi ailesi Golovlyov'ların bir ferdi olan Yuduşka, zenginlik yığmak için hiçbir araca başvurmaktan çekinmeyen ve açgözlülüğünü ve alçaklıklarını yalandan sofulukla ve erdem ve ahlak üzerine sonu gelmez gevezeliklerle örten ikiyüzlü bir tiptir. (s. 68)

[39] Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin 14 Temmuz 1918 tarihli emriyle Sağ Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin tüm temsilcileri Merkez Yürütme Komitesi'nden ihraç edildi, aynı zamanda tüm işçi, asker, köylü ve Kazak temsilcileri sovyetlerine, bu partilerin temsilcilerini içlerinden uzaklaştırma kararnamesi gönderildi. Bu kararnamenin sebebi, bu iki partinin apaçık bir şekilde açık karşı-devrimin kampına geçmiş olması ve Sovyet iktidarını devirme mücadelesini aktif biçimde desteklemesiydi. (s. 68)

[40] "Liberdanlar" lakabı, 1917 yazında "Pravda"da yayınlanan bir şiirinde Demyan Byedni'nin Menşevikleri böyle adlandırmasından beri yerleşti.

Bu lakap, Menşeviklerin önde gelen iki liderinin parti adlarının, yani Liber ve Dan'ın birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. (s. 68)

[41] Burada "Aktivistler"le, karşı-devrimin Sovyet iktidarına karşı silahlı mücadelesine aktif biçimde katılan ve burjuvazinin çeşitli karşı-devrimci eylemlerinde yer alan o zamanki sağ Menşevikler kastedilmektedir. (s. 68)

[42] 1918 yılında Sovyet Cumhuriyetine karşı Çekoslovakların karşı-devrimci savaşı İngiltere ve Fransa hükümetleri tarafından örgütlendi. Daha 1917 yazında Geçici Hükümet, savaş esiri Çekoslovaklardan bir kolordu oluşturarak Batı'da Almanlara karşı cepheye sürdü. 1918 yılında, Brest barışından sonra, Çek komuta kademesi, Çekoslovakların Fransa'ya gitmek istediklerini açıkladı. Halk Komiserleri Konseyi buna rıza verdi. Çekoslovak lejyonu Trans-Sibirya Demiryolu boyunca Pensa'dan İrkutsk'a kadar uzanmışken, Çek komuta kademesi, Antant devletlerinin sözlü emri üzerine ve Sağ Sosyal-Devrimcilerle fikir birliği içinde, ayaklanma emri verdi.

Çekoslovak birliklerinin yardımıyla karşı-devrim Ural'ı ve Volga ötesindeki bölgeyi, daha sonra da Sibirya'yı ele geçirdi. Çekoslovakların koruması altında Sosyal-Devrimciler, Menşeviklerle ve Kadetlerle birlikte Samara'da bir Kurucu Meclis Üyeleri Komitesi örgütleyerek onu "Tüm-Rusya Demokratik Hükümeti'nin Organı" ilan ettiler ve beş kişiden oluşan bir Direktoryum seçtiler.

Fakat Direktoryum fazla tutunamadı, çünkü Antant daha sağlam bir karşı-devrimci gücün oluşturulmasına ilgi duyuyordu. Direktoryumun Savaş Bakanı Amiral Kolçak Direktoryumu dağıttı ve Antant'la anlaşma halinde kendini "Hükümet Naibi" ilan etti.

Çekoslovakların başlattığı ve Kolçak'ın sürdürdüğü savaşta Kızıl Ordu 1920 yılında kesin zaferi kazandı. Kolçak'ın Sovyet birlikleri tarafından hezimete uğratılmasından sonra Çekoslovak lejyonu Vladivostok üzerinden Çekoslovakya'ya tahliye edildi. (s. 68)

[43] Ceza Yasası Mevzuatı, cürüm suçları ve bunların cezalandırılması üzerine yasalar toplamıdır. Lenin burada burjuva ceza mevzuatını kastetmekte ve devrimci eylemi burjuva yasaların gerekliliklerine tabi kılan Kautsky ile dalga geçmektedir. (s. 69)

[44] Lenin A. Bebel'in 19 Ekim 1891 tarihinde Almanya Sosyal-Demokrat Partisi'nin Erfurt Parti Kongresi'nde yaptığı konuşmayı kastetmektedir. (s. 70)

[45] ***"Frankfurter Zeitung"*** — günlük burjuva gazete; Frankfurt am Main'da 1856'dan 1943'e kadar yayınlandı. (s. 70)

[46] ***"Vorwärts"*** — Alman Sosyal-Demokrat Partisi'nin merkez organı; 1 Ekim 1876'dan itibaren Leipzig'de yayınlandı, daha sonra Sosyalistler Yasasıyla yasaklandı; 1890–1933 yılları arasında (1884'te kurulan "Berliner Volksblatt"tan yeniden doğarak) Berlin'de yayınlandı. Yazı kurulunda Wilhelm Liebknecht de vardı. Gazetede Friedrich Engels oportünizmin bütün tezahürlerine karşı mücadele yürüttü. 20. yüzyılın başlarında yazı kurulu gittikçe revizyonist güçlerin etkisine girdi, fakat bunlar 1905'te yazı kurulundan uzaklaştırıldı ("Vorwärts" Çatışması). Alman işçi hareketi içinde Merkezciliğin ortaya çıkmasıyla birlikte Merkezci güçlerin "Vorwärts" üzerindeki etkileri de arttı. 1914–1918 emperyalist savaşı sırasında "Vorwärts" önceleri sosyal-pasifist bir tutum aldı. Ekim 1916'da tüzük ihlal edilerek yazı kuruluna sosyal-şovenler getirildi ve "Vorwärts" sosyal-şovenizmin borazanı oldu; Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nden sonra gazete anti-Sovyet propagandanın merkezi haline geldi. (s. 70)

[47] Lenin, Zimmerwald'de (İsviçre) 5–8 Eylül tarihleri arasında yapılan I. Uluslararası Sosyalistler Konferansı'nı kastetmektedir. Kongre'de başını Lenin'in çektiği devrimci enternasyonalistlerle Kautskyci çoğunluk arasında anlaşmazlık çıktı. Lenin sol enternasyonalistlerden Zimmerwald Solu'nu oluşturdu, Zimmerwald Solu içinde savaşa karşı tek doğru, sonuna kadar tutarlı biricik politikayı Bolşevik Parti izledi.
Konferans Dünya Savaşı'nın emperyalist savaş olarak tanımlandığı bir manifesto kabul etti. Savaş kredilerine lehte oy veren ve burjuva hükümetlerine katılan "sosyalistler"in tutumunu mahkûm etti; Avrupalı işçileri savaşa karşı, ilhakların ve savaş tazminatlarının olmadığı bir barış için mücadeleye çağırdı.
Ayrıca Konferans, savaş kurbanlarıyla bir dayanışma açıklaması kabul etti ve bir Uluslararası Sosyalist Komisyon (USK) kurdu.
Zimmerwald Konferansı'nın önemi üzerine bkz. Lenin'in "Bir İlk Adım" ve "Uluslararası Sosyalist Konferans'ta Devrimci Marksistler, 5-8 Eylül 1915" adlı makaleleri. *(Bkz. Eserler, Cilt 21, s. 389-395 ve 396-400.)* (s. 74)

[48] Tüm ülkelerin sosyal-şovenleri, savaşta anavatan burjuvazilerini desteklemeye yönelik eylemlerini "anavatan savunması" zorunluluğuyla açıkladılar. Kautsky şunları beyan ediyordu: "Eğer modern proletaryanın enternasyonalizmi bu savunmayla bağdaşmaz olsaydı, hali harap olurdu." (Karl Kautsky, "Enternasyonallik ve Savaş", Berlin 1915, s. 34.) O tüm sosyal-şovenlerin, eğer savaşın sebebi kendi hükümeti değil de komşu devletin fesatçılığı ise, proletaryanın kendi "anavatanını savunması gerektiği" şeklindeki görüşünü bilimsel olarak gerekçelendirmeye çalıştı. Bununla Kautsky, Alman burjuvazisinin emekçileri yanıltmasına ve onları "anavatan savunması"na, yani emperyalist savaşa katılmaya kışkırtmasına yardım etti. (s. 75)

[49] Lenin, Friedrich Engels'in Marx'ın "Fransa'da İçsavaş" adlı yazısına "Önsöz"ünden alıntı yapıyor. (s. 78)

[50] Bkz. Karl Marx: Fransa'da İç Savaş. Karl Marx/Friedrich Engels: Eserler, Cilt 17, s. 338. (s. 78)

[51] 1789–1794 Fransız Devrimi sırasında devrimci hükümet, ilk başta liberal-monarşist büyük burjuvazinin eline geçmiş olan iktidar orta burjuvazinin devrimci katmanlarına geçtiğinde ve özellikle de Jakobenler şahsında devrimci küçük-burjuvazi iktidarı ele geçirdiğinde, feodal ve monarşist devletlerin müdahalesini püskürtmeyi örgütlemek ve bunlara karşı devrimci bir savaş yürütmek zorunda kalmıştı. Feodal monarşiyi ve büyük toprak sahiplerini korumak üzere örgütlenmiş ve soylulardan gelme bir subay kadrosuna sahip olan eski ordu, devrimci bir savaş için elbette işe yaramazdı. Jakobenler orduyu tamamen yeniden örgütlemek zorunda kaldılar: yeni, demokratik bir subay kadrosu yaratıldı; merkezi hükümetin siyasi komiserleri göreve atandı; orduda geniş kapsamlı bir siyasi çalışma, özellikle de gazete temini vs. örgütlendi. Gerçekten bir devrim ordusu olduğu için güçlü olan bu ordu, Avrupa'nın feodal monarşist devletleri karşısında yenilmez oldu. (s. 78)

[52] Burada sosyalistlerin burjuva hükümetlerine katılmalarını savunan II. Enternasyonal oportünistlerinin "hükümetçiliği" kastedilmektedir. İlk olarak Fransız sosyalisti Millerand, 1899'da monarşist harekete karşı cumhuriyeti savunmanın gerekli olduğu bahanesiyle, Paris Komünü'nün ünlü celladı General Gallifet'le birlikte hükümete girdi.

Sosyalistlerin burjuva hükümetlerine katılıp katılamayacakları sorunu, 1900 yılında Paris'te yapılan V. Uluslararası Sosyalistler Kongresi'nde tartışıldı. Fransız sosyalistlerinin sol kanadının temsilcisi Guesde, "sosyalistlerin eğilmez bir muhalefet içinde kalmak zorunda oldukları burjuva hükümetlerine sosyalistlerin her türlü katılımını" yasaklayan bir karar tasarısı sundu. Bu kararı ancak delegelerin küçük bir azınlığı destekledi. Kongre Kautsky'nin şu elastiki merkezci karar taslağını kabul etti: "Tek başına bir sosyalistin burjuva hükümete girmesi, politik iktidarın ele geçirilmesinin normal başlangıcı olarak değil, sadece zorunlu bir durumda geçici ve istisnai bir çare olarak görülmelidir" (1900 "Paris Uluslararası Sosyalistler Kongresi", Vorwärts, Berlin 1900, s. 17 ve devamı). Münferit bir durumda böyle bir zorunluluğun olup olmadığı bir ilke sorunu değil, bir taktik sorunuydu. Karar taslağı, tek tek sosyalistlerin bir burjuva hükümete katılımını Parti'nin onay ve denetimine bağlı kılıyordu. Böylece, partinin onayı olmadan hükümete katılmış olan Millerand'ın girişimi resmen mahkûm edilmiş olsa da, bir sosyalistin burjuva hükümete katılımı aslında Kongrenin sınırlı onayını almış ve savunulmuştu.

Millerand olayından sonra başka ülkelerde de sosyalistlerin burjuva hükümetlerine katılması gündeme geldi. Bu görüntü, Batı Avrupa'nın bütün sosyalist partilerinin çoğunluğunun sosyal-şoven oldukları emperyalist savaş sırasında bir salgın niteliğini aldı. 1900 yılında sosyalistlerin burjuva hükümetlerine katılmalarına karşı çıkmış olan Guesde de Fransız burjuvazisinin hükümetinin bakanı oldu. Günümüzde "sosyalistler"in (sosyal-faşistlerin) burjuva hükümetlerine katılması bir sisteme dönüşmüş ve sosyal-faşistlerin devrimci proletaryaya karşı mücadelesinde burjuvaziye sundukları hizmetin bir biçimi haline gelmiştir. (s. 79)

[53] Hıristiyan Anarşistler, devleti, devlet kilisesini, özel mülkiyeti ve bir bütün olarak mevcut düzeni eleştiren, ve fakat aynı zamanda her türlü şiddet uygulamanın zorunluluğunu ve bir bütün olarak her türlü mücadelenin, bu arada siyasi mücadelenin de zorunluluğunu yadsıyan bir akımı temsil ediyorlardı. Hıristiyan Anarşistler, verili ilişkilerin ve koşulların hıristiyanca davranışla —"kötüye şiddet kullanmaksızın karşı koymak" yoluyla— ve kendini mükemmelleştirerek değiştirilebileceği görüşündeydiler. Ünlü Rus yazarı Leo Tolstoy, Hıristiyan Anarşizmin başlıca teorisyeniydi, özellikle de Rusya'da. Tolstoyculuk esas olarak

küçük-burjuva aydın çevrelerinde belli (nispeten çok önemsiz) bir yaygınlık kazandı. Tolstoyculuk, Rus köylülüğünü köleleştiren devlete karşı ve köylü iktisadının temellerini yok eden kapitalizme karşı özgün bir protestonun ifadesiydi. Tolstoyculuk, köylülüğün devrimci protestosunun hamlığını ifade ediyordu. Köylülük ancak bu ruh halini aştıktan sonra Rus devriminde devrimci bir güç olarak rol oynayabildi. Tolstoy'un öğretisinin sınıf karakteri hakkında bilgi için bkz. Lenin'in "Rus Devriminin Aynası Olarak Leo Tolstoy" ve "Leo Tolstoy ve Çağı" adlı makaleleri. (s. 79)

[54] Emperyalist savaş sırasında kendine "Spartaküs Birliği" diye başta Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht olmak üzere bir grup Alman solcusu diyordu. Bkz. 15 no'lu Not ve Lenin'in orada sayılan eserleri. (s. 87)

[55] Burada Finlandiya, Ukrayna, Letonya ve Estonya'nın 1918 başında Alman birlikleri tarafından işgal edilmesi söz konusu edilmektedir. Finlandiya Ocak ve Şubat 1918'de devrimin içine yuvarlandı. Köylü hareketi tarafından desteklenen ayaklanmacı işçiler, burjuva hükümeti yenip, onu Finlandiya'nın kuzey kesimine çekilmeye zorladılar. Mart-Nisan 1918'de Alman birlikleri burjuva hükümetin yardımına koştular ve burjuvazi işçilerle kanlı bir şekilde hesaplaştı. Ukrayna'da küçük-burjuva milliyetçisi Petlyuracılar, Alman birliklerinin yardımıyla, ilkönce henüz sağlamlaşmamış olan Sovyet iktidarını devirdi, bunun üzerine kendi paylarına Alman generalleri de milliyetçilerin hükümetini (Ukrayna Rada'sı) devirerek onun yerine hetman Skoropadski'nin aşırı gerici hükümetini iş başına getirdi. Letonya ve Estonya'da Alman işgalcileri Sovyetleri yok ettikten sonra işçi hareketini illegaliteye zorlayıp bu ülkelerdeki karşı-devrimci güçleri kendi etraflarında topladılar.
Lenin burada Alman proletaryasının Rus ve uluslararası proletaryaya ihanetinden söz ettiğinde, bununla kastettiği, asker kaputu içindeki Alman işçi ve köylülerinin Alman işgali altındaki bölgelerde yerine getirdiği objektif gerici roldür, çünkü sosyal-demokratlar Kayzerin hükümetine arka çıkıyor ve Almanya'da devrimci işçi hareketinin gelişmesini her türlü araçla engelliyorlardı. (s. 87)

[56] Lenin'in burada kastettiği, K. Kautsky'nin 1906 yılında yazdığı "Rus Devriminin İtici Güçleri ve Perspektifleri" adlı makalesidir. ("Die Neue Zeit", Yıl XXV, Cilt I, 1907, s. 284 vd. ve 324 vd.) O sıralar Bolşe-

vizmin Menşevizme karşı mücadelesi sorununda bir bütün olarak ortayolcu bir tavır takınan Kautsky, bu makalede, 1905–1907 Rus devrimini ve itici güçlerini kavrayışı itibariyle geçici olarak Bolşevizmin tarafına doğru meylediyordu. O bu devrimi "burjuva olmayan", fakat aynı zamanda "sosyalist" de "olmayan", bilakis burjuvazinin itici güç olmadığı ve dolayısıyla iktidarda kalamayacağı, fakat proletaryanın da, bu devrimde onun müttefiki olan köylülüğün yardımı olmadan *tek başına* zafer kazanamayacağı bir devrim olarak niteliyordu. Lenin, Rus devriminin Bolşevik kavranışına Kautsky'nin bu geçici meyledişini Bolşevizmin bir zaferi olarak değerlendirdi ve Menşevizme karşı mücadelede makalelerinde kullandı.

Lenin'in burada sözünü ettiği Kautsky'nin "Rus Devriminin İtici Güçleri ve Perspektifleri" makalesi, Kautsky'nin o dönemde ilk Rus devrimine ilişkin görüşlerini en tam şekilde ifade etmekteydi. Makale, Plehanov'un Batı Avrupa'nın önde gelen sosyal-demokratlarına yönelttiği ankete yanıt olarak kaleme alınmıştı. Bu anket üç soru içeriyordu: 1- Rus devriminin genel karakteri hangisi olarak görülmektedir? Önümüzde bir burjuva devrim mi, yoksa bir sosyalist devrim mi var? 2- Rus hükümetinin devrimci hareketi bastırma yönündeki umutsuz girişimleri dikkate alındığında, Sosyal-Demokrat Parti, kendi tarzında politik özgürlükler için mücadele eden burjuva demokrasisine karşı hangi tavrı almalıdır? 3- Sosyal-Demokrat Parti Duma seçimlerinde Amsterdam kararını (yani 1904 yılında yapılan II. Enternasyonal Kongresi'nde burjuvaziyle birlikte davranmaya ve ministerializme karşı yönelen kararı) ihlal etmeksizin, ülkemizdeki "ancien régime"e (eski rejime) karşı mücadelede burjuva muhalefet güçlerinden yararlanmak için hangi taktiği izlemelidir? Üç sorunun hepsi de, Plehanov'un Menşeviklerin Kadetlerle uzlaşma taktiğini haklı çıkarma isteğinden kaynaklanıyordu. Plehanov, kendi oportünizmini Kautsky'nin otoritesiyle gizleyebilmeyi umuyordu. Fakat umudu gerçekleşmedi, çünkü Kautsky o zaman ilk Rus devriminin karakteri ve itici güçleri sorununda Bolşeviklerinkine yakın bir tavır almıştı. Kautsky şöyle yazıyordu:

"Burjuva devrimleri çağı, yani itici gücünü burjuvazinin oluşturduğu devrimler çağı kapanmıştır, Rusya için de. Orada da proletarya artık, burjuva devrimlerinde olduğu gibi, burjuvazinin bir uzantısı ve onun aleti değil, bağımsız devrimci hedefleri olan bağımsız bir sınıftır. Ve proletaryanın bu biçimde ortaya çıktığı yerde, burjuvazi devrimci bir sınıf olmaktan çıkar. Rus burjuvazisi, genelde bağımsız bir sınıf politikası

izlediği ve liberal olduğu ölçüde otokrasiden nefret eder, ama devrimden daha çok nefret eder, ve otokrasiden, herşeyden önce, onda devrimin temel nedenini gördüğü için nefret eder; ve politik özgürlük talep ettiği ölçüde, bunu her şeyden önce, onda devrimin işini bitirmenin biricik çaresini bulduğuna inandığı için yapar. Demek ki burjuvazi Rusya'da bugünkü devrimci hareketin itici güçleri içinde değildir, o nedenle de devrim burjuva olarak nitelenemez."

Daha sonra Kautsky, Rus devrimine sosyalist denemeyeceğini gösterdi, çünkü Rus proletaryası henüz zayıftı ve henüz kendi diktatörlüğünü, proletarya diktatörlüğünü kuracak kadar gelişmiş değildi. Ayrıca devrimin zaferi, proletaryanın köylülük tarafından desteklenmesi koşuluyla güvencede olacaktı ve köylünün sosyalist olması da beklenemezdi. Buna rağmen devrim proletaryayı ve sosyal-demokrasiyi muzaffer halkın başına geçirebilir, ve "... sosyal-demokrasi, taraftarlarına bu zafer güvenini vermekle çok iyi eder, çünkü peşinen zaferden vazgeçilirse, başarıyla mücadele edilemez." Kautsky'nin bu son sözleri Plehanov'un yüzüne bir yumruk gibi indi. Sonuçta Kautsky makalesinde şu sonuca varıyordu: Rus devrimi "ne mutat anlamda bir burjuva devrimi, ne de bir sosyalist devrim olarak değil, bilakis bu devrim, burjuva toplumla sosyalist toplum arasındaki sınır ayrımında cereyan eden, birinin çözülmesini teşvik eden, diğerinin oluşumunu hazırlayan ve her halükârda kapitalist uygarlığın tüm insanlığını gelişme seyrinde muazzam ilerleten tamamen kendine özgü bir süreç olarak görülmelidir." Kautsky'nin bu makalesi Almanca olarak "Neue Zeit", yıl 25, cilt 1, s. 284'te yayınlandı. (s. 91)

[57] Lenin burada besbelli ki Marx'ın 1848 sonunda "Burjuvazi ve Karşı-Devrim" ("Prusya Devriminin Bilançosu") adı altında yazdığı ve burjuvazinin 1648 İngiliz devriminde ve 1848 Alman devriminde oynadığı rolle, 1789 Fransız Devrimi'nde oynadığı rolü karşılaştırdığı bir makaleyi kastetmektedir.

"Prusya'daki Mart devrimini (yani 1848 devrimini —***Red.***)", diye yazıyordu Marx, "ne 1648 İngiliz devrimiyle ne de 1789 Fransız devrimiyle karıştırmamak gerekir." Bu iki devrimde de, diye devam eder Marx, "burjuvazi, hareketin gerçekten başını çeken sınıftı. Proletaryanın ve burjuvaların henüz burjuvaziye mensup olmayan fraksiyonlarının ya henüz burjuvaziden ayrı çıkarları yoktu, ya da bunlar henüz bağımsız gelişmiş sınıflar ya da sınıf birlikleri oluşturmuyorlardı. Bu nedenle, bur-

juvaziye karşı çıktıkları yerlerde, örneğin 1793'ten 1794'e kadar Fransa'da, sadece, burjuvazinin tarzında olmasa da, burjuvazinin çıkarlarının kabul ettirilmesi için savaşırlar ... Prusya burjuvazisi, 1789'un Fransız burjuvazisi değildi, eski toplumun temsilcilerine, kraliyete ve soyluluğa karşı tüm modern toplumu temsil eden sınıf değildi. O, bir tür zümre derekesine düşmüştü; hem taca ve hem de halka karşı aynı ölçüde sivri, her ikisine karşı muhalefet sevdalısı, tek tek alınmış hasımlarından her birine karşı kararsız — çünkü her ikisini hep ya önünde ya ardmda görüyordu; peşinen halka ihanet etmeye ve eski toplumun taçlı temsilcileriyle uzlaşmaya meyilliydi, çünkü bizzat kendisi artık eski topluma mensuptu ... kendine inançsız, halka inançsız, dünya tarihi açısından istidatsız, — kendini dinç bir halkın ilk gençlik hareketlerini kendi bunak çıkarları doğrultusunda yönetmeye ve deşarj etmeye mahkûm edilmiş gören lanetli bir ihtiyar —gözsüz, kulaksız, dişsiz, hiçbir şeysiz— işte Prusya burjuvazisi Mart Devriminden sonra kendini Prusya devletinin dümeninde bu durumda buldu." (K. Marx ve F. Engels'in Edebi Mirasından, Cilt III, 4. baskı, Berlin 1923, s. 211 vd.)

O zamanki Almanya'nın en önemli parçası olan Prusya'nın burjuvazisi böyleydi, 1848 Devriminde tüm Almanya'nın burjuvazisi de böyleydi. Bu dişsiz, lanetli ihtiyar, işçilere ve köylülere karşı karşı-devrimle bir anlaşma yaparak ve devrimi bastırmada ona yardım ederek sonlandı. Alman burjuvazisinin karşı-devrimle bu pazarlığını Engels "Alman Köylü Savaşı" broşüründe şu şekilde açıklar: "Ve belli bir noktada o (burjuvazi), kendisinin bu proleter dublörünün onu aşmaya başladığını farkeder. O andan itibaren o, tekil politik egemenlik gücünü yitirir; kendine, koşullara göre ya kendi egemenliğini onlarla paylaştığı ya da tümüyle onlara terkettiği müttefikler arar." (Fr. Engels, "Alman Köylü Savaşı", Komünizmin Temel Kitapları, Berlin 1925, s. 159 vd.)

Almanya'da burjuvazi için bu dönüm noktası tam da 1848 Devrimi sırasında geldi. "Hem de o sıralar Alman burjuvazisi pek o kadar da Alman proletaryasından değil, Fransız proletaryasından ürktü." (aynı yerde, s. 160)

1848 yılı Haziranında Fransız proletaryası Paris'te silahlı bir ayaklanmayla iktidarı kendi eline alma girişiminde bulundu. Bu girişim yenilgiye uğratıldı. Yine de o, Alman burjuvazisine, "kendisini neyin beklediğini" gösterdi. "Alman proletaryası, burada da aynı ürünün tohumunun toprakta ekili olduğunu ona ispatlayacak kadar kımıldandı." (aynı yerde, s. 160)

Rusya'da burjuvazi daha 1905–1907 ilk Rus devrimi sırasında, çok daha güçlü, çok daha örgütlü ve Bolşevik Parti tarafından yönetilen proletarya karşısında, Çarlığa karşı 1848 Alman burjuvazisinden çok daha dişsiz çıktı. 1905–1907 devrimine ihanet etti, Çarlıkla ve büyük toprak sahipleriyle doğrudan bir ittifak yaptı ve işçiler ve asker kaputu içindeki köylüler Şubat 1917'de Çarlık otokrasisini devirdiklerinde, monarşiyi yeniden tesis etmeye ve Nikola'nın yerine kardeşi Michael'i tahta çıkarmaya çalıştı. Böylece, "burjuvaziden ileri gitmemek", gerek 1848 Almanyası için ve gerekse 1905–1907 ve Şubat 1917 Rusyası için burjuva devrimde "taç"la, Çarlıkla, karşı-devrimle bir anlaşmadan ileri gitmemek demektir. (s. 93)

[58] Daha emperyalist savaş sırasında Sosyal-Devrimciler Partisi içinde, başını Spiridonova, Kamkov ve Nathanson-Bobrov'un çektiği bir sol kanat oluşmaya başladı. Şubat Devriminden sonra bu sol kanat burjuvaziyle koalisyona ve Geçici Hükümet'in emperyalist dış politikasına karşı çıktı. Sosyal-Devrimciler Partisi'nde kalan Sol Sosyal-Devrimciler, pekçok sorunda bağımsız bir çizgi izleyen özel bir fraksiyon oluşturdular. Fakat Sollar, Sağ Sosyal-Devrimcilerden kesin olarak kopmaya karar veremediler. Kurucu Meclis seçimlerinde dahi Sol Sosyal-Devrimciler Sağlarla birlikte ortak seçim listeleri çıkardılar.

Sovyetlerin iktidarı ele geçirmesi sırasında Sol Sosyal-Devrimciler, o sıralar sürmekte olan II. Sovyet Kongresi'ne katılmaya devam ettiler ve Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'ne girdiler. Fakat o sıra Halk Komiserleri Konseyi'nde yer almayı reddettiler, çünkü Sağ Sosyal-Devrimcilerden kesin olarak kopmaktan hâlâ korkuyorlardı. Bununla da kalmadılar, Bolşeviklerden "tüm sosyalist partilerin temsilcilerinden birleşik bir sosyalist hükümet" kurmasını talep ettiler.

Sol Sosyal-Devrimciler ancak uzun yalpalamalardan sonra Ekim 1917'de Sağ Sosyal-Devrimcilerden kesin örgütsel kopuşu gerçekleştirdiler ve bağımsız "Sol Sosyal-Devrimciler Partisi (Enternasyonalistler)"i kurdular. Kasım sonunda, Sovyet Hükümetine girmeye hazır olduklarını açıkladılar. Bolşevikler o sıralar Sol Sosyal-Devrimcilerle bir blok yaptılar, çünkü bunlar o dönemde köylülüğün devrimci eğilimlerini ve burjuva-demokratik devrimi tamamlama çabalarını az çok tutarlı bir biçimde dile getiriyorlardı, çünkü, ayrıca, yoksul köylülüğün ve yalpalayan orta köylülerin bir kesimi onlarla birlikte hareket ediyordu. Köylülüğün sözcüleri olarak Sol Sosyal-Devrimciler tüm politikalarında

aynı zamanda, küçük-burjuvaziye özgü olan burjuvazi ve proletarya arasındaki yalpalamaları da dile getirdiler ve Sovyet Hükümetine katıldıkları dönemde de Bolşeviklerle sürekli çatışma içinde oldular.
Daha Ocak ve Şubat 1918'de Sol Sosyal-Devrimcilerle Bolşevikler arasında Brest barışı sorununda şiddetli görüş ayrılıkları ortaya çıktı. Sol Sosyal-Devrimciler barış anlaşmasına karşı çıktılar ve Brest barış sözleşmesinin imzalanmasından sonra Halk Komiserleri Konseyi'nden çıktılar.
1918 yazında, dış politika sorunlarındaki görüş ayrılıklarına, iktisadi inşa sorunlarındaki (Sol Sosyal-Devrimciler Lenin'in 1918 baharındaki ekonomi planına karşı çıktılar), tahıl tekeli, tahıl fiyatları politikası, Yoksul Köylü Komitelerinin kurulması ve köye gıda maddeleri kolonlarının gönderilmesi sorunlarındaki görüş ayrılıkları eklendi. Kırda sınıf mücadelesinin gittikçe gelişmesiyle Sol Sosyal-Devrimciler Kulakların sözcüleri haline geldiler, kırda sosyalist devrimin geliştirilmesine karşı, proletarya diktatörlüğüne karşı Kulak karşı-devriminin taşıyıcıları oldular ve sonunda Temmuz 1918'de Kulak karşı-devriminin başına geçtiler. 6 Temmuz 1918'de Moskova'da Sovyet iktidarına karşı silahlı bir ayaklanmaya kalkıştılar. Sol Sosyal-Devrimci Aleksandroviç'in Çeka'nın başkan vekili olmasından yararlanan J. Blumkin ve N. Andreyev (ikisi de Sol Sosyal-Devrimci), belgelerde sahtekârlık yaparak Alman Büyükelçiliğine girdiler ve bir bomba atarak Alman Büyükelçisi Kont Mirbach'ı öldürdüler. Bu suikastten sonra, Sol Sosyal-Devrimcilerden oluşan askeri birliklerde bir silahlı eylem başladı. Telgraf Dairesinin işgalinden sonra Sol Sosyal-Devrimciler Partisi Merkez Komitesi, 6 Temmuz'u 7'sine bağlayan gece tüm ülkeye, "Lenin, Troçki ve Sverdlov'un imzaları bulunan tüm telgrafları, aynı şekilde, karşı-devrimcilerin, Sağ Sosyal-Devrimcilerin, Menşeviklerin ve Anarşistlerin ve Sol Sosyal-Devrimcileri provoke etmeye çalışanların tümünün telgraflarını durdurun" emrini içeren telgraflar gönderdiler. Aynı telgraflarda Sol Sosyal-Devrimciler Partisi kendisini Hükümet partisi ilan ediyordu.
Sol Sosyal-Devrimcilerin ayaklanması peşinen başarısızlığa mahkûmdu, çünkü bu ayaklanma ne Kızıl Ordu içinde ve ne de Moskova'nın ve bir bütün olarak ülkenin işçileri ve köylüleri içinde bir yankı bulamazdı. Kızıl Ordulular ve işçi kitlelerinin gayretleri sayesinde ayaklanma daha 7 Temmuz'da tasfiye edildi. Ayaklanmadan sonra Sol Sosyal-Devrimcilerin bir kesimi illegaliteye geçerek Sovyet Hükümetine karşı aktif silahlı mücadele yürüttü, kendi Merkez Komitesinin poli-

tikasını mahkûm eden diğer kesim ise Bolşeviklerle işbirliğinden yana olduğunu açıkladı ve iki bağımsız parti —"Narodnik Komünistler" Partisi ve "Devrimci Komünistler" Partisi— kurdu. Bu partilerin varlığı fazla uzun sürmedi; üyelerinin büyük kesimi SBKP(B)'ye girdi. (s. 94)

[59] Lenin burada 1905 Devriminde proletaryanın görevlerini "Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği" broşüründe şu tezlerle en berrak biçimde ifade ettiği ayrıntılı açıklamayı kastetmektedir: *"Proletarya, birleşik güçlerle otokrasinin direnişini şiddet yoluyla kırmak ve burjuvazinin yalpalayan tavrını etkisizleştirmek için, köylülüğün büyük kütlesini yanına çekerek demokratik devrimi sonuna kadar götürmelidir. Proletarya, birleşik güçlerle burjuvazinin direnişini şiddet yoluyla kırmak ve köylülük ve küçük-burjuvazinin yalpalayan tavrını etkisizleştirmek için, halkın yarı-proleter unsurlarını yanına çekerek sosyalist devrimi gerçekleştirmelidir."* (Bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt III, s. 105; altını çizen Lenin.) Lenin bu bakış açısını 1905'ten çok önceleri de savunmuştu (bkz. örneğin V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt II, s. 286 vd., "Kır Yoksullarına", VI. Bölüm). (s. 97)

[60] Lenin burada Marx'ın Kugelmann'a 12 Nisan 1871 tarihli mektubunun şu pasajına atıfta bulunmaktadır: "'Onsekizinci Brumaire'imin son bölümüne bakacak olursan, Fransız devriminin bundan sonraki girişiminin, şimdiye kadar olduğu gibi bürokratik-askeri mekanizmayı bir elden diğerine geçirmek değil, bilakis onu *paramparça etmek* olacağını söylediğimi göreceksin, ve bu, kıtadaki her gerçek halk devriminin önkoşuludur." (Karl Marx, Seçme Yazılar, Cilt II, s. 544, Zürih 1934.) Marx'ın mektubunun bu pasajında "Louis Bonaparte'ın Onsekizinci Brumaire'i" yazısının son bölümüne işaret etmesi, burada hangi gerçek halk devriminden söz edildiğini gösterir. "Onsekizinci Brumaire"in bu bölümünde Marx, III. Napoleon monarşisinin kaçınılmaz devrilişinin sonucu olarak Fransa'da bir köylü "korosu" tarafından desteklenen bir *proleter* devrim imkânıyla bağıntı içinde bürokratik-askeri devlet mekanizmasının paramparça edilmesinden söz eder (bkz. aynı yerde, s. 433). (s. 99)

[61] Sol Sosyal-Devrimcilerin Temmuz ayaklanması sırasında Sol Sosyal-Devrimciler Partisi Merkez Komitesi, Çekoslovak cephesindeki Kızıl Ordu Başkomutanı, Sol Sosyal-Devrimciler Partisi üyesi Muravyov'a, Moskova'daki ayaklanma haberini ve Almanya'ya savaş ilanının habe-

rini gönderdi. Muravyov birliklere derhal cepheyi terketme ve Moskova'ya yürüme emri verdi. Böylelikle Çekoslovaklara karşı cephe önemli ölçüde dezorganize oldu ve zayıfladı. Fakat cephedeki Bolşevik Parti yönetimi sayesinde Muravyov'un emri yerine getirilmedi; Muravyov ise intihar etti. (s. 100)

[62] Toprak Komiteleri, Geçici Hükümetin 4 Mayıs (21 Nisan) 1917 tarihli bir kararnamesine dayanarak merkezde (Ana Komite) ve illerde, kazalarda ve bucaklarda örgütlendirildi. Geçici Hükümet'in bu komiteleri oluşturmaktaki niyeti, köylülüğü yatıştırmak, köylülerin büyük toprak sahiplerine karşı gelişen hareketini onlarla "gönüllü anlaşma" yörüngesine çekmek ve sonunda tarım sorununun devrimci çözümünü, yani toprak beyi toprak mülkiyetinin eksiksiz kaldırılmasını akamete uğratmaktı. Bu amaçla Toprak Komitelerine, materyal toplama ve Kurucu Meclis'e bir tarım reformu taslağı hazırlama görevi verildi, buna karşılık köylülerin tarım sorununu "bağımsızca", devrimci yoldan çözme yönündeki tüm girişimleri Geçici Hükümet tarafından ve 6 Mayıs 1917'den beri hükümette yer alan Menşevik ve Sosyal-Devrimci Partiler tarafından gayri-caiz ve "özgürlük davası" için zararlı "keyfilik" olarak ilan edilip, köyler üzerine tedip seferleri göndermek de dahil her türlü araç ve güçlerle kovuşturuldu. Fakat kır yatıştırılamadı. Bolşevik Parti önderliğinde sosyalist devrime doğru giden proletaryanın devrimci hareketinin büyümesi, onun kırdaki nüfuzu, Partinin asker kitleleri içinde ve doğrudan köyde, proletarya ile kır yoksullarının ittifakı ve toprak ve araziye köylüler tarafından derhal el konup köylü ve kır işçileri Sovyetlerine verilmesi şiarı altında yaptığı çalışma ve hakeza kır yoksullarının her geçen günle birlikte proletaryaya gerçekten katılması ve kır yoksullarının toprak beylerine karşı yönelen köylü hareketindeki artan rolü, bu hareketin gittikçe daha kararlı biçimlerinin gelişmesine yol açtı. Devrimci proletaryanın hegemonyası altında bulunan hareket böylelikle 1917 yaz sonu ve sonbaharında tam bir dizi ilde —örneğin Tambov, Voronej, Tula, Kaluga ve Ryazan illerinde— gerçek köylü ayaklanmaları biçimine büründü. Geçici Hükümet'in ve Menşevik ve Sosyal-Devrimcilerin beklentilerinin aksine bucak toprak komiteleri, bu köylü ayaklanmalarının başını çekti; bu ayaklanmalara, çiftlik sahiplerine ait arazilerin hasat edilmesi, çiftlik beyinin toprak ve arazisinin paylaşılması, çiftlik binalarının yakılıp yıkılması, demirbaşlarının paylaşılması vs. eşlik etti. Sağ Sosyal-Devrimcilerin örneğin Avksentyev ve Semyon

Maslov gibi saygın liderlerinin de üyesi olduğu (ikincisi Tarım Bakanı görevini yürütüyordu) Kerenski Hükümeti, köylü ayaklanmalarını bastırmak için nispeten gerici ordu birliklerini göndererek, aralarında bucak toprak komitesi üyelerinin de bulunduğu elebaşıları tutukladı. Tutuklananlar Moskova'daki Butirki Cezaevine kondular ve Ekim Ayaklanmasından sonra Moskova Devrimci Savaş Konseyi tarafından kurtarılıncaya kadar tutuklu kaldılar. (s. 101)

[63] Yoksul Köylü Komiteleri, Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi'nin 11 Temmuz tarihli kararnamesine dayanarak 1918 yazında, o sıralar Kulaklara karşı Parti ve Sovyet iktidarı tarafından örgütlenen tahıl kampanyası sırasında kuruldular. Görevleri, Kulaklara karşı mücadele için, köyde sosyalist devrimi geliştirmek ve kırda proletarya diktatörlüğünü sağlamlaştırmak için kır yoksullarını proletarya önderliğinde birleştirmekti. Komiteler, işçi sınıfının ve Bolşevik Parti'nin önderliğinde, Kulakların sosyalist devrime karşı direnişini kırmak için, orta köylülerin tarafsızlaştırılmasından, kırda köy yoksullarına dayanan proletarya ile onlar arasında bir ittifaka geçişin hazırlanması için ve sık sık Kulakların etkisi altına giren köy Sovyetlerinin, kırda proletarya diktatörlüğünün gerçek organları olarak yeniden örgütlenmesinin hazırlanmasında muazzam bir iş başardılar. Komiteler varlıklarını 1918 sonuna kadar sürdürdüler, o tarihten sonra onların yerini kır yoksullarının aktif katılımıyla seçilen köy sovyetleri ve bucak yürütme komiteleri aldı. (s. 102)

[64] Lenin, Temmuz 1918'de, Sosyal-Devrimciler ve Beyaz Muhafızlar tarafından İngiliz ve Fransız emperyalistlerinin maddi desteğiyle örgütlenen karşı-devrimci Kulak ayaklanmalarını kastetmektedir. *(Bkz. Bütün Eserler, Clit 28, s. 135-136.)* (s. 102)

[65] ***Blanquizm*** — Fransız sosyalist hareketi içinde başını Louis Auguste Blanqui'nin çektiği bir akım. Marksizm-Leninizmin klasik yazarları Blanqui'yi mükemmel bir devrimci ve sosyalizm savaşçısı olarak görürler, fakat aynı zamanda sekterliğini ve faaliyetlerindeki komplocu yöntemleri eleştirirler. Marx'ın "Fransa'da İçsavaş" adlı yazısı için kaleme aldığı "Giriş"te Engels, Blanquistler üzerine şunları yazar: "Komplo okulunda eğitilmiş, buna uygun sıkı disiplinle birarada tutulan bu kişiler kararlı, iyi örgütlenmiş, nispeten az sayıda adamın, uygun bir anda, sadece devlet dümenini ele geçirmekle kalmayacaklarını, aynı zamanda

bu durumu büyük, amansız bir enerjiyle halk kitlesini devrime çekesiye ve önder küçük müfrezenin etrafında toplanmalarını sağlayasıya kadar muhafaza edebileceklerini düşünüyorlardı." (s. 103)

[66] Lenin, "Tarım İlişkilerinin Düzenlenmesi Üzerine", "Kira Fonu Üzerine" gibi, Ekim 1917'de Sosyal-Devrimci basında yayınlanan Sosyal-Devrimci yasa tasarılarını kastetmektedir. "S. L. Maslov'un tasarısı", diye yazıyordu Lenin, "tamamen toprak sahibi ruhuyla, toprak sahipleriyle anlaşmak için, onları kurtarmak için yazılan bir tasarıdır." *(Bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt VI, "Sosyal-Devrimciler Partisi'nin Köylüleri Yeni Bir Sahtekârlığı", s. 399-405, İnter Yayınları.)*
Burjuva-demokratik Şubat Devrimi sırasında Geçici Hükümet köylü ayaklanmalarına ve Toprak Komitelerindeki köylülerin topraklara el koymasına yanıt olarak tutuklamalar yaptırmıştı. (s. 104)

[67] ***"Talimat"*** — "Toprak Sorunu Üzerine Köylü Talimatı". Bu talimat, 26 Ekim (8 Kasım) 1917'de II. Tüm-Rusya Sovyet Kongresi tarafından kabul edilen "Toprak Kararnamesi"nin önemli bir unsurunu oluşturuyordu. Talimatın tam metni için *bkz. Lenin, Bütün Eserler, Cilt 26, s. 249-251.* (s. 106)

[68] ***"Emekçi ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi"*** Ocak 1918'de III. Sovyet Kongresi tarafından kabul edildi; o, Sovyet Anayasası'nın temelini oluşturur. Bildirge taslağı, Stalin ve Buharin'in yardımıyla Lenin tarafından kaleme alındı. Bildirge, Lenin'in "Kurucu Meclis Üzerine Tezler"inin daha da geliştirilmesini oluşturur. Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi adına Y. M. Sverdlov tarafından 18 (5) Ocak 1918'de Kurucu Meclis'in açılışında sunuldu. Kurucu Meclis bu bildirgeyi müzakere etmeyi reddetti, böylelikle Ekim Devrimini ve Sovyet iktidarını reddetti ve dağıtıldı. Kısa süre sonra toplanan III. Sovyet Kongresi 27 (14) Ocak 1918'de bildirgeyi kabul etti. V. Sovyet Kongresi'nde, Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Anayasasının kabulü sırasında, Anayasanın giriş bölümü olarak alındı. (s. 107)

[69] "Artı-Değer Teorileri Üzerine" (Cilt II, 1. Fasikül, II. Bölüm, "Toprak Rantı", 1. "Rodbertus") adlı eserinde Marx, Alman iktisatçısı Rodbertus-Jagetzow'un toprak rantı teorisini eleştirir. Rodbertus, toprak sahibini artı-değerin üretilmesinde bir halka olarak göstererek Ricardo'yu

"düzeltmiş"ti. Marx Rodbertus'a karşı alaycı bir polemik yürüterek, onun teorisinin, "onun fazlaca eski Prusyalı bir çiftlik sahibi" olmasından kaynaklandığını söyler (Rodbertus Pomerya'da bir büyük toprak sahibi idi). Marx, burjuva bakış açısından bile, toprak rantı alan bir toprak sahibinin, kapitalist üretim sürecinin zorunlu bir halkası olmadığını kanıtlar. "Kapitalistler ve ücretli işçiler ... üretilen değerin ve devamla ürünün doğrudan halkasıdır. Toprak sahibi sadece, bu değerin bir kısmını (artı-değerin bir kısmını) toprak rantı biçiminde alarak, mamul ürünün değerinin dağılımında bir halka olma vasfıyla ortaya çıkar. Bu, "kapitalist üretim tarzının bir sonucu olarak *ondan çıkan* mülkiyet ilişkilerinden değil, bilakis" soylu büyük toprak sahiplerinin egemen olduğu daha önceki feodal toplumdan kaynaklanan, "ona *miras kalan* doğa güçleri üzerindeki mülkiyet ilişkilerinden" ileri gelir. Marx, özel toprak mülkiyeti ile kapitalist üretim tarzı arasında var olan çelişkileri ortaya çıkarır. Toprak ve arazi mülkiyeti, sahibine, "bu artı-emeğin ya da yönetimine ve yaratılmasına hiçbir şekilde katkıda bulunmadığı artı-değerin bir kısmını cebe indirme" yeteneği veren ayrıcalıklar sağlar. "Bu nedenle çatışma durumlarında kapitalist onu kapitalist üretimin salt bir kamburu, bir sefahat uru, bir asalaklık belası olarak, kürkündeki bit olarak görür." (s. 114)

[70] Burada kastedilen, Buharin'in 1918 yılında Spartaküsçülerle (bkz. 54 no'lu Not) ilişki kurmak amacıyla yurtdışına yaptığı gezi sırasında yazdığı "Rusya'da Sosyalist Devrim ve Proletaryanın Diktatörlüğü Sırasındaki Görevleri Üzerine Tezler"dir. Bu tezler Almanya'da "Spartaküs Birliği" tarafından illegal olarak dağıtıldı. Rusçada yayınlanmadılar. Burada işaret edilen 24. maddede şöyle deniyordu: "Sonra da büyük toprak sahiplerinin tamamen mülksüzleştirildiklerine değinmemiz gerekiyor. Toprak ve arazi 'kamu malı' ilan edildi. Bundan sonraki görevler şunlardır: Devlet ziraatinin örgütlenmesi, eski latifundiyaların kolektif işlenmesi, küçük iktisatların daha büyük birimler halinde birleştirilmesi ve kolektif yönetim ('tarım komünleri' vs. vb.)" ("Savaşta Spartaküs", Belgeler, Berlin 1927, s. 217) (s. 116)

[71] Lenin'in burada, 1907 yılında yazılan ve fakat basımı yapılırken Çarlık sansürü tarafından el konulup toplatılan "1905–1907 İlk Rus Devriminde Sosyal-Demokrasinin Tarım Programı" adlı kitabının III. Bölümünün 8. alt bölümüne atıfta bulunmaktadır. Bu kitap ilk kez 1918 yılında çıktı. Marksist teoriye ve 1905–1907 devriminin deneyimlerine dayana-

rak Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi IV. Kongresi'nde kabul edilen Menşevik tarım programını eleştiren ve diğer partilerin (Kadetlerin, Sosyal-Devrimcilerin ve Trudoviklerin) programlarını tahlil eden Lenin bu yazıda, kendisinin IV. Parti Kongresi'ne önerdiği ve *toprak ve arazinin ulusallaştırılmasının* talep edildiği tarım programını gerekçelendirir. Bu eserin en önemli bölümlerinden olan II. ve IV. bölümleri ve Sonsöz V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt III, s. 149 vd., III. Bölümü ise Cilt XII'de basılmıştır. (s. 116)

[72] 1918'de 9 Kasım'ı 10 Kasım'a bağlayan gece Almanya'da bir devrim olduğuna dair haberler geldi. Bu, emperyalist savaşın Batı'daki etkisinin ve Rusya'daki devrimin Batı üzerindeki etkisinin ilk sonucuydu.
Daha sonbahar 1917'de Kiel'deki Alman deniz üssünde bir ayaklanma oldu. Gerçi bu ayaklanma bastırıldı, fakat hemen ardından, Ocak 1918'de, Alman işçilerinin Brest-Litovsk'taki Sovyet delegasyonunun deklarasyonuna yanıtı olarak ve barış görüşmelerinin Alman hükümeti tarafından sürüncemede bırakılmasını protesto eylemi olarak olağanüstü kapsamlı bir grev patlak verdi.
1918 yılında Almanya'da geniş emekçi kitleler barış çağrısı ve hükümete karşı devrimci mücadele etrafında birleştiler. Devrimden kaçınmak için Ekim 1918'de Scheidemannların da katılımıyla bir hükümet kuruldu. Fakat devrimci hareketin gelişmesini durdurmaya yönelik tüm çabalar boş çıktı. 1 Kasım'da, Kiel önlerinde demirli bulunan filoda yeni bir ayaklanma patlak verdi, ayaklanma birkaç gün sonra Berlin'e ve Almanya'nın diğer sanayi merkezlerine sıçradı. 9 Kasım'da Wilhelm terki saltanat etti ve Hollanda'ya kaçtı.
Devrim, II. Wilhelm hükümeti tarafından zindana atılan Alman Sollarının önderleri Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'u özgürlüklerine kavuşturdu. Berlin'de ve Almanya'nın birkaç başka kentinde Sollar hareketin başına geçtiler. Wilhelm'i deviren Berlin'in devrimci işçileri ve askerleri, Almanya'yı sosyalist cumhuriyet ilan ettiler. Berlin'de bir devrimci temsilciler konseyi kuruldu ve kısa süre sonra İşçi ve Asker Konseyi'ne dönüştü. Almanya'nın daha birçok kentinde de konseyler kuruldu. Karl Liebknecht ve grubu, devrimci proletaryanın önüne Sovyet iktidarı için mücadele etme görevini koydu. Fakat onun ve Rosa Luxemburg'un önderliğindeki Alman Solları bir yandan Bolşevizmden ve onun strateji ve taktiğinden ve Bolşeviklerin devrimci deneyim ve eğitiminden henüz oldukça uzaktı ve bir dizi hata yaptılar, öte yandan ise sayısal olarak zayıf ve örgütsüzdüler ve ancak o sırada nihayet sosyal-

demokratlardan kopmaya ve bağımsız bir Komünist Partisi kurmaya koyuluyorlardı (Kuruluş Kongresi Aralık 1918'de toplandı). Tüm bu hususlar yüzünden ne Alman proletaryasının devrimci öncüsüne Bolşevik tarzda önderlik edebildiler, ne de hareketin tümüne egemen olabildiler. Proletarya üzerinde tayin edici etkiye sosyal-hainler – Scheidemannlar ve Kautskyciler — sahip olmaya devam ettiler.

Wilhelm'in saltanatı terketmesinden sonra Scheidemannlar ve bağımsız sosyal-demokratlardan (Kautskyciler) oluşan, fakat 28 Aralıktan sonra sadece Scheidemannlardan oluşan Halk Temsilcileri Konseyi iktidarı kendi eline aldı.

Halk Temsilcileri Konseyi, 17 Ocak 1919 için, genel, eşit, gizli ve doğrudan seçim hakkı temelinde, yani burjuva demokrasisi temelinde, Millet Meclisi seçimleri ilan etti.

Seçimlerden önce, işçiler ve hükümet birlikleri arasında inatlı mücadelelerden sonra sosyal-demokrat hükümet tarafından yenilgiye uğratılan Berlin işçilerinin Ocak ayaklanması patlak verdi. Bu ayaklanma sırasmda devrimci proletaryanın önderleri Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg tutuklanıp kahpece katledildiler. Bu ayaklanmadan korkuya kapılan küçük-burjuvazi, oylarını, "düzen"in yeniden tesis edilmesini vaat eden burjuva partilere verdi. Çoğunluk sosyalistleriyle burjuva partiler birlikte, işçi hareketinin gericilik tarafından yerle bir edilmesini örgütleyen bir hükümet kurdular. Millet Meclisi, burjuvazinin diktatörlüğünü gizleyen olağan bir burjuva parlamentosundan başka birşey değildi. (s. 120)

[73) Kısmen Aralık 1917'de, kısmen Ocak 1918'de yayınlanan "Kurucu Meclis Üzerine Tezler", "Emekçi Halkın Hakları Bildirgesi Taslağı" ve nihayet "Kurucu Meclis'in Dağıtılması Üzerine" konuşma ve kararname, Lenin'in ve Bolşevik Parti'nin, gerçekleşmiş olan proleter devrim koşullarında Kurucu Meclis üzerine, bu koşullar altında Kurucu Meclis karşısında uygulanacak taktik ve 20 (7) Ocak 1918'de dağıtılmasının nedenleri üzerine genel ilkesel düşünceleri ifade eder.

Kurucu Meclis Üzerine Tezler'i Lenin, MK'nın verdiği görevle, Kurucu Meclis Bolşevik fraksiyonundan ve fraksiyon yönetiminde olan sağcı Bolşeviklerin bir kez daha yalpalamalarıyla bağıntılı olarak kaleme aldı. Bunlar, Kamenev, Larin, Ryazanov, Milyutin, Nogin, Rikov ve diğerleriydi. Daha ilk fraksiyon toplantısından sonra MK, "içinde sağcı ruh hali yayıldığı" ve Kurucu Meclis'e ilişkin MK'yla görüş ayrılığına düştüğü için fraksiyon sorununu ele almak zorunda kalmıştı. Bu sağcı ruh ha-

li ve MK'yla bu görüş ayrılığı öyle önemliydi ki, Lenin o zaman MK'ya şu önergeyi sunmuştu: "1) Fraksiyon Bürosu görevden alınmalı, 2) Fraksiyona Kurucu Meclis'e ilişkin tavrımız tezler biçiminde sunulmalı, 3) Fraksiyona, bütün temsil organlarının MK'ya tabi olduğuna ilişkin Parti tüzüğü hükümlerini anımsatan bir açıklama kaleme alınmalı, 4) Fraksiyonun yönetimine bir MK üyesi atanmalı, 5) Bir fraksiyon tüzüğü hazırlanmalı" (Bütün Eserler, Cilt XXII, RSDİP MK'nın 24 (11) Aralık 1917 tarihli oturumunda konuşma). Bu önerge üzerine yapılan tartışmanın ardından MK, Kurucu Meclis'e ilişkin tavır üzerine tezlerin hazırlanması ve bir gün sonra fraksiyonun şu gündemle toplanmasını kararlaştırdı: 1) MK raporu, 2) Tezler, 3) Büro'nun yeniden seçilmesi. Bunun üzerine fraksiyon 25 (12) Aralık tarihli oturumunda, yapılan tartışmanın ardından Lenin'in hazırladığı tezleri oybirliğiyle kabul etti. Başını Kamenev'in çektiği sağcılar bu kez çabuk uyum sağladılar. Bu sağcıların Kurucu Meclis sorununa ilişkin tavırları Kamenev'in daha Nisan 1917'de izlediği, daha sonra, silahlı ayaklanmanın hazırlanmasıyla bağlantılı olarak Ekim günlerinde ve Ekim günlerinden hemen sonra Sovyet Hükümetinin bileşimi sorununda sürdürdüğü genel çizgiden kaynaklanıyordu. Bugün, Ekim Devrimi'nden bir buçuk ay sonra da, Rusya'da proletarya diktatörlüğünün kurulması için koşulların henüz oluşmadığını ve Sovyetlerin burjuva-demokratik devrim çerçevesinin ötesine çıkmamaları gerektiğini keşfetmişlerdi. O nedenle devrimin geliştirilmesini Sovyetler iktidarının sağlamlaştırılmasında değil, Kurucu Meclis ve Sovyetler'den oluşacak "kombine bir devlet tipi"nde görüyorlardı; burada başlıca rolü Kurucu Meclis oynayacak, Sovyetler ise iktidar organları olarak giderek sönümlenerek katıksız "demokrasi" yolu, yani proleter devlete değil, burjuva-demokratik devlete giden yol açılmış olacaktı. Bu düşüncelere karşı Parti MK'sı ve Lenin şiddetle mücadele ettiler.

Lenin ve Merkez Komitesi, Kurucu Meclis Bolşevik Fraksiyonu'nun sağcılar tarafından çarpıtılan çizgisini yeniden düzelttikten sonra, onun çalışmalarının her adımını yönlendirdiler. Lenin Kurucu Meclis üzerine tezleriyle tam bir uyum içinde, "Emekçi ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi"ni kaleme aldı. Bu bildirge, Merkez Yürütme Komitesi adına Kurucu Meclis'e sunulmak üzere 17 (4) Ocak 1918'de bazı değişikliklerle Sovyetler Merkez Yürütme Komitesi tarafından kabul edildi. Böylece Kurucu Meclis Sovyet iktidarını ve onun tarafından hayata geçirilen bütün devrimci dönüşümleri tanıma sorunuyla karşı karşıya kalacaktı. Ayrıca bu bildirgenin büyük bir bölümü III. Sovyetler Kongresi tara-

fından 24 (11) Ocak 1918'de, yani Kurucu Meclis'in dağıtılmasından kısa süre sonra kabul edilen Sovyet Anayasası'na da girmiştir.

Kurucu Meclis 18 (5) Ocak'ta Sovyetler Merkez Yürütme Komitesi adına Y. M. Sverdlov tarafından açıldı ve Sverdlov, Meclis'in kabul edeceği umudunu dile getirerek sözkonusu bildirgeyi Meclis'e sundu. Bildirge elbette kabul edilmedi; 715 üyeden sadece 183'ünün Bolşevik, yaklaşık 30'unun Sol Sosyal-Devrimci, kalanların tümünün ise Sağ Sosyal-Devrimciler (yaklaşık 380), Menşevikler, Kadetler vs.'den oluştuğu bir mecliste kabul edilmesi zaten olanaksızdı. Meclis bildirge üzerine görüşmeyi bile reddetti. Bolşevik fraksiyon buna yanıt olarak, Lenin'in raporunun ardından oturum arasında kabul edilen (yine onun tarafından kaleme alınan) bir açıklama yaparak Meclis'i terketti. Lenin'in elbette Kurucu Meclis çoğunluğu için değil, işçi ve özellikle de köylü kitleler için yazdığı bu fraksiyon açıklaması, Bolşeviklerin Meclis'ten ayrılışını şöyle gerekçelendiriyordu: "Gün boyunca süren tartışma, sağ Sosyal-Devrimci Parti'nin, aynı Kerenski Hükümetinde olduğu gibi, halkı vaatlerle beslediğini, ona her türlü vaatte bulunduğunu, fakat gerçekte İşçi-Köylü-Asker Sovyetleri iktidarına, sosyalist önlemlere, toprağın ve bütün demirbaşın tazminat ödenmeden halka devredilmesine, bankaların ulusallaştırılmasına, devlet borçlarının feshedilmesine karşı mücadele kararı aldığını açıkça göstermiştir. Bizler halk düşmanlarını bir an bile maskelemek istemediğimiz için, Kurucu Meclis'in karşı-devrimci kesimine karşı tavır konusunda kesin kararı Sovyet iktidarına bırakarak, Kurucu Meclis'i terkettiğimizi açıklıyoruz" (Bkz. Bütün Eserler, Cilt XXII, "Kurucu Meclis'in 18 Ocak 1918 Tarihli Oturumunda RSDİP Fraksiyon Bildirgesi"). Bolşevikler Meclis'i terkettikten sonra Sol Sosyal-Devrimciler Meclis'in öncelikle, II. Sovyetler Kongresi'nin kabul ettiği toprak ve barış üzerine kararnameleri ele almasını önerdiler; Meclis bu öneriyi reddedince Sol Sosyal-Devrimciler de Meclis'i terkettiler. Bolşeviklerle Sol Sosyal-Devrimcilerin Meclis'i terketmelerinin hemen ardından P. E. Dybenko Meclis çoğunluğunu Meclis salonundan uzaklaştırma emrini verdi. Ne var ki Lenin bu kararı kaldırdı ve yerine şu talimatı verdi: "Kurucu Meclis'in karşı-devrimci kesimine karşı hiçbir zor uygulanmayacak, Kışlık Saray'dan kendi istekleriyle çıkmaları beklenecek ve daha sonra özel bir emir olmaksızın Meclis'e kimse sokulmayacak". Kurucu Meclis çoğunluğu neredeyse 19 (6) Ocak sabahına kadar toplantısını sürdürdü ve nöbetçiler tarafından dağıtıldı. 19 (6) Ocak'ta yapılan Sovyetler Merkez Yürütme Komitesi toplantısında Lenin, Kurucu Meclis'in Feshedilmesine ilişkin kararname

taslağını sundu ve bir konuşmayı yaptı. (Seçme Ezerler C. 6, s. 471. —İnter Yayınları) Merkez Yürütme Komitesi öneriyi kabul etti ve 20 (7) Ocak'ta Kurucu Meclis'i Dağıtma Kararnamesi yayınlandı. Sosyal-Devrimciler, Menşevikler ve Kadetler buna bir protesto gösterisiyle yanıt vermek için ortak çaba harcadılar; ne var ki bu gösteriye Petrograd halkından bir avuç karşı-devrimci aydın katıldı. Kurucu Meclis çoğunluğuna ülkenin halk kitleleri sempati duymuyordu. Kurucu Meclis'e karşı Leninist taktik parlak bir netice vermişti. (s. 123)

[74] Kastedilen, Nisan 1917'de, Ukraynalı burjuva ve küçük-burjuva parti ve grupların Kiev'de yapılan kongresinde oluşturulan burjuva milliyetçi bir örgüt olan Merkez Rada'dır. Rada'nın başkanı M. Gruşevski, yardımcısı ise V. Vinniçenko'ydu; Rada'da Petlyura, Yefremov ve diğer milliyetçiler vardı. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra Rada "Ukrayna Halk Cumhuriyeti"nin en yüksek organıydı ve Sovyet iktidarına karşı açık mücadele yolunu izledi. Bazı yabancı devletler Rada'ya dayanarak proletarya devrimine karşı Ukrayna'da bir merkez kurma girişiminde bulunmuşlardı. Merkez Rada Don ve Kuban'da Beyaz Muhafız generallere Sovyet Birliği'ne karşı mücadelelerinde yardım etmiş ve Sovyet alaylarını ve Kızıl Muhafızları silahsızlandırmıştı. Lenin'in kaleme aldığı Ukrayna halkına Halk Komiserleri Konseyi'nin Manifestosu'nda, 3 (16) Aralık 1917 Merkez Rada'nın karşı-devrimci anti-Sovyet aksiyonları teşhir edildi. (Bkz. Bütün Eserler, Cilt 26, s. 358-360.) Aralık 1917 Ocak 1918'de bütün Ukrayna'da karşı devrimci Rada'ya karşı silahlı ayaklanmalar oldu ve Sovyet iktidarı yeniden kuruldu. Ocak 1918'de Ukrayna'da Sovyet birlikleri saldırıya geçtiler, 26 Ocak'ta (8 Şubat) Kiev'i ele geçirdiler ve böylece burjuva Radası'nın egemenliği yıkıldı. (s. 125)

[75] Viyana'da bir burjuva amme hukuku profesörü olan Anton Menger, "halkçı emek devleti" teorisini birçok yazısında geliştirdi, bunlardan en ünlüleri şunlardır: "Yeni Devlet Öğretisi" (1903), "Emeğin Tam Ürününü Alma Hakkı" (1904), "Burjuva Hukuku ve Mülksüz Halk Kitleleri" (1904), "Yeni Ahlak Öğretisi" (1905). Anton Menger, "politik ve ekonomik cebir düzeninin demokratikleştirilmesi" yoluyla kapitalizmin barışçıl, "hukuki" yoldan bir sosyalist topluma geçirilmesi teorisini geliştiren küçük-burjuva "Hukukçu Sosyalistler" akımının en müstesna öncülüdür. (s. 135)

[76] "Özgür halk devleti" (daha basitçe söylendiğinde, genel oy hakkının olduğu burjuva-demokratik devlet) şiarı, Alman Sosyal-Demokrat Partisinin 1875 Gotha Kongresinde kabul edilen programına alınan bir program talebiydi. Bu şiar, Alman Marksistlerinin (Eisenachçılar) Gotha Parti Kongresinde birleştikleri Lassalle ve yandaşlarmdan ödünç alınmıştı. Marx'ın proletarya diktatörlüğü düşüncesinin yerine geçirilen bu şiar, bizzat Marx'ın Bracke'ye 4 Mayıs 1875 tarihli mektubunda (bkz. Karl Marx, Gotha Programının Eleştirisi, Zürih 1934) ve aynı şekilde Engels'in Bebel'e aynı yılın 18–28 Mart tarihli bir mektubunda (bkz. aynı yerde) şiddetli bir eleştiriye tabi tutuldu. Bu şiar ve Marx ve Engels'in bakış açısı hakkında Lenin, "Devlet ve Devrim" adlı yazısının I. Bölümünün 4. maddesi ve IV. Bölümünün 3. maddesinde ayrıntılı bir şekilde durur. (Devlet ve Devrim —İnter Yayınları.) (s. 135)

[77] M. Ostrogorski'nin "La Democratie et les Partis Politiques" (Demokrasi ve Politik Partiler) adlı kıtabı kastedilmektedir, ilk baskısı 1903'te, yeniden gözden geçirilmiş ikinci baskısı 1912'de yayınlanmıştır. (s. 136)

[78] ***"The Socialist Review"*** — Aylık dergi, reformist İngiltere Bağımsız İşçi Partisi'nin organı; 1908'den 1934'e kadar Londra'da yayınlandı.(s. 137)

[79] ***Bağımsızlar*** — 1893'te kurulan İngiltere Bağımsız İşçi Partisi (Independent Labour Party) üyeleri. Partinin başında James Keir Hardie, R. MacDonald ve diğerleri bulunuyordu. Burjuva partilerden siyasi olarak bağımsız olduğunu iddia eden Bağımsız İşçi Partisi, gerçekte "sadece sosyalizmden 'bağımsız'dı, liberalizme ise çok bağımlıydı" (Lenin). (s. 140)

[80] Burada K. Marx'ın L. Kugelmann'a 12 Nisan 1871 tarihli mektubundaki (bkz. Karl Marx/Friedrich Engels, Eserler, Cilt 33, Berlin 1966, s. 205) ve Lahey Kongresinin çalışmalarının bitmesinden sonra 8 Mayıs 1872'de bir toplantıda yaptığı konuşmasındaki görüşleri kastedilmektedir (bkz. Karl Marx/Friedrich Engels, Eserler, Cilt 18, Berlin 1964, s. 160). Bu konuda ayrıca bkz. Karl Marx'ın "Kapital"inin birinci cildinin İngilizce baskısına Friedrich Engels'in önsözü ve V. İ. Lenin'in "Devlet ve Devrim" yazısı. (s. 141)

[81] Bkz. Karl Marx/Friedrich Engels, Eserler, Cilt 19, Berlin 1962, s. 7. (s. 141)

[82] Bkz. Karl Marx/Friedrich Engels, Eserler, Cilt 33, Berlin 1966, s. 164. (s. 143)

[83] Bkz. Friedrich Engels, "Bay Eugen Dühring'in Bilimi Altüst Edişi ('Anti-Dühring')". (s. 143)

[84] ***"II. Enternasyonal'in Çöküşü"*** adlı makale 1915 yılında "Komünist"in ilk iki sayısında yayınlandı. Lenin daha 1914'te MK Manifestosu'nda ve 1915'te Bern Konferansı kararlarında savaşın, Batı'nın ve Rusya'nın sosyalist partileri içinde gerçekleşen —bizim Partimiz tek istisnayı oluşturur— oportünizmin sosyal-şovenizme ve bu partilerin "kendi anavatanları"nın burjuvazilerinin emperyalist çıkarları için mücadele silahlarına dönüşmesi bağlamında oportünizmin tam zaferini tamamen açığa çıkardığını göstermişti. Emperyalizmi "sosyalizmin arifesi" ve emperyalist savaşları kapitalizmin çöküşünün başlangıcı olarak gören Bolşevikler, emperyalist savaşı içsavaşa dönüştürmek için proletaryanın güçlerini seferber etmek amacıyla, Batı'daki sosyalist pratilere egemen olan ve proletaryanın sınıf bilincini zehirleyen sosyal-şovenizme karşı en şiddetli mücadeleyi yürütmek zorundaydılar. Önderliğini Lenin'in yaptığı Bolşevik Parti savaş sırasında bu görevi, II. Enternasyonal içinde çeşitli eğilimlere sahip olan her türlü oportünizmle bağları koparma noktasında —1903'te kurulduğundan bu yana bu rotayı izlemiştir— ısrar etmeyi sürdürerek yerine getirdi. Bu çizgiyi savaş başlarından çok önce kararlılıkla izleyen ve Rusya'da oportünizmle, onun bir türü olan merkezcilikle kararlı ve tam bir kopuşu gerçekleştiren ve Batı'da ona karşı kararlılıkla mücadele eden tek parti Bolşevik Parti'ydi. Batı'da II. Enternasyonal'de sayıca az olan solcu unsurlar, özellikle de Rosa Luxemburg'un başını çektiği Alman sosyal-demokrasisi içindeki solcu unsurlar, II. Enternasyonal içinde Oportünizme, özellikle merkezciliğe karşı mücadelede yararlılıklar gösterdiler, fakat gerek savaş öncesi, gerekse de savaş sırasında, hem teoride hem de pratik faaliyette, bu mücadelede Bolşeviklerin isabetliliğinden epeyce uzaktılar. İdeolojik ve örgütsel zaaflarını aşabilecek durumda olmayan, "sürekli olarak Bolşevizmle Menşevizm arasında yalpalayan" ve Bolşevizmin karşısına sürekli olarak "yarı-Menşevik teorileri"ni (Rosa Luxemburg'la diğer Alman ve Polonyalı solcularm örgütsel sorunlara ilişkin anlayışları, sürekli devrim teorisi, emperyalizm teorileri, ulusal sorun ve sömürgeler sorunu vs. anlayışları) koyan (bkz. konuya ilişkin J. V. Stalin: "Bolşevik Parti Tarihinin Tahrifatına Karşı"da, "Bolşevizm Tarihinin Bazı Sorun-

ları Üzerine", J. V. Stalin, Eserler, Cilt 13, s. 83 — İnter Yayınları) sol unsurlar, "dörtbir yandan Kautskyci ikiyüzlülük, ukalalık ve oportünistlere karşı 'barışseverlik' ağında boğulmuşlardı" (Lenin, Bütün Eserler, Cilt XIX, s. 228. Bu alıntıyı Stalin yoldaş yapmıştır.) Dolayısıyla bu solcu unsurlar "devrimci şiarları sonuna kadar ifade etmek"ten korkuyorlar, gerek Alman Sosyal-Demokrasisi (ve onunla birlikte II. Enternasyonal'in bütünü de) Rosa Luxemburg'un kendi sözleriyle kokuşmuş bir cesede dönüşmüş olmasına rağmen, gerek savaş öncesi, gerekse de savaş sırasında oportünizmle ve merkezci türüyle (yani Kautskycilikle) ipleri koparmaktan çekiniyorlardı. O zamanlar bu unsurların sırtında "kopuşun" ve Batı'da komünist partilerin kurulmasının "gecikmesine" yolaçan satılmış (Scheidemann'lar, Legienler, Davidler ve ortakları) ve karaktersiz sermaye uşağı çeteyle (Kautsky, Hilferding ve ortakları) "kahrolası 'birlik' geleneğinin baskısı" (Lenin, Bütün Eserler, Cilt XXVII, s. 485-486, Rusça) vardı.

Kopuş sorununda Batı'nın solcuları Merkezcilerin (Kautsky ve ortakları) peşine takılmışlardı. Batı'da merkezciler savaş başlayıncaya kadar "ortodoks" Marksistler olarak biliniyordu, fakat gerçekte "Parti birliği", "Parti içi barış" maskesi altında giderek daha çok oportünizme saplandılar. Stalin yoldaş konuya ilişkin şunları söylüyordu (bkz. "Leninizmin Sorunları"nda, "Leninizmin Esasları", Yabancı İşçiler Yayın Kooperatifi, 1932, s. 17): "II. Enternasyonal'in başında resmen 'inançlı' Marksistler, 'ortodokslar' —Kautsky ve diğerleri— vardı. Oysa gerçekte II. Enternasyonal'in esas çalışması oportünizm çizgisinde yürütülüyordu. Oportünistler uyum düşkünü küçük-burjuva doğaları sayesinde burjuvaziye uymuşlardı — 'ortodokslar' ise onlarla 'birliği' ve 'parti içi barış'ı korumak için oportünistlere uydular. Sonuç, oportünizmin egemenliği oldu, zira burjuvazinin politikasıyla 'ortodokslar'ın politikası arasındaki zincir tamamlanmıştı."

II. Enternasyonal'in sosyalist partilerinin ve "ortodoks" merkezci "liderler"in oportünist soysuzlaşmasının tamamen açığa çıkarılmasıyla birlikte bu partilerin ve bunların uluslararası birliğinin —II. Enternasyonal'in— bütün kokuşmuşlukları, ilkesiz birliklerinin bütün işe yaramazlığı su yüzüne çıktı.

II. Enternasyonal'in 1907 yılında yapılan Stuttgart Kongresi, Lenin'in ve Kongre'nin "dogmatik, tekyanlı, ölü" merkezci kararına ilişkin, Kongre'de kabul edilen değişiklik önergesinde (bkz. Lenin, Seçme Eserler. C. IV, s. 234 ve aynı ciltte Not 45 [İnter Yayınları]) ve daha sonra, Stuttgart Kongresi'nin, sosyalist partilerin yaklaşmakta olan sa-

vaşla ilgili görevleri üzerine aldığı kararları onaylayan Basel Kongresi'nde, II. Enternasyonal savaşın kaçınılmaz olarak yolaçtığı krizden sosyalist devrim için yararlanma yemini etmişti. Bu görev, savaş gerçekten patlak verdikten sonra, sadece ısrarlı, inatçı örgütsel, emperyalist savaşı işsavaşa dönüştürmeye yönelik propagandist ve ajitatif çalışmayla gerçekleştirebilirdi. Bunun yerine, savaş patlak verdiğinde oportünist soysuzlaşma içinde olan II. Enternasyonal'in sosyalist partileri, ajitasyon ve propagandalarını burjuvaziyle "iç barış", bütün savaşan ülkelerde burjuvazinin desteklenmesi, "kendi anavatan"ının savunulması yönünde geliştirdiler. Sağ oportünistler bu propaganda ve ajitasyonla açıkça, merkezciler ise gizli, "Marksist" sözcüklerle kendilerini maskeleyerek ortaya çıktılar. Sağ oportünistler açıkça "kendi" burjuvazilerinin safında faaliyet gösterdiler. Merkezciler ise ihanetlerini gizlediler ve bu ihanetin "teorik savunsunu" yaptılar.

"Devrimci" lafızlar, Marx'ı ve partilerinin tarihini kendilerine ikiyüzlülükle dayanak yapmak — bütün bunlara merkezciler, sağ oportünistlerin ihanetini ve kendi ihanetlerini işçilerden gizlemek için başvurdular. Bu koşullar altında çalışan kitleleri aldatan merkezciler baş düşman olduklarını gösterdiler. O nedenle şimdi esas ateş merkezcilere karşı açılmalı, onlar işçilerin gözünde gizli oportünistler olarak açığa çıkarılmalı, kitleler üzerinde etkileri kırılmalı ve oportünistlerle birlikte proletarya partisinin saflarından atılmalıydılar. Aynı zamanda Batı'nın savaş halinde bulunan bütün ileri ülkelerinde proleter devrim için doğrudan mücadele amacıyla işçi orduları oluşturulmalıydı; ne var ki işçilerin aptallaştırılmasında burjuvaziye yardım eden merkezciler bunu olanaksız kılıyorlardı. Bütün ülkelerde ve bütün Enternasyonal içinde sosyalist partilerin bölünmesi acil bir zorunluluk, en yakın güncel görev haline gelmişti. Her ülkenin gerçek devrimci sosyalistlerinin hızla birleşik bir parti içinde örgütlenmesi, uluslararası çerçevede birleşmesi, utanç verici biçimde çöken II. Enternasyonal yerine, emperyalist savaşı içsavaşa dönüştürmek amacıyla mücadele için yeni, devrimci bir III. Enternasyonal'in kurulması — bütün devrimcilerin önünde duran ve Lenin'in açıklığa kavuşturulmasına bu makaleyi ayırdığı görevler bunlardı. (s. 149)

[85] "Oportünizm ve II. Enternasyonal'in Çöküşü" makalesini Lenin Almanca olarak yazdı ve yazı, Lenin'in kurulmasına aktif olarak katkıda bulunduğu Zimmerwald Sollarının teorik organı "Vorbote" dergisinin ilk sayısında yayınlandı. Bundan kısa süre önce (1915 sonunda) Lenin aynı başlık altında Rusça bir makale yazmıştı. Bu Rusça makale ilk kez

1924'te "Proletarskaya Revolutsiya" (Proleter Devrim) dergisi No. 5 (28)'de yayınlandı ve V. İ. Lenin, Eserler, Cilt 21'de yer almaktadır. Bu makalenin metni "Vorbote"de yayınlanan makaleden farklılık göstermektedir. (s. 214)

[86] Dörtlü İttifak (Dörtlü Antant) — İngiltere, Fransa, Rusya ve İtalya arasında kurulan emperyalist ittifak. Dörtlü ittifak 1915'de, İtalya'nın Üçlü Birlik'ten (Almanya, Avusturya-Macaristan ve İtalya) ayrılmasından ve diğer emperyalist ittifaka — 1907'de kurulmuş olan Üçlü İttifak'a (Üçlü Antant) katılmasından sonra ortaya çıktı. (s. 215)

[87] ***"Sozialistische Monatshefte"*** (Aylık Sosyalist Dergi) — 1897'den 1933'e kadar Berlin'de çıktı. Alman ve uluslararası revizyonizmin en önemli organı haline geldi. 1914–1918 emperyalist dünya savaşı yıllarında sosyal-şoven bir bakış açısı savundu. (s. 220)

[88] ***"Labour Party"*** (İşçi Partisi) — meslek birliklerinin, sosyalist örgütlerin ve grupların, işçi temsilcilerini parlamentoya sokma amacıyla 1900'de kurulan birliği. Birlik kendine ilkönceleri "İşçi Temsil Komitesi" diyordu ve 1906'da Labour Party adını aldı. Başlangıçta bileşimi itibariyle bir işçi partisini oluştursa da (daha sonra içine çok sayıda küçük-burjuva unsur girdi), ideolojisi ve taktiği itibariyle oportünist bir örgüttü, ve politikası burjuvaziyle sınıf işbirliği politikası idi. Birinci Dünya Savaşı sırasında İşçi Partisi'nin liderleri sosyal-şoven bir tavır aldılar ve hükümete katıldılar. (s. 220)

[89] ***British Socialist Party*** (BSP — Britanya Sosyalist Partisi) 1911'de Manchester'de kuruldu. Britanya Sosyalist Partisi Marksizmin ruhu doğrultusunda propaganda yaptı ve "oportünist olmayan, bilakis liberallerden *gerçekten* bağımsız olan" bir partiydi (Lenin). Fakat sayısal zayıflığı ve kitlelerden kopukluğu ona belli bir sekter karakter veriyordu. 1914–1918 emperyalist dünya savaşı sırasında partide iki akım oluştu: Hyndman önderliğinde açık sosyal-şoven bir akım ve A. Inkpin vd. önderliğinde enternasyonalist bir akım. 1916'da Salford'da yapılan BSP'nin yıllık konferansı Hyndman ve yandaşlarının sosyal-şoven pozisyonunu mahkûm etti, bunun üzerine bunlar partiden istifa ettiler. O zamandan beri BSP'de önderlik enternasyonalist unsurların elindeydi. Britanya Sosyalist Partisi, 1920'de Büyük Britanya Komünist Partisi'nin kuruluşunda önemli bir rol oynadı. (s. 220)

[90] ***"Naşa Zarya"*** (Şafağımız) — Menşevik Tasfiyecilerin aylık legal dergisi; 1910'dan 1914'e kadar Petersburg'da yayınlandı. Rusya'da Tasfiyecilerin çekirdek grubu "Naşa Zarya" etrafında gruplaştı. Ocak 1915'ten sonra, yasaklanmış olan "Naşa Zarya"nın yerine "Naşe Dyelo" (Davamız) çıkmaya başladı. (s. 220)

[91] ***Örgütleme Komitesi*** (OK, "OK'cılar") — Menşevik Tasfiyecilerin, Troçkistlerin ve diğer parti düşmanı grup ve akımların 1912 Ağustos Konferansında oluşturulan Menşeviklerin yönetici merkezi; Ağustos 1917'de Menşevik Parti Merkez Komitesinin seçilmesine kadar varlığını sürdürdü. (s. 220)

[92] ***"Prusya Yıllıkları"*** — politika, felsefe, tarih ve edebiyat sorunları üzerine tutucu aylık dergi; 1858'den 1935'e kadar Berlin'de yayınlandı. (s. 221)

[93] Bkz. Friedrich Engels, "1891 Sosyal-Demokrat Program Taslağının Eleştirisi", Karl Marx/Friedrich Engels, Eserler, Cilt 22, s. 235. (s. 222)

[94] Bkz. Karl Marx/Friedrich Engels, Eserler, Cilt 39, s. 8. (s. 223)

[95] Bkz. Karl Marx/Friedrich Engels, Eserler, Cilt 39, s. 166. (s. 224)

ISBN 975 - 7349 - 44 - 5

inter
yayınları